

Letayf Nasireddin Hoca

15

Letā'if Ḥuwācah Neṣreddīn

فیئاتی قرق پاره

لطائف خواجه نصرالدین

رحمة الله علیه

مطبوع ومشهور حکایاتنه ذیلاً نصفی درجه‌سنده غیر مطبوع حکیمانه
وعارفانه برچوق لطائف برگزیده‌لرینی شاملدر

☞ کتابمز ـ بحوله تعالی ـ اشبو اون آلتنجی فورمه‌ده ختام بولدیغندن بالطبع طاقم یاپوب تجلید ایتدیره‌جکمزدن شیمدی یه قدر فورمه فورمه آلمقده بولونان ذواتك بر آن اول نقصانلرینی اکمال ایله‌مه‌لری لازمدر. آره‌دن بر مدت گچوبده بز کتابلری طاقیم یاپدیقدن صوڭره طاقیم خارجنده ـ پراکنده ـ اولمایان فورمه‌لری ویره‌مه‌یه‌جکز. چونکه طاقیم بوزولور.

اقبال کتبخانه‌سی باب عالی جاده‌سنده

LIBRARY
APR 7 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

لطائف خواجه نصر الدين

رحمة الله عليه

مطبوع ومشهور حكاياتنه ذيلاً نصفی درجه سنده غير مطبوع حكيمانه وعارفانه بر چوق لطائف بركزيده لريني شاملدر

سنه ۱۳۲۵   سنه ۱۳۲۷   اقبال كتبخانه سی باب عالی جاده سنده

طابع و ناشری

حسین

اقبال کتبخانه‌سی — باب عالی جاده‌سنده

نومرو ایکی

درسعادت

هلال مطبعه‌سی ــ باب عالی قارشوسنده

نومرو ٦٦

درس حکمتده امام العلم وموثوق الیه
خواجه نصرالدین افندی رحمة الله علیه

خواجه نصرالدین افندی — الك قدیم بر مدنیتی وغایت شعشعه‌لی بر تاریخ جنكاورانه‌سی اولان وبوتون جهانك الك مهم اقلیملرنده بو زمانه‌قدر حکمفرما اولمقده وموجودیت مردانه‌سنی آفاقه تسلیم ایتدیرمکده بولونان (تورك) قوم نجیب واصیلندندر . ومبادئ سلطنتده یتشمش کزیدکان مشاهیر عثمانیه‌دندر. آناطولیده سیوری حصارده طوغمش وآق‌شهرده وفات ایتمشدر . خواجه مرحوم ظن غالب اوزره آق شهرده ویاخود قونیه‌ده تحصیل وتکمیل علوم وفنون ایدوب آق شهر جوارنده بعض قصبه ونواحیده قاضیلق ومملکتی اولان سیوری حصارده خطابت وبعض یرلرده مدرسلك وامامت خدمتنده بولونمش وقونیه، آنقره، بورسه ولایاتی وملحقاتندن بعضیلرینه لمصلحة سیاحت ایله‌مشدر . اوائل مأذونیتنده بر مدت تعلیم علوم ایله‌دیکی کبی اواخر حیاتنده دخی عمرینی افادهٔ علم دین ایله امرار ایله‌مش ومادام الحیاة مواعظ حکمت نثاریله و نصایح لطائف مشواریله خلقك ریاض ارواحنه ازهار ترقیات وکمالات زرع ایله‌مش و عوامی انسانلقدن نصیبه‌دار ایله‌مکلکلك یولی یك ایی بولمش وبیلمش وبو مدتده دولت علیه جانب علمایروریسندن اعطا ایدیلن جزئی (مدرسلك) وظیفه‌سیله (سلطان اقلیم قناعت) اوله‌رق یاشامش وزهد وتقواسنی عجب وریا ایله تلویث ایتمه‌مش و فلکك کرم وسردینی دائما آلایه بوزه‌رق سرّاوضرّای دورانه هیچ اهمیت بیله ویرمه‌مشدر . کندیسی فقهای حنفیه‌دن اولوب حق اللهی بیانده لومهٔ لائمدن احتراز ایتمز وزمانك

امر اوقضاة و حكامى بى پروا مقتضاى شرع شريفه دعوت ايدردى . عامهٔ مسلمينه وبالخاصه علمايه فرض اولان (امر بالمعروف) ى كسوهٔ لطيفه يه بوروبوب حدود الهى اجرا ايتديريردى . كنديسى اوزمان پايتخت اولان قونيه علماسى عدادنده اولوب برخيلى مدت اوراده اقامت ايتمش ومدرسه نشين اولوب خلقه وعظ ونصيحت ايله مشغول . بروقت طرف حكومتدن لمصلحةٍ كردستانه كوندرلمسنه ، فلانه باقيليرسه خواجه مز علم سياست وفن اداره يه ده واقف بر مرد كامل اولديغى تظاهر ايلر . آقشهرده بولونديغى اثناده دخى ايجاب ايتدكجه همان طرف حكومتدن تاتار چيقاريلوب خواجه يى پايتخته دعوت ايده كلدكلرى بعض فقراتدن استنباط اولونمقده در . اكثر اشتغالاتى (علم فقه) تشكيل ايلردى . على الاكثر اكمل مختصراتدن اولان وبركت وقدسيتى عامهٔ علماجه مسلم بولونان (قدورئ شريف) ك تعليمنى التزام ايدردى . حتى بو كتاب جليل القدرك تعليم وتطبيقى حسبيله واصل الى الله اولديغى خاتمهٔ كتابده مسطوردر [١] .

غوامض علم ومعرفت ودقايق فن وحكمته وقوفيله بين الناس شهرتياب اولديغندن او دورك سياحتكزين علما و حكماسنه آناطولىده (خواجه نصر الدين افندى) يى صاغلاق ويريرلردى . كنديسنى تيمور جبارك حضورينه داخل ايدن ومملكتنى آفت مظالمدن قورتاران وكمال جرأتله تيموره بعض حقايقى سويلتديرن انجق خواجه نك فضائلى ايدى . يوقسه اويله عادى بر آبدال بذله كو حضور تيمورده بو درجه اقبال وجرأت قازانه مزدى .

بز خواجه مرحومى نوعى شخصنه منحصر (امت واحده) عدايده رز . نه صدر اسلامك (بهلوال دانا) سى وامثالى اولان مجاذيبى ، نه (جحا) واشياعى اولان آبداللر ، نه ده عربك (ابودلامه) سى ، عجمك (طلحك) ى كبى امرا طالقاووقلرى ، نه ده اقوام سائره نك شوسى بوسى بزم خواجه مزه عديل اوله مز .

---

[١] جناب مولانادخى اثناى تحصيلده (سلطان ولد) حضرتلرينه (هدايه) يى ايكى اوچ دفعه اوقوتمش وصوڭ تعليمنده بوتون اصول فقه وغوامض اعمال واسرار عباداتى وسائر لطائف سير وسلوكى بسط ايدرك واصل سرمنزل كمال ايله ديكى ينه حضرت سلطان ولددن مروى اولمغى اوزره مناقب كتابلرنده مسطوردر .

خواجه دائمی بر مجذوب مستغرق دکل ایدی. خیری شری فارق اولمایان بود الالردن صایه‌سی‌ده خواجه‌نك شان جلیلنه تجاوزدر. هله حقنده (طاقاووقلق ، قورنازلق) کبی شوائبی تخطر ایتمکه بیله بر مسلم خلوق حیا ایدر. نصرالدین افندی مرحوم (صاف) کلمه‌سنك الك قوتلی معناسنه مظهر بر عالم عارف زاهدسینه‌صاف ایدی. ملك خصلت ایدی. بوتون انسانلرك سعادتنه خدمت ایتمك، اونلرك مسعودیتیله بختیار اولمق، هپسیله خوش کچمك دستور معاشرتی ایدی:

رند مشرب لا ابالی مذهبز عالی دلز
خوش کچنمکدر جهانده احسن آمالمز

بیتی مصداق روحی ایدی. خواجه تحصیل صوریسندن زیاده مکتب طبیعتده یتشمش بر فیلسوف کامل دیه توصیف اولونمغه جسباندر. مومی الیه هر فنالك خصم جانی ایدی. هیچ بر فنا شیئی کورمك، بیلمك، تصدیق ایتمك ایسته‌مزدی. هرشیئه اینانیردی. بر انسانده کذب و حیله نقیصه‌سی کورمك، تصور ایتمك عذاب وجدانیسنه قاتلانمقدن ایسه آلدانوب‌ده مادةً ضرر چکمه‌یی ترجیح ایلردی. بویولده بر نمونهٔ اخلاق بر درس مجسم ویره‌رك بنی نوعنی ارشاد واصلاح ایتمك ایستردی. خواجه مرحوم یرینه کوره چفت سوروب کده یمیله کچنیر، طاغدن اودونی کندی کسر، حتی قیشین بعض طلبه‌سی و یارانیله جانا پار آوینه بیله کیدردی. یعنی بین الاقران هر نوع اسباب معاشرتدن قالمزدی. بوکبی برچوق دلائلدن نمایاندرکه خواجه خیر وشری فارق دیوانه نهاد، آدی خواجه بر اهمیتسز کیمسه دکلدی. مملکتك الك کزیده اشرافندن اولمغله بعض جوار کویلیلر وغریب الدیار آدملر خانه‌سنه مهمان اولورلر وخواجه اونلره اعزاز واکرام ایلردی. خواجه‌نك حقیقتنه منافی بعض حکایه‌لرده اسناد ایله شلر. شهرتنه بناءً [اصلی بوزمش اولمامق و اسکی کتاب تلخیص ایدلمشدر دیدیرمه‌مك ایچون] اینانمایه اینانمایه — دها طوغروسی ایسته‌مه‌یه ایسته‌مه‌یه — درج ایتدك. فقط خواجه‌نك روحنی آکلامق ایستنیه‌رك بوکتابی اوقویانلر او فقره‌لری یك قولای آییرد ایدرلر.

خواجه بعضاً صولڭ درجه رندلك ، لاابالیلك كوسترر . سائر امثالنك زندقه و تلعیننی و بلكه سیاسةً اعدامنی مستوجب اوله‌حق مسائلی سترهٔ لطائف آلتنده سویله‌مش اولمقله برابر عامهٔ صنوف مسلمین میاننده ینه (رحمة الله علیه) دیه یاد اولونه‌ گلمشدر . فقط افندی حضرتلری هیچ بر وقت بر عالمه یاقیشمایه‌جق صورتده كفرباردی ، مادیاتكی ، باباغیانی — دكل ارتكاب — تصور بیله ایتمه‌مشدر . بونكله برابر خواجه‌نڭ ینه غایه‌سی بر بشر ، برمسلم غیر معصوم اولمق اعتباریله خطایه دوشمه‌سی ممكن اولدیغی كبی چوجوقلق ، كنجلك هنكامنده بعض مناسبتسزلك ارتكاب ایلمه‌سی‌ده قابلدر . انجق كیتدكجه تكمل ایتمش ، علم و عرفان و كمال و حكمتی ترقی ایله‌مش ، تهذیب ذات و صفات قیلمش و آلنهایه مرتبهٔ وصاله ایرمشدر . قدس الله روحه العزیز .

نتیجهٔ تحقیقاتمزه كوره خواجه مرحوم تقریباً سلطان اورخان زماننده ظهور ایدوب سلطان ییلدیریم بایزید عصرنده بر حیات بولونیوردی . یعنی یدیوز تاریخ هجریسی مبادیسندن اواخرینه ـ مزار طاشی تاریخنه نظراً (٦٨٣) تاریخ هجریسنه ـ قدر یاشامش و تخمیناً آلتمشی متجاوز برسنده عازم مدرسهٔ بقا اولمشدر .

بر وقت (چینغراقلی تاتار) غزته‌سنی نشر ایدن بذله كو و لطائف نویس شهیر (چایلاق توفیق) بكك ایكی جزؤ نشر ایله‌دیكی (لطائف نصر الدین) مقدمه‌سنده دیركه : مرحوم ییلدیریم بایزید خان عصری رجالندن اولوب [١] سلاله‌سنك مراد ثالث عهدنده استانبوله كلدیكی مقید تاریخ اولدیغی كبی اولادندن بری اوقاف همایوندن مخصص بر مقدار نان پاره‌نك كندوسنه انتقالی لازم كلدیكنی و او سلاله‌دن بولندیغی بیان ضمننده باب آصفی‌یه عرضحال تقدیمنه كلدیكی صیره‌ده حیوانی میدانده براغیلان نوبت كوسنه یعنی كبیر داووله باغلامش . حیوان داوولی سوروكله‌ینجه اوركمش ، اوركدكجه سوروكله‌مش وبالتصادف اوكون (صُرّه) قاطیرلری دخی اوراده بولندیغندن انلرده اوركوب بر ولولهٔ عظمی

[١] تراجم احوال یارانلرجه عادتدركه بر ذات هانكی پادشاهك زماننده وفات ایدرسه او دورك رجالندن عد ایدرلر

حاصل اولەرق اورادە بولـانلرە (بو نەدر . ونی کیم باغلادی) دیە سـؤال . اولندقدە سلالەدن اولدیغنی اثباتە کلان ذات ایدوکی اکلاشلمسی اوزرینە (مطلقا مرحومك اولادندن اولدیغنە شبهە قالمدی . بشقەدلیلە حاجت یوقدر) دینلەرك استدعاسنك اسعافنە مساعدە اولنمشدر »

آناطولیدە بر چوق تحقیقات علمیەدە بولونەرق کتبخانۀ عرفانمزە بر (قونیە سـیاحت نامەسی) اهدا ایدن اکارم اخوانمزدن ضیا بك افندینك بو بابدە واقع اولان مراجعتمز اوزرینەیازدیغی تذکرەدە دیرکە :

خواجە مرحوم آق شهردەکی بویوك قبرستاندە غنودۀ خاك غفراندر . سنك مزاری اوزرندە شو عبارە یازیلیدر :

هذەالتربة المرحوم

المغفور المحتاج الی رحمة ربەالغفور

نصرالدین افندی روحنە

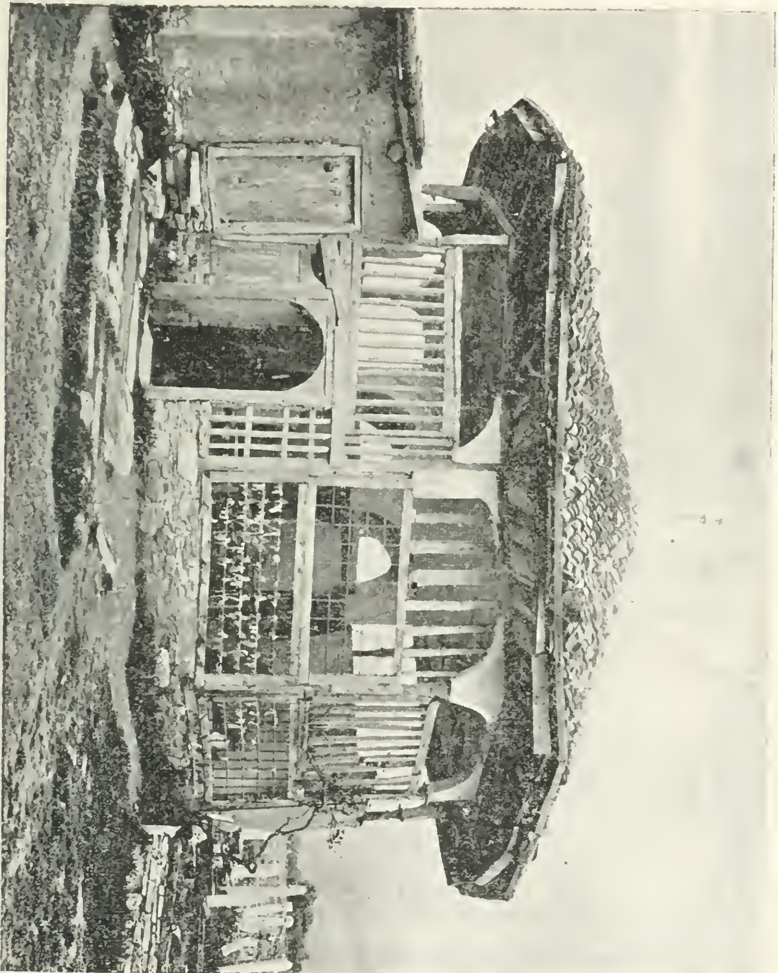
فاتحە ٣٨٦

شو تاریخ بك زیادە نظر دقت و استغرابمی موجب اولدی . چونکە خواجە نصرالدین هجرت سنیۀ نبویەدن (٣٨٦) سـنە صوکرە وفات ایتمش اولمەسی غریب کلیوردی . بالاخرە آکلاشیلدی کەتاریخك رقملری ترس اوقونمەسیلە مقصد حاصل اولەجقمش . یعنی طوغروسی (٦٨٣) ایمش[١] خواجەحقندە محلجە اجرا ایلەدیکم تحقیقاتدن آکلاشیلدیغنە کورەمرحوم مشار الیە سلطان اورخان عصری رجالندن اولوب بالخاصە حکم و رموزات ایلە متوغل و صحبتندە برطاقم امثـال و تلمیحات ایلە خلقی ارشادە بذل همت ایدرمش. ذاتاً اوعصرك فحول رجالی دائما بومسلك تلقین و ارشادی تعقیب ایتدکلرندن [٢] ودها طوغروسی

[١] عبارۀ جاهلانەسندن و حطەدن آکلاشیلدیغی وجهلە صوکرەدن یازیلان وقازیلان بوتاریخك بوبولدە تحریری قصدە مقارندکاسە بودە خواجەنك ارتق تخفلق ایجوزیاراتلمش اولدیغنە بر دلیل صاییلیر .

[٢] شیخ شستری (قارەکوز و حاجیواد) اویونیدە اورخان زمانندە ایجاد ایتدیکی مشهوردر . بك افندی بوکا تلمیح ایدر .

ناسك سويهٔ عرفانه كوره سوز سويله‌مكى دها زياده موجب منافع بيلدكلرندن
جناب مولانانك مثنوئ معنويلرنده بيوردقلرى كبى (خود تودر ضمن حكايت
كوش دار) فرمان حكم آموزينه توفيقاً مقصد ومراملرى امثال وتشبيهات پرده‌سى
آلتنده آكلاتيرلردى . خواجه‌نك مجلس صحبتنه قصبه‌نك صغار و كبارى عالم

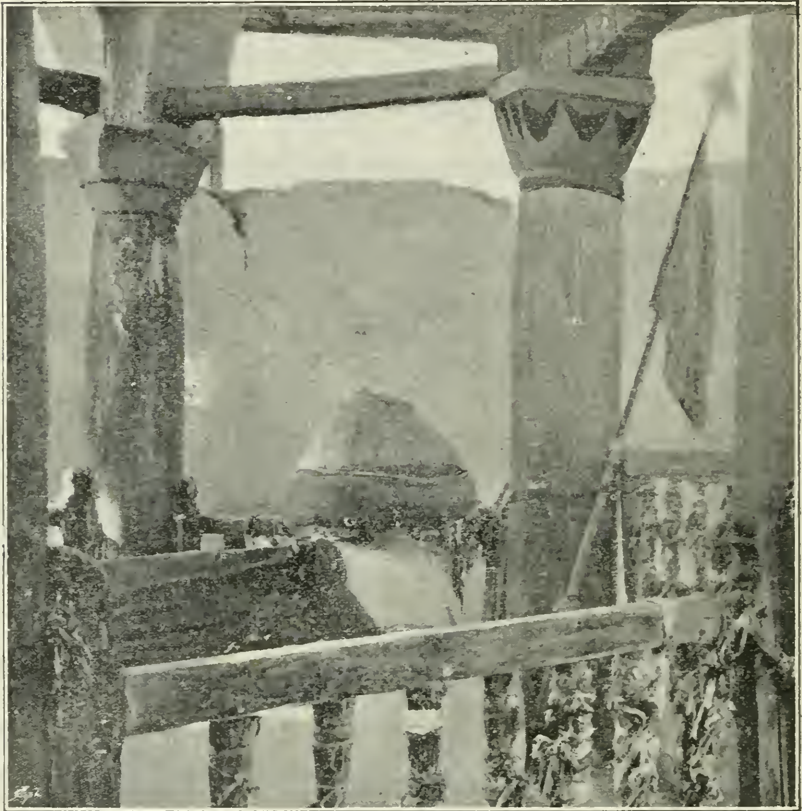

خواجه نصر الدين تربه‌سنك طيشاريدن كورونشى

و فاضلى دوام ايدر ، هر برى بر درس حكمت و عرفان اولان سوزلرينى جان
قولاغيله ديكلرلرمش . عوام ناسك ذهابى كبى خواجه مرحوم بى سر و بن
سوز سويله‌مه‌مش ، نه ديديسه هپسنى برلزوم و حكمته مستنداً صرف ايلمشدر .

مرحوم حال حیاتنده مظهر حرمت عامه اولدیغی كبی ارتحالنده دخی او نظر حرمت و توقیری استجلاب ایلەمشدر . اوزرینه انشا ایدیلن تربه ایسه مظهر اولدیغی شو حرمتك تمثال مجسمی اولسه گركدر . [٣] »

بك افندینك فادهٔ اخیره‌سنی تصدیقاً دیرزكه حقیقةً خواجه مرحومك تربهٔ

خواجه مرحومك تربه‌سنك ایچریسیدر

مقدسه‌سنه وروحانیت حایله‌سنه قارشی عامهٔ مسلمینك ، خاصةً وطنداشلرینك

[٣] مزاری دورت دیرك اوزرینه ساده وظریف بر كنبد ایله اورنه‌ده ، طاشدن بر صاندوقه اوجه‌مان دیلیملی قاووقدن عبارتدر . دیواری زوار طرفندن یازلمش بر چوق نظم ونثرایله طولودر وتربه‌نك خارجنه چكیلان اخشاب پارمانلغك پنجره‌سنه بی‌نهایه صیتمه ایچون پاچاوره باغلانمشدر .

بك بويوك حرمتی واردر . بعض مشاهد مجله كبی قورقرلر ، حذر ایتمزلر . بلكه سورلر ، هله بهمه حال كولرلر . حتی بر اعتقاد واردركه : هركیم خواجه‌نك قبرینی كورور كورمز كولمزسه بهمه حال باشنه بر آفت ایریشیر . واقعا بر یولجیلقده محرر حقیر وپدرم وانشـته‌م بر آرابه ایله تربه‌نك اوكندن جاده‌دن كچركن انشته‌م (كولمیه‌جكم شو آدمه . باقه‌لم نه اوله‌جق) دیدی . عادت واعتقادی بوزمامه‌سنه ابرام ایتدیلرسـه‌ده دیكله‌مدی . او آنده اوسته‌زده بر قوجه چنار دالی بیندیكمز تاتار آرابه‌سنك تنته‌سـنه طاقیلوب پارچه پارچه ایتدی . آتلر اوركوب دوریلكه رمق قالدی . آزرها هپمز كریه خند اوله‌جقدق . خواجه‌نك مظهریتی تبدیل ایتمك كیمك حدّیدر . عرف واعتقادك آیقیریسنه كیتمك یالكز دینه دكل عقل وحكمته‌ده مغایردر .

آقشهرایلرده صـاف ، عادتا شعر دینیله‌جك بر عادت دها وار ایمش . بر دوكون اولونجه بهمه حال نصرالدین خواجه‌نك تربه‌سنه كیدوب دوكونه دعـوت ایدرلر ایمش . حتی (منلالریكی‌ده برابر آل كل ! .) دیمك شرط ایمش . اكر خواجه دعوت اولونمزسـه طرفیجه دیرلكسزلك یوز كوسـتره‌جكی اعتقادنده بولونورلرمش .

واقعا خواجه‌نك روحانیتی بر دوكونه ، درنكه چاغیرمق ، امداد روحانیسی برابر بولونمق ، نشئه بخشـا اولمق ایچون زعفرانلی زرده پیشیرمكدن بیك قات مرجحدر .

زواللی خلق بیلمزكه یالكز خواجه مرحومك وطلبه‌سنك روحانیتنی چاغیرمقله اكتفا ایتمه‌مه‌لی [٤] بلكه كابین كووكی انسانلرك حسن معاشرتنه عائد خواجه‌نك لطـائف وحكمیاتندن درس عبرت آلمه‌لی‌ده خوش كچینمه‌نك یولنه باقمه‌لی .

بزم ملی شرقیلرمز ، اویونلرمز نه ایسه بزجه خواجه‌مزك لطائفی ده اودر . نشئه‌سز زمانلرمزده هیچ بر لطائف كتابی بزه خواجه مرحومك سوزلری قدر خوش كلمز . بونفس الامرده مطابقدر . خواجه‌نك اكثر لطائفی حسن اسلوبی

---

[٤] هله زواللی تربه‌داری مطلقا دعوت ایلمه‌لی .

سحر بیانی ایله برابر اوقدر درین حکمتلری، مضمونلری حاویدرکه انسان بو کبی عظیم قوهٔ تسخیریه‌یه مالك اولان دلنشین لطیفه‌لری اوقورکن درحال فضولینك :

بو بر کتاب سوزدر فهم ایدن اهل حاله

مصرعنی تخطر ایدر. خواجه‌نك اکثر گفتاری حقیقةً سهل ممتنعدر. پردهٔ صفوته بورونمش اولان حاضر جوابلقلری مخاطبنك تاجانکاهنه شمشیر زهر آلود کبی قطعی بر تأثیر بلیغ کوستر. « بیلمکز بیلمه‌ینکزه اوکره‌تسین » — « بوقونیه‌لیلر نه ایی آدملردر. آدمه دوکه‌دوکه حلوا یدیررلر » — « اکر چوملك حسابنه باقارسه‌ك بوکون آیك یوز یکرمیسیدر » — « اسکی آیی قیرپار قیرپارده ییلدیز یاپارلر » — « کندی کندینه خطاباً — بز سنك کنجلککی ده بیلیرز یا. » — « بوقدر خروسه بر طاووق لازم دکلمی » — « قازانك طوغوردیغنه اینانیرسین ده اولدیکنه ایناتمزمیسین » — « اوستنه آتیلان کوپکه خطاباً — کچ ییکیدم کچ » — « ویرمکه کوکلم اولماینجه ایپه‌اون سریلیر » — « فنجانجی قاطیرلارنی اورکوتمزسه‌ك آخرتده قورقوله‌جق برشی یوقدر » — « قوردك قویروغی قوپارسه اوزمان کورورسین سن توزی دومانی » — « بن صاغ ایکن شورادن کچردم » — « بیندیکی دالی کسوب دوشمه‌سی » — « طوقوز یوز طوقسان طوقوز آلتونی ویرن الله برینی ده ویرر » — « بویوردکورکم طعامه » — « قیز اوغلان قیز آلتی آیاق کبه » — « ایی بولدیکز صاحبی اولمش اشکی » — « اشکك سوزینه اینانیورسین ده آق صقاللی بنم سوزیمه ایناتمایورسین » — « دنیانك اورته‌سی اشکمك اوك آیاغنی باصدیغی یردر. اینانمزسه‌ك اولچ » — « چوق شکرکه انجیر هدیه ایتدم. یا پانجار کوتوره‌یدم. قفام کوزم یاریلیردی » — « امام اوصورنجه جماعت .... » — « اوچوماغی سن یپسه‌یدك دورت آیاقلی اولوردك » — « غوغا بزم یورغانك اوستنه ایمش. یورغان کیتدی غوغا بیتدی » — « قاری بیراق خیرسزی کندی حالنه. او برشی بوله‌بیلیرسه الندن آلمق قولای » — « ایکی

آقچه‌اق جكری قاپان كدی قورق آقچه‌اق بالطبع طمع ایتمزمی » ـ « طوقونمه قاری قارغه‌یه. اونك اوستی بزدن كیرلیدر. » ـ « چوجغمك كندی بولو شیدر. بن اوكرتمه‌دم » « اغاجه چیقاركن پاپوجی قوینڭه صوقه‌رق بلكه آغاجدن اوته‌یه یول واردر » ـ « طارشانك صوینك صوینك صویی » ـ « صاری آتی یاین كردكه كیرسین » ـ « اوغلمك آدینی ایوب قویمه. كثرت استعمال الله ایپ اولور » ـ « بن نه بیله‌یم قارانلقده صاغ طرفمی » ـ « عجمی بابلی بوقدر اوتر » ـ كبی دیللرده داستان اولان حكمتلری صیره‌سی كلدكجه برتورلو آكلاتیله‌مایان مقصدلرك قارشیسنده انسان ككله‌یوب طورووركن « حضر » كبی امداده یتیشیر. مخاطبی ده او آنده سحر كبی تسخیر ایلر.

بوتون عثمانلیلرك فرط رغبتندن ناشی همیشه نسخه‌لری بیكلرجه، میلیونلرجه باصیله باصیله الده بولونان (لطائف خواجه نصرالدین) كتابنك یاكلشلقلری اودرجه چوغالمش، افاده‌سی اورتبه تعقد وابهامه اوغرامشدركه آرتق خواص الینه یاقیشه‌مایه‌جق برحاله كیرمشدی. حتی طبع ونشری خواصك غیری‌یه عائد محضا پاره قازانمق ایچون كتاب باصان برقاچ طابعه منحصر قالمشدی. كوفدن پاسدن ناشی معالی پروران ادب وحكمتك نظر رغبتندن دوشن بو (مجمع النفائس) اوزرینه تكرار جلب انظار رغبت ایتمكی دوشونوب بیك مشكلات ایله برقاچ دانه یازمه وبولاق باصمه‌سی اسكی نسخه‌لرینی الده ایتدك. اثنای تصحیحنده هم كتابك چاشنئ اصلیه‌سنی بوزمامغه همده ابهام درجه‌سنه واران بعض تعبیراتی اصلاحه چالیشدق. بو آرالق الده بولونان لطائف كتابنده مسطور اولمایان برخیلی لطائف اسكی بریازمه مجموعه‌ده الیمزه كچدی. بعض كتب ادبیهٔ قدیمه وجدیده ومجامع لطائفده بوله‌بیلدیكمز لطیفه‌لر ایله برابر اصل كتابه قاریشدیرمایه‌رق خاتمه‌یه الحاق ایله‌دك. بوشكلده بی نظیر ونفیس بر (مجمع اللطائف) حصوله كلدی. خواجهٔ حكمت نثارمزك روحانیت قدسیه‌سنی ده بوصورتله دخی شادان ایله‌دك.

(لطائف نصرالدین) عربجه‌یه (جحا الرومی) عنوانیله ترجمه ایدیلدیكی كبی انكلیزجه‌یه، فرانسزجه‌یه وسائر ملل متمدنه لسانلرینه‌ده نقل ایدیلمشدر. هله

برانکلیز (لطائف نصرالدینی مراق ایدوب طوپلایورمش . کندیسنده اولمایانی بر انکلیز لیراسنه آلییورمش) دیه بوندن اوچ سنه اول بر سوز ایشیتدك . اصلی اولمامالی که استانبولجه بویله بر تشبثی کورولمه‌دی . حالبوکه بورایه بر باش وورمه‌سی لازم ایدی . او صورتده‌ده بزم معلوممز اولوردی . اصلی وارسه بز انکلیزه بادهوا اوله‌رق یوز قدر لیرا قازاندیرمش اولدق .

بو آنه قدر عالم اسلامده یعنی اوچ لسانده یازیلمش اولان پك چوق لطائف منظور ومسموعمز اولدیغی جهتله مطلقا خواجه‌نك لطائفی اولدیغی بزجه کسب یقین ایله‌مه‌دکجه ویاخود متعدد مأخذلرده کورولمه‌مکجه اسنادی قبول ایله‌مه‌دك . بونکله برابر دخی علاوه‌مزی ینه اصل کتابه قاریشدیرمایوب خاتمه‌یه الحاق ایتدك . خواجه‌نك ترجمهٔ حالنه ولطائفنه عائد اولمق اوزره اثنای نشرده قارئلرمزدن ورود ایده‌جك محررات خاتمهٔ کتابه علاوه ایدیله‌جکدر . بو بابده بزه یاردیم ایدنلره ـ ایسترلرسه ـ بزده کتابمزدن جزؤ ویا نسخه اولمق اوزره بر حصهٔ ناچیزانه تقدیم ایده‌جکز . نفس الامرده جزؤی اولان بو وعدمزدن نکول ایتمه‌یه‌جکمزه قارئه‌مزك ایناندمه‌لرینی رجا ایدرز . انجق کوندریلن لطائف بزده وارسه بالطبع برشی تقدیم ایله‌مز . آرتق بر کوچوك اعتمادی بزه ایثار بویورمه‌لیدرلر .

ابتدای لطائف

خواجه نصرالدين افندی آقشهرده بركون وعظ ایچون كرسی یه چیقوب « ای مؤمنلر . بن سزه نه سویله یه جکم بیلیرمیسکز » دیمش جماعت « بیلمه یز . » دیه‌لر یله خواجه « سز بیلمه ینجه بن سزه نه سویله یه یم » دییوب كرسیدن اینر ، بیراقیر كیدر . ینه بر كون كرسی یه چیقوب اولكی سؤالی تكرار ایدنجه بو سفرده جماعت « بیلیرز . » دیرلر . خواجه « مادامكه بیلیورسكز . او صورتده بنم سویله مكلكمه نه لزوم قالیر . » دیر ، ینه براقیر كیدر . جماعت حیرتده قاله‌رق « افندی بردها كرسی یه چیقارسه كیمز بیلیر ، كیمز بیلمه یز . » دیمكه قرار ویررلر . خواجه ینه بر كون كرسی یه چیقوب بر معتاد اهالی یه سؤال ایدوبده « كیمز ، بیلیرز ، كیمز بیلمه یز . » جوابنی آلنجه خواجه جدیتنه هیچ خلل كتیرمه یه رك « نه قدر اعلا . اویله ایسه بیلنكز بیلمه ینكزه اوكرتسین » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر كون وعظ اثناسنده دیمشكه : ای مسلمانلر حق تعالی یه شكر ایدككه دوه یه قاناد ویرمه دی . یوقسه طاملریكزی باشكزه ییقاردی .

﴿ لطیفه ﴾ ینه بر كون خواجه قونیه ده وعظ اثناسنده « مسلمانلر . بو شهرك هواسیله بزم شهرك هواسی بردر . » دییوب جماعت « نه دن بیلدك . » دینجه خواجه « آق شهرده نه قدر ییلدیز وار ایسه بوراده ده او قدر وار . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر كون خواجه حمامه كیدر . تصادف حمام تنها اولمغله كندی كندینه (قایا باشی) سویله مكه باشلار . كندی سسی پك خوشنه كیدر . « مادامكه بنم بویله چوق كوزل سسم وارمش . نیچون مسلمانلره دیكلتمه یه یم . » دیه حمامدن چیقدیغی كبی طوغری منارده یه چیقار . اویله وقتی اولدیغی حالده

خواجه تمجید اوقومغه باشلار . آشاغیدن برسی « به جاهل حریف . بویله کریه صدا ایله وقتسز تمجید اوقومغه نه مجبوریتك وار . » دینجه خواجه منارهدن اکیلوب اوآدمه « آه برصاحب خیر بورایه بر حمام یاپدیره ایدیده سن آکلایه ایدك بنم سسمك كوزللکنی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجهیه بر کیجه رؤیاسنده طوقوز آقچه ویرمشلر . « هیچ اولمزسه شونی اون آقچه یاپلك » دییه نزاع ایله دیکی اثناده اویانوب آووجنده بر شی اولمهدیغنی كورنجه همان صیقی کوزلرینی قاپایوب الینیاوزاته رق «کثیر باری طوقوز آقچه اولسون » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون شهر خارجنده مُصَلّاده کزرکن قارشیدن برخیلی آتلیلر کلدیکنی کورور . خوفندن همان البسهسنی چیقاروب عریان اولدیغی حالده یاری بلینه قدر بر قبر چوقورینه صوقولور . آتلیلر خواجهیی کوروب « بره آدم قبر ایچنده نه ایشك وار . » دیمهلریله خواجه برلاقیردی بولهمایوب « بن اهل قبوردنم . شویله بیره چیقمش ایدم » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برصباح برباغچهیه کیروب الینه کچردیکی قاوونی، قارپوزی، خاووجی، شالغامی الندهکی چوواله طولدورمقده ایکن باغچوان آنسزین خواجهنك اوستونه چوللانیر . خواجه پك زیاده قورقار باغچوان « بوراده نه آرارسین » دینجه خواجه شاشیروب تلاشله « آقشامکی دهشتلی فیرطینه بنی بورایه آتدی » دیر . باغچوان « ای . بونلری کیم قوپاردی . » دیمهسیله « فیرطینه بنی اورادن اورایه آتدقجه بنده هرنهیه یاپیشدمسه المده قالدی . » جوابنی ویرر . بتکرار باغچوان « پك اعلا . یا، بونلری چوواله کیم طولدوردی » دینجه خواجه « اوت . ایشته بنده اونی دوشونیوردم . » دیمش

﴿ لطیفه ﴾ خواجه افندی « رحمة الله علیه » قونیهیه کیتدیکنده بر حلواجی دکاننه کیرر، ایکی طرفنه التفات ایتمهدن همان طوغرو دستکاهه یاناشوب « بسم الله » دیهرك همان حلوایی یمکه قویولور . حلواجی « به آدم پارهسز،

بوانسز امت محمدك حلواسنی نه حقله یيورسين ، دیيه خواجه‌يی دوكمكه باشلاينجه خواجه دیركه : بو قونيه‌ليلر نه ايي آدملردر . حلوايي آدمه دوكه دوكه يديررلر .

خواجه — بن اهل قبوردم . شوبله سیحه چیقمش ایدم

﴿ لطيفه ﴾ بر رمضان شريف كلدكده خواجه مرحوم كندی كنديه « نه ايچون خلقه اويوب ده اوروج طوته‌جغم . بر چولمك تدارك ايدرم . كونده چولمكه برر دانه طاش بيراقيرم . طاش اوتوزی بولنجه بايرامی ايدرم . »

دیه‌رك پیدا ایله‌دیکی چولمکه کونده برر طاش آتمغه باشلار . قیزی کوروب بر آووج طاش‌ده او طولدورور . بر کون جواجه‌یه « بوکون آیك قاچیدر . » دیرلر . خواجه « براز صبر ایدکده باقه‌یم . خبر ویره‌یم . » دیوب اوه کلیر ، چولمکی بوشالتیر ، صایمغه باشلار . باقارکه طاش تام یوز یکرمی عدد اولمش . کندی کندینه « اکر بن بونك طوغروسنی سویلرسه‌م سرسملکمه حکم ایدرلر . » دیوب ویردیکی قرار اوزرینه خلقك یانینه کلنجه « بوکون آیك تمام قرق بشیدر » دیر . دیرلرکه : خواجه افندی . بر آی طوبی اوتوز کوندر . خواجه جواباً دیرکه : بن ینه انصافلی سویله‌دم . اکر چوملك حسابنه باقه‌جق اولورسه‌کز بوکون آیك یوزیکرمیسیدر .

خواجه‌نك اعمالرله غوغاسیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه « یکی آی کیرنجه اسکی آیی نه یاپارلر . » دییه صورمشلر . « قیرپارلر ، قیرپارلرده ییلدیز یاپارلر » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر آرالق خواجه یومورطه‌نك طوقوزینی بر آقچه‌یه آلوب باشقه بر پاره‌یه کیدرك اونی صاتارمش . « خواجه افندی . زیانه بونه بیچیم تجارتدر . » دییه صورولدیقده خواجه افندی « زیان ده فائده‌ندر . تك دوستلر بزی آلیش ویرشده کورسون » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه نصرالدین بر ایرماق کنارنده اوتورورکن اون دانه اعمی کلیر . ایرماغك اوته طرفنه برر پوله کچیرمك ایچون خواجه ایله مقاوله ایدرلر . خواجه بونلری صیرتنده برر برر طاشیرکن ناصلسه برینی یاری یولده دوشورور . صو آلیر کوتورور . اعمالر فریاده باشلارلر . خواجه دیرکه : به شاماطه‌جی حریفلر . نه باغیروب چاغیریورسکز . بن واز کچدم ، بر پول اکسیك ویرك .

﴿ لطیفه ﴾ برکون بر آدم آووجنده طوتدیغی یومورطه‌یی اشارت ایدرك « خواجه افندی . شو آووجمده‌کینی بیلیرسه‌ك سکا بوندن برقایغانه‌لق ویره‌یم » دیدکده خواجه « براز شکلنی تعریف ایله . بیلیرم » دیر . او آدم « طیشی بیاض ، ایچی صاریدر . » دییه ایضاح ایدنجه خواجه « بیلدم ، بیلدم . شالغامی صویمشلر ، اورته‌سنی اویمشلر ، ایچنه هاووچ قویمشلر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه نصرالدین افندی بازارده کزرکن برحریف « خواجه . بوکون آیك اوچیی ، دوردیمی . » دییه صوردقده « والله بیلمم . شوکونلرده آی آلوب صاتدیغم یوقدر » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برکون اوموزینه بر نردبان آلوب بر باغچه دیوارینه طایار ، یوقاری چیقار . صوکره نردبانی یوقاری چکوب باغچه‌نك ایچریسنه طایار . باغچه‌یه اینر . مکر باغچوان بوحالی کوریورمش . همان خواجه‌نك یانینه کلوب « سن کیمسین . بوراده نه آرارسین . » دیدکده خواجه فتورسز « نردبان

صاتارم . » دیر . باغچوان « بوراده نردبان صاتیلیرمی . » دیمکله « بری جاهل حریف . نردبان نره‌ده اولسه صاتیلیر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه‌نك تارلاسنه بر اوکوز کیرر . خواجه الینه بر صوپا آلوب اوزرینه هجوم ایدنجه اوکوز قاچار . بر هفته صوکره اوکوزی بر کویلی آرابه‌یه قوشمش کیدییورمش . خواجه اوکوزی کورنجه همان براودون یاقه‌لایوب اوکوزه اورمغه باشلار . کویلی « بره آدم . بنم اوکوزمدن نه ایسترسین » دینجه خواجه « سن خلط ایتمه جاهل کوپك! . اوقباحتنی بیلیر » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه بر ایرماق کنارنده آبدست آلیرکن پابوجی دوشر . صو آلیر ، کوتورر . خواجه پابوجی قورتاره‌مایه‌جغنی آکلاینجه برکناره چکیلوب بر ظرطه چکه‌رك « آل آبدستکی ، کتیر پابوجمی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برکون احبابنه وصیت ایدوب « اولدوکم وقت نی اسکی قبره قویکز . » دیر . سببنی سؤال ایدنلره « سؤال ملکلری کلدیکی وقتده [بکا سؤال اولوندی . باقسه‌کز آ . نبرم بیله اسکیدر .] دیر یاقایی قورتاریرم » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه بر آته بینمك ایستر . حیوان یوکسك اولدیغی ایچون صیچرایوب بینه‌مز . « آه ، کیدی کنجلك . » دیر . اطرافنه باقار کیمسه یوق . « کنجلکده‌ده بر خیرلی اوغورسز دکل ایدك یا . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه افندی سیاه البسه کییوب طاشره چیقمش . بعض هرزه وکیللر « خواجه افندی نه اولدك . قاره‌لر کیمشسك . » دییه سؤال ایله‌دکلرنده خواجه « اوغلمك باباسی مرحوم اولدی‌ده اونك یاسینی طوتارم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ یاز موسمنده بر کون خواجه افندی اوزاق یولدن کلیرکن کندینی شدتلی بر حرارت آلیر . اوآره‌لق بر چشمه‌یه تصادف ایله‌مشسه‌ده باقارکه

لوله‌سنه بر آغاج صوقمشلر . خواجه صو ایچمك ایچون آغاجی چكوب چیقاردیغی كبی صوقوتلجه فیشقیروب حواجه‌نك اوستنی باشنی ایصلاتنجه خواجه فوق‌العاده حدتله‌نوب « ایشته بویله دلی دلی آقدیغك ایچون دیبكه بوقازیغی طیقمشلر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بركون خواجه یانینه برقاچ قاربوز آلوب طاغه اودون كسمكه كیتمش . صوصادیغی وقت قاربوزك برینی كسر . طاتسز دییه آتوب برینی دخی كسر . والحاصل جمله‌سنی كسوب برازینی یر ، باقیسنی‌ده اوراده‌كی ملوثات ایچنه آتار . برزمان صوكره ینه حرارت آلیر . صو بوله‌مانجه تلویث ایتدیكی قاربوزلرك باشنه چوكوب « شوكا دكمش ، بوكا دكمه‌مش . » دییه‌رك جمله‌سنی یمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین افندینك كوزل بر قوزوسی وار ایمش . هیچ یانندن آییرمایوب غایت اعتناایله بسله‌دیكندن تورلو تورلو شاقلابانلقلر یاپوب خواجه‌یی اكلندیررمش . بعض یاران قوزویی كوزلرینه كسدیروب خواجه‌یی اغفال ایدرك الندن آلوب یمكه قرار ویررلر . بریسی كلوب « خواجه افندی . بوكون یارین قیامت قوپاجق ایمش . بوقوزویی نه یاپه‌جقسین . كتیر ، شونی ییه‌لم . » دیر . خواجه آلدیرمز . بری دها كلیر . اوده بویولده آصیلیر . خواجه اونی‌ده صاوار . دیركن تجیزلر توالی ایدر . آرتق خواجه بیزار اولوب ایرته‌سی كون بر سیرانكاهده ، كسیله‌رك ضیافت چكلمه‌سنه قرار ویریلیر . قوزو كسیلیر ، آتش یاقیلیر ، خواجه قوزویی چویرمكه باشلار . آرقه‌داشلر دخی صویونوب اثوابی خواجه‌یه تسلیم ایدرك هر بری بر طرفه اوینامغه كیدرلر . سوكیلی قوزوسنی الیله بریان ایتمك مجبوریت الیمه‌سنده بولونان خواجه فرصتدن استفاده ایدرك اثوابك هپسنی آتشه اوروب یاقار . برآز صوكره قوشمقدن یارانك قارنی آجیقوب كری كلدكلرنده كوررلر كه اثوابك جمله‌سی یانوب كول اولمش . « آمان خواجه بونی كیم یاپدی . » دییه افندینك اوزرینه هجوم ایله‌مه‌لریله خواجه دیركه : آی اوغول . نه تلاش ایدیورسكز . یارین قیامت قوپه‌جق ایمش . نه یاپه‌جقسكز اثوابی ، اسبابی .

﴿ لطیفه ﴾ بر گیجه خواجه‌نك أوینه خیرسز گیروب بر چوق اشیانی یوکلنه‌رك گیدرکن خواجه‌ده کندی یاندیمی اوطه‌نك اشیاسنی اوموزلایوب خیرسزی تعقیب ایدر . خیرسز اوینه گیرنجه خواجه‌ده آردنجه دخول ایتمك ایستر . خیرسز « بنم اومده نه ایشك وار » دیدکده خواجه « یا بز بو أوه کوچ ایتمه‌دکمی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه‌یه بر قاچ افندی کلوب « اوقور یازار گچینیر سین اما فارسی بیلمزسین . » دیرلر . خواجه « نیچون بیلم » دیر « بیلیرسه‌ك بزه بر بیت اوقوده ایشیده‌لم » دیمه‌لریله خواجه بداهةً :

رفتم بجای سرویلر کوردم طوقوز قورد آمدند

بر قاچنی یاتیرلادم بر قاچی تارلا میروند

دیمکله ملالر « ای والله . » دیوب خواجه‌نك اقتدارینی تسلیم ایدرلر . [؟]

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه قومشوسندن بر قازان ایستر . ایشنی بیتیردکدن صوکره قازانك ایچنه بر کوچوك تنجره قویوب کوتورور ، صاحبنه ویرر . صاحبی قازانك ایچنده تنجره‌یی کورونجه « بونه‌در . » دیه خواجه‌دن صورار . خواجه « قازانکز طوغوردی . » دیمکله قومشو « پك اعلا . » دییوب تنجره‌یی قبوللانیر . ینه بر کون خواجه قازانی ایستر ، آلیر کوتورور . صاحبی بر خیلی مدت بکلر . باقارکه قازان کلمز . خواجه‌نك أوینه کلیر . قاپویی چالار . خواجه قاپویه کلوب « نه ایسترسین . » دیه صورار . قومشو « قازانی ایسترم . » دیر . خواجه « سن صاغ اول قازان مرحوم اولدی . » جوابنی ویرر . قومشو کمال حیرتله « خواجه افندی . هیچ قازان مرحوم اولورمی » دیدکده خواجه « یاطوغوردیغنه ایناینرسین‌ده أولدیکنه ایناغزمسین . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه بر لیلك طوتوب أوینه کتیره‌رك اوزوندر دیه غاغه‌لرینی ، آیاقلرینی کسمش . شویله بر یوکسك یره اوطورتمش . « ایشته شیمدی قوشه دوندك » دیمشدر .

﴿لطیفه﴾ خواجه بر اشتهالی زمانده سفره‌دکی صیجاق چوربایه قاشیغی طالدیروب همان معده‌یه ایندیرنجه طوداقلرندن قارننه‌قدر آتشلر ایچنده قالمقله باغیره‌رق سوقاغه فیرلار. اوکنه کلنه «صاوولك قارداشلر قارنمده یانغین وار.» دیر.

﴿لطیفه﴾. برملا اثنای سیاحتنده ملاقی اولدیغی عرفایه بعض مشکلاتنی سؤال ایدر. بریسی «بوکبی شیلری بیلسه بیلسه آق شهرده خواجه نصرالدین بیلیر» دیر. ملانك یولی آقشهره دخی اوغرایوب خارج شهرده صیرتی کبه‌لی، آیاغی چاریقلی، باشی صاریقلی چیفت سوره‌کله مشغول برکیمسه‌یه تصادف ایدر. مکر خواجه مرحوم کندیسی ایمش. یاننه واروب سلام ویریر. صحبت اثناسنده بعض مشکلاتی اولدیغی بیان ایدوب سؤاله تصدّی ایدر. خواجه ملانك مندیلنده کوزل نارلر کوروب «اجرت اوله‌رق شونارلردن بکا ویررسه‌ك سنك مشکلکی حل ایدرم» دیر. ملا هرنه‌صوردیسه نارلری آله‌رق جوابنی ویررمش. نهایت ناربیتمش ملا «برمشکلم دها قالدی. شونی‌ده لطف ایت.» دیدکده خواجه «یوری وار. خلط ایتمه. نارلرك توکندی» دیوب قالقار، چفتیله مشغول اولور. ملا «دیار رومك چفتجیسی بویله‌در. یا علماسی نیجه اولسه کرك.» دیوب چیقمش کیتمش.

﴿لطیفه﴾ برکون خواجه کوروركه بر بیکار باشنده برچوق اوردكلر اوینار. خواجه طوتیم دییه سکیردنجه قاچارلر. خواجه بیکار باشنه اوطوروب الندکی اتمکی صویه، باتیره باتیره یمکه باشلار. بریسی «خواجه افندی! عافیت اولسون. نه‌یبورسین.» دییه صورنجه «اوردك چورباسی» دیمشدر.

﴿لطیفه﴾. خواجه نصرالدین افندیدن بر حریف اورغان ایسته‌مش. خواجه ایچری کیروب چیقه‌رق «ایپ بوشدکلدر. قادینلر اوستونه اون سرمشلر.» دیمش. حریفك بتکرار «افندی. بوناصل ایشدر. ایپه اون سریلیرمی.» یولنده تعریضنه دخی «ویرمکه کوکلم اولمانجه ایپه اون سریلیر.» دیمشدر.

﴿لطیفه﴾. برکون خواجه‌نك یاننه بر ذات کلیر اوزون مدت دَقّوُلَق

صحبت ایدر . کیدرکن خواجه « عفو ایدرسکز ، طانیه‌مه‌دم . سز کیمسیکز . »
دیر . او ذاتده « اوصورتده آرامزده اوزون برمعارفه وار ایمش کی شیمدی یه
قدر لاابالیانه ناصل قونوشدیکز » دینجه خواجه دخی « باقدم که تاجك تاجه ،
قفتانك قفتانمه بکزر . بن سنی کندم صاندم » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه طاووقلرینی بر قفسه طولدوروب اقشهردن
سیوری حصاره کیدرکن « حیوانجغزلر » چاقده بر بری اوستنده هلاك اوله جقلر
شو زواللیلری محبوسدن خلاص ایده‌یم . سلامتله یوللرینه دوام ایتسونلر »
دییه‌رك صالی‌ویریر . طاووقلرك هر بری بر طرفه قاچار . خواجه الینه
بر دکنك آلوب خروسی اوکنه قاتوب قوغالامغه باشلار . و « کیجه‌نك یاریسنده
صباح اولدیغی بیلیرسین‌ده اویله زماننده سیوری حصار جانبنی نیچون
بیلمزسین » دیر .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه قبرستان جوارنده کزرکن ناصلسه آیاغی
قایار . بر اسکی قبرك ایچنه دوشر . طوز طوپراق اولان البسه‌سنی چیقاروب
اوستنی باشنی دوزلتمکه اوغراشیر . اوآنده خاطرینه کلیرکه : شوراده کندیمی
اولو یرینه قویه‌یم باقه‌یم منکر نکیر کلیرمی . خواجه بوخلیاده ایکن ایلریدن
قاطیرجیلر حیوانلرینی سرعتله سوره‌رك مزارستانه طوغرو کلیرلر . خواجه
بوزلرجه چاك سسنی ، حیوان کورولتوسنی قاطیرجی شماطه‌سنی بردن بره
آکلایه‌مایه‌رق « ای واه نه عکسی زمانه تصادف ایتدم . قیامت قوپیور . »
دییه‌رك شاشقینلقله براز اوته بری چابالانوب نهایت مزاردن یوقاری چیقار ،
قاچمق ایستر . او اثناده تام قاطیرلرده او حذایه تصادف ایتمشلر . خواجه‌نك
بویله علی‌العجایب بر قیافتله مزاردن فیرلامه‌سندن قاطیرلر اورکه‌رك قارمه
قاریشق اولورلر ، بربری اوستونه ییقیلیرلر . یوکاری اولان کاسه ، بللور ،
فنجان ، طاباق مقوله‌سی اشیا بوتون خرد وخاش اولور . قاطیرجیلرده عظیم
شاشالایوب صوپاریله خواجه‌نك اوزرینه هجوم ایلرلر . « سن کیمسین بوراده
نه آرارسین . » دیرلر . خواجه « اهل آخرتم . دنیانی سیره چیقمشدم . »

دیمکله یوباز حریفلر « طور . بز سکا برخوشجه سیران ایتدیره‌لم . » دیه خواجه‌یی برأیی دوکوب باشنی کوزینی یارمشلر . خواجه بیك زحمت ومشقتله کیجه یاریسی خانه‌سنه عودت ایله‌مش . قاریسی « شیمدی‌یه قدر نره‌ده قالدك » دیه صورمش « مزاره دوشدم . اولولره قاریشدم . » دیمش . قاری « اوته‌کی دنیاده نه وار ، نه یوق » دیه صورنجه خواجه جواباً « فنجانجی قاطیرلرینی اورکوتمزسه‌ك برشی یوقدر . » دیمشدر .

خواجه‌نك یاری چپلاق تویسز باشیله عجیب‌الشکل مزاردن فیرلایوب فنجانجی قاطیرلرینك اورکدیکنك رسمیدر

« لطیفه » برکون آقشهر چوجوقلری خواجه‌یی حمامه کوتورورلر یانلرینه کیزلیجه برر یومورطه آلیرلر . هپسی صویونوب حمامه کیروب کوبك

طاشی اوزرینه اوتوردقلرنده بربرلرینه « کلیکز سزکله یومورطلایلم هر کیم یومورطلایه مزسه حمامك مصارفنی او ویرسین . » دییوب قول وقرار ایتمشلر. بعده طاووق کبی صیقینوب « غید غید غیداق ... غید غید غیداق . » دیه‌رك فریاد ایدرك برابرجه کتیردکاری یومورطه‌لری یواشجه ال چابوقلغیله مرمرك اوزرینه براقیرلر . خواجه افندی بونلری کورنجه همان خروس کبی چیرپینوب اوتمکه باشلار . چوجوقلر « خواجه افندی نه یاپیورسین » دیدکلرنده « بوقدر طاووغه بر خروس لازم دکلمی . » دیمشدر .

خواجه ـ بوقدر طاووغه برخروس لازم دکلمی ؟...

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یی ایلچیلکله کوردستانه کوندرمشلر . کورد بکلری خواجه‌یه عظیم اکرام ایدوب برمکمل ضیافت کشیده ایلمشلر . خواجه دخی

هیبتلی بر صاریق صاروب کورکنی کیمش ومنلانی آرقه‌سنه آلەرق وقار ایله ضیافته حاضر اولمش . خواجه مشربنه مخالف اولەرق اجرا اولونان تکلیف وتکلفدن بیزار اولوب صیقیلوب ناکهان بر ضرطه قاچیری ویرمش . اثنای عودتده یولده منلاسی « افندی . پك عیب اولدی » دیجه خواجه « بری احمق دیل بیلز کوردلر تورکجه اوصورمه‌ین نه آکلایەجق » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کون خواجه منلاسی « عماد » الە قورد آوینه کیدر . عماد قورد یاوریسی طوتمق فکریله یوایه کیرر . تصادفاً خارجده بولونان قورد دخی اینه کیرمکده ایکن همان خواجه آتیلوب طاوراوب قویروغندن یاقەلار . قورد قویروغنی قورتاروب اینه قاچمق ایچون اشیندکه ، چاباله‌مغه باشلار . ایچریده حالدن خبردار اولمایان عمادك کوزینه توز کیتمکله « افندی . نه ایدیورسین . پك توز ودمك » دیجه خواجه « قوردك قویروغی قوپارسه اووقت کوررسین توزی ، دومانی » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بر کون بر ایش ایچون ایزبه‌سنك کوشه‌سنی قازارکن قومشونك آخیرینه بر دلیك آچیلیر . اوراده بر چوق صغیر کورور . همان سوینه‌رك قاریسنه قوشار . دیرکه : دقیانوس زمانندن قالمه بر آخیر طولوسی اوکوز بولورسم بکانه مژده ویریرسین .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون سیوری حصاره کیتمش کورمشکه خلق بر یره بیریکمش هلاله باقارلر . کمال تعجبله دیمشکه : نه یاهو . سزنه عجیب آدملرسکز . بزم آق شهر خلقی بونك آرابه تکرلکی قدرینی کوررلرده باشلرینی چویروب باقمزلر . سز خلال قدر آیی کوره‌جکز دیه بورایه طوپلانوب زمانکزی تلف ایدییورسکز .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه افندی دعوت اولوندیغی بر ضیافته اسکی البسه‌سیله کیدر . کیمسه اهمیت ویرمز . خواجه کیزلیجه همان خانه‌سنه قوشوب آغیر البسه‌سیله کورکنی کییوب عودت ایدر . خواجه‌یی کمال تعظیمله قاپودن قارشولایوب باش سفره‌یه اجلاس ایدرلر . نفیس طعاملره اشارت ایدرك « بویورك خواجه

افندی . » دیرلر . خواجه کورکنی یمك صحننه اوزاتوب « بویورك کورکم . » دیر . خلق « خواجه افندی . نه یاپیورسین . » دیدکلرنده کوردیکی معامله یی آکلاتوب « مادامکه اکرام کورکه‌در . طعامده او بویورسون . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر قیتلق زماننده خواجه بر کویه کیتمش . باقمش که خلق ییوب ایچیورلر . خواجه‌یه‌ده طاتلیلر بوزکارلا کرام ایتمشلر . خواجه « بورانک نه بوللق ممدکتمش . بزم اورالرده حلق آچلقدن قیریلیورلر . » دیر . عوامدن بری خواجه‌یه جواباً « بری آدم . دلیمیسین . سن بایرام سیران بیلمزمیسین . بوکون بایرام اولدیغی ایچون هرکس قدرتنه کوره ییه‌جك ایچه‌جك تدارك ایدیورلر . اونکچون طعام بولدر . » دیر . خواجه براز دوشوندکدن صوکره کندی کندینه « آه کاشکه هر کون بایرام اولسه‌ده امت محمد ییه‌جك صیقنتیسی چکمسه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بازاره بر اینك کوتورور . کزدیرر ، کزدیرر صاته‌مز . احبابندن بری تصادف ایدوب « اینکی نه ایچون صاتمازسین » دیر . خواجه « صباحدن بری کزدیردم . دیلم دوندیکی قدر مدح ایتدم . کیمسه یوزینه باقمه‌دی . » دیه جواب ویرنجه حریف همان اینکی آلوب « قیز اوغلان قیز ، آلتی آیلق کبه‌در . » دییه‌رك کزدیرمکه باشلامغله آنیده مشتری ظهور ایدرك زیاده بها ایله صاتین آلیر . خواجه هم تعجب ، هم تشکر ایدوب اینك آقچه‌سنی قوینه قویه‌رق سوینه سوینه خانه‌سنه کیدر . مکر خواجه‌نك خانه‌سنه کوریجیلر کلمش ایمش . قاریسی « افندی . سن بر پارچه اشاغیده بر یر بول ، اوتور . بن کوریجیلره قیزیمزی کوستره‌یم ، هنرلرنی صایه‌یم ، دوکه‌یم . بلکه بکنیر آلیرلر . » دیمکله خواجه « امان قاری . صاقین سن آغزیکی آچمه . بن شیمدی یکی برشی اوکرندم . سویله‌یمده باق ناصل بکنیرلر . » دیر . قادین دخی بلکه افندینك بر بیلدیکی واردر دییه کوریجیلره لازم کلن اکرامی یاپوب قیزینه ال اوپدیردکدن صوکره « خانملر . باشکزی اورتك . بوایش ایچون سزکله افندی کوروشه‌جك . » دیر . خواجه افندی قادینلرك یانینه کیروب « خانملر . نه حاجت لاقیردینك

اوزونی قیصه‌سی . نیم اولادم غایت حنس . قیز اوغلان قیز . آلتی آیاق کیه‌در . »
دیو دیمز قادینلر بر برینه باقه‌رق همان قاپودن دیشاری ییرلارلر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر صباح خواجه صاریغنی صارار ، صارار . بر تورلو اوجی
آرقه‌یه کلمز . بوزار صارار ، ینه کلمز . جانی صیقیلوب صاریغی مزاده ویرر .
بر بیچاره مشتری اولور . خواجه کیزلیجه مشترینک قولاغینه « صاقین برادر ، بی
سورمه . صوکره اوستکده قالیر . نافله بو صاریغک اوجی آرقه‌یه کلمز . » دیر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون صوقاقده بر آدم قوشه‌رق خواجه‌نک یانینه کلوب
« افندی . مژده ، بر اوغلک طوغدی . » دیر . خواجه هیچ فتورسز « اوغلم
طوغدیسه جناب حقه حمد وثنا اولسون . یا سکا نه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برصباح قومشوسی کلوب خواجه‌دن اشکی ایستر . خواجه
« کیده‌یم . اشکه طانیشه‌یم . کوکلی اولورسه ویره‌یم » دیه‌رک ایچری کیرر ،
وبرمقدار طوردقدن صوکره کلوب دیرکه : اشکه سویله‌دم . کوکلی اولمه‌دی .
وبکا دیدیکه : بنی یابانجی‌یه ویریرسه‌ک بنم قولاغیمه اورورلر ، سنکده عرضکه
سوکرلر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون خواجه اودون کسمکه کیدرکن اشک برتورلو طاغه
طوغری یورومه‌دی . بریسی « شورادن آقطاردن راز نیشادیر آل . قیچینه
سور . باق ناصل یورور » دیدی . خواجه تجربه ایتدکده حیوان جان آجیسیله
قوشمغه باشلادی . خواجه عودتده کندیسنده‌ده بر د مانسزلق حس ایتمکله
کندیسیده او علاجدن برمقدار استعمال ایله‌دی . اشکدن اول خانه‌یه واصل
اولوب اوراده دخی طوره‌مایه‌رق طولاشمغه باشلادی . قاریسی « افندی نه
اولدک » دیدکده « قاری . بکا یتشمک ایسترسه‌ک سنده براز نیشادیر قوللانمه‌لیسین . »
دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون خواجه قاریسنه « اولمش آدم ناصل بللی اولور . »
دیه صوروب قاریسی « الی آیاغی صوغور . اوندن بیلینیر . » دیر . برکون

زواللی خواجه طاغده اودون کسرکن الی آیاغی طوتمایه حق درحه‌ده اوشومش « بن أولدم . » دینه کندیسنی بر آغاجك دیبنه بیراقی ویرمش . اواثناده قوردلر خواجه‌نك اشکنه مسلط اولوب ییمکه باشلامشلر . بیچاره خواجه کوجلکله اولدیغی یردن باشینی قالدیره بیلوب « ایی بولدیکز ، صاحبی اولمش اشکی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون قومشوسی خواجه‌دن اشك ایستر . خواجه « یوقدر . » دیر . اواثناده اشك ایچریدن آکیرمغه باشلار . حریف « افندی . سن اشك یوق دییورسین . حال بوکه باق اشك ظیرلایور . » دیمکله خواجه باشینی صاللایه‌رق « الله الله . یاهو ، سن نه عجایب آدمسك . اشکك سوزینه ایناناییورسین‌ده آق صاقاللی بنم سوزیمه اینانمایورسین . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کون خواجه طاغده اودون کسرکن اشکینی قوردلر ییبوب خواجه کلنجه قورد قاچمغه باشلار . اورادن دیکر بر آدم « بره ، واردا . طوتوك ... » دیه شاماطه ایتمك ایستر . خواجه دیرکه : بره آدم نافله نه باغیروب چاغیرییورسین . طوق قورد یوقوش یوقاری بیهوده زحمت چکمه‌سین .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کون خواجه صاتمق ایچون اشکینی بازاره کوتورور . یاقارکه قویروغی یك چوق چامور اولمش . همان کسر ، صیرتنده‌کی هکبه‌یه قور . بریسی اشکه مشتری اولور . معاینه ایدرکن « قویروقسز اشك نه‌یه یارار . » دیدکده خواجه « سن بازارلغی اویدور . قویروق یاباندە دکل . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون خواجه اوزاق بر یردن کلیرکن اشکی غایت صوسامش . او اثناده بر کولده صویی کورونجه حیوانك صبری قالمایوب کوله قوشار . مکر یاناشدیغی یر صارپ اوچوروم بر محل اولمغله حیوان کوله دوشمکه رمق قالمش ایکن او اثناده قورباغیلر اوتمکه باشلاینجه حیوان اورکوب کری چکیلیر . خواجه یك زیاده محظوظ اولوب اشکینی یاقالەدقدن صوکره کوله بر آووج پاره

سربه‌رك « آفرین كول قوشلری . آلیك شو پاره‌لری . طاتلیجه حلوایه ویره‌ده یه‌یك . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر كون خواجه مزارلق آراسنده كزركن برقوجه كوپكك بر مزار طاشینه ایشه‌دیكنی كوروب همان الندهكی صوپاسیله كوپكه اورمق ایستیه‌ده كوپك دیشلرینی صیرتاروب خیرلایه‌رق خواجه‌نك اوزرینه هجوم ایدنجه خواجه پارچه‌لانه‌جغنی ادراك ایله‌مكله كمال خوفله بوزوله‌رك و آرقه آرقه چكیله‌رك « كچ یكیدم كچ » دیمشدر .

خواجه كوپكه خطاباً — كچ ییكیدم كچ

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر زمان هر سحرده « یاربی بكا بیك آلتون ویر ، طوقوز یوز طوقسان طوقوز اولورسه آلمام » دیه دعا ایتمككی عادت ایدینمش

قومشوسی اولان بر یهودی دخی هر وقت خواجه‌نك دعانی ایشیدیرمش . یهودی غایتله مراق ایدوب بر کیسه ایچینه قویدیغی طوقوز یوزطوقسان طوقوز آلتونی برسحر وقتی خواجه‌نك دعا ایله‌دیکی اثناده باجه‌سندن ایچری‌یه آتار . باقه‌لم خواجه نه یاپه‌جق دیه باجه‌دن دیکله‌مکه باشلار . خواجه دعاسنك قبول اولدیغنه پك چوق حمد وثنا ایدرك کمال تعظیم ایله باجه‌دن دوشن آلتونی آلیر. صایار باقارکه طوقوز یوز طوقسان طوقوز در . هیچ اوضاعنی بوزمایه‌رق « طوقوز یوز طوقسان طوقوزی ویرن الله برینی‌ده ویرر . » دیر ، همان قبوللانیر . یهودی بوخلاف مأمول حرکتی کورونجه فوق‌العاده تلاش ایدوب اورته‌لق آغارنجه خواجه‌نك خانه‌سنه قوشار کوله‌رك « خواجه افندی شو بزم آلتونلری ویر . » دیر . خواجه جدّی بر طور ایله « بازرکان . سن دلیمی اولدك . بندن نه پاره‌سی ایسترسین . بن سندن پاره ایسته‌دممی . سن بکا الكله بر پاره ویردکمی . » دیمکله یهودی « جانم خواجه افندی . سنك هر سحر اصرارك اوزرینه باقه‌لم خواجه سوزنده ثبات ایده‌جکمی دیه او پاره‌یی بن آتدم. » دیرسه‌ده خواجه استهزا طوریله‌کوله‌رك « یه یهودی . شواویدوردیغك ماصاله کندیك اینانیورمیسك . تجربه ایچون بر یهودی هیچ آدمك باجه‌سندن بوقدر بر پاره‌یی آتارمی . جناب حق بونجه مناجات واصرارم اوزرینه خزینهٔ غیبندن بکا اونی احسان ایله‌مشدر » دیه جدّی برصورتده ادعا ایلر . یهودی آکلارکه بو ایش کندی کندیلرنجه بیته‌میه‌جکدر . « اویله ایسه محکمه‌یه کیده‌لم » دیر .

خواجه « بن محکمه‌یه کیتمکدن قاچمام . آنجق بورادن تا اورایه یایان کیده‌مم » دیر . یهودی اعلا برقاطیر کتیریر. خواجه « بنم حیثیتم وار. بو اسکی جبّه ایله حضور حاکمه ناصل کیده‌یم . » دیمکله یهودی خصمنی یوله یاتیرمق ایچون برده ذی قیمت کورك کتیروب خواجه‌یه کیدیریر . قاطیره بینه‌دیرر ، کیدرلر .

قاضی‌نك حضورینه كیررلر. قاضی « نه ایسترسیكز. » دیدكده یهودی سوزه باشلایوب « افندم . بو آدم بنم شوقدر آلتونمی آلدی . شیمدی انكار ایدییور. » دیر .

قاضی خواجه‌یه « سن نه دیرسین » دینجه خواجه « افندم . صورکز . بكا الیله بر پاره ویرمشمیدر . » دیمكله یهودی قصه‌یی تمامیله آكلاتیر. خواجه كوله‌رك « افندم بو یهودی بنم قومشومدر . احتمال‌كه بن پاره صایارکن ایشیتمشدر . واقعا بكا ربم برچوق آلتون احسان بویوردی . دها بوندن بیك قاتیی‌ده ویرمكه قادردر . بو یهودی‌یه كلنجه : بر مسلمانه اولوم درجه‌سنه كلسه بیله بر پاره ویرمز . بردولابله بندن مالمی آلمق ایستر . شیمدی صورسه‌كز طیشاریده بندیكم قاطیره‌ده صاحب چیقار . » دینجه یهودی قاطیری‌ده الدن قاچیرمق قورقوسیله « البته بنمدر . محكمه‌یه بایان كلمه‌مك ایسته‌دیكك ایچون دها شیمدی آلتیكه چكدم . » دیر . قاضی‌یه بر تردد كلیر . خواجه « كوردیكزیا افندم . شیمدی صیرتمده‌كی كوركده‌ده صاحب چیقار. » دیمكله یهودی‌یه بوس بوتون فنالق كلرك « اویله یا . اوده بنمدر . » دینجه آرتق قاضی افندی حدتلنوب « ره شرت یهودی . هم جمله‌مزك مسلّمی اولان بویله محترم بر آدمك اموالنی غصب ایتمك همده محكمه ایله اكلنمك ایسته‌یورسین . بیقیل طیشاری » دییوب محكمه‌دن طیشاری‌یه چیقاریرلر .

خواجه كمال وقارله كوركنه بورونوب قاطیره بینه‌رك خانه‌سنه كیدر . مأیوس و نومید بر حالده خانه‌سنده دوشونمكده اولان یهودی قومشوسنی چاغیروبماللرینی بالتمام تسلیم وكندیسنی تطییب ایتدكدن صوكره « بر دها الله ایله قولی آراسینه كیروب ده عباداللهی بحضور ایتمه . » دییه نصیحت ایله‌مشدر . یهودی آبدالدر دییه اكلنمك ایسته‌دیكی بر ذاتدن بویله مكمل بردرس آلوب مغلوب اولونجه بردها بر مسلمانه صاتاشمامقلغه یمین ایده‌رك خواجه‌نك الندە مظهر هدایت اولمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه مرحوم دورنده اوچ رهبان هر اوغرادیقلری بلده‌نك علماسیله مصاحبه ومباحثه ایله‌یه‌رك سیر وسیاحت ایدرلرمش . دیار رومه واصل اولدیقلرنده کذلك اوجهتك مشهور عالملریله ملاقات آرزو ایتمه‌لریله محضا خوشجه بروقت کچیرمك ایچون سلطان زمانه خواجه نصرالدینی توصیه ایدرلر . وخواجه‌نك حاضر جواب وخوش صحبت اولدیغنی سویلرلر . سرای میداننده

حضور حاکمده خواجه‌نك یهودی ایله مرافعه‌سی

برضیافت ترتیب ایدیلوب خواجه‌یی و رهبانلری اورایه دعوت ایلرلر . تاتارك ورودنده هماندم خواجه اشکنه بینوب عصاسینی الینه آلوب یوم معیننده مجلسه حاضر اولور . آداب تام ایله سلام ویروب دعای پادشاهی‌یی ادا ایله‌دکدن صوکره اثنای صحبتده خواجه افندی‌یه رهبانلرك آرزوسنی بیان ایلرلر . خواجه « اویله ایسه اوّلا مشکلاتمزی حل ایده‌لم . بعده شرف مجلسدن استفاده ایله‌یه‌لم .

بویورك باقهلم رهبانلر . برسؤالکز وارسه ایشیدهلم » دیر . برنجی رهبان « افندی حضرتلری . دنیانك اورته‌سی نره‌سیدر . » دیر . خواجه عصاسیله اشکنك اوك آیاغینك صاغینی کوسترهرك « ایشته اشکمك شو آیاغینی باصدیغی یردر . » دیر . رهبان « نه‌دن معلوم . » دیمکله خواجه « سوزیمه ایناممزسه‌کز ایشته اولچك . اکسیك ، زیاده کلیرسه اوکا کوره سویله‌یك » دیر . راهب

خواجه‌نك رهبانه دنیانك اورته‌سنی کوسترمه‌سیدر

مبهوت اولوب چکیلیر. رهبانك بری دخی ایلری کلوب « یا ، بوکوك یوزنده‌کی ییلدیزلر نه قدردر . » دیر . خواجه « اشکمك وجودنده نه قدر قیل وار ایسه اوقدردر . » دیر . رهبان « اوقدر اولدیغی نه بللی » دیمکله خواجه دخی « ایناممزسه‌ك صای . اکر فضله،نقصان کلیرسه او وقت بر سوز سویله‌مکه حقك اوله‌بیلیر . » دیدی . رهبان « افندی . اشکك قیللری صاییلیرمی . »

دینجه خواجه دخی « یا کوکده‌کی ییلدیزلر صاییلرمی » دیـه جواب ویرمکله بو رهبان دخی مبهوت اولدی . اوچنجی رهبـان دخی ایلری کلوب « ای خواجه . شو بنم صاقالمك قاچ قیلی وار . » دییه صورمغله خواجه اوکاده هیچ تردد کوسـترمه‌یه‌رك « اشکمك قویروغنده نه‌قدر قیل وارسـه اوقدردر . » دیدی . رهبان « نه ایله اثبات ایدرسـین . » دیمکله خواجه « اوقولایدر . بر قیل سنك صاقالکدن ، بر قیل بنم اشکمك قویروغندن قوپاریرز . اکر مطابق کلمزسـه او وقت حق سـنکدر » دیر . رهبانلر خواجه‌نك ظرافتنه و حاضر جوابلغنه مفتون اولوب هدایت ربانی دخی ایرشمش اولمغله شرف اسـلامله مشرف اوله‌رق خواجه « رحمة‌الله علیه » ه بنده اولدیلر .

﴿ لطیفه ﴾ ماوراءالنهرك اك معظم پادشاهلرندن اولوب بر وقت شهنشاه روم ییلدیریم بایزید خان مرحومك ممالکنه تجاوزایله‌مکله میانه‌لرنده‌مشهور انقره محاربه‌سی وقوعه کلن جهانکیر شهیر تیمورلنك بر مدت آقشهرده اقامت‌ایله‌مکله اوتوردیغی مدت خواجه مرحومه پك چوق التفات ایله‌مشـدی . خواجه‌نك سایه‌سنده آقشهر اهالیسی تیمور خونخوارك قتل عامندن و سائر سیاست شدیده سندن خلاص اولمشلردی . نیته‌کیم میانه‌لرنده ظهوره کلن بعض لطائف بوراده ذکر اولونه‌جقدر . ازان جمله بر کون خواجه نصرالدین افنـدی مرحوم بر بویوك طاباله‌نك اوستینه اوچ اریك قویوب سلطان تیمورلنکه هدیه کوتورورکن یولده اریکلر اوته‌یه بری‌یه یووارلانمغه ، اوینامغه باشلار . خواجه هر نه‌قدر « اوصلو اوتورك . اوینامه‌یك . شیمدی سزی یرم » دیرسه‌ده دیکله‌مزلر ، ینه متصل زیپلار ، یووارلانیرلر . خواجه حدته کلدکجه یولده برربرر ایکیسنی یر . بردانه اریکی امیر تیمورك حضورینه تقدیم ایلر . پادشـاه پك محظوظ اولوب وافر آقچه باغشلار . خواجه بر قاچ کون صوکره بر خیلی پانجاری بر سـپته قویوب ینه پادشاهه کوتورورکن یولده بر آدم کوروب سـؤالی اوزرینه امیر تیموره هدیه ایده‌جکنی سویله‌مکله « اینجیر کوتورسه‌ك دها حظ ایدر » دیمه‌سیله خواجه بر قاچ اوقه اك کوزل اینجیر تدارك ایدرك حضور سلطانه تقدیم ایلر .

پادشاه معيتنده‌كی نديملره وغلامان خاصه‌يه امر ايلر. انجيرلرك هپسنی خواجه‌نك باشندن كچيررلر. اونلر انجيری يايشديردقجه خواجه متصل « شكر يارب. حمد اولسون لطفكه احسانكه. مشاوره‌نك بر كتنی شيمدی آكلادم » ديه متصل ميريلدانيرمش. تيمورلنك ايشيدوب « خواجه نه‌يه شكر ايدرسين » ديدكده خواجه ديمشكه: پادشاهم. بن اولجه بر قاچ اوقه پانجار كتيرييور ايدم. بركت ويرسون، يولده برحريف بونی تعريف ايله‌دی. يا پانجار كتيره ايدم. بنم حالم نه اولوردی. نه باشم قاله جقدی، نه كوزم قاله جقدی. شيمدی‌يه قدر خردوخاش اولمشدم.

﴿ لطيفه ﴾ تيمورلنك آقشهره يكی كلديكی صيره‌ده خواجه‌نك خوش صحبت ولطيفه پرداز اولديغنی ايشيدوب بركون خصوصی اوله‌رق دعوت ايلر. خواجه حضوره داخل اولديقده كوروركه تيمور كمال وقار ايله برمينده‌ره اوتورمش وبر اياغنی كوشه‌سندن ميندرك آلتينه صوقوب اوزاتمش. خواجه‌نك ورودیله تيمور هيچ وضعنی بوزمايوب آنجق اكرام اوله‌رق خواجه‌يه‌ده اوتورديغی ميندرك اوبر اوجنده بركوستره. حال بوكه خواجه مرحوم كبی آزاده مشرب عرفا وظرفا هيچ بر وقت كنديلرينه عادی طالقاووق معامله‌سی ياپيلديغنی چكه‌مزلر. وحقلرنده اولونه‌جق احتراماتده جزئی نقصان كورديكلرنده ويا نور اخلاصدن خالی وشائبهٔ ريا ايله مالی برمعامله‌يه دوچار اولدقلرنده نشئه وانشراحلری قبض ووقاره مبدل اولور. علی الخصوص كه خواجه مرحوم هرنه‌قدر خلقتنك آزاده‌لكی حسبيله دنياده هيچ برشيئی، حتی علم وكمالی بيله كنديسنه پرده ايتمه‌مش ايسه‌ده ينه يرينه كلنجه شان جليل علمك محافظه‌سی‌ده وجيبه‌دن اولمغله امير تيمورك كرك اثنای دخولده لازم كلن تعظيمی ادا ايتمه‌مه‌سی، كرك آياق اوزاتمه‌سی خواجه‌يی صوك درجه حدتلنديرمشدی. حال بوكه نفس الامرده تيمورلنك طوپاللغندن ناشی اويله قولايجه قالقوب اوتوره‌مادينی كبی راحتجه اوتورمق ايچون كنديسنی آغير آغير بروضع مخصوص اوزره ايستيف ايدردی. آياغينك برينی اوزاتمه‌سی‌ده بالطبع بوسببدن ناشی ايدی. طور عظمت كارانه‌سی ايسه مظفريات متواليه‌سنك كنديسنده

حصوله كتيردیکی بر طبیعت ثانیهٔ جهانکیرانه ایدی . یوقسه خصوصیت حالی غایت کشاده مشرب ، سخن شناس، اولدیقجه کرمکار ، علما پرور وهنر دوست بر آدم ایدی . صوکره‌لری خواجه ایله‌ده میانه‌لرنده خیلی مخالصت حاصل اولمش ایدی . الحاصل خواجه یاکلش ذهابی اوزرینه طارغینلغنی‌ده بللی ایتمه‌یه‌رك ـ بارد برصورتده ـ کوستریلن یره اوتوردی. آبداللغه اوروب خواجه‌ده بر آیاغنی میندر آلتندن اوزاندی . پادشاه خواجه‌نك بو وضعندن بیحضور اولوب کندی کندینه « بن معذورم . علی الخصوص که پادشاهم . بو آدم بزه آکلاتدیقلری کبی دکلمش. تخفلقسه؛ تخفلق بونك نره‌سنده . » دییه‌رك آرتق خواجه‌یی اینجیتمك قصدیله خود بخود دیدی‌که : سنکله اشکك آراسی چوق اوزاق اولماسه کرك . خواجه درحال « آرامزده آنجق ایکی اوچ آرشینلق بر مسافه وار یوق کبیدر . » دیدی . تیموری درحال تهور سباعانه استیلا ایتمشسه‌ده فقط آمالنه قاووشنجه‌یه قدر حیاتده معروض اولدیغی انواع تحقیرات ومصائب کندیسنی مکمل پیشیرمش وهرحالده اعتدالنی محافظه ایده‌بیله‌جك حزم وبصیرت صاحبی بر داهیٔ صاحبقران کسیلمش اولمغله خصمنی هروقت پارچالایه بیلمك امنیتی کندیسنه بر سکون طبیعی ویرمشدی ، آلدیرمه‌دی . او آرالق یمك کلدی . طعامه باشلادیلر . بعض آفاقی صحبت آراسنده همان تیمور خواجه‌نك صوراتینه طوغرو آقسیریر . خواجه بر طوربذله کویانه‌ده « پادشاهم انسانك صوراتینه طوغرو آقسیرمق عیب دکلمی. » دینجه تیمورلنك قیدسزجه‌سنه « بزم دیارده عیب دکل . » دیر . یمکدن قالقیلوب شربتلر ایچلدکدن صوکره خواجه بر آرالق بر طرفنی بوشه کتیروب غایت مهیب برضرطه چکر . تیمور خواجه‌یی برنظر غضوبانه ایله سوزوب « نه‌در بو ایتدیکك تربیه‌سزلك . بو عیب دکلمی . » دیر . خواجه‌ده « بزم بورالرده عیب دکلدر . اونك سسنه کیمسه قولاق ویرمز . » دییه جواب ویرر . غایت مختصر وبارد آفاقی صحبتدن صوکره خواجه افندی وداع ایدر. یولده کیدرکن منلاسی « افندی نیچون اویله بر پادشاه جبارك حضورنده ییللندك . » دیدکده خواجه کندیسنده اندر کورولور بر جدیتله متوجه اولوب « منلا، منلا. امام اوصورنجه جماعت.....» دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بر کون قاز پیشیروب پادشاهه کوتورور . یولده کیدرکن اشتهاسنه غلبه ایده‌مه‌یه‌رك قازك بر بوطنی سیر بر یرده معده‌یه ایندیریر . حضور پادشاهه واروب اصولی وجهله هدیه‌سنی عرض ایلر . بر بوطنك نقصانی تیمورلنکك کوزینه اصابت ایتمکله « خواجه . هانی بو قازك بر آیاغی . » دیره خواجه هیچ وضعنی بوزمایه‌رق « بزم آقشهرك قازلری هپ تك آیاقلیدر . [۱] ایناممزسه‌ك باق شو چشمه باشنده‌کی قازلره . » دیر . واقعا او اثناده چشمه باشنده آیاقده طوران قازلر کونشله‌مك ایچون بر آیاقلرینی صاقلایه‌رق تك آیاقله باشلرینی کوکسلرینه طایایوب اویومقده ایدیلر . پادشاه پنجره‌دن باقدیغنده تك آیاقلی اوله‌رق مشاهده ایله‌دی . حال بوکه بالتصادف نوبت اورولمق زمانی اولمغله برچوق مهترلر جسیم کوسلره ، طاووللره بر اوغوردن چوماقلری ایندیروب کرنایلر ، بورولر غلغله‌یله قبهٔ سمایی ولوله‌یه ویرمه‌لریله قازلر ایکی آیاق اوزره اوله‌رق بر محل فرار آره‌مق عزمیله مترددانه اویانه بویانه قوشمغه باشلادیلر . همان تیمور خواجه‌یی پنجره اوکنه چاغیروب « خواجه . سن یالان سویله‌یورسین . باق قازلر هپ ایکیشر آیاقلیدرلر . » دیدیکنجه خواجه نصر الدین رحمة الله علیه « او چوماغی سن یسه‌یدك دورت آیاقلی اولوردك » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه قاضی ایکن ایکی آدم کلوب بری « شو آدم بنم قولاغیمی ایصیردی » دییه دعوا ایدر . دیکری ده « خیر افندم . کندیسی کندی قولاغنی ایصیردی » دییه جواب ویریر . خواجه « برازدن کلیکز ده سزه جواب ویره‌یم » دیدیکدن صوکره حرمه کیروب کندی خصوصی اوطه‌سنه چکیله‌رك « باقه‌یم انسان کندی قولاغنی ایصیره بیلیرمی . » دییه قولاغنی چکوب اوغراشیرکن صیرت اوستی دوشر ، باشی بر مقدار چیزیلیر . بر بز باغلایوب محکمه‌یه چیقار . ینه دعواجیلر کلوب مدعی خصمنك جوابنی جرح ایله‌مك صددنده « افندم . قاضی افندی . انصاف ایدیکز . هیچ بر آدم کندی قولاغنی ایصیریرمی . »

---

[۱] بوراده تیمورلنکده فنا بر ایهام وار یعنی طوپال قاز یاپیور .

دیدیکنجه خواجه مرحوم « ایصیریر اوغلم . ایصیریر . حتّی دوشرده باشی بیله یاریلیر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کیجه یاریسی سوقاقده خواجه‌نك قاپوسنك اوکنده بر گورولتی اولور . خواجه چیقوب غوغانك سببنی آکلامق ایستر . زوجه‌سی « افندی . نه‌که لازم . یات یرکده ، کیجه یاریسی گورولتی آراسینه قاریشمه . » دیدیسه‌ده دیکله‌مه‌یوب همان یورغانینه بورونور ، قاپونك اوکنه چیقار . خواجه مسئله‌یی آکلامغه اوغراشیرکن او گورولتی آراسنده بر حریف کلوب بر بر آصیلشده یورغانی خواجه‌نك اوستندن صویوب آلیر ، چیقار ، گیدر . خواجه بو معامله‌دن‌ده شاشالایوب اویله سرسم بر حالده بر مقدار دها طورمشسه‌ده زیاده‌جه اوشویوب ذاتاً هرکس‌ده طاغلمغه باشلامش اولمغله تیتره‌یه‌رك ایچری‌یه گیرر . قاریسی « افندی . غوغانك اصلی نه ایمش » دییه‌صورنجه « نه اوله‌جق . غوغا بزم یورغان اوزرینه ایمش . یورغان گیتدی ، غوغا بیتدی » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون زوجه‌سی « افندی . بنم ایشیم وار . شو چوجغی براز گزدیر . » دیر . خواجه چوجوغی اکلندیریرکن چوجوق اوزرینه ایشر . خواجه‌ده حدتلنوب یره بیراقیر ، اوغلانك اوستنه باشدن آیاغه قدر ایشر . چوجوغك آغلامه‌سی اوزرینه قادین کلوب خواجه‌نك معامله‌سنی گوره‌رك « افندی . نه ایچون یاپدك بوایشی . » دینجه خواجه حدتله « به قاری . اگر اوستمه باشقه بری ایشه‌سه‌یدی . بن یسته‌لردم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکیجه آی ایشیغنده خواجه باقارکه باغچه‌ده برهیبتلی ، جنه‌لی کیمسه اللرینی گرمش طورویور . همان قاریسنی اویاندیروب « یاهو . چابوق شو بنم اوقی یایمی گتیر » دیر . کلنجه همان اوقی یایه محکم گزله‌یوب « یاحق . » دییه‌رك عشقله بربرتاو ایدر . اوقك تام قارننن صاپلاندیغنی کورور . « أر اویونی بردر . شیمدی دکمه کیفنه . اوصباحه قدر قیوریله قیوریله جان ویره طورسون . » دییه‌رك همان ایچری گیرر . قاپویی صاغلامجه قاپار ، یاتار . برده خواجه علی‌السحر قالقار ، باغچه‌یه چیقوب باقارکه مکرسه کیجه اوردیغی کندی

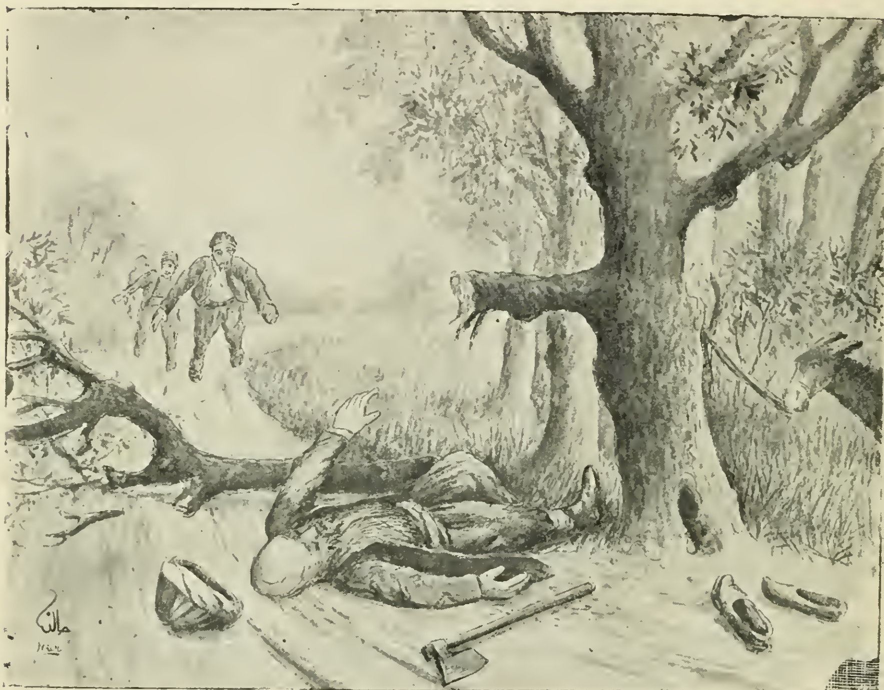
قفتانی [یلکیشی] ایمش . کوندوزدن زوجه‌سی ییقایوب صباحه قدر قوروسون دیه ـ ایپه کرمش ایمش . تا کوبکی حذاسندن قفتانه بویوك بر رخنه آچلمش . خواجه همان سجدهٔ شکره قاپانوب یوکسك سسله « شکر یاربی . لطفکه بیك شکر . » دیه دعایه باشلادی . زوجه‌سی « افندی . نه اولدی . بزده شو حمد وشکرك اصلنی آکلایه‌لم . » دیجه « به شاشقین قاری . کورمه‌یورمیسین اوقلك ضربه‌سنی . تام کوبکی اورته‌سندن بر طرفندن دلمش ، اوبر طرفندن چیقمش . آووج ایچی کبی پاره‌لامش . یا او اثناده ایچنده بن اوله‌یدم . نه اولوردی حالم » دیه‌رك خواجه صوراتنی بوروشدیره‌رق ایکی بوکلوم اولدیغی حالده هم بر الیله قارنینی طوتار ، هم آغزیله متصل شکر وحمد ایدییوردی .

خواجه‌نك آغاج اوزرنده باصدیغی دالی کسمه‌سیدر

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بر کون بر آغاجه چیقوب بیندیکی دالی کسمکه

باشلار. آشاغیدن بری بوحالی كوروب « بره آدم نه یاپیورسین شیمدی دوشه‌جكسین » دیر. خواجه بوكا هیچ اهمیت ویرمزسه‌ده هماندم دال چاتیر چوتور قیریلیر، خواجه‌ده یالدیر، كولدور دوشر. خواجه یاره‌سنه بره‌سنه باقمایه‌رق همان فیرلایوب او آدمی بولور. « آی اوغول. آكلاشیلدی. سن ارباب مكاشفه‌دن بر آدمسین. مادامكه بنم دوشه‌جكمی بیلدك، اوله‌جكمی‌ده

خواجه باصدیغی دالی كسه‌رك دوشدیكنك رسمیدر

بیلیرسین. الا بنم زمان وفاتمی خبر ویر. » دیه یاقه‌سندن صاریلیر، بیراقمز. حریف یاقه‌سنی قورتاروب یولنه دوام ایتمك ایچون « اشككه اوطونی یوكله‌توب یوقوش یوقاری كیدركن اشك بركره اوصوربجه جانكك یاریسی كیدر، ایكنجیسنده هپسی چیقار. » یولنده عامیانه بر جواب ویروب یولنه روان اولور. خواجه اشكك برنجی ضرطه‌سنده كندیسنده اولوم علامتلری حس ایدوب ایكنجی اوصوروقده بوسبوتون سیكیرلری بوشانه‌رق « ای واه. بن

اولدم » دیر ، کندیسنی بیراقی‌ویرر . جوار کویلیلری خواجه‌یی اویله بت بکیز اوچمش ، ییغیلی ویرمش کوروبجه باشنه اوشـه‌رك « بیچاره آدم اولمشدر . » دییه‌رك همان کویدن بر تابوت کتیروب خواجه‌یی قویارلر . شهره کوتورورکن یولده چامورلی صـارپ بر باتاقلغه تصادف ایدرلر . یول چاتاللانوب بر قاچ کچید کورونورسـه‌ده هانکیسی دها ایی اولدیغنی کسدیره‌مه‌یه‌رك « عجبا شورادن‌می کیتسه‌ك ، یوقسه بورادن‌می » دییه مشاوره‌یه قویولدقلریله خواجه تابوتدن باشنی قالدیروب « بن صاغ ایکن شورادن کچردم . امانه سز بیلیرسیکز . » دیمشدر.

خواجه تابوتدن باشنی قالدیروب جماعته خطاباً — بن صاغ ایکن شورادن کچردم

﴿ لطیفه ﴾ . برکیجه خواجه مرحوم یاتیرکن طامده برخیرسز کزدیکنی حس ایدر . قاریسنه دیرکه : کچن کیجه کلدم . قاپویی چالدم ، طویمادك . بن‌ده شودعایی اوقودم . آیك شـعله‌سینه یاپیشوب خانه‌یه کیردم . باجه‌دن لاقیردی‌یی

دیکله‌مکده اولان خیرسیزده دعایی حفظ ایدرك همان اوقور . آیك شعله‌سنه ایکی اللریله صاریلوب یاواشجه ایتمك سوداسیله کندیسنی قالدیرر ، طامدن آشاغی بیراقی ویریر . « یات . » دییه یره دوشر ، خردوخاش اولور . خواجه همان قوشه‌رق خیرسیزك یاقه‌سندن صاریلیر وبرطرفدن « قاری . چابوق . مومی گتیر . خیرسیزی یاقه‌لادم . » دیه باغیرنجه بی‌تاب خیرسز ایکله‌مه قیبلندن « لطف ایله . افندی حضرتلری . عجله ایتمه . اودعا سنده ایکن بوعقل بنده‌ایکن ، بن بورادن اویله قولای قولای قیمیلدانوب‌ده الکدن قورتوله‌مام . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برگون خواجه‌نك خانه‌سنه خیرسز گیرر . حرمی تلاشله « افندی . خیرسز گزنیور . » دیمکله خواجه غایت قیدسز بر طورله « قاری سن هیچ طینمه . کاشکه اوایشه یارایه‌جق برشی بولسون‌ده الندن آلمه‌سی قولایدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . بر گیجه قاریسی « آقوجه ، براز ایلری گیت . » دیینجه همان خواجه پاپوشلری آیاغینه چکوب آلدی یورویی ویردی . ایکی ساعت قدر گیتدکدن صوکره بر بیلدیکی آدمه راست کلوب « بنم قاری‌یه سویله . داها گیده‌یمی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بر گیجه یاتیرکن « آمان قاری قالق . مومی یاق . خاطریمه پارلاق بر مصرع کلدی . یازه‌یم . » دیر . قادین همان قالقوب مومی یاقار . دیویت قلم گتیروب بر کاغده کمال اعتنا ایله یازار . مومی سوندوروب یاتمق ایستر . قادین « جانم افندی . بویله گیجه یاریسی صبقی‌فبقی یازدیغك شیئی اوقو ، باقه‌لم . » دیینجه خواجه بورننه گوزلکنی قویوب شویله اوقومش :

یشیل یاپراق آره‌سنده قاره طاووق قیزیل بورنی

﴿ لطیفه ﴾ خواجه افندی بر ایکی دفعه أوینه جکر گتیرر . قاریسی دوستنه یدیرر . آقشام طعامنده خواجه‌نك اوکینه خمور مانجه‌سی قویارمش . برگون خواجه « آقاری . بن آره صیره جکر آلییورم . بمك قسمت اولمایور .

نره‌یه کیدییور . » دییه صورماسنه قادین « هپ کدی قاپیور . » دییه جواب ویرنجه خواجه همان قالقوب بالطه‌یی صاندیق ایچینه کیلیدلر. قادینك « بالطه‌یی کیمدن صاقلایورسین . » دیمه‌سنه خواجه « کدیدن ... » دییوب تکرار قادین « کدی بالطه‌یی نه یاپسین . » دییه متعجبانه صورنجه خواجه رحمة الله علیه « یه قادین . ایکی آقچه‌لق جکری قاپان قرق آقچه‌لق بالطه‌یی آلمزمی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه زوجه‌سیله برابر کول باشینه چاماشیر ییقامغه کیدرلر . چاماشیرلری ییغوب صابونی قویوب ایشه باشلایه‌جقلری اثناده همان برقاره قوزغون کلوب صابونی قاپوب کیتمش. قاریسی « افندی یتیش . صابونی قوزغون قاپدی . » دییه هایقیرمغله خواجه فتورسزجه « آقاری . نه تلاش ایدییورسین . وارسین آلسین . اونك اوستی بزدن کیرلیدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه‌نك زوجه‌سی دیکر قادینلرله برابر آقشهر کولی کنارنده چاماشیر ییقامغه کیدرلر . مکر اورانك اعیانی‌ده آدملریله برابر اوجواره کزمکه چیقمش ایمش . چاماشیر ییقایان آچیق ، صاچیق قادینلری سیر ایتمکه باشلامش . خواجه‌نك زوجه‌سی « یه تربیه‌سز حریف نه‌باقییورسین » دییه باغیرمغله اعیان آدملرینه « بوکیمك قاریسیدر . » دییوب « خواجه نصرالدین افندینکدر » دیرلر . ایرته‌سی کون اعیان خواجه‌یی چاغیرتیر . « فلان البسه کیمش فلان شکل وسیماده قادین سنکمیدر . » دییوب « أوت » جوابنی آلیر. اعیان « هایدی اونی بکا کوندر » دییوب خواجه نه یاپه‌جغنی سؤال ایله‌مه‌سی اوزرینه « اوکا برشی صوره‌جغم » دیینجه خواجه « بکا صورده بن‌ده کیده‌یم اوکا صوره‌یم » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك اوغلینه « باطلیجان نه‌در . » دییه صورمشلر . « کوزی آچیلمادیق صیغیرجق یاوروسیدر . » دیینجه خواجه اورادن کمال افتخارله آتیلوب « بن اوکرتمه‌دم. اوغلان کندیسی ذهننده بولدی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین بر بربردن تراش اولوب بر آقچه ویریر .

ایرته‌سی هفته ینه تراش اولدیقدن صوکره بربر معتاد وجهله آیینه‌یی خواجه‌نك اوکنه قویار . خواجه بربره دیرکه : بیلیورسین که بنم باشمك یاریسی کلدر . شوصورتده سن هروقت یاریم باش تراش ایتمش اولیورسین. کچن هفته‌نککی ایله برابر ایکی تراش برآقچه‌یه اولسه اولمزمی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه أولنه‌جکی اقشام اشی دوستی دعوت ایدرلر . هرکس بر ایچر . خواجه‌یی چاغیرمغه اونوتورلر . اك سودیکی زرده‌دن محروم قالنجه خواجه طاریلیر ، چیقار کیدر . برآره‌لق خواجه‌یی آرارلر بوله‌مزلر . اوته‌یه بری‌یه آدملر صالدیررلر . بیك مشکلاتله اوزاق بر محلدن یاقه‌لار کتیررلر . ارکان عائله‌دن بعضلری « کل آجانم نرده‌سین . کردکه کیره‌جکسین . ایکی ساعتدر سنی آرایورز . » دینجه خواجه طارغین بر صورتله « نه‌مه لازم . صاری آشی ییین کیرسین کردکه » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بروقت خواجه کاروانله سفره کیدرکن بر صباح ایرکندن هرکس علی‌العجله حیوانلرینه بینمکه باشلارلر . خواجه‌نك آتینی‌ده بینك طاشینه حاضرلارلر. اوزنکی‌یه هماندم صاغ آیاغنی کچیروب صیچرانجه خواجه‌نك یوزی آتك صاغریسنه کلیر . « افندی یازیق سکا . آته ترس بیندك. » دیدیکلرنده خواجه « بن ترس دکلم . حیوان صولاقدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك « حمّاد » نامنده حبشی برتلمیذی وار ایمش . برکون خواجه‌نك البسه‌سنده‌کی مُرکّب لکه‌سنی صوردیقلرنده « دون بزم حماد درسه کچ قالمش ، قوشوب تره‌مشده الیمی اوپرکن اوسته تری طامله‌دی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه منبره چیقوب « مسلمانلر . سزه بر شی سویله‌یه‌جکم . اوغللرکز اولورسه زنهار آدینی ایوب قویمایکز . زیرا خلقك دیلنده چوقجه سویله‌نه سویله‌نه ایپ اولور . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بروقت آبدست آلمش . برآیاغنه صو یتشمه‌مش .

قاز كبی بر آیاغی اوستینه طورمش . « افندی نه یاپیورسین . » دیه صورانلره « صول آیاغمك آبدستی یوقدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر آقشام خواجه‌یه بر مسافر كلیر . یاتارلر . كیجه یاریسی مسافر « افندی . صاغ طرفكزده موم وار . ویرده یافه‌یم . » دیر . خواجه « سن دلیمی اولدك . بن بوزیفیری قارانلقده صاغ طرفمی نه بیله‌یم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بركون خواجه‌یه « سنك طالعك نه‌در » دیرلر . « تكه‌در . » دیر . « افندی زایجه‌ده هیچ تكه یازمز . » دیرلر . خواجه بن چوجوقدم . والدهم طالعمی یوقلاتدی . جدی‌در دیدیلرایدی . » دیدی . « افندی جدی تكه دكل ، اوغلاق دیمكدر » دیه‌لریله « به احمقلر . بن‌ده بیلیرم « جدی » نك اوغلاق اولدیغنی . فقط آنام بنم طالعمه باقدیره‌لی قرق ییل اولدی . اوزماندن بری اوغلاق تكه اولمه‌دیمی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر زمان خواجه سیوری حصارده خطیب ایكن صو باشی ایله غوغا ایدر . تصادفاً اواثناده صو باشی اولور ، دفن ایدرلر . خواجه‌یه « افندی . كل، تلقین ویر . » دیرلر . خواجه « باشقه آدم بولك ، بنمله غوغالیدر . سوزیمی طوتمز . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ ایكی قومشو بربرینه بیتیشیك خانه‌لرینك قارشیسنده‌كی دكانده اوتورورکن برکوپك كلوب ایكی اوك اورته‌سی حذاسنده سوقاغه پیسلر . بری دیر : سنك اویكه یاقیندر ، سن قالدیر . اوبری « خیر سنك اویكه داها یاقیندر . سكا دوشر . » دیه‌رك نزاعی آرتیروب محكمه‌یه كیدرلر . مكر خواجه افندی‌ده قاضینك یاننده بولونیورمش . قاضی خواجه مرحومله اكلنمك ایچون « افندی. بودعوایی سن فصل ایت . » دینجه خواجه مدعیلره خطاباً بلا تردد « او سوقاق طریق عام دكلی . او بر هوادر ، كیمسه‌نك ملكی اوله‌مز. بوصورتده نه‌سكا دوشر ، نه‌بوكا دوشر اونسنه قاضی افندی‌یه دوشر » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه‌نك بوزاغوسنی بوکه‌لك طوتمش. اوته بری قوشارمش. خواجه همان بر صوپا یاقالایوب اوکوزی دوکمکه باشلامش. « خواجه. شیمدی بونی نه‌یه دوکیورسین، قباحتی نه‌در. » دیدکلرنده « هپ صوچ بونکدر. بو اوکره‌تمه‌مش اولسه دونکی بوزاغو بوخاشاریلغی نه‌بیلسین. » دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه دربنده کیدرکن بر چوبانه راست کلوب چوبان « افندی. فقیه‌میسین » دیر. خواجه « أوت » دیر. چوبان دیرکه: باق شو دره‌نك ایچنده یاتان جانلره. بونلره مسئله صوردم. بیله‌مه‌دیلر. هپ اولدوردم. ابتدا کل سنکله قول ایده‌لم. جوابه قادر ایسه‌ك مسئله‌صوره‌یم. دکلسه‌ك صورمایه‌یم». خواجه جواباً « نه‌در سؤالك. » دیر. چوبان « آی یکی ایکن کوچوك اولور. صوکره بویور. تکرلك اولور. اون بشندن صوکره کوچولور. هلال قدر قالیر. صوکره غائب اولور. او أسکی آیی نه‌یاپارلر. » دیر. خواجه « شوقدر شیئی بیله‌مدکمی. او اسکی بن آیی اوزاتیرلرده شیمشك یاپارلر. کورمزمیسین، کوك کورله‌ینجه ناصل قیلیچ کبی پارلار. » دینجه چوبان « آفرین فقیه. ایی بیلدك. بن‌ده اویله فکر ایدردم. » دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ بروقت برکویلی خواجه مرحومه برطاوشان کتیریر. خواجه کویلی‌یه الدن کلدیکی قدر عزت واکرام ایدر. برهفته صوکره ینه کلیر. خواجه طانیه‌مز. « کچن هفته سزه طاوشان کتیرن کویلی‌یم » دیر. خواجه حسن قبول کوستروب چوربا چیقاریر. « طاوشان صویندن چوربایه بویورك » دیه لطیفه ایدر. برقاچ کون صوکره اوچ دورت کویلی کلوب مسافر اولمق ایسترلر. خواجه « سز کیملرسکز. » دیه صورار. « طاوشان کتیرنك قومشولری‌یز » دیرلر. خواجه بونلره‌ده لقمه چیقاریر، مهمان ایدر. بر هفته صوکره ینه برقاچ کیشی کلیرلر. خواجه بونلره‌ده صورار. « طاوشانی کتیرن کویلی‌نك قومشوسنك قومشوسی‌یز » دیرلر. خواجه « خوش کلدیکز » دییوب اورته‌لق

قارارمه‌دن همان اوكلرينه برطاس صو كتيرير . كويليلر طاسـه حيران حيران باقديقدن صـوكره « افندى بونه‌در . » ديمه‌لريله خواجه دخى « طاوشـانك صوينك صوينك صوييدر . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ . بر كون خواجه اشكينه بينوب شهر خارجنده‌كى باغچه‌سنه كيدركن يولده آبدست بوزه‌جغى كلير . صيرتندن آبدستلكى چيقاروب اشكك اوستنه آتار . كنديسى برايكى آديم ايلريده بر آغاج سـپرنده آبدست بوزار . او اثناده برخيرسز كلوب ياواشجه خواجه‌نك جبه‌سنى آلير كوتورور . خواجه

خواجه ـ كتير آبدستلكمى آل سمريكى

كلير باقاركه جبه چالينمش . همان اشـكك سمرينى صيرتندن چيقارر ، آرقه‌سنه كيير . اشكك قيچينه محكم برقامچى ايندبروب « ناصل چالديردكسه اويله‌جه كتير آبدستلكمى ، آل سمريكى . » ديمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برگون محله چوجوقلری بر برلرینه « کیکز . خواجه‌یی آغاجه‌ چیقاروب پابوشلرینی چالەلم . » دییه قرارلاشدیریرلر . بر آغاجك دیبنده « کیمسه بو اغاجه چیقامز . » دییه شدتلی مباحثه‌یه باشلارلر . خواجه اورادن کچرکن بحثه قولاق ویروب ایچلرینه قاریشه‌رق « بن چیقارم . » دیر . چوجوقلرده « چیقامزسین . چیقیله‌جق کبی کورونور اما هر کیمسه‌نك کاری دکلدر . کیت ایشیکه . » دیرلر . خواجه بر آتش کسیلوب « چیقارمی‌یم . چیقامزمی‌یم .

خواجه ــ بلکه آغاجدن اوته‌یه یول دوشر دیدیکنك رسمیدر

بن شیمدی سزه کوستریرم » دیه‌رك همان خواجه اتكلرینی بلینه چرمه‌یوب پابوشلری صیقی صیقی قوینه صوقمغه اوغراشیر . چوجوقلر « افندی . پابوجی نه‌یه قوینکه صوقیورسین . آغاجده پابوجك نه‌لزومی وار . » دیدیکلرنده خواجه « ای ... نه بیلیرسیکز اولادلر . حاضر یانمده بولونسون . بلکه آغاجدن اوته‌یه یول دوشر . » دیمش .

﴿ لطيفه ﴾ بر كون تيمورلنك خواجه‌يى جريد اويوننه دعوت ايدر . « حيوانمه بينسون كلسون‌ده براز جريد اوينايه‌لم » دير . خواجه‌نك بر قوجه اوكوزى وار ايمش . همان اوكوزك صيرتينه بر پالان اوروب ميدانه حاضر اولور . خلق بونى كورونجه قهقهه‌لرى ميدانى ولوله‌يه ويرير . امير تيمور حضورينه جلب ايدوب « خواجه ! جريد اويونده حيوانك غايت چويك

خواجه‌نك جريد اوينامق ايچون اوكوزه بينوب ميدانه كلديكيدر

اولمه‌سى وقوش كبى سكيرتمه‌سى لازمدر . بو بطال ، قالتاپان اوكوزه نه‌يه بيندك » ديديكده خواجه ديمشكه : واقعا بش اون سنه‌در تجربه ايتديكم يوق . فقط بوزاغى ايكن كورووردم . اويله قوشاردى‌كه آردندن آت دكل قوش بيله يتيشمزدى .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون قیزی کیلاره بر شی آلمق ایچون کیردکده باقارکه خواجه برکوپ آرقه‌سینه کیزلنمش یاتییور. « افندی بابا. بوراده نه یاپیورسین. » دینجه « آفیزم نه یاپه‌جغم. شو آناکك الندن غربت ایللرده اوله‌یم ده باری قورتوله‌یم. » دیمش.

خواجه‌نك کیلارده کوپ آرقه‌سنه صاقلانوب قیزیله محاوره‌سیدر

﴿ لطیفه ﴾ بر کون نصرالدین افندی اونده اوتورورکن بر آدم قاپویی چالار. خواجه « نه ایسترسین. » دیر. « برپارچه آشاغی‌یه کلیکز. » دیر. خواجه آشاغی‌یه اینوب قاپویه وارنجه فقیر آدم « صدقه ایسترم. » دینجه خواجه حدتله‌نوب فقط هیچ طورینی بوزمایه‌رق « یوقاری کل. » دیر. فقیر تا کندی اوتوردیغی اوسته‌قانه چیقنجه خواجه « الله ویره. » دیمکله فقیر « بی

افندی . مادامکه بوش کوندره‌جکدك . نیچون آشاغیده سویله‌مه‌دك » دینجه خواجه « یا بن یوقاریده ایکن سن نه ایچون سویله‌مه‌دکده بنی تا قاپونك اوکنه قدر ایندیردك . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . برگون خواجه ملالری آرقه‌سنده اولدیغی حالده جامع شریفه درسه کیدرکن مرکبنه ترس بینر . ملالر « خواجه افندی نیچون بویله

خواجه اوکده مرکبه ترس بینمش ، آرقه‌ده طلبه کلییور

ترس بینوب راحتسز اولیورسین » دیدیکلرنده افندی جواباً « اکر طوغری بینسه‌م سز بنم آرقه‌مده قاله‌جقسکز . سز اوکده کیده‌جك اولسه‌کز سزك آرقه‌کز بنم اوکمه دوشه‌جك . ایمدی بویله‌جه بینمك اولادر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . مرحوم نصرالدین افندینك برمقدار آقچه‌سی وار ایمش .

بركون خانه‌سی تنها ایکن بر یری قازار ، کومر . قابویه قدر کیدر ؛ باقار . « بن خیرسیز اولسه‌م بونی درحال بولورم . » دیر ، اورادن قالدیریر ، باشقه یره کومر . ینه اوزاقدن معاینه ایدوب « بوده اولمه‌دی . » دیه‌رك باشقه بر یره صاقلار . الحاصل هیچ برینه کوکلی قانع اولمز . مکر خانه‌سنك اوکنده بر تپه‌جك وار ایمش . باغچه‌سندن بر اوزون صیریق کسوب آقچه‌یی طوربه ایله بوصیریغه باغلار . کوتوروب صیریغی او تپه‌یه دیکر . آشاغی اینوب یوقاری نظر ایدر . آرتق کوکلی راحت اولوب « آدم قوش دکل‌که اوچه‌ده بونك اوزرینه چیقه . أیی یرینی بولدم . » دیه‌رك کیدر . مکر حرامزاده‌نك بری خواجه‌یی کوزه‌تیر ایمش . خواجه کیتدیکی کبی تپه‌یه چیقار ، صیریغی سوکر ، چیقاریر . آقچه‌یی آلیر . صیریغك تپه‌سینه بر آز صیغیر تزه‌کی سورر . صیریغی ینه یرینه دیکر ، کیدر . بر آره‌لق خواجه‌یه آقچه لازم اولمش صیریغك دیبنه کلیر ، کورورکه آقچه طوربه‌سیله کیتمش . صیریغك تا تپه‌سنده صیغیر تزه‌کی‌وار . کندی کندینه کمال حیرتله « بن بو صیریغه آدم چیقامز دیر ایدم . یا بونك تپه‌سنه صیغیر ناصل چیقمش . سبحان الله . بو بر غریب ایشدر . » دیوب باشینی صاللارمش . رحمة الله علیه .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کون خواجه أوینه کلیرکن برقاچ طالب علمه راست کلیر . « افندیلر بوکیجه بزه کیده‌لم . بابا چورباسنی بزده ایچه‌لم » دیر . طلبه « پك کوزل . » دیوب خواجه‌نك آرقه‌سنه دوشر . أوه کلیرلر . خواجه « بویورك . » دیوب اوطه‌یه چیقاریر . ایچری کیرر « قاریجیغم بر قاچ مسافر کتیردم . بر طاس چوربا ویرده ییه‌لم . » دیمکله زوجه‌سی « آه ، افندی أوده یاغمی وار ، پیرنجمی وار . مصرف کتیردیکك وارمی‌که چوربا ایسترسین » جوابنی‌ویرر . خواجه محزون اولوب « قادین . ویر اورادن بکا چوربا طاسینی . » دیر طاسی آلوب افندیلرك یانینه کله‌رك « افندیلر . تعییب ایتمه‌یکز . اکر بزم أوده یاغ ، پیرنج اولسه‌یدی سزه شو طاس ایله چوربا چیقاره‌جق ایدم . » دیمش .

﴿ لطيفه ﴾ بر وقت خواجه خستەلانير . قومشـو قادينلرى ايشيدوب خاطر صـورمغه كليرلر . خواجەيى ايجه بولوب قادينلردن برى لطيفه قصديله « افندى .. الله گجندن ويرسين. شايد سكا برامر حق واقع اولورسه نه ديەرك ياس طوتەلم . » ديه صـورنجه خواجه اوحالندەده نذله كولقدن واز كچمەيوب « قادينلرك صحبتنه طويمزدى ديه آغلايكز . » ديەرك قادينلرى گولدورمشدر .

خواجەيى قومشو قادينلرك عيادەسيدر

﴿ لطيفه ﴾ خواجه ينه بركون تيمورك اقامتكاهنه وارير . بونى برقاچ تابان آته بينديروب معيتنده آوه كوتورور . آو اثناسـنده ياغمور ياغمغه باشـلار . هركس آتلرينى تپوب قرارگاهه واريرلر . خواجەنك آتى يورومەديكى جهتله بالطبع قاچەمز . همان خواجه چيلانوب اثوابنى آلتينه آلير . يولده ياغمور كسيلنجه البسەسـنى گييوب منزلگاهه ايريشير . پادشاه خواجەيى ايصلانمامش كورونجه سبب و حكمتنى سؤال ايلر . خواجه « انسان بويله ييكيت آتك اوستنده

ایصلانیرمی . یاغمور باشلاینجه همان بر اوزنکی چالدم . بی قوش کبی منزله ایرشدیردی . » دیر . پادشاه متعجب اولوب امر ایدر . او حیوانی باش طاوله یه باغلارلر . او اثناده ینه شکاره کیدرلر . پادشاه او آته بینر . بالتصادف ینه یاغمور یاغار . خواجه وسائرلری حیوانلرینی تپوب همان قرارگاهه ایریشیرلر . پادشاه اوتنبل آت اوزرنده مکمل صورتده ایصلانیر . کیج وقت منزلگاهه واصل اولور . ایرته سی کون خواجه یی چاغیرتوب تکدیر ایدرك « سنکا یاقیشیرمی .

خواجه نك البسه سنی آلتینه آلوب چیبلاق آته بینمه سیدر

بکا یالان سویله دك . آلداتدك . بنی قیرده چوجوق کبی صیر صیقلام ایتدك . » دیدیکنده خواجه « جانم نه طاریلیورسین . سنك هیچ اذعانك یوقمی . اکر سن ده بنم کبی البسه کی صویونوب آلتیکه آله رق حفظ ایده یدك . و یاغمور بیتدیکنده تکرار کینسه ایدك ایصلانمزدك . بنم کبی قوپ قورو البسه ایله کلیردیك » دیمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ برصباح ايركندن قاپوسنك اوكنده برآرابه‌نك كندى وطنى اولان سورى حصاره كيتمكده اولديغنى خواجه ايشيدنجه همان ياتاقدن فيرلايوب كوملكجه آرابه‌يه آتلار . خواجه محترم ومظنّه‌دن برذات اولمغله ايشينه قاريشمزلر . كويه ياقلاشديقلرنده آرابه‌جيلر برآدم قوشدوروب خواجه افنديك كلمكده اولديغنى خبر ويررلر . بوتون كويلى قارشى چيقوب خواجه‌يى چيرپلاق چيپلاق كوره‌رك « افندى . نه‌در بو حال . » ديه حيرتله سؤال ايله‌مه‌لريله خواجه رحمة لله عليه « سزى پك سوديكمدن البسه كيمه‌سنى اونوتدم . » ديمشدر .

خواجه‌نك چيپلاق سيورى حصاره كيتديكيدر

﴿ لطيفه ﴾ . خواجه‌نك ايرى وهيبتلى براوكوزى اولوب ياى كبى قوجه‌مان ايكى دانه بوينوزى وار ايمش . هرزمان حيوان خركله‌دن صالينه‌رق

عودت ایلرکن ایکی بوینوزینک آراسینه بینمکه خواجه‌نك ایچی تیتر ایمش .
کندی کندینه « آه شونك ایکی بوینوزی آراسینه اوتورسه‌م اللرمله بوینوزلرندن
طوتوب برجولان ایله‌سه‌م . » دیه خولیالر قورارمش . برکون اوکوز حولیده
یاتارکن خواجه فرصتدر دییوب اوصولجه اوکوزك آلتینه اوتورور . اوکوز فنا
حالده خویلانوب خواجه‌یی قالدیریر ، یره چالار . خواجه بینی اوزرینه تکرمکر

خواجه‌نك اوکوزك ایکی بوینوزی آره‌سینه بینوب دوشمه‌سیدر

یووارلانوب دوشر ، عقلی باشندن کیدر . اورادە بیغیلیر قالیر . قاریسی کلوب
خواجه‌یی اوحالده کورونجه هلاك اولمش صانیر ، آغلامغه باشلار . بر زمان
صوکره خواجه کوزلرینی آچوب قاریسنی آغلار کورنجه « آغلامه قاریجغم .
واقعا خیلی زحمت چکدم آما هله آرزومه نائل اولدم یا . » دیمشدر .

﴿لطيفه﴾ خواجه برقاچ طلبه‌یه راست گلوب « بویورك، بزه گیده‌لم. » دیه أولك قاپیسنه قدر گتیرر. « سز آزبجق بوراده طورك » دیه ایچری گیروب حرمنه بر بهانه ایله قاپی اوگنده‌كی سوخته‌لری صاومه‌سنی سویلر. حرمی قاپی آرقه‌سندن گویا بیلمه‌مزلكدن گله‌رك نه ایسته‌دكلرینی صوردیقدن صوكره « افندی یوق. » دیر. سوخته‌لر « آجانم. شیمدی برابر گلدك.

خواجه‌نك پنجره‌دن باشنی چیقاروب طلبه ایله محاوره‌سی

او بزی زورلادی گتیردی. » دیرلر. قادین خواجه‌نك خانه‌ده اولمه‌دیغنده اصرار ایدر. نزاعی آرتیریرلر. خواجه صبر ایده‌میوب پنجره‌دن باشنی اوزاته‌رق « به افندیلر. نه مجادله ایدرسیگز. بلكه قاپی ایكیدرده برندن چیقمش گیتمشدر. » دیر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك حرمی طوغوره‌جق اولور . ایسکمله اوزرنده بر ایکی کون اوتورور ، طوغوره‌من . ایچریدن قادینلر « افندی بودعا ویا بر چاره بیلیرسه‌ك یابه‌لم ده چوجوق طوغسون » دیه‌رك خواجه « بن اونك علاجنی بیلیرم » دییه همان بقاله قوشوب بر آز جوز آله‌رق طوغرو ایچری کیرر . وایسکمله‌نك آلتنه جوزلری دوکه‌رك « شیمدی اوغلان جوزلری کورور کورمز اوینامغه چیقار » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون حرمی مُقْذِبلك اولمق اوزره چوربایی سُفره‌یه غایت صیجاق اوله‌رق قویار . بالاخره ینه کندیسی اونوتوب طولو قاشـغی همان معده‌یه ایندیرر . شدّت اضطرابدن کوزلرندن یاش کلیر . خواجه حرمندن سببسز آغلامه‌سنك وجهنی صورنجه « والدهم مرحوم ، بوچوربایی پك چوق سوَرْدی ده او خاطریمه کلدی . اونکچون آغلادم » دیر . خواجه‌ده خُرَمْتلیجه برقاشیق چوربایی یووارلامه‌سی عقبنده کوزلرندن یاش بوشانیر . حرمی « یا سکا نه اولدی . سن نه ایچون آغلایورسین . » دینجه خواجه « اوغورسز آنالك اولوب ده سنك کبی نابکارك صاغ قالدیغنه آغلارم » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك مخدومی برکون « بابا !. سَنك طوغدیغنی بیلیرم . » دیر . حرمی اوغلانی پایلامغه باشلاینجه خواجه « به قادین ، نیچون بِغَیْرِحق اینجیتیورسین . اوغلان عقللیجه‌در . بیلسه‌ده اولور . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برکون برعجمی بربره تراش اولور . بربر اوسطوره‌ جالدقجه کسر ، متصل پاموق یاپیشدیریرمش . خواجه برآره‌لق قاووغنه اوزانوب کیمك ایستر . بربر « افندی . دها یاریسی تراش ایدلمه‌مشدر » دیمکله خواجه « به حریف . سن باشمك یاریسنه پاموق اکدك . بیراق ، باری بن‌ده باقیسنه کتان اکه‌یم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کیمسه‌نك باغچه‌سنده‌کی زردالی آغاجنه چیقوب زردالی یرکن صاحبی کله‌رك « آغاجده نه ایشك وار » دییه صورار . خواجه

« بلبلم اوتیورم . » دیر . حریف « اوت باقه‌لم ، ایشیده‌لم . » دیر . خواجه اوتمه‌یه باشلار . حریف اختیارسز کوله‌رك « بلبل بویله‌می اوتر » دیینجه خواجه « عجمی بلبل بوقدر اوتر . » دیمش .

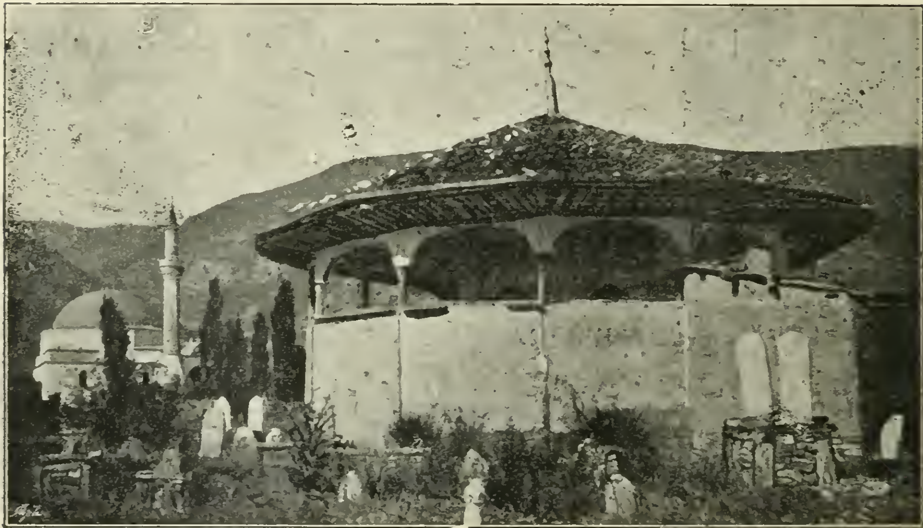

خواجه‌نك زردالی آغاجنده اوتمه‌سی باغچه صاحبنك آشاغیدن حیرتله تعریض ایتمه‌سی

﴿ لطیفه ﴾ برکیجه آی آیدینلغنده خواجه قویودن صو چکه‌جك اولور باقارکه آی قویونك ایچنده‌در . چیقارمق ایچون ایپه چنگلی طاقوب صارقیتیر . تصادفاً چنگل برطاشه طاقیلیر . خواجه اولانجه قوتیله ایپی چکمکله چنگل قورتولوب خواجه صیرت اوستی دوشنجه باقارکه آی گوك یوزنده‌در . « حمد وثنا اولسون ، چوق زحمت چکدم امّا هله آی‌ده یرینه کلدی . » دیمش .

روایت اولونورکه

خواجه مرحوم « نورالله قبره » هر علمده ماهر وهر فنده کامل ایمش . لکن طلبه کندیسندن درس رجا ایله‌دیکلرنده « قدوری اوقوبه‌لم ؟ دیرلرسه اوقوتور ایمش . باشقه برکتاب ایسته‌یه‌جك اولورلرسه اوقوتمز ایمش . بعض ارباب وقوف دیمشدرکه: خواجه‌قدوری اوقوتور ایکن کشف وکرامت صاحبی اولمش . قدوری شریف اوقوتمغه وقف انفاس بویوردیقلرینك سرّ وحکمتی بو ایمش . رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعَالٰى رَحْمَةً وَاسِعَةً .

خواجه نصرالدین مرحومك تربه‌سنك دیکر طرفدن کورونیشی

« لطائف خواجه نصرالدين » كتابنه ذيللر

تخميناً بر عصر مقدم تعليق خطله يازلمش بر مجموعه‌دن منقولدر :

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بر آره‌لق قونيه‌ده بولونوركن بر طوَر احترازى ايله « غالبا زوجه‌ڭ وفات ايله‌مش . » ديمشلر . « اولمسه‌ده ذاتاً بن اونى بوشايه‌جقدم » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بركون اشكنى قوشدوروركن دوشمش . چوجوقلر « آ ... خواجه اشكدن دوشدى . » ديه صاراقه‌يه آلمه‌لريله خواجه « آچوجوقلر . دوشمه‌سه‌م‌ده ذاتاً بن اينه‌جكدم . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه طاغدا اودون كسوب اشكنه يوكلتمش . بالطه‌يى ، آپاسنى مركبك اوستنه آتوب « بن طاغ يولندن كيده‌جكم [١] سن طوغرو يولدن كل . » ديوب كيتمش . أوه كلمش ، باقمشكه أشك كلمه‌مش . قاريسيله ـ اشك كلديمى ـ خير كلمه‌دى ـ ماشاءالله بن اشكدن اوّل كلمشم ـ يولنده محاوره‌دن صوكره بر مدت اشك كلمه‌يوب گجكنجه « وارەيم ، باقەيم . اشك نره‌ده قالدى » ديه‌رك طاغه واصل اولور . باقاركه اشك بيراقديغى يرده اوتلايور . اما اوستنده آپا ايله بالطه يوق . همان اشكك اوزرندن اودونى ييقوب ... ى صالله صيرت ايدر . اشكده خشم و عتابله خطاب ايدوب « سن حالا قوديغم يرده اوتلايورسين . هايدى اويله ايسه آپا ايله بالطه‌يى كتيرده سمريكى آل . » ديمش [٢]

[١] چونكه طاغ يولى يوكلى حيوان كچه‌جك صورتده منتظم دكلسه‌ده يايان آدملر ايچون كسديرمه اولور .

[٢] بوحكايه بالاده مختصر برصورتده كچدى . حالبوكه بودها اطرافلى ، دها مكمل يازلمش . هم ده « سن حالا قوديغم يرده اوتلايورسين . » مثل مشهوريمزك منشأ نى‌ده كوستريور . اونكيچون بونكده تحريرى مناسب كورولدى .

﴿لطيفه﴾ خواجه نك اشكى أولمش . قاريسى « بر اشكه محتاجز . هايدى بازاردن بر اشك آل » ديه الينه آلتى غروش ويرمش . خواجه بازاردن آلديغى اشكك يولارينى چكوب آردينه باقمه‌دن يولينه دوام ايدركن ايكى كلخان بكى سوزله‌شوب ياواشجه اشكك يولارينى چيقاريرلر . بريسى اشكى بازاره كوتوروب پاره‌سنى پايلاشمق اوزره صاتار . ديكرى يولارى باشنه كچيروب خواجه ايله برابر خانه نك قاپوسى اوكنه كليرلر . خواجه آردينه دونوب‌ده اشك يرينه بر آدم كوروبجه فوق‌العاده شاشالار . « باقه‌ك آ ، آبول . سن نه‌جيسين . » ديينجه هبن اوغلى سوموكنى چكه‌رك ، كوزلرينى بوزه‌رك ، سينه‌ده حزين بر طور ويروب « آه افندم ، جاهللك . ناصلسه آنامك حضورنده بر اشكلك ايتدم . آشيرى درجه جانى ياقدم . والده‌مده [ديلرم اوغلان اشك اوله‌سين] ديه انكسار ايله مكله درحال اشك اولديم . بنى بازاره كوتوروب صاتديلر . سز آلديكز . سزك يمن و بركتكزله شيمدى آدم اولديم . » ديه خواجه‌يه بر چوق تشكرلر ايله‌مش خواجه‌ده « هايدى بر دها اويله كلخانيلك ايله‌مه . » يولنده نصيحت ايله‌يوب صالى ويرمش . ايرته‌سى كونى تكرار اشك آلمق اوزره بازاره وارمش . باقمش‌كه دونكى آلديغى اشك ينه جانباز النده طولاشيور . خواجه همان مركبك قولاغنه اكيلوب كوله‌رك « كيدى كوفنه خور . غالبا سوزيمى ديكله‌مه‌يوب والده‌كى ينه طاريلتمشسين . » ديمشدر . [١]

﴿لطيفه﴾ خواجه‌نك خانه‌سنه خيرسز كيرمش . خواجه كوروب يوك ايچنه صاقلانمش . خيرسز خانه‌يى يوقاريدن آشاغى آرامش ، چاله‌جق برشى بوله‌مامش . « عجبا يوكده برشى وارمى . » ديه قاپوسنى آچنجه كوروركه خواجه آياقده طورويور . خيرسز خلجاننده شاشيروب « بورده‌ميسكز . » ديكله خواجه « أوت . سزدن محجابمدن بورايه صاقلاندم . چاله‌جق برشى بوله‌مادیغكزه غايت اوتاندم . » ديمش .

---

[١] توفيق بكك (لطائف خواجه نصرالدين) نده‌دەوار در .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه خانه‌سی ایچنده یوزوك غائب ایتمش ، بوله‌مامش . چیقمش قاپوسی اوکنده آرارکن قومشوسی سؤال ایدوب ایچریده یوزوك غائب ایتدیکنی آکلاینجه « او صورتده ایچریده آراسه‌ك آ . » دیمکله خواجه « ایچریسی پك قارا کاق‌ده اونکچون بوراده آرایورم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه چیفت سوررکن قایش قیرلمش . باغلایه‌جق برشی بوله‌مایوب باشنده‌کی صاریغی اوچ قات ایدرك باغلامش . اوکوز زورلاینجه درحال صاریق اوزولمش . « باقیندی دودوکم؛ قایش نه‌لر چکر . » دیمشدر . [١]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه دلیقانلیلغنده بر بوستانه کیروب قاوون قوپاریرکن [٢] بکجی کوروب اوزاقدن هایقیرمش . « هی ! .. اوراده نه‌ایشك وار .. چیق بوستاندن ! . » دیمش . خواجه‌ده « بویوك آبدستمی بوزیورم » دیه جواب ویرمش . حریف کلوب « هانی یا قباحتك . » دیینجه اوراده بر تازه صغیر ترسی وارمش اونی کوسترمش . بکجی « بره‌هی آدم . او صیغیر ترسیدر . » دیینجه خواجه « یاسن راحتله آدم کبی ترسله‌مکه بیراقدکمی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مملکتنده قاضی ایمش . بر حریف فریاد ایدرك « طانبوریمی چالدیردم ایدی . [٣] چارشیده فلان آدمك النده بولدم . بکا آلیویریکز . » دیدی . خواجه دخی مُحضر ایله حریفی کتیرتوب سؤال ایله‌دکده « بوطانبوری بن‌دیار آخرده صاتین آلدم . » دیدی . خواجه شاهد ایسته‌یوب حریف کتیردیکی شاهدلری حضوره چیقاردی . خواجه « آغالر . سز نه‌یه شاهدسکز » دیینجه شاهدلر « بوطانبور بو آدمکدر . اوست پرده‌سی قیریقدر .

[١] (لطائف لامعی) ده دخی مسطوردر .

[٢] اناطولینك عادات قدیمه‌سندندرکه یمیش ، بوستان نبیلندن شیلره اهمیت ویرمزلر . صاحبنه طانیشمه‌دن برینك باغچه‌سنه کیروب قوپاریرلر . بر قابه طولدوروب کوتورولمزسه نه‌قدر یتلسه بأس کورولمز . اکثریا باغچه صاحبلری سس چیقارمز اما بعضلری‌ده سویله‌نیر .

[٣] طانبور ـ آناطولیده اوچ تللی وبرآرشین قدر بوینده طانبور یاوروسنه اطلاق ایدرلر . بعضاً آلتی تللی‌ده اولور . فارسیده (سه‌تا) و(ششتار)در . (جوره) دخی دینیلیر . الیوم (طانبوره) دیرلر .

بورمه‌لری غایت گوشتکیدر . و آلتی تللیدر . » دیه‌ادای شهادت ایدوب فی الواقع عینی ظهور ایتمکله طانبوری مدعی‌یه حکم ایده‌جکی وقتده ذی الید [۱] « بوشاهدلر تزکیه [۲] اولونسون . زیرا بری اوغلان پزه‌ونکیدر ، بری عورت پزه‌ونکیدر . » دیه جرح ورد ایتمك ایسته‌مکله خواجه « به هی آدم . تزکیه‌یه نه حاجت . طانبور دعواسنده بوشاهدلردن اعلاسی اولمز . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك آرقه‌سنه بر حریف بر سیلله اورمش خواجه آرقه‌سنه دونوب باقینجه « عفو ایدرسیکز . سزی تکلیفسز دوستلرمدن برینه

خواجه‌نك قاضی‌یه بر سیلله عشق ایله‌یوب جزای نقدی‌یی صایشدیغیدر

بکزتدم . » دیمسیله‌ده خواجه یاقه‌سنی بیراقمایوب سوروکله‌یه‌رك محکمه‌یه

[۱] ذی الید ـ دعواده مدخلی اولان یعنی دعواجی .
[۲] تزکیه ـ شاهدك طوغرو ، تمیز آدم اولدیغنی آراشدیروب تحقیق ایتمه .

کوتورمش. قاضی‌یه شکایت ایتمش . مگر او حریف قاضینك احبابی ایمش . قاضی حریفی احضار ایدوب « هایدی خواجه . سن‌ده بوکا بر سیلله اور . » دیمش . خواجه راضی اولمامش . قاضی « اویله ایسه خواجه افندی حقك بر آقچه‌در . هایدی افندی جزای نقدی اولمق اوزره بر آقچه کتیر . خواجه افندی‌یه ویره‌لم‌ده اِرضا ایده‌لم » دیه‌رك حریفی آشیرمش . خواجه ساعتلرجه بکله‌یوب حریفك صاووشدیرلدیغنی آکلاینجه قاضینك طالقینلغندن استفاده ایدوب « یاستار » دیه‌رك بوینینه کوندانه بر سیلله عشق ایتمش و « افندی حضرتلری بنم دها زیاده انتظاره وقتم یوق . او بر آقچه‌یی او آدمدن سن آل » دیه‌رك صاووشوب کیتمشدر . [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه تیمورلنك دیمش که « خواجه بیلیرسین که خلفای عباسیه‌دن هر برینك عنوانی کیمی موفق بالله ، کیمی متوکل علی‌الله ، کیمی معتصم بالله هپ بویولده ایدی . بنده اونلرك میاننده کسه‌ایدیم؛ بنم عنوانم نه اولوردی. » خواجه درحال دیمش که : ای صاحبقران . هیچ شبهه ایتمه‌یکز که سزکی محقق صورتده « نعوذ بالله » اولوردی [۲]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه « قاریکك عقلی ضایع اولمش » دیمشلر . خواجه براز تأمل وتفکره وارمش . « نه‌دوشونیورسین » دیه صوردیقلرنده « بزم قارینك اصلندن عقلی یوغیدی . عجبا نه‌سی ضایع اولدی . اونی دوشونیورم » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه قاریسنی بوشامق ایچون محکمه‌یه وارمش . قاضی « قاریسنك ، باباسنك اسملری ضبط اولونسون » دیمکله خواجه‌یه صوردیقلرنده « بیلمم » دیمش. قاضی « قاچ سنه‌لك زوجه‌کدر » دیه سؤال ایدوب خواجه‌دن

---

[۱] بوحکایه (حکایات ودادی) ده دخی مسطوردر .

[۲] بوحکایه (سلطان محمودله سعید افندی) میاننده جریان ایله‌دیکی مروی ایسه‌ده مأخذمز لااقل بر عصر مقدم (نصرالدین وتیمورلنك) ه عطفله حکایه ایتمش . استانبولده علمیه‌دن برذاتك مجموعه‌سی اولدیغی ظن غالب اولان اوداته دیمك‌که لااقل دها یاریم عصر ایلری‌یه عائد برکیمسه طرفندن بویله نقل ایدلمشدر . والله اعلم .

« بر قاچ سنه اولدی » جوابنی آلمغله « به آدم . سنه‌لردن بری انسان قاریسنك آدینی اوکره‌نمزمی . » دینجه خواجه « مرادم کچینمك دکلکه آدینی صورەیم دیمشدر [١]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه طام آقتاریرکن بردینجی « آزیجق آشاغی‌یه بویورك سزکله بر صحبتم وار . » دییوب خواجه آشاغی اینجه حالنه آجیندیره‌جق بر مقدمه‌دن صوکره صدقه ایسته‌مش خواجه الندن طوتوب عزت واکرامله طامه چیقارمش « الله ویره قوزم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه زوجه‌سی ایپلیك پیشیرمك ایچون کولخان کولی ایصمارلامش . الینه‌ده بر طوربه ویرمش . بر هفته‌در کولخان یانمه‌دیغندن کول بوله‌مامش . یولده کلیرکن یانغین یرنده براز أکسَر بولوب طوربه‌یه قویمش . أوه کلوب قادین « هانی کتیردیکمی » دینجه خواجه طوربه‌یی الینه طوتوشدورمش . قادین آلوب دمیر شیقیرتیسنی ایشیده‌رك سیلکمش ، اکسرلر دوکولمش . قادین کمال حیرتله « بو نه افندی . » دینجه خواجه « به جاهل قاری . سنك اوکا عقلك ایرمز . اوقور یازارلر آره‌سنده [اکثر ایچون حکم کل واردر .] [٢] دییه برقاعده واردر . دیمككه اکسرده کولك یرینی طوتار [٣]

---

[١] معلومدرکه علی الخصوص طاشره‌ده زوج زوجه بربرلرینك آدینی اصلا چاغیرمزلر . اوائل تأهلده بر ایکی دفعه اسملری ذکر اولونورسه‌ده صوکره اونوتولور ، کیدر .

[٢] (اکثر ایچون حکم کل واردر) یعنی هرهانکی شیئك اکثریسی برنقطه‌ده متفق ایسه جمله‌سی او نقطه‌ده متحددر دییه حکم ابدیله بیلیر . هر هانکی قومك اکثریسی بر فعلده ، بر اعتقادده ، بر اعتیادده متفق ایسه هپسی اونلری مروجدر دیه حکم اولونه بیلیر ـ املاده (اکثر) ایله (اکسر) ، (کل = هپ ، جمله ، همه) ایله (کول = رماد ، خاکستر) آراسنده فرق‌وار ایسه‌ده تکلمده بالطبع فرق اولمز . برده لطائفده ، نکات ادبیه‌ده او قدر اینجه أله‌یوب صیق طوقونمز . خواجه (اکثر ـ اکسر . کل ـ کول) آراسنده برمناسبت جزئیه بولمش ، بوسوزی صرف اتمش . ایشته او قدر . والعهدة علی الراوی .

اکسر — طوفروسی (یلکسر) درکه دوز باشلی دمیر چیوی دیمکدر . چاتال باش چیوی دکلدر .

[٣] توفیق بکك نشر ایله‌دیکی (لطائف خواجه نصرالدین) ده مسطوردر .

[صوکره قادین نه دیمش ـ بالطبع حیران حیران برمدت افندینک یوزینه باقدیقدن صوکره ایکی طرفنه باشینی صاللامشدر .]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه کیجه یاریسی قاریسیله قونوشورکن بر آیاق یاطیرتیسی ایشتمش . صوصوب دیکلهمکه باشلامش . اواثناده خواجهنک اوغلاغی مهلهمش خیرسزلر دیمشلرکه : بوکیجه الیزه برکلهبیر کجمهدی . باری شوخواجهنک أوینه کیرهلم . اویقوده ایکن باصدیروب خواجهیی اولدورهلم . اوغلاغینیده کسوب ییهلم. قاریسنیده قاچیرهلم. مالینیده اوغورلایهلم. او اثناده خواجه خیزلیخیزلی اوکسوروب کورولتی یاطیرتی یاپمش، خیرسیزلر قاچمش.قاریسی « غالباقورقوکدن اوکسوردیك ، یاطیرتی یاپدیك » دیینجه خواجه دیمش که : اویلهیا . سکا کوره نه وار . اونك اوراسینی اوغلاقله بکا صور .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه خانه یاپدیرمق ایچون بر معمار کتیروب حریف « شورایه بر اوطه ، شورایه برصوفه ، بورایه برکیلار یاپهلی » دیه آشاغی یوقاری کزرکن اوصورمش. خواجه« بوراجغهده بر آبدستخانه یاپهلی» دیمش [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجهیه یوز یاشنده آدمك چوجوغی اولورمی . » دیمشلر . « ییکیرمی ، اوتوز یاشنده تازه قومشولری اولورسه اولور . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجهنك قومشوسی بر قازان چالدیرمش . برینك النده بولونوب خواجهیی شهادته کوتورمش . قاضی بوقازان بومسلمانك اولدیغنی سن بیلیورمیسین » دیه خواجهیه صوردیقده « أوت . کیل قوطوانی [۲] زماننده بری بیلیرم. بونك النده بولونمشدر . » دیمشدر .

---

[۱] بو حکایه باشقهلرینهده عزو ایدیلیر .

[۲] (کیل) فارسی (ڭل) کاف فارسینك کسری ولامك سکونیله تلفظ ایدیلهن کلهدن تورکجهمزه منقول اولوب فیالاصل چامور دیمکدر . بوراده مقصد بر نوع یاغلی چاموردرکه اسکیدنساده ویا ایچنه گل، مسك ، عنبر قاریشدیرهرق قالیب یاپارلردی . صابون برینه قوللانیرلردی . حالا اناطولی ایچریلرنده قوللانیرلر . (کیل قوطوسی) حمام طاقیمی ایچنه باتیرقوطو ایچنده صابون مقامنده کیل قورلردی.ایشته اوقوطودر . اغنیانك کوموشدن بیله اولوردی . کل ایله قاریشدیرلمش کیل قالبی حقنده سعدینك : (گلی خوشبویدر حمام روزی رسید ازدست محبوبی بدستم) منظومهسی پك مشهوردر . بو(کیل) برنوع یاغلی توپراق معدنی اولهله بعض آدملر، علیالخصوص حامل قادینلرك تلاسی اولوردی.

﴿ لطيفه ﴾ خواجه دڭیز كنارنده غايت صوصامش. ناچار برمقدار ایچمش، حرارتی تسكين اولمه‌دیقدن باشقه بوغازی یانوب معده‌سی آللاق بوللاق اولمش. براز ایلری كیدوب برطانلی صو بولمش. قانه قانه ایچمش. وطاقيه‌سنی طولدوروب كوتورمش، دڭیزه دوكمش . « بیهوده كوپوروب قابارمه . بوشـنه عالمه عظمت صاتمه . ایشته صو دیدیكك بویله اولور . » دیمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه‌یه «جنازه‌یی كوتوررکن تابوتك اوكنده‌می بولونه‌لی ، آردینده‌می . » دیمشلر . « ایچنده بولونمایڭده نره‌سنده بولونورسه‌كز بولونك » دیمش [١]

﴿ لطيفه ﴾ . خواجه مرحوم برایش ایچون بروسه‌یه كلیر . دوا‌ئرده اوقدر اوغراشیر ، ایشی اولماز . بریسی « اكرصباح نمازنی قرق كون اولوجامعده محراب یاننده قیلارده قرق برنجی كون مناجات ایدرسه‌ك ایشك اولور » دیر . خواجه بويله یاپار . ینه مقصودینه موفق اولماز . برصباح‌ده اولوجامع جوارنده (كوچوك مسجد)، كیدر ، عقیب صلاتده صدقله مناجات ایدر . بحكمة‌الله‌تعالی ایشی اولور . همان (اولوجامع) ه كلوب بویوك قاپودن ایچری كیره‌رك بلند آوازله « یازقسكا . اوغلك قدر اوله‌مادیك . » دیمش .

﴿ لطيفه ﴾ . خواجه بركون قالافات یرینه‌كلوب آتش یاقه‌رق كمی‌به‌نه یاپدقلرنی صورمش . « فونده یاقار ، زفت سوررلر . كمی‌سرعتلی یورور . » دیمشلر . خانه‌سنه كلدیكنده اشكينك آیاغنی كوستكله‌یوب فونده چالیسنی یاقه‌رق طوتوشدیردیغی كبی اشك كوستكی قیره‌رق روزكار كبی قاچمش . خواجه « كیدی اشك . دهازفت قطران سورمه‌دن باق نصل قوشيور . » دیمش .

﴿ لطيفه ﴾ براوزون یولجیلق اثناسنده خواجه غائب اولمایه‌یم دیه بلینه بر قاباق باغلامش . یولینه دوام ایتمش . منزلك برنده بر مُعَذِّب اوصوبجی، قاباغی

---

[١] بوحكایه بك اسكی كتابلرده ظرفای اسلافه اسناد اولونمشدر .

آلمش كندی بلینه باغلامش. ایرته‌سی کونی بلی قاباق باغلی آدمی خواجه اوکنده کورنجه شاشالایه‌رق « بن شو آدمم اما عجبا کندیم کیم. » دیمشدر. [١]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه أو یاپدیریرکن دولکره دوشه‌مه تاخته‌لرینی طاوانه، طاوان تاخته‌لرینی دوشه‌مه‌یه مخلامه‌سینی سویله‌مش. دولکر سببنی سؤال ایدنجه « یاقینده تأهل ایده‌جکم. انسان اوله‌نجه اوك آلتی اوستینه کلیر - دیرلر، ایکی مصرفی بر ایده‌یم. » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌دن کوز آغریسنه علاج صورمشلر. « کچنده بنم دیشم آغریدی. چیقارتمقدن باشقه هیچ بر علاج کار ایتمه‌دی. » دیمش. [٢]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه تأهل ایتمش. بشنجی کونی بر چوجوغی اولمش. ایرته‌سی کونی همان الف جزؤی، جزو کیسه‌سنی، یازی طاقیمی کبی شیلر کتیروب قونداغك باشی اوجنه قویمش. « افندی. شیمدیدن بو نه اوله‌جق. » دینلره طوقوز آیلق یولی بش کونده قطع ایدن هانده ایسه بر قاچ کونه قدر مکتبه باشلار. حاضر پاره‌م وارکن لوازمنی دوزدم. » دییه جواب ویرمش.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك آغاجه آصیلی اولان کوملکنی روزکار یره دوشورمش. خواجه « بزه بر قربان کسمك لازم کلدی. » دییه کندی کندینه سویلنمش. حرمی سببنی سؤال ایله‌دیکده « یا معاذالله ایچنده بن بولونه‌یدیم. » دیمش.

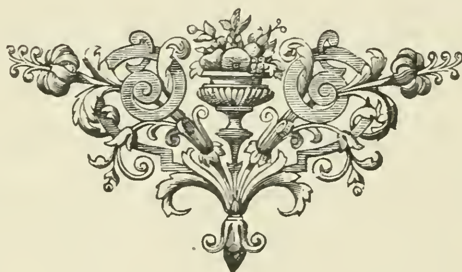
﴿ لطیفه ﴾. خواجه برکون « قارایله اکمك یمه‌سینی بن ایجاد ایله‌دیم اما بن‌ده بکنمه‌دیم. » دیمش

﴿ لطیفه ﴾. خواجه‌یه « صباح اولنجه خلقك کیمی اویانه، کیمی بویانه کیدر، اونه‌دن. » دیه‌صورمشلر. « اکر هپسی برطرفه کیتسه‌لر دنیانك موازنه‌سی بوزولور، دوریلیر. » دیمش [٣]

[١] بوحکایه‌ده بوکا یاقین برصورتده مشهور (هبنقه)یه اسناد اولونمشدر. برچوق کمیکاری بر ایبه دیزمش‌ده بوغازینه آصمش. بونکله کندیسنی بیلیرمش. حمامده چیقارمش باشقه بریسی طاقوب قارشیسنه کچمش. هبنقه حیرت ایدرك (بوبن اما بن کیم) دییه جون‌بون بقرمش. وانما هبنقه‌یه‌ده یاقیشیر.

[٢-٣] بوحکایه‌لر پك اسکی آدملره اسناد ایدلمش‌اولملی‌اوزره کتب قدیمه‌ده مسطوردر.

﴿ لطيفه ﴾ . خواجه مرحوم باغ دیکنلری کوروب نه‌یاپدقلرینی صورار. « چوبوق دیکیورز . یارین اعلا ، لطیف صالقیم صالقیم اوزوملر ویره‌جك . » دیرلر . خواجه بر آزدوشونوب باغجیلره « قوزوم . بنده دیکیکز . باقه‌لم ، بن نه چشیت یمیش ویریرم . » دیمکله باغجیلر همان « پکی . » دییوب خواجه‌یی بلینه‌قدر طوپراغه کومرلر . کندیلری بر آغاجك آلتینه چکیلوب یمك یمکله مشغول اولورلر . ایلك‌بهار اولمغله خواجه ابجه اوشور . قارنی‌ده آجیقیر . همان چابالانه ، چابالانه هزار زحمتله یردن چیقوب باغجیلرك یانینه کلیر . باغجیلر « خواجه افندی . نه‌یه‌یرکده طورمه‌دیك . » دیدکلرنده « واللهی برادرلر . طوغریسنی ایسترسه‌کز . یریمی سوممه‌دیم ، طوتمادیم چیقدم . » دیمش

عرفادن برذاتدن مسموعدرکه :

نصرالدین خواجه تیمور حضورنده ایکن بر سپاهی یی سرخوشدر دییه کتیرمشلر . « اوچ یوز دکنك اورك » دیمش . خواجه تبسم ایتمش . تیمور غضب ایدوب « بش یوز دکنك اورك » دیمش . خواجه قهقهه ایله کولمکه باشلامش . تیمور هنوز اوجاقدن جیقمش کبی یکپاره آتش کسیلوب « شیمدی سکزیوز دکنك اورولسون » دیدیجه خواجه‌نك سیکیرلری کوشه‌یوب قاصیقلرینی طوته‌رق صاللانه صاللانه ماقاره‌لری قوپی ویرمشدر. تیمور ایسه اوفکه‌سندن ظیب ظیب صیچرایه‌رق « بره شریعت خائی . دکیرمن قدر صاریغکله هم بنم اجرا ایله‌دیکم حدّ شرعی‌یی استخفاف ایلرسین . هم‌ده بنم کبی جهانی زانغیر زانغیر تیتره‌تمش برجهانکیر جبارك حضورنده بولونیورسین. صوکره‌ده نه‌دهشتلی فتورسز بر یورکه مالکسین که حالا کولیورسین . » دیدیجه خواجه دیرکه : طوغروسین . ایشك اهمیتنی بیلیرم . سنك‌ده نه‌یامان برخونخوار اولدیغکی تمامیله تصدیق ایدرم . فقط نه فائده شوکا شاشیورم‌که یا سن رقم بیلمه‌یورسین . یا نرم کبی اتدن ، کمیکدن مخلوق اولمایوب آدك کبی جسمك‌ده دمیر اوغلی دمیردر . هله حمایت ایتمك ایسته‌دیکك شریعت غرّادن هیچ خبرك یوق . سکسان دکنك نره‌ده ... سکز یوز دکنك نره‌ده . امر ایتمك یك قولای فقط بوینیرمی . نه اولور ، زحمت آلسه‌ك‌ده ویره‌جکك امر ؛ قابل اجرامیدر ، دکلیدر . بر پارچه‌جق دوشونسه‌ك .

(مناقب شیخ کلشنی قدس سره) ده بالمناسبه یازلمشدرکه :

خواجه‌یه شهر خارجنده شدّتلی بر وهم عارض اولوب « اولدم . » دییه کندندن کچمش بر خیلی زمان بکله‌مش ، بکله‌مش . هیچ برکلوب کیدن جنازه‌سنی قالدیرمغه تشبث ایدن اولمامش . فوق‌العاده آجیقمش . خانه‌سنه کیدرك ناصل اولدیکنی، نره‌ده وفات ایتدیکنی قاریسنه آکلاتمش . ینه محل وفاتنه چکیلوب کیتمش . زوجه‌سی‌ده صاچلرینی یوله‌رق ، قان آغلایه‌رق

قومشولره قوشار . خواجه‌نك صحراده بردن بره وفات ایله‌دیکنی ، جنازه‌سی میدانده قالدیغنی سویلر . قومشولر بك محزون اولوب « خانم . نه زمان وفات ایتمش ؟ نره‌ده اولمش ، کیم خبر ویردی . » دیدیکلرنده قادین دیرکه : غریب خواجه‌نك کبی وار. کندیجکزی اولمش. ینه کندیجکزی کلدی، خبرویردی. صوکره مرحوم اولدیغنی بره ینه چکیلوب کیندی [١]

(لطائف لامعی) دن منقولدر :

(شیاد حمزه) [٢] نامنده عارف کامل و سالك واصل کچینیر بر درویش ملامت کیش بر کون خواجه مرحومه « به هی خواجه بو عالمده کارك همان مسخره‌لقمیدر . بر هنرك وارسه کوستر. و بر کمالك وار ایسه مستفید ایله . » دیر . خواجه صورارکه : سنك کمالاتك نه‌کبی شیلردر . انسانلره نافع نه‌یولده بر فضیلته مالکسین‌شیاد دیرکه : بنم هنرم چوقدر . کمالاتمه نهایت یوقدر . هر کیجه بوعالم عناصردن کچرم . برنجی کوکك سرحدینه قدر اوچارم . منازل آسمانده خرامان اولورم . عجایب ملکوته نگران اولورم . خواجه دیرکه : حمزه، حمزه. هیچ او اثناده یوزوکه غایت یومشاق یلپازه کبی برشی طوقونورمی. شیاد سفسطه‌لرینی یوتدوره‌جغم سوینجیله « بلی خواجه افندی. » دینجه خواجه دیرکه : ایشته او بنم اوزون قولاغك قویروغیدر

ینه مذکور کتابدن : خواجه برمزارلقده صویونوب کوملککندن بیتنی تمیزله‌یورمش . او اثناده شدتلی بر روزکار چیقوب کوملکی آلیر کوتورور . خواجه کوملکك آردینه دوشر . کاه قوشار، کاه‌دوشر . او اثناده بر قاچ آتلی چیقه کلوب بر شخص عجیب عریانك تنها مزارلقده طاشدن طاشه سکدیکنی کورونجه کندیلری قورقار ، آتلری اورکر . بومعذبلکك انتقامنی چیقارمق

[١] بورایه بر خیلی حکایاتی نقل ایتدیکمز یازمه مجموعه‌ده‌دخی بوحکایه طرز دیکرده مسطوردر .

[٢] شیاد = مرائی . مشوارنی، اطوارنی، کفتارنی اصحاب سیر وسلوکه بکزه‌توب ساده دللری اغفال ایدن نابکاردر .

ایچون خواجه‌نك اوزرینه هجوم ایدرلر . « بره حریف خورتلاق کبی [۱] بوراده نه‌یاپیورسین » دیرلر . خواجه جواباً « آی اوغول. بن اهل قبوردنم. ذاتاً دنیایی ابدیاً سزه ترك ایتمشم . شورایه بر آبدست بوزمغه چیقمشدم . شیمدی همان ینه مزاریمه کیره‌جکم . بنم دنیا خلقیله ایلیشکم یوقدر . » دییه‌رك اللرندن یاقه‌یی قورتارمشدر .

بعض یاران کرامدن منقولدرکه: بالجمله عرفا و حکما مثللی خواجه مرحومك دخی معصوم چوجوقلرله باشی غایت خوش ایمش. آقشهر چوجوقلری اکثریا خواجه‌نك اطرافنی آلیرلر . طاتلی طاتلی صحبت ایدرك کولوشوب اویناشیرلر ، خوش وقت کچیریرلرمش . کندیلرینه کوره برمشکللری اولسه ینه خواجه مرحومه قوشارلرمش . ینه بوقبیلدن اوله‌رق بر کون جوز آلمشلر تقسیمنده اختلاف ایله‌مشلر . خواجه مرحومه کلوب « شو جوزلری بزه تقسیم ایدی ویر . » دیه‌رلریله خواجه « الله تقسیمی‌می ایسترسکز ، قول تقسیمی‌می . » دییه صورمش چوجوقلرك صفای سینه‌لرنده عموماً « الله تقسیمی . » منجلی اولمش . اویله ایسته‌مشلر . خواجه دخی اطفال میاننده دیله‌دیکنه ایکی آووجنی طولدوره‌رق ویرمش ، کیمیسنه بر قاچ دانه ، بعضیسنه‌ده بردانه ویروب بر قاچ چوجوغه هیچ ویرمه‌مش . چوجوقلرك بالطبع بوعجیب تقسیمه عقللری ایرمه‌یه‌رك « خواجه افندی بو ناصل شیدر . » دیه‌رلریله خواجه مرحوم بویورمش‌که : یاورولرم یابانه کیتمه‌یه‌لم . شوراده کندیمزدن پای بیچه‌لم . باقیکز شو (بدیع‌الدین) افندینك پدری غایت زنکیندر . شهرمزك الك ایلری کیدن اشرافندندر . صوکره عائله جهتندن‌ده بختیاردر . چواوغی چوجوغی اکسیك دکل . هم‌ده هپسی صاحب کمال وجمالدر . شو یانده‌کی مینی مینی سنان‌الدینك باباسی ایسه غایت فقیردر . عائله‌جهتده راحتسز . بونکله برابر کندیسی‌ده سقط . بك آز چالیشه‌بیلیر .

---

[۱] خورتلاق = کویا جنازه‌سنك اوستندن کدی آتلامق کبی بعض اسبابدن طولانی اولو قبرنده دیریلیر ، جادی وخورتلاق اولورمش . احیاناً مزاردن چیقار. تورلو تورلو اوزقونج ایشلر یاپارمش .

زوجه‌سی کندیسی خسته ، چکه‌سی صاغلام . شوقارشیده‌کی (حسام‌الدین)
ك عائله‌سی‌ده باشقه تورلو . دیکرلری‌ده هیچ بری برینه اویمز . خواجه‌کزك
حالی ایسه عمومندن آیری . ایشته الله تقسیمی بویله اولادلرم .

الله تعالی‌نك الطاف واحسانه حدو پایان یوقدر. قوللرینه عقل واذعان ویرمش. خیر
وشری، نفع وضرّی‌ده کوسترمش. احسان ربانی اولان عقلی ، علمی ، تجربه‌سنی ،
حواسّ وقُواسنی حسن استعمال ایدن انواع الطاف الهی‌یه مستغرق اولور .
حسن استعمالك یولنی بیله‌مه‌ین محروم قالیر. تقسیم الهیده تفاوت دخی بوجهتدن
حصوله کلیر . والله اعلم . [١]

مرویدرکه : بر صباح خواجه قاپیسندن چیقارکن یتیشیك قومشوسی
تصادف ایدرك « آمان خواجه افندی . مراق ایتدم . بوصباح سزده تلاشلی ،
حیزلی حیزلی لاقیردیلر ایشیتدم . صوکره‌ده برکورولتی اولدی . او نه ایدی .
دیمکله خواجه مرخوم نا خشنود بر صورتله « بزمکی ایله بر آز آتیشدق .
صوکره‌ده قادین حدتله‌نوب جبّه‌مه بر تکمه آتنجه جبّه‌م نردباندن آشاغی
یالدیر کولدور دوشدی‌ده او ایدی . » دییوب قومشوسی « جانم خواجه افندی.
هیچ جبه کورولتی یاپارمی . » دییه اصرار ایدنجه خواجه « صوص آجانم . نه
زورلایورسین . ایشته ایچنده بن‌ده وار ایدم . » دیمشدر [٢]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه کیجه زوجه‌سیله حَسْبِحالْ ایله‌رکن « صباح هوا یاغمورلی
اولورسه اودونه ، اولمزسه چیفته کیده‌جکم » دیمش . زوجه‌سی « افندی
{ ان شاءالله } دی . » دیمش . سائقهٔ بشریتله « نه حاجت . ایکیدن خالی دکل .
برندن برنی یاپه‌جغم » دیمش . صباحلایین شهردن طیشاری چیقنجه بر سورو
سپاهی [٣] یه راست کلوب « بری کل دایی . فلان قصبه‌نك یولی نره‌ده‌در . »

[١] بو حکایه توفیق بکك نشر ایله‌دیکی ایکی جزؤ (خواجه نصرالدین) ده دخی مختصراً مسطوردر .
[٢] (تورکچه‌قابا لسان) رساله‌سنده و (لطائف نصرالدین) جزؤلرنده‌ده مسطوردر.
[٣] دولتدن (اوله‌نه = علوفه) یعنی معاش آلیر بر قسم عسکر ایدی .

دیمشلر. خواجه قیدمزجه « بیلم » دیمش . تربیه‌سز ، خَشِنْ عوانلر خواجه‌یه سس چیقارمغه مهلت ویرمه‌یوب برقاچ سیلله توقات ایندیره‌رك « سنی کیدی شویله بویله . یورو ، دوش اوکومزه . بزی کوتور . » دیه‌رك یایان قوشه‌قوشه اوکلرینه قاتمشلر . یاغمورده یاشده اونلری قصبه‌یه ایریشدیرمش . کندیسی کیجه یاریسی خسته ومجروح اوله‌رق اولومجیل برحالده خانه‌سنه عودت ایله‌مش. قاپویی چالمغه باشلامش . قاریسی « کیمدر او ... » دینجه « آچ قاریجغم . بنم انشاءالله . » دیمشدر .

خواجه‌نك سپاهیلر اوکنده قوشدیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه تیمورلنك ایله حمامه کیرمش . تیمور « بن قول اولسه ایدم قاچ آقچه ایدردم . » دیه خواجه‌یه صورمش خواجه « اللی آقچه » دیمش . تیمور شدّتله « به اذعاسز . یالکز بلمده‌کی فوطه اللی آقچه دکر . »

دینجه خواجه فتورسز بر صورتده « بن ده ذاتاً فوطه یه بها بچمش ایدم . »
دیمشدر . رحمة الله علیه [١]

خواجه نك امیر تیمور ایله حمامده چیپلاق محاوره سیدر

[١] بو حکایه مشهور (اسکندر نامه) صاحبی احمدی ایله (امیر تیمور) آراسنده
کچمش اولمق اوزره تذکره لرده مسطوردر . هر ایکیسی ده تیمور معاصری ، هر ایکیسی ده
تیمور ندماسندندر . بز کوردیکمزی یازدیق . والعلم عند الله تعالی .

(تورکجه ـ قابا لسان) نامنده یکرمی، اوتوز سنه اول نشر اولونمش بر اثردن‌که (آتالر سوزی ، بیلمه‌جه ، مانی ، شارقی ، دستان، فقره، ماصال) اقسامنی حاویدر : [١]

﴿لطیفه﴾ خواجه پازاره کیدرکن محله چوجوقلری دودوك ایصمارلامشلر. خواجه متصل هپسینه « پکی پکی !. » دیرمش ایچلرندن بری « شوپاره‌یی آل ده

خواجه پازاره کیدرکن چوجوقلرك دودوك ایصمارلامه‌سیدر

بکا دودوك آل. » دیمش. چوجوقلر آقشام اوستی خواجه‌نك یولنی بکله‌مشلر. شهره‌وصولنده‌اطرافنی آلمشلر. هپسی‌ده « هانی‌یاخواجه افندی‌بزم سپارشلریمز.»

[١] بو کتابدکی لطائفك جمله‌سی توفیق بکك نشر ایله‌دیکی ایکی جزؤ (لطائف نصرالدین) ده عیناً ، حرفیاً مسطور اولدیغنه ومذکور لطائفك دها اسکی طبع اولوندیغی کاغدندن ، حروفندن ، رسمندن نمایان بولوندیغنه نظراً یا بو (تورکجه — قابا لسان) کتابی عیناً اورادن نقل ایتمش ویاخود بوکتابده توفیق بککدر .

دیدیکلرینده خواجه پاره ویرەنه دودوکی اوزاتوب « پارەیی ویرن چالار دودوکی »
دیمشدر [١]

﴿ لطیفه ﴾ دوستندن بری مرحومدن برازمدت وعده ایله بر قاچ غروش ایستەمش . « پاره ویرەمم . فقط دوستمسـك . وعده ـ نه قدر ایسـترسەڭ ـ ویرەیم . » دیمش . [٢]

خواجەنك کیجه صو باشی ایله محاورەسیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه کیجه یاریسی سوقاغه چیقمش کزینیورمش . مملکتك

[١ ، ٢] توفیق بکك نشر ایلەدیکی ایکی جزؤ (لطائف نصرالدین) دەدە مسطوردر.

(صو باشی) [١] سی قولده [٢] راست کلوب « افندی ! . کیجه یاریسی سوقاقده نه آرایورسین . » دیمکله خواجه مرحوم « اویقوم قاچدی‌ده اونی آرایورزوم . » دیمش . [٣]

《لطیفه》 خواجه برکویه مسافر اولوب هکبه‌سنی غائب ایدر . خواجه « کویلیلر . یا هکبه‌می بولورسکز ، یا ن یاپه‌جغمی بیلیرم » دیبه اعلان ایدر . خواجه‌، مرحوم معروف و خاطری صاییلیر آدم اولمغله کویلیلر تلاش ایدوب هکبه‌یی آرار بولورلر . فقط بریسی مراق ایدوب « قوزوم خواجه افندی !. هکبه‌یی بولماسه‌یدنق نه یاپه‌جقدیك . » دیمکله خواجه غایت قیدسزجه دیرکه : نه یاپه‌یم آی اوغول ! . أوده بر اسکی کیلیم وار . اونی بوزوب هکبه یاپه‌جقدیم [٤]

---

[١] صو باشی — فی‌الاصل (سرعسکر) معناسنه اولوب ذاتاً تورکده عموم خلق عسکر اولمغله او زمانده (رئیس — و — بك) لرینك عنوانی ایدی . یعنی اك بویوك عنوان ایدی . اك صوکره عثمانلیلقده بوعنوانك قیمتی کوچوله کوچوله نهایت بیك تاریخی اواخرینه قدر (پولیس مدیری) وظیفه‌سنده اولانلره اطلاق اولونوب تشکیلات خیریه‌ده بوس بوتون الغا اولونمشدر .

تحقیقات لغویه‌یه کلنجه : (صو) فی‌الاصل معلوم مایع اولمغله برابر مبادیده کوچبه تورکلر برر صو کنارنده ساکن اوله کلدیکلرندن (صو) قوم وعسکر معناسنده قوللانیلمشدر . عربده‌ده بویله‌در . (ماء فلان ؛ ماء بنی فلان) دیرلر او قومی مراد ایدرلر . (صو) لفظنك (عسکر) معناسنه استعمالی قدیم تورکجه اثرلرده شایعدر . (باش) رئیس معناسنه حالا مستعملدر . بو صورتده (صوباشی) عیناً (سر عسکر) معناسنه اولور . (صو باشی) سر عسکرك غیری‌یه عنوان اولدیغی زمان سر عسکره (چری باشی) دیمشلر . بالاخره بوعنوانك‌ده قیمتی زائل اولمشدر .

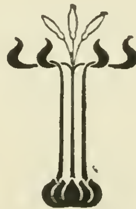
بو تعبیر فارسی‌یه‌ده ترجمه اولونوب (میرآب) دیمشلر . فارسیده دخی بوقبیل رؤسا عنوانیدر . کذلك تورکلر عربده‌ده زمام اموری اله آلدیقلرنده بوعنوان عربجه‌یه دخی نقل اولونمش . (امیرالماء) دنیلمشدر . بوکلمه‌نك (آمیرال) شکلنده اجنبیلره کچدیکی ایسه شایعدر .

[٢] توفیق بکك (لطائف خواجه نصرالدین) نده‌ده واردر .

[٣] (قول) کیجه شهری طولاشان برضابطه برقاچ عسکردن عبارتدر .

[٤] توفیق بکك (لطائف خواجه نصرالدین) نده واردر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرکبنی بازاره کتیروب دلاله ویریر. گلن مشتری باشینی
آ کلامق ایچون دیشینه باقه‌جق اولور . اشك الینی ایصیریر . حریف سوکوب
صایه‌رق چکیلیر گیدر . دیکر برمشتری ظهور ایدرك قویروغینی قالدیره‌جق
اولور . قابا بالدیرینه دمیردن بر تکمه یر . طوباللایه‌رق ، سب ولعن ایدرك
گیدر . دلال کلیر، « افندی . بومرکبی کیمسه آلمز . اوکنه گلنی قابیور، آردینه
گلنی تپیور . » دیمه‌سیله خواجه « ذاتاً بن‌ده اونی صاتمق ایچون کتیرمه‌دیم .
مسلمانلر کورسونلرده بنم نه‌لر چکدیکمی آکلاسونلر دییه گتیردیم . »
دیمشدر . [۱]

[۱] توفیق بکك (لطائف خواجه نصرالدین) نده واردر .

(چایلاق) غزته‌سی صاحبی بذله نویس شهیر توفیق بکك نشر ایله‌دیکی ایکی فورمه (لطائف نصرالدین) دن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه (قدرت بالغهٔ صمدانیه حقنده نه دیرسین .) دیمشلر . « بن کندیمی بیلدیم بیله‌لی هپ جناب حقك دیدیکی اولیور . اکر شاید قدرت ربانینك تصرفنده اولماسه ایدی بر کره‌ده بنم دیدیکم اولوردی . » جواب موجز و معجزیله قدرت بابنی تعیین و ایضاح ایله‌مشدر . [١]

﴿ لطیفه ﴾ « قیامت نه زمان قوپه‌جق . » دیه خواجه‌دن سؤال ایتمشلر . « هانکی قیامت ؟ . » دیمش . « قیامت قاچ دانه‌در ؟ . » دیمشلر . « قاریم اولورسه کوچوك قیامت ؛ بن اولورسه‌م بویوك قیامت . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون جکر آلمش . کیدرکن احباسندن بری تصادف ایدوب « بونی ناصل پیشیره‌جکسین . » دیه سؤال ایدر . خواجه « عادتا . » دینجه « خیر . بونك بر کوزل پیشیره‌سی وار . سزه تعریف ایده‌یم‌ده اویله یاپیکز . » دیمش . خواجه « بو تعریف ایتدیکك شیلر خاطریمده قالمز . بر کاغده یازده اوکا باقه‌رق پیشیره‌یم . » دیمکله او آدم‌ده تعرفه‌یی یازار ،

[١] بونی بر بکتاشی‌یه شوبولده اسناد ایدرلر. کمی فیرطنه‌یه طوتولمش . هرملت کندی لسانیله جناب‌حقه مناجات ایدوب یالواریرمش . بر کوشه‌یه بر بکتاشی چکیلمش . چوبوغینی طومانلاندیریر . هیچ وظیفه ایتمه‌یرك خلقی حیرتله سیر ایدرمش . برقاچ هرزه وکیل بیچاره‌نك اوزرینه هجوم ایدرك (بره دینسز ایمانسز بکتاشی . سنك اللهه ایمانك یوقسه ذره قدر وجدانك‌ده‌می یوقدر . شوراده یتمش ایکی ملت امان الله دیه هایقیریشیور . سن بویله نه مناجات ، نه عباداللهك حالنه مرحمت . فتورسز چوبوق ایچیورسین . سن‌ده بر کره بزم کبی اللهه یالوارسه‌ك آ .) دیمکله بکتاشی دیرکه : به هی عقل ومنطقه بیکانه نه دیدیکنی بیلمز عوام هوام! اکر بن دینسز ایمانسز ایسه‌م بنم مناجاتمدن نه قازانه‌جقسکزده بنم حضوریمه مانع اولیورسیکز . بنجه ثابت اولدی‌که شیمدی‌یه قدر هپ اونك دیدیکی اولدی . هیچ بر کره‌ده بنم سوزم اوله‌دی . آرتیق بن اونك ایشنه قاریشمامغه عزم ایتدیم . برکره ایشنه قاریشدیم . قرق سنه سیئه‌سنی چکدیم . نه‌مه لازم ملك‌ده اونك ، قول‌ده اونك . ایسته‌دیکنی یاپسون .

ویریر . خواجه تعریفاتك ایراث ایله‌دیکی خولیای اشتها ایله طالغین طالغین أوه کیدرکن بر چایلاق الندن جکری قاپار ، قاچار . هوایه اوچار . خواجه هیچ اثر تلاش کوسترمه‌یه‌رك النده‌کی تعرفه‌یی چایلاغه کوستروب « نافله آغیز طاتیله ییه‌مزسین بوصله بنده . » دیمشدر .

آغزنده جکرله هوایه اوچمقده اولان چایلاغه خطاباً خواجه‌نك تقاضاسیدر

﴿ لطیفه ﴾ حرمی خواجه افندی‌یه « بن‌شوایشی کورنجه‌یه قدر شو چوجوغی کزدیر . » دیمش . کزدیررکن خواجه‌نك قوجاغینه ایشه‌مکله خواجه حدت ایدوب طوتمش اوده چوجوغك اوستنه باشینه ایشه‌مش . حرمی « آ افندی نیچون بویله یایدك . » دییه طاریلنجه مرحوم بر حدّت « قاری ، قاری ! شکر ایت که اوغلم بولوندی . باشقه چوجوق اولسه‌یدی دها فناسینی یاپاردم . » دیمش

﴿ لطيفه ﴾ بر مجلسده لطيفه‌یه زمین تشکیل ایتسون دیه خواجه مرحومك الینه بر ساز طوتوشدورورلر . « خواجه افندی شونی چالده دیکله‌یه‌لم . » دیرلر . خواجه صاپندن یاقه‌لایوب بوینه آشاغی یوقاری مضرابی سورتر . آجی آجی بر غلغله‌در کیدر . « جانم خواجه افندی ا. ساز بویله‌می چالینیر .

خواجه مرحومك ساز چالمه‌سیدر

کوزل بر نغمه‌یی وجوده کتیرمك ایچون پارماغینی - ایجابنه کوره - تللرك اوزرنده اوینانمق ، پرده‌لرده کزینمك لازم کلیر . » دیمه‌لریله خواجه « اونلر پرده‌یی بوله‌مزلرده آرامق ایچون کزینیرلر . بن بولدیم ، نیچون بیهوده کزینه‌یم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرکبینی غائب ایتمش . هم آرار ، هم شکر ایدرمش .

سبب شكرانى صورمشلر . « اوستنده بولونمه‌يغمه شكر ايديورم . اكر بولونه‌يدم بن‌ده برابر غائب اولوردم . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ ينه مرحوم مركبنى ضايع ايدوب هم آرار، هم توركى چاغيرير ايمش . « مركبنى ضايع ايدن توركى چاغيرمز ، فرياد ايدر . » ديمشلر . « بر شو طاغك آردينده اميدم قالدى . اوراده‌ده بولامزسه‌م سير ايت سن بنده‌كى فريادى . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ مرحوم بر دفعه دخى مركبنى ضايع ايدوب چارشيده ، بازارده « كيم بولورسه يولاريله ، سمريله مژده اوله‌رق ويره‌جكم . » ديه ندا ايدرمش « خواجه افندى. طاقيميله باغشلادقدن صوكره هاتكرار اليكه كچمش ها، بوس بوتون غائب ايتمشسين . » ديمشلر . « عفو ايدرسيكز (بولمق) ذوقينى او قدر اهميتسزمى طوتيورسيكز . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه « جرّ » [١] ايچون بر مملكته كيدوب بركبارك خانه‌سنه مسافر اولمش. صباحلاين خانه صاحبى خواجه‌يى يانينه چاغيروب برشى اوقوتمش كنديسى‌ده عينيله اوقومش . بر يازى يازديرمش . كنديسى‌ده عينى يازمش . وديمش‌كه : ايشته سن اوقوديك ، بن‌ده طبقيسى كبى اوقودم . سن يازديك ، بن‌ده عينينى يازديم . ديمك‌كه سندن فرقم قالمادى ، بو صورتده سكاده احتياج يوقدر . خواجه ديمش‌كه : عظيم برفرق وار . بن بورايه اوچ كونلك يولى ياپان يوريه‌رك كلدم ، بونجه مشقته قاتلانديم . نه‌وقت‌كه سن‌ده بنم احتياجمه دوچار اوله‌رق بزم مملكتمزه كليرده بويله برجواب رد ايله نوميد اوله‌رق خائب وخاسر دونرسه‌ك او وقت مساوى اولورز .

﴿ لطيفه ﴾ بركون برقومشوسى « خواجه افندى . سزده قرق ييللق سركه وارمى . » ديه صورمش . « وار . » ديمش. « برپارچه ويرسه‌ك نه . » ديديكده

---

[١] « جر » چكمك معناسينه عربيدر . طلبهٔ علومك تعطيل آيلرينده كويلره كيدوب وعظ ايله‌ديكنه ، نماز قيلديرديغنه مقابل اغنيادن پاره ، ذخيره طوپلامه‌سيدركه اونى طوقوز آى نفقه ايدرك تحصيل علوم ايلر . وخلقك تنور افكارينه عظيم ياردمى اولور .

« ویرەمم . » دیمش . «نه ایچون» دینجه « اگرشوکا بوکا طاغیتسەیدیم قرق ییلدن سیرکه قالیرمیدی . » دیمش . [١]

《 لطیفه 》 برظالم زوجەسینك غایت شنیع برغدرینه دوچار اولوب صنف نسایه عداوت ایدرك اوزماندن بری علمادن ، عرفادن هرکیمی ایشیدیرسه چاغیریر قولاغینه برشی سویلر ، طبعینه موافق ، دردینه چاره اولەجق برجواب آلامانجه بوینینی اوردور ایمش . بوبلانك برچارەسینه باقار دییه بیلمەیەرك بیچاره خواجەیی اوکه سورمشلر . خواجەیی تاپانینه اوتورتوب قولاغینه « أولیجیسین بیكارمیسین » دییوب خواجه « بو یاشـده آدم بیكار اولورمی . » دینجه « تمام . سن‌ده اونلردنسـین . اورك بونك‌ده بوینینی . » دینجه خواجه مسئلەنك دهشتنی آكلایوب درحال دیرکه : عجله ایتمه ، برکره صور باقالیم ، بیراقدیم‌ده تکرارمی آلدیم . اولدی‌ده بردهامی أولندیم . یوقسه بری باشیمده ایکن بروَ دها زیادەمی تأهل ایتدیم . هرناصلسه برخطادر ایتدیم . بر برورطەدرکه دوشمەدن بیلنمز . مشهور مثلدرکه: برسورچن [٢] آتك باشی کسیلمز .

مرویدرکه خواجەنك بو حاضر جوابلغی ظـالم مذکوری فعل مدهشندن واز کچیرمشدر .

《 لطیفه 》 برکون حرمی خواجەیه « افندی . آبدسـت ابریقنك دیبی دلیندی . ایچنده صو چوق اکلنمەیور . نەیاپەلیم . » دیمش . خواجه « آقاری نەوار بونك چارەسینی بولامایەجق . اسکیدن آبدست بوزار ، صوکره طهارتلەنیردك . بوندن صوکره صویی ابریقه طولدورور طولدورمز همان طهارتلەنیرز . صوکره آبدستمزی بوزارز . » دیمش .

《 لطیفه 》 زوزکك بری خواجه مرحومه « خواجه افندی . دمین بر لنگریده هندی طولەسی گیدیوردی . » دیمش . خواجه « بکا نه » دیمش . « غالبا سزه گوتوردیلر . » دیمش . « سکا نه . » دیمش [٣]

[١-٣] بوحکایه باشقەلرینەده اسنادایدیلدیکی کورولمشدر.
[٢] سورچك = حیوانك آیاغی قایمق .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومه « سزك خانم چوق گزییور . » دیمشـلر . « اصلی اولماسه کرك . اویله اولسه‌یدی برده بزم أوه گلیردی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برکون حمامه کیدر . حمامجیلر خواجه‌یه براسکی پشتمال برده اسکی‌خاولو ویروب اوقدر رعایت ایتمزلر. خواجه برشی دیمه‌یوب چیقارکن آیینه‌یه اون آقچه بیراقیر. [١] حمامجیلر هم تعجب ایدر ، هم‌ده بالطبع سوینیرلر . برهفته صوکره خواجه ینه بوحمـامه کلیر بودفعه حمامجیلر فوق‌العاده رعایت ایدرلر. صیرمه‌لی حاولولر ، ایپکلی پشتماللر ویریرلر . خواجه ینه برشی دیمه‌یوب چیقارکن آیینه‌یه برآقچه بیراقیر . حمامجیلر بو سفر تعجبله برابر بخششك قلتندن ناشی حدت ایدوب « افندی . بونه بچیم معامله . » دیدکلرنده خواجه « بونده فوق‌العاده برحال یوق . بوکون ویردیکم برآقچه کچنکی حمام حقیدر . کچنکی‌ده بوکونك اجرتیدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ احباسـندن بری مرحومه کلوب « بکا بر مکتوب یاز . بغدادده بر دوستمه کوندره‌جکم » دیدکده خواجه « بیراق الله عشقنه. بنم شیمدی بغداده کیتمکه وقتم یوق . » دییه آلمش یورویی ویرمش . حریف مراق ایدوب قوشمش، خواجه‌یی یاقه‌لامش و « قوزوم خواجه افنـدی. بر مکتوب یازمقله نه‌دن بغداده قدر کیتمکلکك لازم کلسین . » دیدکده خواجه دیمش‌که : بونی بیله‌مه‌یه‌جك نه وار. بنم یازیم‌غایت فنا. آنجق بن اوقویه بیلیرم. بوصورتده یازدیغم مکتوبی ینه بن اوقومه‌لی‌یم که مندرجاتی آکلاشیلسین . [٢]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرکبنی بازاره کوتوروب دلاله ویرمش . دلال کزدیریرکن « بو مرکبك اشـکینی آچیق، راهوان یورورکن اوستنده قهوه ایچیلیر ، باشی یومشـاق ، کنج ، دینج قیل عیبسز . » دییه ثنا ایتدکجه هرکس

[١] هربرآقچه بریاره وهر یاره برفروشلـق قدر کومـوش اولمغـله اوزمانده بویاره‌یی مملکتـك الك متمول اغنیـاسی ویره‌بیلیردی . چونکه زمانمزده یوز ، یوز اللی غروش رواجنده بر پاره‌در .

[٢] بوحکایه دخی باشقه‌لری حقنده‌ده کورولمشدر .

باشلامش آرتیرمغه . خواجه‌ده قارشیدن بوتوصیفاتی ایشیده‌رك « وای ، بنم مرکبم بوقدر کوزل ایمش‌ده بن نه ایچون آلمایورم . » دییه کمال شوقله بی سورمکه باشلامش نهایت صوك بی اوزرنده قالمغله پاره‌لری بالتمام دلاله صایوب کوتورمشدر . کیجه حرمینه مسئله‌یی آکلاتمش . حرمی‌ده دیمش‌که : بنم‌ده باشیمه بوکون تحف بر ایش کلدی . قابونك اوکندن قایماقجی کچیوردی . چاغیردیم . طارتارکن قایماق زیاده کلسون دییه حریف کورمه‌دن یاواشجه بیله‌زیکمی ترازینك درهم قونولان کوزینه بیراقدیم . همان قایماق طباغینی آلوب صاووشدیم .

بونك اوزرینه خواجه « رحمة الله علیه » دیمش‌که : هاباقه‌لم ! . بن طیشاریدن سن ایچریدن غیرت ایده‌لیم‌ده شو اوك ادارەسینی یولینه قویه‌لیم .

﴿ لطیفهٔ منظومه ﴾

مکر کیم خواجه نصرالدین برکون / اوی طامینه چیقمش برایش ایچون
آیاغی سورچوب آنك یره دوشمش / احبّاسی کلوب باشینه اوشمش
دیمشلر کیم نه یاتورسین نه درحال / جوابنده دیمش اول داخی فی‌الحال
نه صورارسین بنم حالم، کورورسین / اکرسن داخی دوشدکسه بیلورسین[١]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرکبه یم ویرمکدن بیقوب حرمینه « آرتق بوندن صوکره مرکبه سن باق . » دیر ایسه‌ده قادین قبول ایتمز آره‌لرنده منازعه اوزایوب نهایت ایکیسی‌ده سکوت ایله « کیم اول سویلرسه مرکبه او یم ویرسون » دییه قرار ویررلر . خواجه بر کوشه‌یه چکیلوب ساعتلرجه سوز سویله‌مه‌مکه اصرار ایدر . حرمینك جانی صیقیلوب باشینی اورتدیکی کبی قومشویه بیراقیر کیدر . آقشامه‌قدر قومشوده اوتورور . اذان یاقلاشیر . حرمی ماجرایی

[١] بوحکایه (طامدن دوشن حالدن بیلیر) مثلنك منشأی اولمشدر .

قومشو قادینه نقل ایدرك « بر عنادجی آدمدر . آجلقدن أولور ، لاقیردی سویله‌مز . شوکا بر طاس چوربا کوندره‌لم . » دیر . چوجوغك الینه بر طاس چوربا ویروب خواجه‌نك أوینه کوندریرلر . مکر قادین قومشویه کیتدیکی وقت أوه خیرسز کیره‌رك پاره ایده‌جك نه وارسه هپسنی طوپلار . خواجه‌نك اوتوردیغی اوطه‌یه‌ده کیرر . باقارکه خواجه کوشه‌ده‌اوتوریور ، بوقدر کورلتی‌یه هیچ اهمیت ویرمیور . اولجه فنا حالده شاشالارسه‌ده خواجه‌نك هیچ فتور ایتمه‌دیکنی کوروب کندی کندینه سس چیقارمه‌یقدن باشقه خیرسیزك کم کوم ایتمه‌سینه بیله جواب ویرمه‌یه‌رك بر هیکل جامد کبی طوردیغنی کورونجه ـ بو آدم مفلوج و منزولدر ـ دییه کوزونك اوکنده ایشه یارایه‌جق شیلری طوپلار . خواجه‌نك حالا آلدیرمه‌دیغنی بس بللی خیرسیزك بیله سیکیرینه طوقونمش اوله‌لی‌که (باشندن قاووغینی آله‌یم . باقه‌یم ینه سس چیقارمایه‌جقمی .) دییه قاووغینی‌ده آلیر . اشیایی صاللا صیرت ایدر . بیراقیر کیدر . او اثناده چوجوق کلوب کوشه‌ده طاش کبی ساکت اولان خواجه افندی‌یه « سزه چوربا کوندردیلر . » دیمسه‌ده خواجه مرحوم سرقت مسئله‌سینی آکلاتوب حتی قاووغی بیله چالندیغنی اشراب ایدرك قاریسنك چابوق کلمه‌سینی کویا چوجوغه لاقیردی سویله‌مه‌دن اشارت ایله‌مك اوزره آغزیله ایصلیق چالدیغی حالده الینی اوچ کره دائره واری دوندوروب پارماغیله باشینی کوستریر . چوجوق بو اشارتدن (چوربا طاسینی اوچ کره باشیمك اوستنده دوندر . صوکره باشیمه کچیر .) آکلایوب همان اویله یاپار . خواجه‌نك باشی ایچجه خاشلانیر . چوربانك صویی ، دانه‌سی یوزینی کوزینی صاچینی صاقالنی عجیب بر حاله صوقارسه‌ده خواجه ینه عنادینه هیچ طینمز . چوجوق دونر کیدر . ایدیلن سؤال اوزرینه قاپولری ، باجالری ، حتی دولابلری ، صاندیقلری آپ آچیق ، خانه‌نك ایچی قارمه قاریشیق ، اشیا اورته‌یه دوکولمش صاچیلمش اولدیغنی و چوربا کیفیتنی آکلاتیر . قادین ایشلك وخامتینی آکلایوب قوشه‌رق کلیر . فلاکتی کورونجه کوشه‌ده کولونج بر حالده بوت کبی اوتوران نازنینك کمال هیجانله اوزرینه

قوشوب « آمان افندی . نه‌در بو حال . » دینجه خواجه « هایدی گیت مرکبه یم ویر . عنادك صوکی ایشته بویله اولور . » دیمشدر [١]

خواجه مرحومك چوربا کاسه‌سی باشندن دوشدیکیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم باغنه غایت اوفاق آغاج فدانلری دیکرمش. احباسندن بری کوروب « افندی بونه وقت بویویه‌جك . ونه وقت یمش ویره‌جك‌ده سزده ییه‌جکسکز . » دیمکله خواجه جوابنده « بزدن اوّل

[١] توفیق بکك بوجزؤلرنده‌کی فضله حکایه‌لرك اکثریسی شوکا بوکا اسناد ادیلن ویك قدیم زمانده باشقه‌لرینه عزو ایدیلن فقره‌لردر . ایشته بو حقیقة تخف اولان حکایه ایله بالاده اشارت ایدیلان وبو حکایه عقبنده کان لطیفه‌لرده بو قبیلدندر . خواجه نامنه روایت ایدیلن ومندرجاتی پك ثقیل اولمایان حکایاتی بوراده جمع ایله‌دیکمز جهتله بونلری‌ده یازییورز . مع‌ذلك اخطاراتدن‌ده کری طورمایورز .

کلنلرك دیکدکاری اغاج فدانلرینك میوه‌سنی شیمدی بز ییوروز . بونك ده میوه‌سنی بزدن صکره کلنلر ییسون » دیمشدر [١]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون مسافرلکه کیتمش . او کون غایت صیجاق اولمغله قوجه بر کاسه بوزلی خوشاف کتیرمشلر . خانه صاحبی خوشاف تقسیم ایدیلن بویوك معدن قاشیغی آلوب خواجه‌یه زرکردان ، کوچوك ، یایوان برقاشیق ویرمش . خانه صاحبی قوجه کپچه ایله بوزلی خوشافی آنار ، برده (اوخ ... أولدم .) دیرمش . خواجه ایسه قاشیغی دالدیرر ، فقط ایچی برشی آلمه‌دیغندن یالکیز یالارمش . خانه صاحبی ینه (اوخ ... أولدم) دیمه‌سنده بر دوام . خواجه باقمش که اوله‌جق شی دکل . خانه صاحبنه دیمش که : افندم !. رجا ایدرم . شو الیکزده‌کی قاشیغی بکاده ویریکزده بر کره‌ده بن اوله‌یم . » دیمشدر . [٢]

---

[١] بو حکایه خواجه نصرالدینك ظهورندن نیجه عصرلر مقدم یازیلمش عربجه کتب ادبیه‌ده (نعمان بن منذر) ایله برکویلی آراسینده کچدیکی مسطور اولدیغی کبی نوشیروان عادل ایله برکویلی آراسینده کذران اولدیغی دها شایعدر . دیمك که بزه (قبل الاسلام)دن منتقل اولمش بر حکایه‌در . حتی شویله نقل ایدرلرکه : نوشیروان زانك کسری وهانك سکونی ایله (زه = یاشا ، آفرین) دیرمش . هرکیمه (زه) دیرسه اون بیك غروش احسان ویریلیرمش . کویلی‌یی تارلاسینه اوفاق فدان دیکرکن کورمش . (بابا !. سن پیر فاییسین . بو فیدانلرك میوه‌سنی ییه‌جککه امینمیسین) دیمش . (کچمشلریمزك بیراقدیقلرندن بز استفاده ایتدیك . بزم بیراقدیغیمزدن‌ده کله‌جکلر مستفید اولسونلر .) جوابنی ویرنجه پادشاه بکنوب (زه) دیمش . اون بیك غروش احسان ویریلمش . اختیارجق بو بر چوق پاره‌یی کورنجه پك سوینوب (کوردیکزمی پادشاهم . فیدانلرم درحال محصول ویردی) دیمش . پادشاه بو جوابی دها زیاده بکنوب (زه) دیمش . بر اون بیك غروش دها ویریلمش . کویلینك ذهن صافی انجلا یاب اولوب همان (هراغاج سنه‌ده بردفعه یمیش ویریرکن یمن قدوم پادشاهی ایله بنم فیدانلرم ایکی کره یمیش ویردی) دیمکله پادشاه بوجوابی‌ده پك بکنوب (زه) دیمش . خزینه‌دار اون بیکی صایدیقدن صوکره (پادشاهم هایدی بورادن کیده‌لیم . بو کویلی خزینه‌کزی افلاسه اوغراته‌جق) دیمك صورتیله کویلینك وسعت افکار حکیمانه‌سنی تقدیر ایله‌مشدر .

« اکر مصادره‌یه اوغرامه‌دیسه کویلی بابا شاهانه عمر سورمشدر »

[٢] بو فقره ولی افندی زاده ایله طالقاووغی میانده جریان ایله‌مش اولمق اوزره مشهوردر .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه اودون كسه‌كه كيتديكي اثناده طاغده بر طاوشانه يانه‌لامش او آنه قدر طاوشـان كورمه‌ديكي جهتله « بوعجيب بر حيواندر . باقه‌ليم ، مملكتلي‌يه كوسـتره‌يم بلكه ايچلرنده بيان واردر . » ديه طوربه‌سـنه قويوب آغزيني صيم صيقي باغلامش ، خانه‌سنه كتيرمش. حرمنه حكايه ايدوب «صاقين اوله‌كه طوربه‌نك آغزيني آچه . كيده‌يم مملكتلي‌يي چاغيره‌يم ده كوسـتره‌يم . »

خواجه طاوشاني كوستريركن آرپا قوطوسينك طوربه‌دن چقديغيدر

ديه تنبيه ايله‌مشـسه‌ده انسان منع اولونديغي شـيئه حريص اولمغله قادين خالي قالينجه «بنه بوحريفك برمناسبتسزلكي وارباقه‌يم شونه‌در .» ديوب طوربه‌نك آغزيني آچديغي كبي طاوشان فيرلامش . باجه‌دن قاچمش كيتمش . قادين شاشه‌لايوب باشـقه‌ده بر چاره‌ده بيله‌ميوب الينه كچن آربه قوطوسـيني طوربه‌يه قويه‌رق

ینه آغزینی باغلامش ، عاقبته منتظر اولمش . قادینك فكرنجه خواجه یا ایکی هرزه وكیل كتیره جك ، یا سوزینه اویمایوب اونلرده كلمه یه جكلر . مسئله خفیفجه قاپاناجق . حالبوكه عكسی بویا ، خواجه سوقاغه چیقدیغی وقت مملكتك اعیانی ، اشرافی ، مأمورینی بر دعوتدن عودت وخواجه نك خانه سی اوكندن عزیمت ایدیورلرمش . خواجه یه تصادفلرینده مسئله یی كندیلری زورله میدانه چیقارتمشلر ، « ناصل شیدر . باقه لم بر كره . » دیه هپسی خواجه نك خانه سنه طولمشلر . خواجه اك بویوك اوطه سینه بونلری حلقه واری اوطورتوب . مخلوق عجیبی قاچیرمامق اوزره هپسی اللرینی قالدیره رق آلسته [١] بر حالده طورمه لرینی اكیداً تنبیه ایله دیكدن صوكره همان یوكه مراجعت ایدرك هزار اهتمامله طوربه یی اورته یه كتیریر . هركس مبهم بر مراقله كوزلرینی طوربه یه دیكرلر . خواجه همان طوربه نك آغزینی چویروب ده بوشالتدیغی كبی « پات .... » دیمش آرپه قوطوسی اورته یه دوشمش . خواجه فوق العاده شاشیروب نه دیه جكنی بیله مه یوب آغزیندن شو سوزلر دوكولمشدر : افندیلر ! .. ایشته بوقوطونك اون كره طولمشی بر كیله ایدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر كون پازاره كیدوب آلدیغی سبزواتی هكبه سینه طولدورمش ، هكبه یی ده اوموزینه اورمش ، اشكنه بینمش كیدیورمش . یولده بریسی « افندی ! . نه یه هكبه یی مركبك ترکیسنه قویوب ده راحت راحت كیتمه یورسین . » دینجه خواجه دیمش كه : انصاف . هم حیوان بزم آیاغیمزی یردن قالدیروب بزی طاشیسین . هم ده فضله اوله رق برده هكبه یوكله نه لیم . بن دها شیمدی یه قدر بوایشی یاپمه دیم .

---

[١] آلسته = فارسی (آراسته) یعنی سوسله یوب حاضرلانمش ، مهیا بر حالده معناسنه اولان كلمه دن تورکجه لشدیرلمشدر . حقایق علم لسانه واقف اولمایان ومرلسانك ده بعینه بو سایه ده زنكینله دیكنی ادراك ایتمه ین كتبهٔ اسلاف بوكبی كلمه لره غلط دیرلردی . كالی مشربنده بعض ظرفای اهل قلم ده (دیمه قابوره غله بور . لغت فصیحدن یكمدر غلط مشهور) دیر ایكرلردی .

توفیق بکك نشر ایله‌دکی ایکی جزؤ (لطائف خواجه نصرالدین) دن انتخاباتمز بوراده بیتدی . اورادن آلمه‌دیقلریمز یا اصل کتابده مسطور ویاخود اطفال ونسوانك پیش نظرینه وضع ایله‌مکدن دور اولانلردر .

خواجه مرحومك هکبه‌یی اوموزینه آتوب مرکبه بیندیکیدر

ینه (توفیق بك) مرحومك صوکره نشر ایله‌دیکی (خزینهٔ لطائف) دن خواجه‌یه متعلق فقره‌لر بروجه آتی التقاط ایدلمشدر [۱]

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحومه «کونشمی دها فائده‌لیدر، آیمی.» دییه صورمشلر. «کونش کوندوز طوغدیغندن قارانلغه فائده‌سی اولمایوب آی ایسه کیجه‌لری طوغه‌رق اورته‌لغی کوندوز کبی ایله‌مکله آیك فائده‌سی دها مهمدر.» دیمشدر.

﴿لطیفه﴾ نصرالدین مرحوم بر خصوصك تسویه‌سیچون بر صباح ایرکن همجوار کویلردن برینه کیتمك اوزره خانه‌سندن چیقار. مکر او کیجه محله‌جه بر اکلنجه و ضیافت ترتیب ایدلمش اولمغله مجلسك طوزی بوبری اولان خواجه‌یی عزیمتدن فراغت ایتدیرمك ایچون کنجلر بر اویون ترتیب ایدرلر. شویله‌که: خواجه لباس سفری کیینوب قوشانوب مرکبه لوازمی یوکلتره‌رك یوله روان اولدیغی اثناده برقاج کشی خواجه‌نك کذرکاهنه چیقوب نره‌یه کیده‌جکنی صورارلر. خواجه «بر ایش ایچون برقاج کونلکنه فلان کویه کیده‌جکم.» جوابنی ویرر. بونلر «آ زواللی، بوندن صوکره سن بر یره کیده‌مزسین. چونکه وفات ایتمشسین. شیمدی سنی کوزلجه تجهیز و تکفین ایتمك بز محله‌لینك بورجیدر. چونکه کیمزك بالذات خواجه‌سی، کیمزك اقرباسی، کیمزك بابا یادکاری دوستی، کیمزك بالنفس احبابیسین.» کبی غیره بوغه‌رق ذاتاً اولوم لاقیردیسندن اودی قوپوب سیکیرلری کوشه‌ین زواللی خواجه‌یی چال یاقه

[۱] (کنجینهٔ لطائف) صاحبی دخی کندی کتابندن (خزینهٔ لطائفه) پك چوق فقره آلیندیغنی سویله‌مشدر. هرشی اویله ایسه‌ده خصوصا لطائف وفقرات ایچون وثوق آرامق پك بیهوده‌در. همان کندی عصریمزده بعض ذواته اسناد اولونان فقره‌لر تحقیق ایدلنجه تا قبل التاریخه قدر اوزار کیدر، هرقوم بربرندن آلمش، هر مملکت خلقی، هردورك آدملری کندی مشاهیرینه اسناد ایله‌مش. صوکره بویولده کتاب تألیف ایدنلرده یکدیکرندن نقل ویا ترجمه ایدرك آرتیق اورته مالی اولمش قالمشدر.

ایدرك محله مسجدینه سوروكلرلر . هرنه‌قدر خواجه مرحومك حفقانلری قالقوب « آمانك چوجوقلر . براقك شو فنا شاقایی . براز دها اوزریمه واریرسه‌كز لطیفه‌كز حقیقت اوله‌جق . بنم كرچكدن پك مهم ایشم وار . بیراقكده وقتیله یوجلره یتیشه‌یم . صوكره یالكز كیدلمز بیلیرسیكز . » كبی رجالر ایله مشسه‌ده دیكله‌مزلر ، متصل كورولتی‌یه بوغارلر . زواللی خواجه‌ده آرتق لاقیردی

خواجه مرحومك تابوتلقده تنه‌شیردن باشینی قالدیروب
جماعت ایچندن بركیمسه‌یه لاقیردی سویله‌مه‌سیدر .

سویله‌یه‌مز بر حاله كلیر . اونلرده خواجه‌یی یاقه پاچه تابوتلغه طیقارلر . تام بو اثناده احبابلرینه‌دن برینك دها بر طرفه كیتمك اوزره اولدیغنی كوروب « آیول . باقسه‌كه آ ، خواجه‌مز وفات ایتدی . طبیعی تجهیز وتكفیننده بولونمه‌لیسین » دیبه ابرام ایدرلر . حریف پك عجله ایشی اولدیغندن بحثله یاقه‌سنی قورتارمق

ایچون هر نه سویله‌مشسه قبول ایتدیره‌مز . بونلر بوجنکده ایکن یاری بایغین تنه‌شیر اوستنه کوسولمش اولان خواجه باشینی قالدیروب حریفه دیرکه : نافله چابالامه . تکلفه اطاعت ایت . بنم ایشم سندن‌ده عجله ایدی . نه چاره‌که اجل کلمش ، جماعت طوپلانمش . کیتمکدن باشقه چاره یوق .

《 لطیفه 》 برکویلینك کچیسی اویوز علتنه مبتلا اولمش . قاطران سورمه‌سنی توصیه ایتمشلر . کویلی کچی‌یی آلوب خواجه‌یه کتیره‌رك « افندی سنك نفسك

کچیسنی نفس ایتدیرمکه کلن کویلی ایله خواجه‌نك محاوره‌سیدر

اویوز علتنه برابر ایمش . شوکچی‌یی برنفس ایتمکی رجا ایدرم . » دیمکله مرحوم « نفس ایدرم لکن علتك بر آن اول حیواندن دفع اولمه‌سنی ایسترسه‌ك بنم نفسه سنك طرفکزدن‌ده بر مقدار قاطران علاوه ایدیلملیدر . » دیمش . [۱]

[۱] اوقوتمغه کلنلرده (کامیا زاده) مرحوم بر پارچه سولفاتو علاوه‌سنی تکلیف ایدرمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم وفاتنه قریب دوستلرینی دعوتله برطاقیم وصیتلر ایتدیکی صیره‌ده مجبول اولدیغی بذله‌گولق حسبیله « بن أولورسه‌م مزاره تپه‌سی اوزرینه دیکنه گومکز . » دیمش . سببنی صوردیقلرینده « یارین قیامت قوپوب‌ده دنیا آلت اوست اولونجه طوس طوغرو قالقه‌یم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك حرمی صانجیلانیر . « آمان افندی . بکا بر حکیم گتیر . » دیر . مرحوم حکیمی گتیرمك اوزره أوك قاپوسندن چیقارکن حرمی پنجره‌دن باشینی چیقاروب « افندی . چوق شکر ، صانجی دفع اولدی . حکیم ایستمز . » دیر . خواجه مرحوم همان حکیمك دکاننه قوشارق حکیمه « بزم قادین صانجیلانمش‌ایدی . بن‌ده سنی گتیره‌جکدم . فقط أوك قاپوسندن چیقارکن قادین پنجره‌دن باشینی چیقاروب چوق شکر حکیمه احتیاج قالمه‌دیغنی سویله‌دی . اونکچون زحمت ایدوب‌ده کلمه‌یه‌سین دییه خبرویرمکه کلدیم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین افندی بر کون الینه بر قازمه آلوب باغچه‌سینده بر چوقور قازمقله اوغراشیرمش . قومشولرندن بری کلوب خواجه‌یه مشغولیتنی صورونجه « محله‌لی سویله‌نیور . سوقاق اورته‌سنده تعمیردن بیغیلوب قالان طوپراغی گومه‌جکم . » دیمش . « یا بورادن چیقان مولوزی نه یاپه‌جقسین . » دینجه خواجه حدتله‌نوب « یوق .... باق بن اوقدر اینجه أله‌یوب صیق طوقومغه کلمه‌م . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه قاچ یاشینده‌اولدیغنی صورمشلر ، « قیرق یاشنده‌یم . » دیمش . آره‌سی اون سنه کچدیکدن صوکره بالتصادف ینه صورمشلر . خواجه ینه « قیرق .... » دینجه « افندی سن بوندن اون سنه اوّل { قیرق یاشنده‌یم } دیمشدك . شیمدی ینه { قیرق .... } دیورسین دیمه‌لریله خواجه مرحوم « أر أولان سوزندن دونمز . سوز بر الله بر . ییکیرمی سنه صوکره صورسه‌کز ینه سویله‌یه‌جکم بودر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون بدستانده گزرکن دلالك اوچ بیك غروشه

بر قیلیج کزدیردیکینی کوروب شـویله بر قیلیجی کوزدن کچیریر . اوچ بیـك غروش ایده‌جك بر شـیئنی کوره‌مز . اوراده اوتورانلره صورار . « دشمنه حواله ایدیلدیکی اثناده بش آرشین اوزار . » دیرلر . خواجه مرحوم ایرته‌سی کونی أودن اوجاق ماشه‌سینی قاپدیغی کبی طوغرو بدستانه کلیر . « ماشه‌م اوچ بیك غروشه ..... » دیه باشـلار کزدیرمکه . بعضلری مراق ایدوب اللرینه آلیرلر . آویرێ چویریرلر ، باقارلرکه عادی بر ایکی غروشلق اوجاق ماشه‌سی . « خواجه افندی . بونك نه کبی بر قیمتی و مزیتی وارکه یکندن اوچ بیك غروش دیـه فریاد ایدییورسین . » دیدیکلرینده چارشـیلیلره دیرکه : سز دها دون باباغی بر قیلیجه (اعدایه حواله ایدنجه بش آرشین سـوزر .) دیه اوچ بیـك غروش ایسته‌یوردیکز . حال بوکه قاری بکا قیزوب‌ده بوماشه‌یی فیرلاتدیغی کبی اون آرشین ، بلکه دها زیاده اوزار .

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك بر کون خواجه‌یه « انسـانلرنه وقته قدر طوغار ، أولور . » دیـه صورمش . خواجه همان « جنت ایله جهنم طولونجه‌یه قدر . » دیه جواب ویرمش .

﴿ لطیفه ﴾ نصرالدین خواجه مرحوم حرمینی آلوب دورت کونلك محلده بولونان بر احبابه کیتمك اوزره شهردن چیقـارلر . دهـا بر قاچ دقیقه آیریلوب‌ده هنوز شهر کورونمکده ایکن خواجه حرمینه نه قدر یول آلدیقلرینی سؤال ایدر. حرمی‌ده بوکون یارین کیدرسه‌ك ایکی کونلك یول آلمش‌اولورز . » دیینجه خواجه مرحوم « دیسه‌ك آ یولی یاریلادیق » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم کنجلکنده برکویه جره کیدوب خسته‌لانیر . مرضی شدتله‌نوب کویلی باشینه طوپلانه‌رق « شاید سکا بر امر حق واقع‌اولورسه مملکتده وارثك وارمی . » دیدیکلرینده خواجه مرحوم « واقعـا مملکتده بر والده‌م وارسه‌ده پدرم حال حیاتده کندیسنی تطلیق ایله‌دیکی جهتله بوصورتده هیچ وارثم یوق دیمکدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین مرحوم بر حماله یوك یوكله‌توب یولده كیدركن حمالی غیب ایدر. آرار بوله‌مز. آراردن اون كون كچر. بر قاچ احبابیله كیدركن بریسی « اشته سنك آرادیغك حمال. » دینجه خواجه سیویشیر. تكرار بولوشدیقلرنده « حمالی اله كچیردیككك حالده نه‌یه حرینی یاقه‌لامه‌دیكده قاچدیك » دیه‌لریله خواجه جواباً « ناصل قاچمایه‌یم. بن حمالی غیب ایده‌لی تمام اون كون اولدی. حمال بنی طوتارده { اون كوندر یوككی طاشییورم. یومیه‌می ایسترم. } دییه‌رك اون كونلك اجرت طلب ایدرسه نه‌یاپارم. » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ بر كیجه هوا غایت صیجاق اولمغله ـ اناطولینك اكثر محللرنده عادت اولدیغی اوزره ـ حرمی یاتاغی أوك طامینه یاپار [۱]. خواجه فراش استراحته چكیلنجه ـ اكثر قادینلرك عادتی وجهله ـ زوجه‌سی مناسبتسزلكه باشلایوب بینلرنده بر كورولتی چیقوب خواجه مرحوم ـ كندیسنی أوك ایچنده ظنیله ـ « سندن یاتاقده‌ده راحت یوق » دییه آلوب یورویی ویردیكی كی یالدیر كولدور طامدن آشاغی دوشر. بو كورلتی یی ایشیدن ـ وهپ خواجه كیبی طامده یاتمقده بولونان ـ جوار قومشولر باشینه اوشر. ایكله‌یه صیزله‌یه كندینی طوپلایوب أوه كیرمك عزمنده اولان خواجه‌نك اطرافنه طوپلانه‌رق « افندی نه اولدی. افندی. نه اولدی. » دییه او حالنده صبقی صبقی حوادث آلمق ایسته‌ینلره « طامده‌یاتوب‌ده قاریسیله آتیشاندردیمی آكلار. » دیمشدر. [۲]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك بولوندیغی بر مجلسده عربستاندن هنوز كلمش بر قاچ سیاح اورالرك احوالندن بحث ایدوب « عربستانك بعض محللری غایت صیجاقدر. اكثر بلادك اهالیسی چیریل چیبلاق كزرلر. » دیدكلرنده خواجه « عجبا اوراده قادین اركك ناصل بللی اولور » دیمشدر.

---

[۱] آناطولینك اكثر محللرنده أولر طوپراقدن، طاملری دخی دیركلر دیزیلوب اوزرینه قامیش سریلوب دها اوزرینه طوپراق چكمكله واوستندن طاش یووارلاق چكوب دوب دوز قیلمقله حصوله كلیر. یازین اوستینه صو دوكوب سوپورورلر. دوب دوز بر تمیز ایكه یایوب یاتاغی بیراقیرلر؛ آسماندكی آثار عالیه‌یی تماشا ایده ایده اویورلر.

[۲] بو حكایه‌نك مختصری منظوم اوله‌رق بالاده كچدی.

﴿ لطيفه ﴾ مرحومدن كيم نه ايسترسه اوگون ويرمه‌يوب ايرته‌سى گرنى ويرمك عادتى ايمش . سببنى سؤال ايتمشلر . « ويره‌جكم شيئك قدرى بيلنسون ايچون بويله ياپارم . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه مرحوم كوروك ايله آتش ياقديقدن صوكره آغزينى طقار ، اويله آصار . سببنى سؤال ايدنلره « ايچنده اوقدر هوا وار طيقامه‌يم‌نه ضايعمى اولسون . بن اسرافدن خوشلانمم » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه مرحومك حرمى وفات ايتمش . خواجه‌ده هيچ تأسف علامتى كورولمه‌مش . آرادن برزمان چوق مرور اولمش ، خواجه‌ده پك زياده حزن واسف علامتى كورولنجه بعض دوستلرى « حرمك وفات ايتدى بويله كونلرجه محزون گرمه‌ديك . حال بوكه اشك مُرد اوله‌لى اون كون اولدى . حالا قاشيغك چاتقيلنلغى ، صومورتمه‌ك كچمه‌دى . » ديه‌رلربله خواجه مرحوم « حرمم وفات ايتديكى زمان قومشولرم باشمه طوپلانوب (خواجه افندى . اسف ايتمه . بزسكا اوندن‌دها اعلاسينى بولورز .) ديه‌سوز ويرديلر . فقط مركب اولديكى زمان هيچ كيمسه گلوب ده بويله تسليه بولونمه‌دى . اسف ايتمكه حقم يوقمى . » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ حريفك برى صوغوقدن شكايت ايدرمش . ديكرى ايشيدوب « جانم بوانسانلرده نه عجايبدر . صوغوق اولسه (صوغوقدر .) ديه شكايت ايدرلر . صيجاق اولسه (صيجاقدر .) ديه سويله‌نيرلر . اوته‌دن خواجه مرحوم بوسوزى ايشيدوب « افندى اويله سويليورسك اما بهار هواسنه كيمك نه ديديكى وار . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه مرحوم بركون محله مسجدنده خلقه وعظ ونصيحت ايتمك اوزره كرسى‌يه چيقار . خلق طوپلانوب « خواجه افندى نه ديه‌جك . » ديه بكلشيرلر . خواجه مرحوم كرسيده بر زمانلر اوتورور ، خاطرينه سويله‌يه‌جك بر شى گلمز . جماعتك انتظارينى گورديكجه بوتون بوتون صيقلمغه باشلار . صيقلديقجه نطقى طوتولور . الحاصل برشى سويله‌يه‌مه‌يه‌جكنى عقلى

کسنجه جماعته « ای اهالی . سزبنم سوز سویله‌مکدن عاجز اوله‌دیغمی بیلیرسیکز . حال بو یله ایکن بوکون کرسی‌یه چیقدیغم گبی خاطریمه برشی گلمه‌سه بکنیرمیسکز . » دیدیکی صیره‌ده مکر مرحومك اوغلی کرسی دیبنده اوطورورمش . پدرندن بوسوزی ایشیتدیکی گبی باشینی قالدیروب « بابا . هیچ برشی خاطریکه گلمه‌یورسه کرسیدن اینمك‌ده‌می گلمه‌یور » دییوب بوکلامیله هم صحیحاً باباسنك اوغلی اولدیغنی اثبات ایله‌مش ، هم‌ده خواجه‌یی بویوك برصیقینتیدن قورتارمشدر . [۱]

خواجه‌نك مخدومیله محاره‌وسیدر .

﴿ لطیفه ﴾ خسیسك بری خواجه مرحومه « پاره‌یی سن‌ده‌می سوییورسین » دینجه « انسانی برطاقم وجدانسز ، خسیس آدملره محتاج ایتمه‌دیکی ایچون سوسه‌م‌ده یری وار . » دیمشدر . [۲]

[۱ ۲] بو فقره‌لر عربجه (محاضرات) کتابلرنده قدمادن پك اسکی آدملره ، حتی متعدد ذواته اسناد اولونمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر شهره کیدر . چارشـوده کزرکن حریفك بری یانینه صوقولوب « افندی . بوکون نه ؟ . » دییه صورمقله مرحوم « آی اوغول . بن بوممالکته دها بوکون کلدیم . هنوز بورانك کونلرینی اوکرنه‌مه‌دیم . سن اوبی بریرلیدن صور . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجـه مرحومه « شهریمزده محرم اسرار اوله‌بیله‌جك کیمی طانیرسین . » دیدیکلرنده « خلقك سینه‌سی بنم آنبارم اوله‌دیغنی بیلدیکم ایچون شیمدی‌یه قدر کیمسه‌یه سرّیمی آچه‌دیم . » دیمشـدر . (علیه‌الرحمة والرضوان)

[بونده بویوك بر نصیحت وارکه : خواجه مرحوم باقیلسـه غایت یرکو ، سوزینی صاقینمز ، سـینه‌سی آچیق ، ایچی طیشی برکبی کوروندیکی حالده ینه کندنجه اهمیتلی بیلدیکی اسرارینی اورته‌یه آتمه‌مشدر . نیته‌کیم اثرده وارداولمشدر : اُسْتُرْ ذَهَبَكَ وَ ذِهابَكَ وَمَذْهَبَكَ = پاره‌کی وهرنوع ثروتکی ، دنیاده طوته‌جغك هر بر ایشـك هنوز ناپخته اولان تصوّراتینی ، مذهب واعتقادیکی صاقله معناسینه‌در . دیمك که صاقلانه‌جق بعض اسرار اوله‌بیلیر .]

بو کتابه ال یازیسی مجموعه‌دن علاوه ایله‌دیکمز لطائف میاننده معصوملرك مطالعه‌سینه لایق اولمایان اون سکز دانه حکایه ناچار درج ایدیله‌دی .

کذلك اصل کتابدن دخی بویولده اون سکز حکایه‌یی آلمادیق. بالاخره تطبیقات اثناسنده شو برقاچ حکایه‌نك درجنده بأس کورمه‌یکمزدن بورایه الحاق ایله‌دیك.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم یانسو وقتی بر جامع آبدستخانه‌سینه کیرمش. مکر آبدستخانه موصلوغی آچیق قالمش ایمش . خواجه چیشم بیتمه‌دی دیه اویله بکارمش . بر آدم کلوب قابویی اوره‌رق « به حریف ، اویودکمی . بر ساعتدر اوتوریورسین . » دیه هایقیرمقله « چیشم توکنمه‌دیکه قالقه‌یم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه‌یی اغفال ایدوب یالانجی شاهدلکنه کوتوررلر. مدعی حضور قاضیده خصمندن بوغدای دعوا ایدر. خواجه‌یی چاغیریرلر . آربه دیـه شهادت ایدر . « افندی یا کیلدیك . بوغـدای دیه‌جکدیك . » دیدیکلرینده خواجه « بهی جاهللر . یالان اولدقدن صوکره هابوغدای اولمش . ها آربه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بالقجیلر آق شهر کولنـدن آغ ایله بالیق چکرلرکن خواجه‌ده سیر ایدرمش . طالغینلقله آیاغی قایوب آغك ایچینه دوشمش . بالیقجیلر « خواجه افـندی ، نه یاپدیك . » دیدیکلرینده « بن‌ده ایچلرینده یونس بالیغی اوله‌یم . » دیرمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك طاووغی غائب اولور . برر مقدار سیاه بز پارچه‌لرینی دلوب پیلیچلرك بوغازینه طاقوب صالی ویرمش . « خواجه افندی بو نه‌در . » دینلره « آناری اولدی‌ده قاره‌لر کییوب یاس طوتارلر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه‌نك بیك آقچه‌سینی چالمشـلر . خواجه مسجده کیدوب تابصباح تضرع و نیاز ایدرك پاره‌لرینك احسـانینی تمنی ایله‌مش . مکر مملکتك تجارندن برینك بیندیکی کمی فیرطنه‌یه طوتولوب اکر سلامت بولورسه خواجه‌یه بیك آقچه اعطا ایله‌مکلکی نذرایله‌مکله هفته‌سنده سلامتله کلوب خواجه‌یه

نذرینی اعطا ایله‌مش . و سرگذشتنی نقل ایله « همت و امدادیکزله پك غریب بر صورتده خلاص بولدق . » دیمش . خواجه بر مدت طالدیقدن صوکره « سبحان الله . بر آدمه بیك آقچه ویرسه‌م بنم پاره‌می گری اعاده ایتمك ایچون بودرجه غریب و طولاماجلی بریول دوشونه‌مز . جناب حقك حکمت و اسرارینه عقللر ایرمز . اذعانی اولانه بوندن بیوك معجزه اولمز . بزم پاره نره‌دن غائب اولدی ، نره‌ده اله کچدی . شکر یاربی لطفکه احسانکه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه چیفت سوررکن بر قاپلومباغه‌یه تصادف ایله‌مش .

خواجه قاپلومباغه‌یی یانینه آصه‌قویوب چیفت سوردیکیدر

ایپه طاقوب قوشاغینه باغلایه‌قویمش . قاپلومباغه چابالاندیقجه « آی اوغول ! نه تلاش ایدییورسین . فنامی سن‌ده چیفتجیلك اوکره‌نیرسین » دیرمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه چوربا یرکن آغزی یانمقله باغیره‌رق سوقاغه فیرلایوب « صاوولك قارداشلر . قارنیمده یانغین وار . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نك مملکتی اولان سیوری حصارك بكری بر قاضیسی وار ایمش . بر کون باغنده مست اولوب یاتمش . قاووغینی ، بنیشنی شورایه بورایه آتمش . خواجه ده تلمیذی عماد ایله اوکون سیرانه چیقمش ایمش . قاضینك اوحالینی کوروب بنیشینی آلمش ، صیرتینه کیمش ، کیتمش . قاضی آییلوب بنیشینی بولامایانجه محضره « باق . کوز قولاق اول . کیمده بولورسهك آل ، کتیر . » دیر . محضر خواجه نك صیرتنده کوروب محکمه یه کتیریر . بر محاکمه زماننه تصادف ایدر . خواجه قاضی یه « دون عماد ایله کزمه یه چیقدیق . باقدیق که بر باغده بر صاریقلی آدم سرخوش اولمش ، قوصمش . یاتور . بن ده بنیشینی آلدیم . صیرتیمه کیدیم . بوکا شاهد و اماره ده کوستره بیلیرم . بوالك صاحبی ویره یم . » دینجه قاضی « کیم بیلیر . هانکی سفیهدر . هله سن عافیتله کیدیککه . باق بن قاریشمام » دیمشدر .

[بالاده متن لطائفده کذار ایدن برحکایه شویله ده مسموعمز اولمشدی .]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه یه « ضررسز خواجه سین امّا فارسی بیلمه دیکك ایچون وعظك نشئه لی و ظریف اولمه یور . » دیمشلر . خواجه « نه دن آکلادیکز فارسی بیلمه دیکمی . » دییوب « بیلیرسه ك بزه بر بیت اوقو باقه لم . » دیمه لریله شو بیتی انشاد ایتمش . «

مور منکشه بوینن اکمش اویورست کافر سوغان قاقات اوربه[١] کیبرست

« خواجه افندی . بونك نره سی فارسی ! ... » دیدیکلرنده « نهایتنده کی (است)لری کورمه یورمیسین . » دیمشدر .

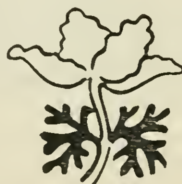
---

[١] خالص تورکجه ده (ر) ایله بدأ ایتمك شیوه یه موافق کلمه دیکندن (روبه ، راق ، رجب) کیبی کلمه لری (اوربه ، ایراق ، ایرجب) تلفظ ایدرلر . بناءً علیه (اوربه) غلط اولمایوب تورکجه لشدیرلمش ، بزه حقیقی مال ایدلمش بر کلمه در . واقعا دیکر ایکیسی استانبولده قوللانیلمایورسه ده (اوربه) شایعدر .

《لطیفه》 ینه اکابردن بر ذات لطیفه‌پردازدن ایشیتدم که : بر قیش خواجه غایت زوکورت قالمش . کندی کندینه «عجبا اشکك آربه تعیینی بر از ایندیرسه‌م اولورمی .» دییوب هرزمانکی قوطودن بر از اکسیك ویرمش . باقمش اشك ینه اسکی نشئه‌سنده . بر آز زمان صوکره بر آووج دها اکسیلتمش اشك ینه آلدیرمامش . بویله بویله یاری‌یه ایندیرمش . اشکه بر سکونت گلمسه‌ده ینه ضررسز گورمش . بر ایکی آی صوکره قوطو یاریدن آشاغی‌یه ایننجه اشکك سکونتنه برده محزونلق علاوه اولمش . و اَلنّهایه چوق یاتار و صامانی دخی آز یَر اولمش . چونکه آربه‌ده طوبی بر آووجه اینمش . بر صباح خواجه آخیره کیرمش باقمش که اشك مُردَ اولمش . دیمش که : اشکی تام ریاضته آلیشدیریبیوردیق امّا اجلی مساعده ایتمه‌دی .

《لطیفه》 خواجه نصرالدین قاپوسنك اوگنه برسوکوت آغاجی دیکوب دیبنه بر آبدست بوزه‌رق «ایشته صو نامنه گوروب گوره‌جکك بوندن عبارتدر.» دیمش .

《لطیفه》 نصرالدین افندی مرحوم گوندوز باغچه‌سنه برقاچ فیدان دیکره آقشام چیقاروب ایچری آلیرمش . «خواجه افندی . بوناصل ایش .» دییه صورانلره «ای... چوجوقلر. اورته‌لق بوزولدی. نه اولور، نه اولمز. هرکسك مالی باشی آلتنده گرك .» دیمش .

ظرفاده بر ذات طرفندن اهدا ایدلمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم ایکیندی آبدستی آلمق ایچون خانه‌سینه گلیر . خواجه همان جماعته یتشه‌کچالشه‌شمسه‌ده حرمی برخیلی مشغول ایتدیکدن صوکره اوستی باشی پك کیرلندیکندن محلّه حمامه یوللار . « افندی . صاقین گیج قالمه . بیلیرسین یا . همشیره‌مك عقدی وار . سن اوراده باباق وظیفه‌سی کوره‌جکسین . بولونمازسه‌ك کری قالیر . دعوتلیلره قارشی عیب اولور . »

یاغمورلی هواده خواجه‌نك حمامدن عودتیدر

دیه صیقی تنبیه ایلر . خواجه مرحوم هیچ مناسب کورمه‌دیکی بو بی وقت استحمامی عاجلاً اجرا ایله‌یوب همان خانه‌سینه قوشمق ایسته‌مشسه‌ده طیشاریده پك صیقی یاغمور یاغمقده اولدیغینی سویلرلر . خواجه پنجره‌دن باقارکه بوتون

اطراف قاپالی . یاغمورك طورمق احتمالی یوق . البسه‌سینی گیسه یكانه قافتانی ، بینیشی صوجوق كسبله‌جك . همان البسه‌سینی طورلایوب طوپلایوب جیریل جیبلاق یوله دوزولور . یاغموردن مكمل ایصلانیر . مكر قاپوسی اوكنده دخی دعوتلیلر طوپلانوب خواجه‌یی بكله‌یورلرمش . خواجه‌یی بوحالده گوروبجه « افندی . نه‌در بوحال . » دیمه‌لریله خواجه مرحوم « قاریسینه اویوب‌ده بی وقت حمامه گیدن بویله هم صیجاق باصیو ، هم صوغوق باصیو ، ایكیسینی بردن ایدر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم باغندن اشكینه ایكی كوفه اوزوم یوكله‌توب گلیركن شهر ایچنده محله كبجلری « خواجه افندی بزه اوزوم ویر . » دیه طاقیلیرلر . خواجه مرحوم جماعتی بركره گوزدن گچیریر . هپسینه حرمتلیجه ویرسه چوغه قاچه‌جق . ایسته‌یه‌نه برر چنتیك [۱] ویریر . چوجوقلر « افندی . بونه‌قدرجق شی . » دیه آرینسه‌مالریله « اولادلرم . هپسینك طادی بر . شو كوفه‌لرده‌كی اوزومك لذتی بر دانه‌نك لذتینك عینیدر . بناءً علیه آز یمكله چوق یمك بیننده هیچ فرق یوق » دیمشدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر روزكا لی هواده دوه اوستنده قاووت [۲] یرمش . فقط آغزینه آتدیقجه یل آلیر گوتورور ، هیچ بوغازینه كیتمك قسمت اولمزمش . آرقه‌داشلرندن بری « خواجه افندی . نه‌در او یدیككك . » دیدیكده خواجه مرحوم « بویله گیدرسه هیچ . » دیمشدر .

خواجه مرحومك (دوه اوستنده قاووت یمه‌یی بن ایجاد ایتدیم اما نرده بكنمه‌دیم . » دیدیكی‌ده واردر .

---

[۱] چنتیك = صالقیمك اجزاسندن مینی مینی بر حزدركه طوبی اوچ دورت دانه‌یی شامل اولور . آناطولیده (جینگیل) دیرلركه یعنی یكلی ، خفیف دیمكدر . فی الاصل بك كوچوك قطعه‌ده اولان صالقیمه‌ده دیرلر) طوغروسی (چنتیك) برنجی معنایه (جینگیل) ایكنجی معنایه تخصیص ایدلمك حسباندر .

[۲] قاووت = بوله‌ر چكركن الك قاینه یارمه ، ایكنجیسنه بولغور ، اوچنجیسنه دوكو [اوتو ـ وزننده] ، دوردنجیسینه‌دوكوجك ، بشنجیسینه ـ كه اون گیبی اینجه‌سیدر ـ قاووت دیرلر . چوجوقلر یرلر .

بر ذات طرفندن اهدا ایدلمشدر :

﴿لطیفه﴾ خواجه رحمة الله علیه یاغمورلی بر هواده خانه‌سنده اوتوروب سوقاغی سیر ایدرکن یاغموردن ایصلانمامق ایچون سرعتله گیدن بر قومشوسنه نه‌دن قوشدیغنی صورار . او آدمده رحمتدن ایصلانمامق ایچون قاچدیغنی سویلر . خواجه « واه واه . تأسف ایدرم . آخر زمان ظاهر . باق نه گونلره قالدیق . آیول ، هیچ تاکری تعالینك رحمتندن قاچیلیرمی . » دیمکله بیچاره آدمجغز متأثر اولوب آغیر آغیر بولینه دوام ایدر . خواجه‌ده

خواجه مرحومك قومشوسیله محاوره‌سیدر

وضع معذبانه‌سیله سیر ایدرمش . آدمجغز صیر صیقلام کسیله‌رك خانه‌سنه جان آتار . تصادف بو یا . بر یاغمورلی گونده معهود آدم پنجره‌سندن باقارکن

گورورکه دها هنوز یاغمور برایکیدانه دوکولمکه باشلادیغی حالده خواجه مرحوم ایللریندن سوکمش . معتادی وجهله جبه‌سینك اتکنی آرقه‌یه چرمه‌مش . ییلدیریم گبی خانه‌سینه طوغرو قوشارمش . قومشو هایقیروب « افندی . بکا اخطاریکی اونوتدکمی . اللهك رحمتندن قاچیلیرمی . » دیدکده خواجه بر ثانیه‌جك مکث ایدوب « اوغلم ! بن الله تعالانك یره دوکولن رحمتینی آیاغمله چیکنه‌مه‌یه‌یم دییه قوشیورم . » دیر وخانه‌سینه قاپاغی آتار .

[حقی وار یا . شبهه‌سز رحمتدن قاچلمز اما یاغموردن قاچیلیر .]

نجیب عاصم بك اهدا ایلمشدر :

« لطیفه » خواجه مرحوم اوجاق یاقه‌جق اولمش . اوفلر اوفلر یانمزمش . همان یوقاری چیقوب قاریسینك خوتوزینی آلمش ، باشینه گیمش . اوحال ایله اوجاغه « پوف ! ... » دیینجه خارلامش . خواجه « مکر اوجاقده بنم گبی بزم قاریدن بیلارمش . » دیمش .

چنگل کوینده مالیغوطره جی (کرفت یازیلدیغندن اسمنی اوقویه‌مادیغمز) افندی طرفندن :

﴿لطیفه﴾ برکون خواجه آقشهر گولی کنارنده بالق طوتمغه باشلار. بش اون بالیق صید ایدر. آرتیق اوصانیر. گیده‌جکی صیره‌ده محله چوجوقلری خواجه‌نك باشنه طوپلانه‌رق طوتدیغی بالیقلری برر ایکیشر آشیریرلر. خواجه قالقوب کیده‌جك اولور. برده نه باقسین، سپتده بر دانه بالیق یوق. گوله خطاباً «ایشته گوردك یا. بوش گلدم، بوش گیدییورم. اویله نافله منت ایسته‌مم آل، بوده سکا جابا!..» دییه‌رك الینده‌کی سپتی‌ده فیرلاتیر.

﴿لطیفه﴾ برکون خواجه‌یه «یاهو، سن اولدیغجه عالمسین شو بزم مشکلمزی حل ایدی ویر. عجبا دنیا قاچ آرشیندر؟..» دیرلر. او اثناده برجنازه گوتوریورلرمش. خواجه مرحوم تابوتی گوستره‌رك دیمش‌که: بو سؤالك اربابی شو گیدندر. اوکا صوریکز. باقیکز، دها اوشیمدی اولچمش، گیدییور.

﴿لطیفه﴾ برگون خواجه‌یه برآدم قاپالی برقوطو تسلیم ایدر. «بن کلنجه‌یه قدر محافظه ایدیکز» دیر، برقاچ گون گلمز. خواجه مراق ایدر. «عجبا بو قوطونك ایچنده نه وار.» دییوب قاپاغنی آچار باقارکه اعلا سوزمه بال. خواجه‌نك آغزی صولانیر. بر پارماق آلیر. پك خوشینه گیدر. خواجه آرتیق کیروب چیقدیقجه ایش ایدینیر. جانی ایسته‌دیکجه بال قوطوسنك اولدیغی محله گیتمکلکه بهانه‌لر ایجاد ایدر. الحاصل خواجه اختیارسز کمال عشق وشوقله آز زمانده بال قوطوسینك دیبینه داری اکمش. برزمان صوکره قوطوصاحبی گلوب ایسته‌مکله خواجه فتورسزجه تسلیم ایلر. فقط الینه پك خفیف کلدیکندن برده آچار باقارکه ایچنده هیچ بر شی یوق. «افندی! هانی‌یا، بونك بالی؟...» دیینجه خواجه مرحوم «اونی نه سن صور، نه‌ده بن سویله‌یه‌یم!..» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ «عیدگاهه‌واره‌لیم دولابه دلبر سیرینه کوره‌لیم آیینهٔ دوران نه‌صورت کوسترير» منطوقنجه بر بایرام کونی شهر خارجنده‌کی میدانلغه کیدوب چوجوقلرك اویوننی طالغین طالغین سیر ایدرکن بر کنج؛ خواجه‌نك قاووغنی باشندن قاپدیغی کبی حلقه‌یه آتار. قاووق الدن اله آتلایوب قوشمغه باشلار. خواجه هر نه قدر قاووغنی اللرندن قاپمق ایسترسه‌ده موفق اوله‌مز. کنجلر خایلی خیرپالارلر. چوجوقلره «ایتمه‌یك اولادلر. شو قاووغمی ویرك‌ده کیده‌یم»

سیر یرنده چوجوقلر خواجه‌نك قاووغنی قاپه‌لریله اللرندن آلمغه چالیشمه‌سیدر

دیه هر نه قدر نیاز ایتمشسه‌ده آلایدن، قهقهه‌دن، شوق وشطارتدن، غلغله‌دن کیمسه‌نك قولاغنه کیرمز. باقارکه ساعتلرجه بکله‌سه بوش. خواجه «لاحول...» دیه‌رك آشکنه بینوب خانه‌سینه کیدرکن چشم آشنالرندن بری «افندی، بویله باشی آچیق نره‌دن تشریف. هانی قاووق نره‌ده؟..» دیمکله خواجه جواباً «کوچوکلکی خاطرینه کلمش‌ده سیرانگاهده چوجوقلرك ایچنه قاریشدی، اویون اوینایور.» دیمش.

بشنجی نسخه‌مزك قابنده مسطور التفاتنامه‌یی ارسال بویوران
[برقارئکز] امضالی ذات عالی طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برکون بازارده کوکرجین قدر بر قوشك اون ایکی آلتونه صاتیلدیغنی کوروب کندی کندینه « دیمك‌که بیاسه‌ده طیور انواعینك رواجی‌وار . تام صیره‌سی . بن‌ده شو بزم بابا هندی‌یی بارین صاتیلغه چیقاره‌یم . » دیه تصور ایله‌دی . ایرته‌سی کون قوجه مان بابا هندی‌یی قولتوغینه آلدی . حیوان کردانده‌کی (قلادهٔ مرجان) ایله بالافتخار بورنینی شیشیروب کندیسینك قولتوغه‌کلیر طاقیمدن اولدیغنی بك اظهار ایدیبوردی . خواجه مرحوم بووضع ایله بازار یرینه کلدی . خیلیجه مبلغ سوداسیله نتیجه‌یه منتظر ایکن برده خراج مزاد بابا هندی ـ اوده خواجه‌نك خصوصی بسله‌مه‌سی اعتباریله ـ غایةالغایه اون ایکی آقچه‌ده دایاندی، قالدی . فضله برپاره دها دیین اولمادی . خواجه مرحوم حدتلنوب دلاللره ، چارشی خواجکیلرینه خطاباً « بوناصل ایش اللهی سورسه‌کز !. دها دون کوزیمك اوکنده کوکرجین قدر بو یالی بر قوشی تام اون ایکی آلتونه صاتدیکز . هم هپکزده یوکسك یوکسك بنیلر سوردیکز . او بویانمشسه باقیکز بونك‌ده بویننده، بورننده لعل‌ومرجان‌رنکنده قدرتدن زینتلر وار . صیرتینك تویی (بوقلمون = یاپار دونر) رنکنده اولوب کونشه قارشی طوردیغی وقت پاریل پاریل یانار . علی‌الخصوص ایصلیق چالینوب‌ده قاباردیغی زمان خورطومینی شیشیریر . قانادینی، قویروغینی چادرکبی آچار. برقوزو قدر جثه پیدا ایدر . اوحالده حولیده نازان نازان طاووس هندستان کبی خرامان اولنجه تماشاسینه طویولمز . احتیاج سوقیله صاتمغه مجبور اولیورم یوقسه . أودن آیریلیرکن قاری ، بن ، هندی اویله بر یاس ایتمه‌مز واردی‌که او حال خزینمزه طاغلر طاشلر طایانمز . بز (اوهو ... اوهو ...) دیه کریان اولدقجه اوده بزی (قل قل قل ...) دیه تشویق ایدردی . آه !... آنجه شیرازا کنند دوبه مزاج احتیاجست احتیاجست احتیاج » دیه خواجه‌نك کمال خرارتله

چیقیشه‌سی چارشیلیلری برمدت اکلندیردیکدن صوکره ایچلریندن بری «خواجه افندی !. براز مستریح اول . سن حقیقتدن غافلسین . برکره او قوش؛ عادی بویالی بر مخلوق دکل. نقاش قدرتک رنکارنک طوناندیغی مشهور طوطی قوشیدر. » دیمشسه‌ده‌پاره جهتندن امیدی منکسر اولمقدن منبعث برحدتله کوکاره او چورولسه دخی او آنده خواجه‌نک کوزینه کورونمه‌دیکندن « ای آجانم ، آکلادیق . طوطی قوشی ... نه اوله‌جق . غابه‌سی ینه قوش دکلمی . بونک هنری نه ؟. »

خواجه‌نک هندی قولتوغنده چارشیلیلرله محاوره‌سیدر

دیمکله مخاطبی خصمی الزام ایتمک حسیتنک ویردیکی بر شطارتله « هاه . ایشته بونک هنری وارده اوندن . چونکه بو غایت ایی لاقیردی سویلر . » دینجه خواجه‌ده قولتوغی آلتنده بر خوشی فیلسوفانه ایله نظر توجهنی قاپامش اولان بابای هندوستانی اشارت ایله‌یه‌رك « او ، ایی لاقیردی سویلرسه بوده غایت ایی دوشونور ... » دیمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه طامی آقتاریورمش. آبدستی کلمش، ایشه‌مکه باشلامش. قابی‌نك اوکندن ـ حالندن شبهه‌لندیکی ـ بری کچیورمش. خواجه کسمش. « نه‌یه کسدیك!.» دیمش. « کسمه‌یه‌یدیم‌ده ایپ کبی طوتوب جیقا بیلیرمیدیك.» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ اشکینك سوسلی پولارینی چالمشلر. حیوانی قولاغندن طوته‌رق أوینه کوتورمش. بر ایکی کون صوکره او پولاری قوجه‌مان بر مصر اشکینك باشنده کورونجه حیوانك بر باشینه، بر اندامینه حیران حیران باقدیقدن صوکره « بو اشکك باشی بزم امّا جسمی ناصل اولدی‌ده دکیشدی . » دیرمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر وقت دیار رومی شدت سیاستیله دهشته القا ایدن تیمورلنك آناطولیده هر اوغرادیغی شهرك علما و عرفاسینی چاغیروب « بن عادلمی‌یم ، ظالممی‌یم ؟ » دیه صورارمش . «عادلسین!.» دیینی‌ده کسرمش، « ظالمسین!. » دیینی‌ده کسرمش . عاجز قالمشلر . خواجه مرحومك صیتی او طرفلره شایع اولمغله خلق مراجعت ایدوب «آمان خواجه افندی. بو ایشه سندن باشقه کیمسه برچاره بوله‌مز. هرنه‌یاپارسه‌ك یاپ. شو ظالمك قیلیجنی بیگناه عباداللهك اوزرندن دفع ایت . » دیه یالواریرلر. خواجه مرحوم « چوجوقلر! بو ایش بنم ایچون دخی ظن ایتدیککز قدر قولای بر شی دکلسه‌ده مظلومینك حق یاردیجیسی اولدیغندن دعا کز برکاتیله بلکه موفق اولورم . » دیه‌رك هزاراحتیاطله تیمورك اقامتکاهنه کلیر . « سؤالکزه جواب ویره‌جك خواجه کلدی . » دیه خبر ویردیلر. تیمور حضورینه جلب ایدوب خواجه‌یه دخی مذکور سؤالی ایراد ایدنجه خواجه‌دیرکه: سزمجرد برملك عادل‌ده دکلسیکز. بر باغی ظالم‌ده دکلسیکز. ظالم بزز. سز سیف عدالتسیکز . جناب قهار ذوالجلال مستحق جزا اولان بز ظالملره‌سنی حواله‌ایله‌مشدر. « لطف حق باتومداراها کند ـ چونکه‌ازحد بکذرد رسوا کند . »

مرویدرکه: تیمورك بکله‌دیکی جواب صواب ده بو ایمش. بناءً علیه بوندن طولایی خواجه‌دن غایتله خوشلانمش. ندیم خاصی قیلمش. دیار رومده بولوندیقجه یانندن آییرمامش. خواجه مرحومك حرمتینه اقشهر و حوالیسی و بلکه بلاد قارامان

تیمورك تیغ قهرندن و عسکر جرارینك یاغماسندن مصون قالمشدر: جمله دانایان همین کفته‌همین ـ هست دانا رحمةً للعالمین .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك ایکی حرمی وارمش. بر کون ایکیسی بردن کلمشلره « بنی‌می چوق سورسین ؟ . » ـ « بنی‌می چوق سورسین ؟ . » دیه خواجه‌یه طاقلاشمشلر . بیچاره خواجه مضطر قالوب هرنه‌قدر « ایکیکزی‌ده !... » کبی ترجیح شائبه‌سندن خالی سوزلر سویله‌مشسه‌ده قانع اولمایه‌رق خواجه‌نی خاپلی صیقارلر. حتی کوچوك حرمی او اثناده دیرکه : افندی ! مثلا ایکیمزده آقشهر کولنده‌قاییقده کلیرکن‌قاییق دوریلسه، ایکیمزده دوشسه‌ك. سن‌ده‌قاره‌ده‌اولسه‌ك. هانکیمزی اوّل قورتاربردیك . خواجه مرحوم واهمه‌سینه مغلوب اولمغله کویا مصیبت ظهوره‌کلمش کبی فکری‌پریشان اوله‌رق بی‌اختیاراسکی‌حرمینه دونمش‌ده دیمش‌که : یاهو!. سن آزبچق یوزمه بیلیرسین دکلمی ؟

﴿ لطیفه ﴾ خواجه اوغلی ایله برکویه کیدییورمش. اوغلنی‌اشکه‌بیندیرمش. بعض کیمسه‌لر کوروب « همی‌کیدی زمانه کنجلری !. آغزینك عملیله شو احتیار باباسینی یایان یوروتیورده کندیسی راحت‌راحت اشکه بینوب‌کیدییور.» دیمشلر. چوجوق « باق بابا! بن سکا اصرار ایتمه‌دیمی ؟ هایدی آرتیق، دها زیاده عناد ایتمه شو اشکه بین !. » دیمش. خواجه‌اشکه بینمش. براز کیتمشلر. برقاچ‌کیشی تصادف ایدوب « آیول! سنك کمیکك قارتلاشمش. هم ایشته‌کلدك کیدییورسین. بو تازه فیدانی بو قدر زحمته قوشوب‌ده قاوورمق لایقمی ؟ » دیرلر. خواجه طوتار، چوجوغی‌ده آرقه‌سینه بیندیریر . بر قاچ آدیم کیدر کیتمز . بر بولوك هرزه‌وکیله دها تصادف ایدرلر . بونلره باقوب « اتّما انصافسزلق ها ! . بر اَشجکه ایکی کیشی بردن‌بینرده اوزون یوله‌کیدرمی. باقك‌شو حریفه؛ خواجه‌ده اوله‌جق . » دیرلر . خواجه آرتیق قیزوب اشکدن کندی‌ده اوغلی‌ده اینرلر . اوکلرینه قاتارلر. چوق کچمز بالتصادف بر قاچ آدم دها راست کلیرلر .. « الله الله!.. بونه بودالالق . اشك اوکلرنده بوم‌بوش خوپلایه صیچرایه قوشسون‌ده کندیلری بو صیجاقده توزه طوپراغه بولانه‌رق قان تر ایچنده یایان یوروسونلر .

دنیاده نه شاشقین آداملر وار . » دیدیکلرینی ایشیدنجه خواجه دیمش‌که : لکن یاهو! بو خلقك دیلندن قورتوله بیلن وارسه اوکا عشق اولسون . [۱]

﴿ لطیفه ﴾ برمجلسده جندیلکدن بحث اولونیورمش. هرکس کندی ییکیتلکنه دائر حکایه‌لر سویله‌یورلرمش. خواجه‌یه‌ده هوس کلمش دیمش‌که: فلان چفتلکده ایدم. کاهیالر آت کتیردی. قیش باشه قدر هارینلاشمش. اله آووجه صیغمایوردی. کویك بابا ییکیتلرندن بری بینمك ایسته‌دی. یانینه یاناشدیرمادی. بریسی اوزرینه آتیلادی، اونی‌ده قالدیردی یره ووردی. بر دیکری دها کلدی. اوده بینه‌مه‌دی. باقدیم‌که هپسی نافله . بکا بر غیرت کلدی. دها او وقت کنجم. همان اتکلریمی بلیمه چمره‌دیم. قوللاریمی صیوادیم. ال چاوقلمیله حیوانك یله‌سندن طوتوب بر برتاو ایتدیم ..... [دیرکن چفتلکده حاضر بولونانلردن بری او اثناده ایچری کیری ویرنجه خواجه مرحوم] ...... بن‌ده بینه‌مه‌دیم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك ایکی زوجه‌سی وارمش . هر ایکیسنه‌ده آیری آیری برر ماوی بونجوق ویروب « صاقین بونی اورتاغکه کوسترمه. بو بنم نشانهٔ محبتمدر. » دیمش» برکون ایکیسی بردن اوزرینه هجوم ایدوب (هانکیمزی چوق سورسین. کوکلك اصل کیمده‌در.) دییه صوردیقلرینده « ماوی بونجوق کیمده ایسه بنم کوکلم اونده‌در. » دیرمش. قادینلر هرایکیسی‌ده قلباً (بنی چوق سوییور) دییه متسلی اولوب اورتاغینه قارشی تشفیٔ صدر ایدرمش . خواجه‌ده بو یولده اونلری اداره ایلرمش . [۲]

﴿ لطیفه ﴾ قومشولرندن بری پرتلاش « آمان خواجه افندی . بزم اوده قاریمله بالدیزم فنا حالده غوغا ایدییورلر . بربرینی بوغیورلر . رجا ایدرم ، کل شونلره نصیحتمی ایده‌جکسین ، نه یاپه‌جقسین . بر چاره‌لرینه باق . . بن عاجز قالدیم . » دیر. خواجه صورار : غوغانك اساسی یاش اوزرینه‌می ؟ . او آدم

[۱-۲] بو حکایه‌لر باشقه‌لرینه‌ده اسناد اولونور . خواجه‌نك زوجه‌سی وفات ایدوب تکرار تأهل ایتدیکنه و زوجه‌سنك خواجه‌یه غدر ایله‌دیکنه دائر حکایه‌لر وارسه‌ده ایکی قادینی بر زمانده جمع ایله‌دیکی شایع دکلدر .

« خیر افندیم . باشدن بحث ایتدیکلری یوق . » دیینجه خواجه « هایدی اوغلم ، هایدی !. تلاشده معنا یوق . کیت اوبکه !. شیمدی یه قدر اونلر باریشمشلردر بیله !. » دیمش .

《 لطیفه 》 خواجه‌نك معتادی افطاردن صوکره مختصراً آقشام نمازینی قیلوب طعامنی ایدرمش . بر آقشام افطاره چاغیرمشلر . مرتّب اوله‌رق امامه تنبیهات لازمه‌یی ویرمشلر . شاعرك « صور صفت زد صفیر ازپی اشباع سین - یك دو سه ساعت کشیده مدّ ولاالضّالّین » طرزنده تصویرایله‌دیکی وجهله امام تجویده صوك درجه رعایتله کلمه‌لری اوزاته‌رق سورهٔ فاتحه‌یی اوقومش . خواجه ایچه اوفکه‌لنمش . تام فاتحه بیتوب‌ده امام (یس !...) دیینجه خواجه « علم‌الله تحمل ایده‌مم .. هرشیئك بر صیره‌سی وار . » دییه جماعتدن فراغت ایده‌رك منفرداً قیلق اوزره صفدن کری چکیلمش . امام (والقرآن الحکیم ..... الله اکبر) دییه رکوعه اکیلنجه « باق بوکا دییه‌جك یوق !... » دییه‌رك چابوجاق تکرار اقتدا ایتمشدر .

《 لطیفه 》 خواجه مرحوم برایش ایچون اقشهردن مملکتی اولان سیوری حصاره کیتمش . فنا حالده آجیقمش . پاره‌سی‌ده یوقمش . چارشیدن کچرکن باقمش که بر فوروندن تازه تازه اکمك چیقیور . مسك کبی قوقوسی اطرافه یاییلیور . کوشه‌ده اوتوران اکمکجی‌یه : « اکمکجی بابا !.. بوا کمکلر سنکمی؟ » دیمش . اکمکجینك غایت طبیعی صورتده « اوت بنمدر !. » دیمه‌سینه خواجه هیجانله تکرار بتکرار « قوزوم اکمکجی بابا !. کرچك بونلرك هپسی سنکمی !. آیاغکی اوپه‌یم، شوراده نه‌قدر صیجاجق یاموق کبی صومونلر وارسه هپ سنکمی ، هپسی !. » دییه زورلاینجه اکمکجی « نه اوقدر زورلاسین !. هپسی‌ده بنمدر !. » دیمکله خواجه کمال اهتمامله « نه‌باقوب طوریورسین اویله‌ایسه !.. یه‌سه‌ك آ !..» دیمشدر . [۱]

[۱] بوحکایه برفقیرك برنقاله « اوسته باللی یاغلی یومورطه‌ك وارمی » دییه سؤال ایدوب (اوت !..) جوابنی آلنجه (اویله ایسه نه‌یه قایغانه یاپوب یاپوب‌ده یمه‌یورسین) دیمه‌سی صورتیله‌ده منقولدر .

﴿ لطیفه ﴾ ولی افندی زاده کبی او زمانك کبارلرندن بری خواجه‌یی افطاره چاغیرمش . کوندوزدن جلب ایدوب جامع جامع طولاشدیره‌رق حدندن زیاده آجیقدیرمش . افطار زمانی یمك اوطه‌سینه کیریلوب‌ده موضع مخصوصنده هندی طولماسی ، باقلاوه ، بورك کبی شیلری خواجه کوز اوجیله تماشا ایدینجه صبروقراری الدن کیتمش . آغزینك صویی آقمغه باشلامش . صوفره‌یه اوتورمشلر . اعلا براشکنبه چورباسی کلمش . خانه صاحبی هزاران وقارله برقاشیق آلوب « آ ... های الله مستحقکی ویرسون . کاهیا افندی سکا قاچ کره تنبیه ایتدیم که شو آشجی‌یه سویله ؛ چوربایه صاریمساق قویماسین دییه . قالدیریك قالدیریك ! . » دیر ، چوربایی کاسه‌دن بر قاریش کوبوکی طاشمش اولدیغی حالده قیریته قیریته قالدیریرلر . خواجه کوز اوجیله تشییع ایدوب حقیقتجه ایچینی چکر . خانه صاحبی « افندیم ! . بو آشجی مقوله‌سینه لاقیردی آکلاتمق قابل دکل . سن نه قدر سویله‌سه‌ك ینه او بیلدیکنی یاپار . » کبی لاقیردیلر سویله‌دیکجه مسافرلر هپسی بردن « اوت افندیم ! » دییه تصدیق ایدرلر . دیرکن هندی طولماسی کلیر . نار کبی قیزارمش . اطرافه مسك کبی رایحه‌لر صالمش . حشویاتی اولان قویو رنك پیرینج فیستیق اوزوم کبی شیلر خارجه طاشمش . افندی کمال نزاکتله برلقمه آلیر . برآتش کسیله‌رك « باش آغا ! . کچن کون سکا سویله‌مه‌دیممی . بو حریف بهارات قوللانماسین دییه . بکا قصدیکزمی وار . سن اولسون طوقوندیغنی بیلزمیسین . اوتوز سنه‌در قاپومده‌سین . الله هپکزك لایقکزی ویرسین . قالدیرك قالدیرك ! .. » دیر ، کمال عظمتله هندی طولمه‌سی لنکری‌ده کیدر . بیچاره خواجه کرچکدن حزین برصورتده درونی بر (آه ! ...) چکوب آرقه‌سندن باقه قالیر . بر حرم آغاسی صیره‌یه رعایةً باقلاوه‌یی کتیریر . افندی خشمله برکره یوزینه باقوب « به‌سرسم عرب ! .. آچ قارنه طاتلیدن باشلانیرمی ؟ . ییقیل اورادن ! .. » دینجه بیچاره عرب بیدیکی قامچیلرك واهمه‌سیله دها الینی چکمه‌دیکی باقلاوه طاباغینی قایدینی کبی برنفسده قاپویی بولور . کندینی طیشاری‌یه طار آتار . خواجه باقارکه اك نفیس یمکلر هپ برر بهانه ایله کری کیدییور .

همان قاشیغی یاقه‌لادیغی کبی موضع مخصوصنده طوران طابله‌نك باشینه چوکر . دومانیله مسکلر ، عنبرلر نثار ایتمکده اولان مولوزلی پیلاوه قاشیق آتمغه باشلار . خانه صاحبی سفره‌دن « افندی !. گل !.. نه‌یه صاووشدیك !. » دییه هایقیرنجه « آمان بکم ! بکا بر آز مهلت ویرك !. اوبر یمکلرك برر برر جرم وکناهی تعداد ایدیلوب جزاسی تعیین ایدیلنجه‌یه قدر بنده‌کز شو بزم اسکی دوست ایله برمقدار کوروشه‌یم . حال خاطر صوره‌یم . درونتی یوقلایه‌یم . سز ایشیکزه دوام ایدیك ! . » دیمکله حضاردن قهقهه‌لر باشلایوب کولوشه اویناشه کمال انبساطله طعامه ابتدار ایله‌مشلردر .

خواجه مرحومك طابله باشنده پیلاوه قاشیق آتدیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه سیوری‌حصار قاضیسی ایکن ایکی آشفته خانم خواجه‌نك حضورینه چیقوب بری « افندیم ! بن بوخانمه باباغی ایپ ایصمارلادیم . او »

شو صاچیم گبی اینجه اینجه شیلر بوکمکه باشلامش . نمونه‌سینی گوستردی . بویله یاپه‌جقسه بن سوزیمدن دونديم . ویرسین پاره‌لریمی !.. » دیه هزاران عشوه ونازله یوزینی نیم آچوب صیرمه صاچلرینی خواجه‌یه عرض ایله‌دی . خواجه « سبحان الله !... » دییوب دیکر خانمه توجهله « سن نه یوبوروسین !.. » دیمکله دیکری سینه بر اهتزاز ، بر حرارت ویره‌رك ـ صانکه بك حدتلنمش گبی « افندیم !.. بزم مقاوله‌مز شو بارماغم قالیلیغنده باباغی چماشیر ایپی ایدی . یوقسه [قولینی صیوایوب] بیله‌کیم قالیاغنده کندیر بوکمك دکلدی !... » دیه شاعرك : (آلیجاق دستینه موسانی بربر عیسی ـ کوستریردی ید بیضاسی کوموشدن بیلکی) منطوقی وجهله سرد مدعاده ید بیضا کوسترنجه زواللی خواجه‌یی (أل ویریر !..) دیمکه مجبور ایتدیکدن صوکره متبسمانه هرایکیسنی‌ده باشدن آیاغه قدر سوزوب « هایدین قیزلرم !. اوزلاشین . » مدعا علیهایه خطاباً « سن‌ده براز قالینجه طوت . او قدر اینجالتمه که صباحلایین خواجه‌کزك گوکلی گبی چابوجاق اوزوله‌سین !.. » دیمکله فتانه‌لر گولوشه‌رك چکیلوب کیتمشلردر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر یره مسافرلکه گیتمش ، بر آز گیج قالمش . خانه صاحبلری یمکلرینی ییمش اولملقله برابر خواجه‌یی‌ده طعام ایتمش ظن ایله‌مشلر . خواجه‌یه شربت اکرام ایله‌یوب طاتلی طاتلی بر مدت قونوشدیقدن صوکره « الله راحتلق ویرسین !.. » دییه‌رك چکیلوب گیتمشلر . خدمتجی غایت مکلف بر یاتاق یاپوب اوده بیراقش گیتمش . خواجه تنها قالینجه آچلغك تأثیرینی دها زیاده حس ایتمش . اویقو ایله کچیرمك ایستمه‌مش . قابل دکل ، موفق اوله‌مامش . آرتیق بوسبوتون سیکیرینه طوقونه‌رق اوطه اورته‌سینده دونمکه باشلامش . باقمش که اوله‌جق شی دکل ، چیلدیره‌جق . همان گیتمش ، مابین قاپوسینی وورمش . ایچریدن تلاشله قوشوشوب « نه‌در او ، نه‌در او !.. » دیدیکلرنده خواجه بر طور استرحامکارانه ایله « افندیم !. بنم ایچون تکلف ایتمشسکز . غایت مکمل بر یاتاق یاپمشسکز . حال بوکه بن فقرالقدن یتشمه بر آدمم . بوگبی مکلف یاتاقلر بزم اویقومزی قاچیریر ، سز بکا لطف ایتسه‌کزده بر کوك پیده‌سی احسان بویورسه‌کز . دها

ممنون قالیرم. بر مقدارینی باشیمك آلتینه یاصدیق مابقیسینی اوستیمه یورغان یاپارق آلتنده میشیل میشیل اویورم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك قاضیلکی هنکامنده بر حریف خصمنی یاقه‌سندن طوته‌رق حضورینه کتیروب « افندم ! بو آدم بندن رؤیاده شیقیر شیقیر بیکیرمی آقچه آلدی. شیمدی ایسته‌یورم . پاره‌لریمی ویرمه‌یور » دیر. خواجه مرحوم ابرام ایدوب مدعی علیهدن بیکیرمی آقچه‌یی تحصیل ایدر . اوکنده‌کی چکمه‌جه‌یه شیقیر شیقیر پاره‌لری صایدیقدقدن صوکره مدعی‌یه « آل شو شیقیرتیلری ! . » مدعی علیهه « آل سن ده پاره‌لریکی ! . هایدی یریکزه حقنه تجاوز ایتمه‌یك ! . » دییوب حریفلری صاومش وبو حکمیله حضاری حیران ایله‌مشدر .

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك رؤیاسنده کندیسنی بحضور ایدنی اولدورورمش . خواجه بونی ایشیتدیکی کبی بیلی بی پیرتی بی طوپلانجه طوغری کوینه فرار ایتمش . اوته‌کی بریکی « جانم خواجه افندی ! . بر حریفك بیلدیزی یالیکیز سنکله باریشه‌بیلدی . نه‌یاپسه‌ك نه دیسه‌ك سکا قیزمایور . مملکتده فائده‌ك طوقونیور . نه‌یه بیراقدیك کلدیك. » دیدکلرنده خواجه مرحوم دیمش که : اللهك عنایتیله اویانیق ایکن هر نوع معامله‌سنه اجابنه کوره مقابله ایدرك اداره ایده‌بیلیرم . هیچ اولمزسه ممکن مرتبه اجتناب واحتراز واحتیاط ایدرم . فقط رؤیاسینه کیرمه‌مك ، کیردیکم صورتده آرزوسی وجهله حرکت ایتمك الیمده دکل .

﴿ لطیفه ﴾ ینه برمسافرلکده یاتاغی اوزرینه قوجه‌مان بر پاموقلی کیجه‌لك قاووغی [۱] قویمشلر. چوزه‌سینی چیقاروب اورته‌سندن باغلایه‌رق کندی کندینه « یارین چوزر، ینه حالیله بیراقیرم . » دیمش یاتمش. خانه صاحبی خواجه قالقمه‌دن

[۱] اسکی زمانده آتالریمز باشلرینه غایت ایری ویوکدن معمول کلاه ویا پاموقلی قاووق کییوب اوستینه جسیم ، هیبتلی صاریق صاردیقلری معلومدر. اوجسیم سربوشیه آلیشان باشلر چیپلاق طورمغه بالطبع تحمل ایده‌مزمش تونکچون برده کیجه‌لك قاووقلری اولوب یاتیرکن باشلرینه کیرلرمش . حالا باشینه کیجه‌لك کیینلرمز نادر دکل .

اوطه‌یه «اتما اویقو ها!... خواجه افندی اصحاب کهفه‌می قاریشدیك!..» دیه‌رك لطیفه کویانه، لا ابالیانه ایچری کیرمش . خواجه‌نك باشنده عجیب‌الشکل نسنه‌یی کوروب بر آز دقت ایتدیکدن صوکره آکلایه‌رق « آ!.. خواجه افندی ، قاووغی بوغمشسین !. » دیینجه خواجه « نه‌یاپه‌یم اولاد !.. بن اونی بوغماسه‌یدم او بنی بوغه‌جقدی . » دیمش .

خواجه مرحوم باشنده‌کی کیجه‌لك قاووغینی اورته‌سندن بوغوب خانه صاحبیله محاوره‌سیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك بقاله اللی اوچ آقچه بورجی بیریکمش . بر اوزون زمان ویره‌مه‌مش . برکون خواجه احبابیله برابر چارشیده بر محلده اوتورورکن بقال قارشیسنه کچمش ، ایکی الیله اشارت یاپه‌رق پاره‌لری

ویرمزسه‌ك سنی احبابك یاننده تزییل ایدرم !.. » معناسینی اشراب ایدرمش.
خواجه باشبنی او بر طرفه چویرنجه قارشیسینه کچه‌رك ینه اشارت یاپوب
حالیله طوریله خواجه‌یی تهدید ایلرمش . بوکبی معـامله‌یه هیچ تحملی اولمایان
خواجه مرحوم برایکی دفعه باشبنی صاللایوب درونندن (لاحول) چکمشسه‌ده
قارشیسنده‌کی (لاحول) ایله دفع اولور شیطانلردن اولمامغله معامله‌سینده اصرار

خواجه مرحومك آله‌جقلیسی ایله غوغا ایتدیکیدر

ایدر . خواجه‌ده جهراً « یاربی ! سن صبر ویر . بنی شوچیرکفه مسلط ایتمه »
کبی سویله‌نمکه باشلاینجه احبابی مسئله‌یی حس ایدرلر . بقال ینه اصرار ایدر .
آرتیق خواجه‌نك صبری توکه‌نیر . برحدت بقالی چاغیریر . « بقال ! . بنم سکا
قاچ آقچه بورجم وار . !.. » ـ « اللی اوچ!.. » ـ « بك اعلا . یارین کل ،
ییکیرمی سکز آقچه‌سینی آل ! . اوبریسی کون کل . ییکیرمیسینی دهـا آل ؛

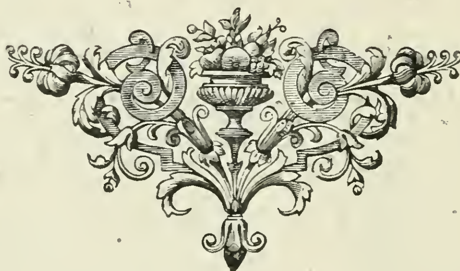
ایتدیمی قیرق سکز ! . کری‌یه نه قالیر ؟ . طوپی بش آقچه‌جغز ! . به تربیه‌سز حیاسز حریف ! . بش آقچه‌جغز ایچون اوتانمزمیسین چارشیده بازارده ، یار واغیاره قارشی بنی رسوای ایتمکه ! . یازیق سکا ! . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بریسی خواجه‌نك یاننده اوتوروركن قضارا سسلیجه یللنمش . صوکره اکینی بللی ایتمه‌مك ایچون آیاغیله تاخته‌یی قیجیرداتیرمش . خواجه مرحوم دیمش که : هایدی تاخته سسینی اونك سسینه بکزه‌تدیك دیه‌لیم . یا قوقوسینی نه یاپه‌جقسین .

﴿ لطیفه ﴾ مشهور تیمورلنکك اوردوسنده فیللر اولدیغی و حتی انکوری محاربه‌سنده برچوق فیللر قوللاندیغی معلومدر . بوفیللردن بیریسی‌ده خواجه‌نك کوینه بسله‌مك ایچون کوندرلمش . فیل کویده نه قدر مزروعات وارسه سیلمش سوپورمش ، بر شی بیراقمامش . بوتون کویلی آیاقلانوب خواجه‌یی اوکلرینه قاته‌رق حضور تیموره شکایته کیتمشلر . ظالمك قورقوسندن برر ایکیشر سیویشوب خواجه حضوره داخل اولورکن برده باقمش‌که کیمسه قالمامش . خواجه کندی کندینه « سزی طبانسزلر سزی . بنی کونده‌دن آتمقلغی سزه کوستره‌یم . » دییوب همان سله سربه حضوره داخل اولور . تیمور سبب تشریفنی صورنجه « افندیم !. کویلی قوللریکز کویمزه کندی خاص فیللریکزدن برینی مهمان بویوردیغکزدن طولایی بنده‌کزی کوندردیلر . بو وسیله ایله مظهر التفات اولدیقلرینه عرض شکران ایله‌یورلر . آنجاق بیچاره فیل دیار غربتده اشی ، کندینه انیس اوله‌جق بردیشی بولونمه‌دیغی جهتله آه واینی بزی دلخون ایدییور . کویلی قوللریکز بنده‌کزله برابر کلمشلرسه‌ده حضوره داخل اولمغه جسارت ایده‌مه‌یوب تبشیر داعیانه‌مه انتظار ایتمکده‌درلر . بووسیله ایله بزی خصوصی وتکلیفسز تبعه‌کزدن عد بویوزورسه‌کز حشره قدر منتدارلغمز دوام ایدر . » دیمکله پادشاه پك زیاده محظوظ اولوب خواجه‌یی خلعت و هدایا و احسانه تلطیفاته مستغرق ایله‌مش . کویلی‌یه‌ده بول بول قورو سلاملر کوندرمش . همان

اراده ایتمش . درحال خواجه‌نك كوینه بُرده دیشی فیل كوندرلمه‌سی تقرر ایله‌مش .

خواجه بو خبری آلوب كچیردیكی تهلكه ، و نائل اولدیغی احسان سببیله كمال نشئه ونشاطله كویه وارنجه كویلیلر باشینه بیریكوب « آمان خواجه افندی! نه یاپدیك . بزه بر خیرلی خبر ویر . » دیمه‌لریله خواجه مهم بر ورطه‌یی كمال موفقیتله آتلاتانلره مخصوص بر غرورله « مژده !... دیشیسی ده كلییور ... » دیمشدر . [۱]

[۱] بو حكایه‌لرك هپسی‌ده باشقه‌لرینه دخی اسناد ایدیلمشدر . فقط اكثریسی ملی اولوب باشقه قوملردن منقول اوله‌دیغندن خواجه مرحومك اولمه‌سی دخی محتملدر . والعلم عندالله تعالی .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه‌نك زماننده قونيه‌ده غايت ارتشا ايله مألوف بر قاضى وار ايمش . خواجه بر اعلامى تصديق ايچون قونيه‌يه كوندروب آيلرجه انتظار و آجى طاتلى تأكيدات‌ده بولونديغى حالده بر تورلو اعلامى چيقارته‌مامش . بالذات قونيه‌يه عزيمته مجبور اولمش . قوجه‌مان بر چوملكى‌ده هديه اوله‌رق تقديم ايله‌مش . قاضى چوملكك آغزينى آچوب اعلا رواق بال ايله مالى اولديغنى كورونجه سـلاملغه چيقوب خواجه‌يه غايتله حرمت ايتمش ودرحال اعلامى تصـديق ايدوب الينه ويرمشـدر . خواجه اعلامى قوينه صوقوب قاضى‌يه معنيدار بر نظرله و داع ايدرك كيدر . بر ايكى كون صـوكره قاضى افندى‌يه باشقه بريسى طرفندن قايماق‌اهدا اولونمغله همان بال چوملكينه مراجعت ايدر . كيجه‌يى طالديرديغى كبى ايكى پارماق بالك آلتى صاپ‌صارى قوبو بالچيق أولديغى تظـاهر ايلر . قاضى فنـا حالده حدّتله‌نوب همان محضرى چاغيره‌رق « كيت چاوق شـو كائناتك مسخره‌سى نصرالدين دينيلان حريفى آلداته‌رق بكا كتير !. » دير . محضر خواجه‌يى آقشهره عزيمت ايچون چارشـيدن اوته برى آليركن بولور. كمال تعظيمله اتـكله‌ديكدن صوكره « افندى حضرتلرى !. ناصلسه اعلامكك سبك وربطنده بر بوزوقلق اولمش . ويريكزده قاضى برادريكز همان اصلاح ايدوب كالاول اعاده ايله‌يه‌جكدر!. » دينجه خواجه برتبسم مستهزيانه ايله « بوزوقلق اعلام شرعيده دكل، سزك قاضينكك عقيده‌سنده !. [١] بزم اعلامى ـ الله راضى اولسون ـ معيتنده‌كى صلحاى مأمورين اصلاح ايله‌مشدر . جناب حق اونك كنديسـنى اصلاح ايله‌سون ! » دييوب همان اسباب سفرى تهيئه ايدرك شهردن چيقمشدر .

[١] على رواية « بوزوقلق اعلامده دكل ؛ بال چوملكنده !.. » ديمش .

آلاجه حمام جوارنده لبلبیجی خانی اوطه باشیسی (فلك علی افندی) ارسال ایله‌مشدر

﴿ لطیفه ﴾ آق شهر فقراسندن بری اله کچیردیکی قورو اکمکله بر قاتیق تدارکینی دوشونورکن برآشچی دکانی اوکینه کلیر . باقارکه ات تنجره‌سی فیقیر فیقیر قاینایور . قوقوسی اطرافه عنبرلر نثار ایدییور . همان تنجره باشینه چوکوب قوپاردیغی لقمه‌لری یمکك بوغوسینه طوته‌رق نملندکجه آغزینه آتارمش. آشچی بو نوع طعام ایدیشه شاشوب اوّلا کمال سکونتله سیر ایدر. فقیرك اکمکی

خواجه‌نك مدعی آشچی‌یه پاره‌نك سسینی ویردیکیدر

بیتدیکی کبی یاقه‌سنه صاریلوب یدیکی طعامك بدلنی ایستر . فقیر ، مادةً آشجینك برلقمه‌سینی بیله آلمادیغندن بحثله پاره ویرمکدن امتناع ایلر . او اثناده خواجه مرحوم آق شهرده حاکم ایمش [۱] آشچی فقیری حضور حاکمه

[۱] آتیده کله‌جکی وجهله خواجه مرحومك بر مدت کولکه قاضیلغی ایتمه‌سی اوله‌جق. بویله برحکایه‌ده اولجه کچمشدی .

گوتورور . خواجه مسئله‌یی علی‌الاصول دیکله‌دیکدن صوکره جیبندن ایکی پاره چیقاروب آشجی‌یی یاقیننه چاغیریر . « قولاغیکی ایجه بکا ویر ! » دییوب پاره‌یی شیقیرداتیر. آشجی‌یه « آل سسینی !.. » دیر . آشجی شاشقین شاشقین « افندی، بونه‌بچیم معامله ؟ » دینجه خواجه دیرکه : تام عدل وحقانیته موافق حکمدر . ! یمکك بوغوسینی صاتان پاره‌نك سسینی آلیر !

﴿ لطیفه ﴾ بایرام کیجه‌سی زوجه‌سی خواجه‌نك سودیکی برطاتلی‌یی پیشیرمش. قاری قوجه کولوشه ،اوینیاشه‌طاتلی‌طاتلی یه‌مشلر . برمقداری آرتمش ، صباحه صاقلامشلر . براز مصاحبه ایله کیف چاتدیقدن صوکره ـ صباحلایین ایرکجه اویانمق اوزره ـ خواب نوشینه طالمشـلر . او اثنـاده همان خواجه تلاشـله زوجه‌سینی دورتوب « آمان قاری قالق !. خاطریمه غایت مهم برشی کلدی . اونوتمغه کچیدیرمکه کلمز . زحمت اوله‌جق اما آرتیق مسـئله‌نك اهمیتینه باغشـله ! . آیاغیکی اوپه‌یم ، شـو طاتلی بقیه‌سینی چابوق کتیری ویر . » دیمکله قادین « نه‌در تلاشـك . بویله صیقی فیقی نه اولویورز . » دیمکه بیله میدان بوله‌مایوب همان قوشـه‌رق طاتلی طاباغینی کتیریر . خواجه طاتلینك باشینه چوکوب قادینك‌ده اتکندن چکوب یانینه چوکرته‌رك ایکی طرفینه باقه‌دن آتیشدیرمغه باشلار . ختامنده «اوخ !... » دیه کنیش برنفس آلدیقدن صوکره حرمی استیضاح کیفیت ایله‌دکده « آقشامدن طاتلی بقایه‌سی قالدی . خیـالی دائما ذهنمی طیرماله‌دینی جهتله راحت وحضورله اویقو طوتمه‌دی . دوشوندیم طاشـیندیم . (طعامك خیرلیسی بوغازدن آشاغی کیدنیدر . بیه‌یه‌نك مالیدر) قرارینی ویردیم . درحال موقع اجرایه قویدم . هایدی شیمدی عافیتله اویویه‌لیم . » دیمشدر .

(علی رضا) امضالی برذات طرفندن

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك قونیه قاضیسنه یابدیغی اویونی قومشولرندن بریده خواجه‌یه یاپمش. شویله‌که : خواجه شهره کیدن بر قومشوسینه برپارچه زیتون یاغی ایصمارلامش . حریف شیشه‌یه ادرار طولدوروب اوستینه بر پارچه یاغ قویمش . بری طرفده خواجه‌ده پاطلیجان آلوب حرمی قیزارتمه ادواتنی

خواجه مرحومك کندیسنه اویون ایدن قومشوسینه بالمقابله انفیه دیه نجاست قوقلاتدیغیدر

حاضرلامش . یاغ کلنجه قادین طاوایه قویوب اوجاغه بیندیرمکله چاتیر چاتیر . چاتلایوب غایت متعفن برقوقو نشر ایلر . برده باقارلرکه صاپ صاری ادرار . خواجه « خوش ایمدی کلخانی !.. » دییوب آره‌سی برقاچ کون کچر . بر برینه بکزر ایکی انفیه قوطوسی تدارك ایدر . برینه انفیه قویار . دیکرینه نجاست

توزی قویار . مذکور مُعَذِّب قومشو غایت انفیه تیریاکیسی ایمش . خواجه مناسب بر محلده طوروب قومشو قارشیدن سوکدیکی کبی خواجه کمال اشتها ایله بر انفیه چکوب بعده اوزون ، درونی بر « اوخ !.. آمان نه عنبر ایمش . گل کیفم گل !.. » کبی اشتها انکیز اوضاع وکلماتله قومشونک بورنینی شیپیر شیپیر طاملاتوب « آمان افندی ! ویر باقهلم شو سنك عنبریکی برده بز قوقلایهلیم ا. » دیمشسهده خواجه امتناع ایله « جانم ، حاکم افندی‌یه بر پارچه هدیه کلمش ، اوده شو قوطومی طولدوری ویردی . » دییه‌رك کوستروب قوینینه قویمش . تیریاکی قومشونك برچوق ابرامندن صوکره خواجه قوینندن دیکر قوطویی چیقاروب طایامش . قومشو پارماغینی اوّلجه کوکسنده‌کی دوکمه‌یه باصوب چوقرولتمش اولمغله چوقجه آلوب کمال شوقله تا بیننه قدر ایصال ایدنجه فرط تعفندن غشی اوله‌جق بر حاله کلوب حقیقةً اعجب العجائب بر صوراتله « الله لایقکی ویرسین . خواجه بونه ؟ » دینجه خواجه مرحوم « کچنکی یاغك طورتوسی !... » دیمشدر . [۱]

(مخلص) امضالی بر ذات طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ احبابندن بری بر دعواسنك عاقبتنی آکلامق ایچون خواجه افندی‌یه کلیر ، سرد مدّعا ایدر . ختام کلامده « ناصل افندی ! حقم یوقمی ؟ . » دیر . خواجه‌ده « حقلیسین برادر حقلیسین ! » دیر . خصمی ده خبردار اولمایه‌رق ایرته‌سی کونی خواجه‌نك خانه‌سینه کلیر . اوده ایشك نتیجه‌سینی حل ایتمك اوزره مسئله‌یی بالطبع کندیندن طرفه سرد وتفصیل ایله‌دیکدن صوکره « خواجه افندی ! نه دیرسین . بن حقلی دکلیمیم ؟ . » دیر . خواجه اوکاده « های های ! البته حقلیسین ! » دیر . تصادفاً قاریسی هر ایکی خصمك لاقیردیسینی‌ده ایشیدوب خواجه هر ایکیسینی‌ده حقلی چیقاردیغینی طویمغله ــ کویا خواجه‌یی اوتاندیرمق

[۱] بیلم خواجه‌نك زماننده انفیه اورالرده شایع اولدیمیدی .

قصدیله ـ « افندی ! دون قومشو قورقوت افندی گلدی . ایشینی آکلاتدی . (حقلیسین) دیدیگك . خصمی اولان سنجر باشه گلدی . اونده مرامینی آکلاتدی . اوکاده (حقلیسین) دیدیگك . بو ناصل ایش ! . سن قاضی ایسهك بن ده بو نجه سنه لك قاضی قاریسی یم . عین مسئله ده هم دعواجی ، هم خصم ایکیسی بردن حقلی اولورمی ؟ » دینجه خواجه مرحوم غایت فتورسزجه « صحیح قاریجغم ! سن ده حقلیسین ! . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بریسی آقشهر گولندن اغتسال ایده جك اولور . اوراده بولونان خواجه افندی یه « اغتسال اثناسنده نه طرفه دونه یم ! . » دیدیکده خواجه مرحوم « البسه ڭ نه طرفده ایسه اوطرفه دون ! .. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ قایین والده سی چاماشیر ییقارکن آیاغی قایوب ایرماغه دوشدیکینی وهنوز نعشی بولونه مه دیغینی شهره گلوب خواجه مرحومه خبر ویرمشلر . خواجه ایرماغه گیروب منبعه طوغرو آراشدیرمغه باشلار . دیرلرکه : افندی ! هیچ جنازه ایرماغك یوقاریسنه طوغرو ، دیك یوقاری ، گیدرمی ؟ . صویك جریانینی تعقیب ایدرك آلت باشه طوغرو آراسه ڭ آ . » خواجه باشینی صاللایه رق دیرکه : آه ... ! . سز اونك نه عکسی اولدیغینی بیلمزسیکز . اونك هر ایشی ترسدر . بنی بکا بیراقیڭ ، بن اونك خوینی تماميله اوکرندم . [۱]

نافعه نظارتی مأمورینندن مرحوم فکری بکك (لطائف نصرالدین) دن نظم ایله دیکی حکایاتدن اولوب نمونه اولمق اوزره بر ذات طرفندن ارسال ایدیلن ایکی حکایه در :

وضع حمل ایلرکن اهلی بر سحر — موم طوتارمش خواجه دستنده مکر
دم گلور مولود مشهودی اولور — ذاتنه بادئ خوشنودی اولور
دیرکن اول اثناده مولود دگر — کودك زاییده یی تعقیب ایدر

[۱] دیکر اوچ حکایه دها وار ایدی که عینی اولجه درج اولونمشدی .

خواجه بوحالی گورنجه ناگهان (یوف...)دیمشده مومی سوندرمش همان
قومشوقادینلرکه هپ موجود ایمش طاریلوب هر بیری خواجه‌یه دیمش
نوری شمعك ویرمه‌دن آفاقه فر بویله نازك دمده هیچ مومی سونر
خواجه‌دیرکه: بویله‌یانسه‌طورسه‌موم ایده‌جك شوقی کورن طاشره هجوم[١]

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحومك یمك طولابینه قاریجه‌لر اوشمش. قاری قوجه آییقلامقدن عاجز قالمشلر. او اثناده خواجه آبدست آلوب اویله نمازینی قیلمش. آرادن برساعت کچوب ایکندی‌یی قیلمق اوزره تکرار آبدسته قیام ایدنجه حرمی «افندی!. بش وقت ایچون بش آبدستمی آلینیر!.» دینجه خواجه مرحوم «سن اوطولابك بر چاره‌سینه باقمزسه‌ك بروقت ایچون بش آبدستده آلدیغمز اوله‌جق!.» دیمش. [صوکره بومحاوره شو یولده تعقیب ایدلمشدر.]

حرمی «ای امّا اون قولاج قویودن صو چیقاریجه‌یه قدر بن نه‌لرچکییورم، سنك اوندن خبرك وارمی؟» دیمه‌سینه دخی خواجه مرحوم «أوت افندم!. کمال شوقله بر ضرطه چکه بیلمك وبوسایه‌ده درونمده‌کی شیشی ایندیرمك اوزره تنها یرلر آرامق خصوصنده بن‌ده نه‌لر چکییورم.» دیمش.

(قارئلریمزدن بریسی) عنوانیله آلدیغمز بر حکایه‌در:

﴿لطیفه﴾ بر آقشام حرمی «افندی!. اوغلانه نه اولدی بیلم. طورمز آغلار. نه یاپسه‌م صوصمیور. بن عاجز قالدم. باق، سن براویقو نسخه‌سیی ویره‌جکسك. یوقسه (اصحاب کهف) دعاسینیی اوقویه‌جقسین. نه یاپه‌جقسه‌ك یاپ. هوپلاتوب صیچراتمه‌دن قوللرم قوپدی. هانده ایسه شارق دوشوب بایله‌جغم.» دییه هیجانله هجوم ایدر. خواجه «طور، باقه‌لم آیول. اوقدر

[١] دیکر بر حکایهٔ منظومه دها وار ایدی. فقط اصل منثوری درون کتابده مسطور اولدیغی جهتله یازیلمه‌دی.

تلاش ایتمه . برچاره‌سینه باقاریز . هایدی سن شوکتابی آل‌ده اوکینه آچی ویر . آره صاره یاپراقلرینی چویر . » دییه الینه برکتاب طوتوشدیرر . قادین عفریت کسیلوب « افندی ! . بن اولسه‌م غالبا سکا آلای گله‌جك . اویله یا ! . سزك ایچون دها اعلا . یکی برخانم دها آلیر ، برمدت‌ده اونك ذوقینی چیقاریرسین اوسته‌ده یوق باشده یوق ، اوتوز سنه‌در صاچیمی سوپورکه ایتدیم ، بوأوه حیاتمی صرف ایله‌دیم . بنم اولادم‌ایسه سنك‌ده یابانجیك دکل‌آ . هروقت آلای سوکمز ! . » دییه آتشلر صاچنجه خواجه « به قاری ! اکر بنم‌ده بربیلدیکم وارسه دیدیکمی یاپ . یوقسه نه‌یه اوستمه گله‌رك نافله کوکلی قیروب حضوریمی بوزییورسین ! . » دینجه قادینه برپارچه اعتدال کله‌رك ، فقط ینه برلسان جنکجویانه ایله « یکی ! بوکتاب نه‌در ؟ . نه اوله‌جق ! . » دیمکله خواجه « هاه شویله ! . پشین سببنی آکله ؟ . صوکره فکریکی سویله ! . بو (قدوری) کتابیدر . هرنه زمان جامعه‌ده درسه باشلارسه‌م بزم ملالر باشلارلراوبوقلامغه . حتی بعضلری‌ده خورلایوب صایقلامغه . بالطبع عقلی باشنده ، خیر ومنفعتنی بیلیر ، صاچلی صاقاللی ، قوجه‌مان آداملره بویله سحر گیبی تأثیر ایدن برکتاب ؛ مینی مینی چوجوغی آفیون گیبی صیزدیره‌جق . » دیر ، قادین ناچار قالمقله دیدیکی کبی یاپار . حقیقةً خواجه‌نك برکات انفاسیله چوجوقده درحال اویور .

عساکر عثمانیه یوز باشیلرندن ناظم بك افندینك هدیه‌سیدر :

﴿لطیفه﴾ خواجه پنجره‌دن سوقاغی سیر ایدرکن اوزون مدتدر بورجینی ادا ایده‌مه‌دیکی آلاجقلیسی قارشیدن سوکدیکینی کوروب حرمینه « قوزوم خانم ! هایدی شو حریفه سکا سویله‌دیکم وجهله قاپی آرقه‌سندن جواب ویرده بلکه براوزون مدت تجیزیندن قورتولوروز . » دیمشسه‌ده ینه طوره‌مایوب محاوره‌لرینی دیکله‌مك اوزره آرقه‌سندن کندیسی‌ده گیدر . آلاجقلی دق باب

ایدر. قادین قاپی‌یی آرالق ایدوب آرقه‌سیندن نه ایسته‌دیکنی صورار. آلاجقلی « خانم! ظن ایدرم‌که آرتیق شیمدی‌یه قدر سسمدن بنم کیم اولدیغم آکلاشلمشدر. بو یوزیجی کلمیشمه سبب‌ده ینه شو آلاجق مسئله‌سیدر. آرتیق ایش عیبی‌ده کچدی. سن اونی بکا چاغیر؛ برایکی چیفت سوز‌ه‌وار.» دیه قاتی‌قاتی سویله‌مه‌سینه مقابل قادین کمال رفقله افندیم! افندی بوراده دکل. مع مافیه هر نه سویله‌یه‌جکسه‌کز بکا سویله‌یه بیلیرسیکز. شکایتکزده‌ده عامیله حقلیسکز. حتی

خواجه مرحوم قاپی آرقه‌سیندن حرمینک اوموز باشندن باشینی اوزاتوب آلاجقلی ایله محاوره‌سیدر.

بوکونه سوز ویرنده بنده‌کزیم. فقط مع التأسف هنوز حاضرلایه‌مادیق. امّا یاواش یاواش تدارك ایتمکه چالیشه‌جغز. افندی قاپومزك اوکینه بر صیره چالی دیکه‌جك. کویك سورولری دائما قاپومزك اوکندن کچر. اونلر سوروندیکجه بر خیلی یوك حاصل اولور. اونلری آلوب اکیره‌جکز، بوکه‌جکز، ایپلك

یاپوب صاته جغز. اثنا سیله ده بورجمزی ادا ایده جکز. بز کیسه جکلرك حقینی ییه یز.»
دیینجه حریف پاره سینك غیرقابل تحصیل اولدیغینی آکلامقله برابر شو صورت
تسویه خوشـینه گیتمش اولمه لی که اختیارسز گولمکه باشـلامش. خواجه داین
عبوسـینك چهرهٔ بشوشینی کورنجه طایانه مایوب قادینك آرقه سـیندن باشینی
اوزاته رق آلاجقلی یه خطاباً «گیدی کوفته خور! . ایشیکی صـاغلام قازیغه
باغلادیکده شیمدی کیفکدن کیس کیس گولرسین ها! ..» دیمشدر. [۱]

(هلال مطبعه سی) مؤسسلرندن عاصم بك افندی برادریمز
اهدا ایتمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم قونیه ده ایکن حاکمـك حضورینه چیقوب
برقاضیلق طلبنده بولونور . هر طرفك قاضیسی دها یکیدن نصب اولوندیغندن
آچیق قاضیلق اولمه دیغنی سویلر . مرکزده مناسب برمأموریت ایستر . هر نه
طلب ایله دیسـه حاکم افندی بر بهانه ایله امتناع ایلر . نهایت خواجه دیرکه :
افندی حضرتلری ! . مادام که بکا بویوك برحسن توجه کوسـتربیورسیکز .
مادام که مناسـب بر ایش اولورسه بهمه حال اعطا بیوره جغکزی قویاً تأمین
ایله یورسیکز . سزدن برایش ایسته یه جکم که آچیقدر . هیچ طالبی، رقیبی یوق.
حکومته ، اهالی یه ضرری طوقونمز . سزه یاردیمی اولور . حل ایده مه یه جککز
مشکل ایشلردن سزی قورتاریر . حاکم افندی « بکی ! . نه ایسـه او وظیفه
سویله ده توجیه ایده یم ! » دیینجه خواجه « بنی معیتکزده کولکه قاضیسی نصب
ایدیکز ! . » دیر . بوعنوان؛افندینك ومعیتلرینك خوشـینه کیدر . افندی
« هایدی سنی کولکه قاضیسی نصب ایتدیم ! شوراسی ده اوطه کدر » دییه رك
بر اوطه کوستریر . خواجه کمال جدیتله کچر کوشـه یه اوطوریر . اوکینه بر

[۱] دیکر برحکایه درون کتابه وقتیله تسطیر ایدلمش ایدی .

چکمه‌جه قویوب اوزرینه یازی طاقیمی ، برخایلی اوراق وضع ایلر . هرگون وقتیله اوطه‌سینه دوامه باشلار .

برگون حضور حاکمه بر حریف خصمنك یاقه‌سندن طوتوب سوروکله‌یرك گتیریر . دیرکه :

— افندم . بو آدم بنم حقمی ویرمه‌یور .

حاکم — حقك نه‌در ؟ نه ایسترسین بو آدمدن !

مدعی — بو آدم اغنیادن سراج‌الدین افندینك اوتوز جکی اودونینی یاردی ! او هر بالطه‌یی اوردیقجه بن‌ده قارشیسنه کچدیم ، « هینغ هینغ ! » دییه قوت ویردیم ، تشجیع ایتدیم [۱] بو صورتله یاردیم طوقوندی . شیمدی کندیسی پاره‌لری آلدی . بنم خدمتمه مقابل هیچ بر شی ویرمه‌یور . حاکم مدعی علیهدن (هینغ) دیمك ماده‌سینی سؤال ایدوب جواب تصدیق آلدی . وفقط نه گیبی برمعامله یاپه‌جغینی بیله‌مه‌دی . متحیر قالدی . دوشونورکن عقلینه (کولکه‌قاضیسی) کلدی . بونك اوزرینه مدعی‌یه :

— بز بو ایشه قاریشمایز . بوکبی احکامی شو قارشیکی اوطه‌ده اوتوران (کولکه قاضیسی) رؤیت ایدر . دییوب محضر باشی‌ایله اورایه‌سوق‌ایلر .

حاکم کندیسی‌ده قاپی پرده‌سی آرقه‌سندن‌جریان ایده‌جك معامله‌یی غایت مراقله دیکله‌مکه باشلار .

خواجه دعوا مقدماتینی بالاده‌کی منوال اوزره استماع ایله‌دیکدن صوکره مدعی‌یه :

— اوت ! حقکدر . نه دیمك ؟ سن قارشیسنده طور . هربالطه اوردلشده بوقدر یورول . تکمیل پاره‌یی او آلسین . بو اولورمی ؟

مدعی علیه — آمان افندیم ! اودونی بن یاردیم . اوقارشیمده سیر ایتمکله نه حقی اوله‌بیلیر ؟ .

---

[۱] بعض ذواتك وقفیه‌لرینك فوق‌العاده مکملکندن بحث ایله‌دیکاری صیره‌ده دیرلرکه : اوقدر چوق وظیفه‌لر یاپمش‌که قهوه دوکنك « هینغ » دییجیسنه بیله برمقدار وظیفه تعیین ایله‌مش . بوندن‌طولایی هر کسه طالقاووقلق ایتمك ، یارانمق ایچون اولور اولمز هرنوع کلاملرینی تصدیق ایله‌ین کیمسه‌یه « قهوه دوکیجی‌نك هینغ دییجیسی » دیرلر .

خواجه — صوص ! . سنك عقلك ایرمز . چابوق بکا برآقچه تاخته‌سی گتیریك . آقچه تاخته‌سینی کتیریرلر . خواجه اودون یارمجیدن پاره‌لری بالتمام آلیر . یوکسکدن بربربر تاخته‌اوزرینه صایار . اودونیارانه « آل شوپاره‌لری.» هینغ دینه‌ده « هـایدی سن‌ده پاره‌لرك سسینی آل . » دییوب بوغریب فصل دعوایه حضاری حیران ایله‌مشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بینه برکون حضور حاکمه ایکی کیشی کلوب شویولده بسـط مدعا ایدرلر .

مدعی ـ افندیم ! . بوآدم صیرتینه اودون یوکله‌تمش گلییوردی . آیاغی سنده‌له‌دی . دوشدی ، ییقیلدی . اودونلر صیرتیندن دوکولدی. بکا اودون یوکینی آرقه‌سینه قالدیرمقلغمی سویله‌دی . بن‌ده بوخدمتیه مقابل نه ویره‌جکینی صوردیم . « هیچ !.. » دیدی . « پکی !. » دیدیم ، راضی اولدیم . اودونینی یوکلتدیم . وعد ایله‌دیکی « هیچ » ی ایسته‌دیم ، ویرمه‌دی . شمدی بوندن هیچمی ایستریم . بنم حقیمی احقاق ایدیکز ! .

حاکم بونلری‌ده بونوع دعوایی فصل ایله‌مکده حذاقتی مجرب اولنان کولکه قاضیسنه حواله ایله‌دی . خواجه مرحوم مدعینك بالاده سرد ایله‌دیکی دعوایی علی‌الاصول برتفصیل استماع ایله‌دیکدن صوکره « های های ! . حقکدر . البته وعدنی ایفا ایتمه‌لی . بورجینی ادا ایله‌مه‌لی . » دییوب اوتوردیغی میندر اوزرینه سریلان سجاده‌یی کوستره‌رك :

— کل یاوروم ! . یانیمه گل . شواوتوردیغم سجاده‌یی قالدیر ! نه‌وار اوراده

— هیچ ! .

همان آل‌ده گیت ! . هایدی هـایدی ، هیچ طورمه ! . آل حقیکی گیت ایشیکه ! . [١]

---

[١] خواجه مرحومك بویولده فصل دعوی ایله‌دیکنه دائر ایکی حکایه دخی بالاده یچمشدر .

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحوم قونیه سوقاقلرینی گزرکن بر بویوك قوناق گوروب بر مدت تماشاسینه طالمش . ارتفاع واحتشامینه حیران قالمش . قابو اوگنده طوران اوشاق « نەیه اوقدر دقتلی باقیورسین !. » دیینجه خواجه عجبا بوجسیم بنا نەدر ؟ دییه کندی کندیمه طالمشم !. » دیدی . اوشاق بیچاره خواجەنك ساده وپژمرده لباسینی وطور ساکنانەسینی گوروب ممسەمەیەرك آلای قصدیله (بوراسی دکیرمندر !.) دیەکله خواجه « عجبا بو دکیرمنده چالیشان حیوانلرده بوبنا نسبتنده قوجەمان شیلرمیدر ؟. » تجاهل عارفانەسینده بولونمشدر [١]

﴿لطیفه﴾ قضارا خواجه مرحومك خانەسنده آتش ظهور ایدوب قومشولرندن بری قوشەرق خواجەیی بولمش . « آمان افندی قوش ! اویك یانییور . قاپویی چالدیم ، چالدیم . هیچ سس ، صدا یوق . یتیش ! . » دیدیکده هیچ تلاش اثری گوسترمەیەرك « واللهی برادر !. بز خانمله امور بیتیەیی تقسیم

[١] استاد کبیرمعلم ناجی مرحوم براثرنده (تجاهل العارف) ی ذکر ایلەدیکی یردەدیرکه : برده بونك نقیضی واردرکه اوگاده (تعارف الجاهل) دینلسه بجادر . مثلا کبرادن برینك حضورندن برآرەلق مسافرلری چیقمشلر . تنفس اوطەسینده آیاقده قونوشیورلرمش . او اثناده بریسی جیبندن قابی آرقەسینه قیرلایان آلتونی آرامق ایچون ایکی بوکلوم بر وضعیتده ایکن خانه صاحبی ایچری گیری ویرمش . « بك افندی . قاپینك یاننده نه یاپییورسکز !. » دییه سؤال ایتمکله مسافر ظریف « تشریف عالیکزی حس ایتدیمده اتککزی اوپمکه قوشدیم !.. » دییەرك او ذات محترمی پك زیاده محظوظ ایتمش . آرقەداشی ایسه « خیر افندیم !. طوغروسی پاره دوشوردی ده اونی آرایور » دیمکله بالطبع برنجینك یالانی او محترم ذاتی نه درجه ممنون ایتمشسه ایکنجی کرچك دخی اورتەیه برودتله تلقی ایدلمشدر . ایشته بو جاهلك تعارفنه یعنی بیلمکجلك طاسلامەسینه مثالدر . آثار ادبیەده بوتون تعلیلات و تشبیهات بو بولده غایت اوفاق ونازك علاقەلرله وجوده کلمشدر .

مثلا (سن باغه کانجه کوزلریکی کورمکله نرکس محجوب اولوب بوینینی اکدی) دییەرك (زرین قدح) دیدیکمز نرکس ایله چشم دلبر آرەسنده شاعر ؛ لطیف بر مناسبت تصور ایدر بو مسئله حقیقت اولمەدیغی کبی مشابهتده بحق حاصل دکلدر . فقط شاعره بوقدری کافیدر . اوتەدن بریسی چیقوب ده (الله الله ! نرکسك جانیمی وارکه محجوب اولسون . خصوصا براوت گوزه ناصل بکزر) دیرسه طوغرو اولمقله برابرباردر .

ایله‌دیك . شیمدی پك راحتم . بن خارجدن قازانوب گتیرمه‌یی درعهده ایله‌دیم . امور داخلیه‌یه او باقار . نه زحمت ایسه گیت حرمه خبر ویر . بن اوخصوصه قاریشمام !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم اشکینی اوکینه قاتمش ، باغینه گیدرمش . یولده عوامدن بری خواجه‌یه یولداش اولوب لطیفه قصدیله « بویله ایکیکز نره‌یه گیدییورسیکز ؟. » دینجه خواجه همان درحال اشکی اشارت ایدرك « هله سز شیمدی شونکله قاردش قاردش گیده‌طورکده بنم شوراده آزیجق ایشیم وار . اونی تسویه ایده‌یم . صوکره سکا آکلاته‌جغمی آکلاته‌یم !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ متصلفلردن بری بر مجلسده بلافاصله دیر دیر دیرسویله‌نیرمش . وحضار مجلسك مجهولی اولمایان برچوق دیدی قودی‌یی بربری آردینه دیزرمش . بیچاره خواجه‌ده بر کوشه‌یه چکیلوب متصل اسنه‌رمش . ختام مجلسه قریب او حریف آلای ایدر گیبی « افندی حضرتلری !. سز هیچ آغزیکزی آچمایورسیکز . » دینجه ذاتاً صوصقدن خفقانلری درشمش اولان خواجه « آمان برادر . نه سویله‌یورسین !. حتی اوقدر آغزیمی آچدم که آز دها ییرتیله‌جق ایدی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون بر قادین یانینه گلینی آلوب خواجه‌نك زیارتینه گله‌رك یانه یاقیله چوجوقلری اولمادیغندن بحث ایدرمش . گلین‌ده حزین برطورله اوکینه باقارمش . قاین آنا « آه افندی حضرتلری !. صباح اولدیمی . قوجه‌سی بر طرفه ، قاریسی بر طرفه چکیله‌رك اویله محزون اوتورشلری وارکه . یورکلر پارچه پارچه اولور . اورته‌ده جیویل جیویل متصل سویله‌نیر . قوشار تپینیر ، براکلنجه ، برجانلی ببك اولمادیجه أویك نشئه‌سی کلمه‌یور . أویك ایچی صویی چکلمش دکیرمن گیبیدر . سزچوق شی بیلیرسیکز . الله عشقینه اولسون برعزیمتمی اوقویه‌جقسیکز . برتوتسومی ویرجکسیکز . بر علاجی تعریف ایلیه‌جکسیکز . حاصلی بزم برچاره‌مزی گور . » گیبی خواجه‌یی حقیقةً متأثر

ایتمشلر . خواجه مرحوم اشاغی یوقاری بیان ملاحظه‌دن صوکره یوزینی گلین خانمه دونه‌رك «قیزم ! عجبا بوحال سزه موروثمیدر . والده‌كزكده هیچ چوجوغی اولمه‌دیمیدی عجبا !. » دیمشدر .

(فینه‌دیقلیره محمد ضیا) امضاسیله كلن لطائفدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برای تحصیل قونیه‌یه كیتدیكنده آرقه‌داشی اوزمانه قدر گورمه‌دیكی مناره‌لری گوروب كمال حیرتله « عجبا بونی ناصل یاپارلر . » دینجه خواجه مرحوم « بیله‌یورمیسین آبول !. قویولرك ایچینی طیشینه چویریرلر !. » دیمش . [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برمجلس صحبتده ساقیز چیكنه‌یورمش . « یمكه بویورك !. » دیمشلر . هركسله برابر خواجه‌ده یمك اوطه‌سینه گیدركن ساقیزی آغزندن چیقاروب بورنینك اوجینه یاپیشدیرمش . « افندی !. نه‌یه اویله یاپدیك ؟. » دیدیكلرنده « فقرانك مالی گوزینك اوكنده طورمه‌لیدر . » جواب حكیمانه‌سینی ویرمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم مملكتی اولان سیوری حصاردن آق شهره ایلك گلدیكنده اوقوجه‌مان گولی گورنجه « باقیكز ، شوراسی كویك طاوارینی اوتلاتمق ایچون نه اعلا مرعا ایمش . چه فائده كه بورابه‌ده صو طولدورمشلر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بریلكن سفینه‌سیله سیاحت ایدییورمش . یولده شدتلی بر فیرطینه چیقمش . یلكنلر پاره‌لانمش . طایفه‌لر دیركه طیرمانوب یلكنلری

[۱] عبید زاكانی لطائفنده دیركه : ایكی قزوینلی برشهره گیدوب مناره‌لری گوردیكلرنده بریسی « آنالریمزك بویلری آلتمش آرشین اوزون ایمش دیدیكاری حقیقةً طوغرو ایمش باقیكز شونلری یاپانلر طبیعی نه‌قدر اوزون بویلی اوله‌جقلر !. » دیمكله آرقه‌داشی اونی تحمیق ایدرك « به بودالا هیچ اوقدر اوزون بوی اولورمی . بونلری اولا یاتیق اوله‌رق یرده یاپمشلر . صوكره بوصورتله دیكه قویمشلر . » دیمش .

باغلامغه اوغراشدیقلرینی خواجه گورونجه « آیول ، بوگمی دیبندن زیبلایور . سز تپه‌سیله اوغراشییورسیکز . گمینك صاللانمامه‌سینی ایسته‌یورسه‌گز دیبندن باغلاییکز !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك بریسنده آله‌جغی وارمش . بر صباح خایلی اوزاق محلده اولان خانه‌سینه کیدوب مطلوبینی ایسترسه‌ده حریف اون پاره‌سی دخی اولمدیغنی بیان ایدر . خواجه خائب وخاسردونر . یولده فنا حالده آجیقیر . براکمکجی دکانینه تصادف ایدرکه نار گبی قیزارمش صیجاق صیجاق اکمکلر قاییلش . آجلقدن کوزی دونمش اولمغله کنارده بولونان براکمکی آلوب ایلریده برسوکوت آغاجینك کولکه‌سینه اوتوره‌رق کوزینی سوی سمایه دیکوب « الهی بیلیرسین‌که آجم وبرپاره‌یه محتاجم . ینه بیلیرسین‌که فلان شخصده شوقدر غروش آله‌جغم وار . سن عالم الغیبسین وهر شیئه قادرسین . آرتیق ، اوحریفده‌کی آله‌جغمه محسوباً ایکی پاره آلده شو اکمکجی‌یه ویر . » دیه نیاز ایله‌دیکدن صوکره کمال تهالکله قوجه قوجه لقمه‌لری معده‌یه ایندیرمکه باشلامشدر . [۱]

اکمکجی مسئله‌یه مطلع اولدیقده خواجه‌یه بر مقدار یاردیم ایدرك تطییب خاطرینه چالشمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك صوفته‌لغی زماننده برآره‌لق سلاح طاشیمه‌سی شدیداً

[۱] بوحکایه کتب لطائفده شویولده مسطوردر . بربکتاشی فقیرینك الینه بریکرمی پاره‌لق متالیك کچمش . بقالك اوکینه فیرلاتوب اون پاره‌لق پینیر ایسته‌مش . آلمش . گری اون پاره طلب ایله‌دیسه‌ده (سن بکا اون پاره ویردك) دیه درویشی قوغمش . رجا ایتمش ، یمین وقسم ایله‌مشسه‌ده بقال اینانمامش . بیچاره النده پینیرله قالمش . (آه کاشکه اولجه اکمك آلسه‌یدم .) دیه دوشونورکن عقلنه برشی کلمش . کوزلری پارلامش . قارشیده‌کی فروندن اکمك چیقیور ، هرکس ماحشرالله قاپیشیورمش . همان بوده او غلبه‌لغه قاریشمش . کمال جسارتله اکمکجی‌یه (ویر اورادن براکمك !.) دیوب الیله پاره فیرلاتیر گبی یاپمش . آلمش یورویی ویرمش . اکمکجی (درویش بابا ! هانی اوتلق !) دیدیسه‌ده شدتله (ایشته ویردیم یا) دیمکله اطرافدن (ویردی ، ویردی ! بزده کوردك) دیمشلر . ایش بیتمش . شیمدی فقیر بکتاشی قارشیکی دیوارك کولکه‌سینه چکیلوب هم پینیر اکمکی طیقینیر . همده دیرمش‌که : یاربی !. ایشك حقیقتنی سن بیلیرسین ! بقالدن آل ، اکمکجی‌یه ویر .

منع ایدلمش ایمش . ناصلسه او آره‌لق خواجه مدرسه‌یه گیدرکن جبه‌سینك آلتنده قوجه‌مان قولاقلی بریاتاغان بچاغی ظهور ایدر . خواجه‌یی چال یاقه صو باشینك حضورینه گوتوررلر . صو باشی غضوبانه « افندی . سن حکومتك یاساغنی ایشیتمه‌دیکمی‌ده بویله گوپه‌گوندوز بوقوجه‌مان علامتی‌یانکده طاشییورسین دیمکله خواجه مرحوم « افندم . بن بونکله درس باقارکن کتابك یاگلشلرینی دوزلتیورم . » دیوب صو باشی دهازیاده غضبه کله‌رك « بن‌مله اکله‌نیورمیسین . هیچ بوقدر علامتله یاگلش دوزلتیلیرمی ؟ » دینجه خواجه دیمش که : آه اغا حضرتلری !. بعضاً اویله یاگلشلر اولیورکه بوبیله آز گلییور . [١]

﴿ لطیفه ﴾ بر قاچ باباس گلوب بر مشکللری اولدیغندن بحث ایله‌دیکلرینده خواجه مرحوم « سویله‌ییکز !. الله کریمدر !. » دیمکله باپاسلر « سزك پیغمبریکز معراج ایچون آسمانه ناصل چیقدی ؟. » دیه‌لریله مرحوم بلاتردد « سزك پیغمبریکز دردنجی قات گوکه چیقارکن قوررولان نردباندن !» دیه‌رك خصمی الزام ایله‌مشدر [٢]

مکتبی (م . نهاد) امضاسیله وارد اولمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم مرکبنه اودون یوکلتمش . اوستینه بینوب آیاقلرینی اوزنکی‌یه صوقه‌رق آیاقده دیم‌دیك طورورمش محله چوجقلری خواجه‌یی بو حالده گیدرکن کوروب بربرینه گوستره‌رك آرقه‌سینه طوپلانمشلر . قهقهه ایله گولرلرمش . ایچلرندن بری « خواجه افندی !. نه‌یه حیوانك اوستینه اوتوروب‌ده راحت گیتمه‌یورسین ! . » دیمکله خواجه مرحوم دیمش‌که : اولادم ! انصاف ! . حیوانك صیرتینده‌کی یوك یتیشمه‌یورمش کبی

---

[١] بوحکایه‌ده لطائف کتابلرینده برصوفته‌یه اسناد ایدیلمشدر .

[٢] بوحکایه‌یی بر بکتاشی‌یه‌ده اسناد ایدرلر . علی‌روایةٍ فؤاد پاشا مرحوم پارس سیاحتنده قرالیچه‌نك سؤالنه جواباً سویله‌مش ایمش .

برده اولانجه آغیرلغمی اوزرینه یوکله‌ته‌یم . آیاغیمی یردن قالدیردیغمی نه مروت .

خواجه‌نك یالکز آیاقلرینی اوزنکی‌یه باصوب مرکب اوزرنده آیاقده طوردیغیدر .

عشاق دیونه عمرمیه مأموری اسماعیل حقی افندی‌زاده

حسین حامد بك کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر مجلسده قونوشورکن سوز حلوا صحبتنه منجرّ اولمش . خواجه (بر قاچ سنه‌دن بری جانم بر « لوزینه » حلواسی ایستر . بر تورلو پیشیروب‌ده ییه‌مه‌دیم .) دیمش . « بو اوقدر مشکل برشی دکلدی . نه‌یه پیشیرمه‌دکڭ ؟ » دیدیکلرینده زواللی خواجه « اون بولوندیسه یاغ بولونمه‌دی ، یاغ بولوندیسه اون بولونمه‌دی . » دیمش . « ای آجانم ! . بونجه زماندر بونلری بر آرایه کتیره‌مه‌دیکمی ؟ » دییه صورمه‌لرینه جواباً دخی

« واقعا هپسی بر آرایه گلدیکیده اولدی اما ، قدر بویا ، او وقت ده بن بولونمادیم . » دیمش .

[محرر فقیر استادمدن بو حکایه‌یی شویله ضبط ایتمشدیم :

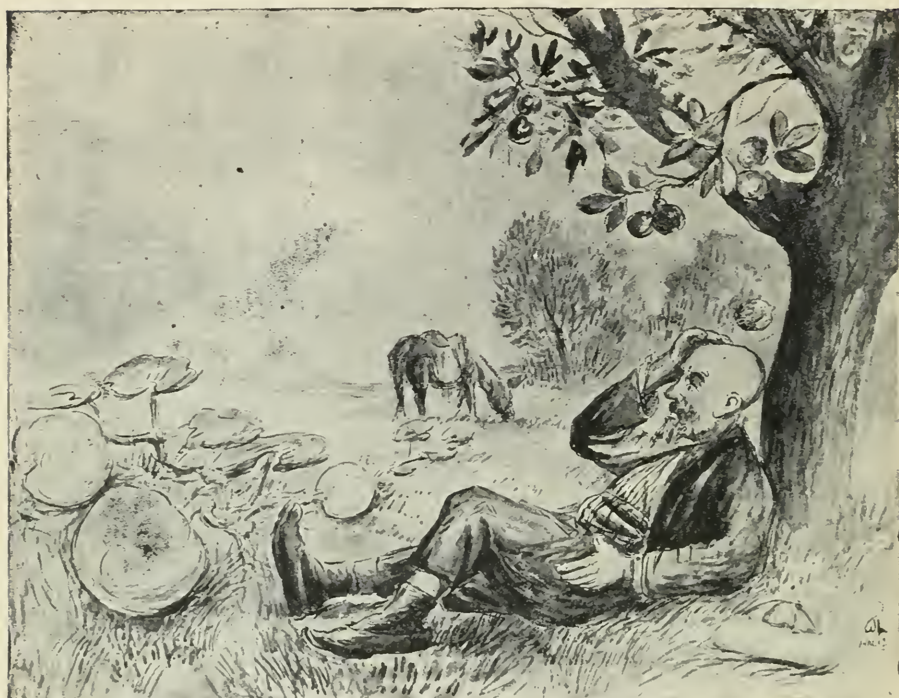
خواجه مرحوم یوغورتی بکمزه قاریشدیروب ده ییه‌سینی پك سوزمش[١] کندی کندینه آره صاره « یوغورت بولونور ، بکمز بولونمز . بکمز بولونور ، یوغورت بولونمز . ایکیسیده بولونور ، فقط بن بولونمام . » دیرمش .]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم یازك صیجاغنده مرکب سوار اوله‌رق برکویه کیدییورمش . یولده بویوك برجوز آغاجینك آلتنده مرکبدن اینوب حیوانی برداله باغلامش . کندیسیده آغاجك دیکر بر جهتنه قویو گولکه‌یه چکلمش ، قاووغینی باشندن چیقاروب کوکسینی باغرینی آچه‌رق هم سرینله‌یور ، همده تری قوروتیورمش . او اثناده تارلاده‌کی قوجه قوجه حلواجی قاباقلرینه باقمش ، بر آره‌لق باشینی قالدیروب جوز دانه‌لرینیده گورمش . باشی یوقاریده اولدیغی حالده کندی کندینه « یاربی ! . باق شو ایپ اینجه‌جك اوتده قوجه‌مان بوزاغی گیبی قاباقلر خلق ایتمشسین . شو داللری آسمانه سر چکمش ، چادیری بر دونوم یری قاپلامش اولان ، بدنی ایکی کیشی قوجاقلامه‌دن عاجز بولونان جوز آغاجنده جثه‌سینه گوره پك اوفاق اولان یمیشلر یاراتمشسین . باقیلسه بوقوجه قوجه قاباقلر جوز آغاجنده ، جوز دانه‌لریده قاباق اوتنده بیته‌سی مناسب اولوردی . » دیرکن مکر او اثناده بر قارغه‌ده بر جوزی اویوب ایچینی یمکه اوغراشیورمش . جوز قابوغندن فیرلایوب سرعتله اینرکن بالتصادف تام خواجه‌نك آلنینه راست کلیر . خواجه‌نك کوزیندن دهشتلی بر شیمشك چیقار . برکره « وای ! ... » دییوب ایکی الیله قفاسینی طوتار . همان قاووغینی بولوب صیقی‌فیقی باشنه کچیریر . قلبنی شدتلی برخوف الله استیلا ایدوب « توبه یاربی ! . بر دخی سنك ایشیکه قاریشمام . هرنه یاراتمشسه‌ك جمله‌سنك ضمننده خفی ، جلی

---

[١] یوغورتی بکمزله برابر اینجه قاریشدیرمقدن حاصل اولان شیئه « صاقصاغان بینی » دیرلر .

نیجه حکمتلر واردرکه بونلره واقف اولانلر (لیس فی‌الامکان ابدع مما کان)
سترینی ادراك ایلرلر . معاذالله شیمدی آغاجده جوز یرینه قاباق بولونمش

خواجه‌نك باشنه جوز دوشوب تألم ایله‌دیکیدر

اولسه‌یدی بزم تویسز یالین قات قفا طوزلان بوز اولوردی . » دیمشدر .
رحمة‌الله علیه

[بوحکایه‌یی بر بکتاشی‌یه‌ده اسناد ایدرلر .]

بونیکلی (احمد نیازی) بك افندی اهدا ایدمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برکون باغینه کیتمکده ایکن یولده ایکی
چوجوغك بر قارغه ایچون غوغا ایتمکده اولدیقلرینی و آره‌لرینده بی چاره

قارغه‌نك جان چكشـديكنی كورور . يانلرينه ياقلاشه‌رق « عيبدر اوغللرم !.
سوقاق اورته‌سينده غوغا ايتمه‌يك . همده‌ر او بيچاره حيوانی‌نه چكشديريورسيكز . »
ديينجه ذاتاً دائما كنديلرينه عقل خواجه‌سی ، كوشه قاضيسی اتخاذ ايده‌كلديكلری
سـويملی ، كوكلی بوزلی خواجه‌يی كورمه‌لريله ايكيسی‌ده سوينوب « هاه ، تمام
خواجه افندی !. شيمدی سـن الله ايچون سـويله . بوقارغه‌يی شو آغاجك
اوزرنده كورديك . بن مردبونلك ايتدم . بوچيقدی . حاضرجه آلی ويردی .
شيمدی بكا (قارغه‌يی بن طوتديم . سنك نه حقك وار .) ديور . بن صبرتمه
باصديرمه‌سـه‌يدم . بونك شـو اغاجه چيقمه‌سنك امكانی وارميدی . دكلی
خواجه‌جغم . » دير ديمز آرقه‌داشی اورادن آتيلوب « عفو ايدرسين سـن
اونی !. سـن نی بيليرميسين !. بن طيشندن منـاره‌يه چيقاريم . سن حاضر
مردبونلك ايتديك !. بن‌ده بيندم ، چيقدم . هم اصـل ايش اوراده دكل !.
بر قوش طوتمق ، بر يميش قوپارمق ديمك دكل . آوانافلغك لزومی يوق . او
پيرررر دير اوچی ويرير . آكلاديكمی ؟. بن قارغه‌يی كوردم . كنـدی
آتماجه‌لغمه كوونديم . ياواشجه ، ياپراق قيپلداتمه‌دن يـلان كبی داللره صاريلدم .
دالدن دالك تا اوجندن شـكاريمی ياقه‌لادم . سـن يردن قورباغه بيله طوتمغه قادر
دكلسين !. » ديينجه خواجه مرحوم سيمای مضحكيله ذكی چوجوغك چاچارونلغينی
حيران حيران برمدت ديكله‌ديكدن صوكره كوله‌رك « سنك افاده‌كده بيتديمی ؟.
پشين شو بيچاره حيوانی چكشـديرمه‌يك بكا ويريك‌ده بنم حكممه راضی
اوليورسه‌كز سوزيمی ديكله‌يك !. هله سن آووقات افندی !. قارغه‌يی حق
ايتمك ايچون بر طوربه لافی حوز بوشـالدير كبی غيرغيرغيرغير بر نفسـده
بيتيرديكك حالده هيچ كندی سوزيكه دقت ايتمه‌يورسين . قارغه يميش دكل ايمش .
يميش دكل‌ده بوستان پاطلجانيميدركه بر اوجندن سن ، بر اوجندن اوبری صيم
صيقی طوتمش متصل چكشديريورسيكز ! . بن يتشمه‌سه‌يدم ، نه سكا قاله‌جقدی
نه اوكا . شـو ديوار ديبنده قيدسزجه اوبله اويقوسی چكن قاره باشه نصيب
اوله‌جقدی . بوقارغه نه سـنك ، نه اونك . انی بنمزكه ايكی‌يه تقسيم ايده‌يم .

بو قارغه خواجه‌كزه لازمدر . هله سز آلك شو پاره‌لری‌ده بونی بكا صاتك . » دیه‌رك ایكیسنك الینه‌ده برر پاره ویرنجه چوجوقلر هوپلایه‌رق صیچرایه‌رق چارشینك یولنی طوتدیلر. خواجه‌ده زواللی حیوانی صالی‌ویردی. حال بوكه قارغه‌جغز؛ یا ایكی ساعت مینجیقلانمقدن و یاخود باشقه بر عارضه‌دن بی‌تاب قالدیغی جهتله بر مقدار اوچه‌بیلوب حتی ایلریده‌كی آغاجه بیله یتیشه‌مه‌یه‌رك اوراده یاتلقده اولان مانده‌نك ایكی بوینوزی آره‌سینه قونار . درونند‌ه‌كی

خواجه‌نك چوجوقلردن آلدیغی قارغه ایله مانده‌یی آولادیغیدر

نشئه و نشاط ایستیمینی فوران ایتدیرمكه بهانه آرایان خواجه افندی بوندن‌ده نشئه‌یاب اولوب « آه بنم آرسلان شاهینم ! . آفرین سكا ! . باق نه گوزل شكار یاقه‌له‌دی . » دیه سوینه‌رك كیدوب بر الینه خسته قارغه‌یی آلیر، دیكر الینه بر آغاج آلوب اوكینه مانده‌یی قاته‌رق خانه‌سینه طیقار. بو حالی گورن قونوقومشو طرف طرف مانده‌یی آرامقدن بونالمش و مالینی بولمقدن مأیوس قالمش اولان

مانده صاحبی خبردار ایتمه‌لریله درعقب خواجه‌نك خانه‌سنه کیدوب قابویی چالار . خواجه کندیسی قابویی آچوب (نه‌ایسترسین ؟ .) دیبه سؤالینه حریف حدتله « ایسته‌دیکیم شیئی بك اعلا بیلیرسین . نه حقله بنم مانده‌می سوردیك ، کتیردیك‌ده آقشامه‌قدر آره‌یه‌جغم دیبه طابانلریمی پاتلاتمغه ، باشیمی دوندورمکه سبب اولدیك . » دیینجه خواجه اوندن دها شدید بر طورله « باقسه‌کا بکا ! . بوراسی طاغباشی دکل . بوراده محکمه وار ، حاکم وار . بندن بر مطلوبك وارسه حاکمه شکایت ایده‌بیلیرسین . دنیانك هر کوشه‌سنده صید ؛ مباحدر . بن چوجقلردن تمام ایکی پاره‌یه معلم برقارغه آلدیم . شکاره صالدیم . اللهك صحراسینده بر مانده یاقه‌له‌دی . شیمدی سن کلوب‌ده قول مجرد له مانده بنمدر دیمکله‌کله بن خینبلمی‌یم که آل دییه‌یم‌ده ویری‌ویره‌یم . هایدی‌ایشیکه!.. » دییه‌رك حریفی اوغراتدی ، خیزله قاپی‌یی اوزرینه قابه‌دی . مانده صاحبی ایرته‌سی کون حاکمه مراجعت ایله‌مکله حاکم خواجه‌یی جلب ایدر . خواجه اولدیغی کبی برتفصیل سرد مدعا ایدر. انجق برچولمك مانده یاغی کوندره‌جکنی اثنای کلامده حاکمه اشراب ایلر . حاکم خواجه‌نك لهنده حکم ایلر . واقعا ایرته‌سی کون خواجه طرفندن دورت قولپلی قوجه‌مان بر چولمك کلیر . حاکم کمال اشتها ایله یاغك نمونه‌سنی کورمك اوزره باشقه بریردن هدیه ایدیلن یومورطه‌لری قیره‌رق نفیس بر صباح طعامی یاپار . کیلاره دخی ویرمه‌یه‌رك صباح آقشام غداسنده کندی ایله چولمکدن چیقارمقدن دخی باشقه ذوق طویار. انجق اوچنجی کونی صباحلایین قاشیغی طالدیردیغی کبی یاغك آلتینده قوپو یشیل غایت لزوجتلی مانده پیسلکی چیقنجه قاضی افندی بر آتش کسیلوب همان محضری احضار ایتدیره‌رك «شیمدی خواجه‌نصرالدینی بولوب بکا کتیرمه‌لی!.» امرینی ویردی . خواجه ذاتاً منتظر اولدیغندن درحال اجابت ایتدی . حاکم غضوبانه « افندی ! بن بوکونکی کونده بوبلده‌نك حاکمی اولدیغم حالده سنك نه حقك واردرکه بکا پیسلك یدیریپورسین ! » دیینجه خواجه غایت سرین قانلیقله « افندی حضرتلری!. اوقدر تلاش ایتمه . سن‌او...نی بوکون یمه‌دیکه

بوندن اوچ کون اول یدیك . هیچ ایکی پاره‌لق بر طوپال قارغه ایله مرعاده‌
اوتلایان ایکی یوز آقچه‌لق قوجه‌مان مانده آولانیرمی ؟ . سن اونی هانکی
شریعته اویدیردیكده بنم لهمه حکم ایتدیك !. » دییه مکمل چیقیشوب قاضی‌یی
فنا حالده بوزمش و هدایا و ارتشا ایله باطل جهتنه تمایلدن حاکم افندی‌یی
تائب و مستغفر ایله‌مکلکه سبب اولمشدر .

[مانده‌یی صاحبنه تسلیم ولمصلحة بو شاقه‌یی یاپدیغنی تفهیم ایله‌دیکینی سویله‌مکه‌
بیله حاجت یوقدر .]

﴿لطیفه﴾ . تیمورلنکه بریسی غایت لطیف ایری بر اشك هدیه ایدر .
تیمور محظوظ اولوب اطرافنده بولونان مداهنلر هر بری برشی سویله‌یه‌رك
اشکی دنیاده مثلی کوروله‌دیك بر مخلوق عجیب مرتبه‌سینه چیقاردیقلری
صیره‌ده نوبت کلام خواجه‌یه کلوب « بن بو مخلوق زیاده بویوك راستعداد
کوریورم . اومارمکه تعلیله اوقومه بیله اوکرتمك قابل اوله‌جق . » دینجه تیمور
« اکر شویله بر هنر اوکره‌ته بیلیرسه‌ك سنی احسانه مستغرق ایدرم . یوق
اکر سعدینك کلستاننده سویله‌دیکی وجهله (بر وقت تحفلردن بری اشکه لاقیردی
اوکرتمکی مراق ایتمش . بو ایشله اوغراشدیغینی بر حکیم ایشیده‌رك دیمشکه :
سن بهایمه لاقیردی اوکره‌ته‌مزسین . انسان ایسه‌ك سن اوندن سکوت اوکرن)[١]
فقره‌سینه ماصدق اولورسه‌ك بالکز سنی تحمیقله قالمام . مناسب بر جزایه
دوچار ایلرم . » دییوب خواجه مرحوم « حضور سنیه‌کزده دعوای باطل ؛
یا بلاهت ویا جنته دلالت ایدر . بن بن ایسه هنوز نه حیاتیله اویون اوینایان
احمقلردنم ، نه‌ده دلیلرك تیمارخانه‌لك صوینده‌نم . البته بر بیلدیکم واردرکه عرض
ایدیورم . انجق بکا اوچ آی مهلت ویروب شوقدر آقچه‌ده مصرفه بدل همت
ایله‌مه‌لی . آلت طرفینی بکا بیراقه‌لی . » دیمکله هر حالده تحف بر نتیجه‌یه واصل
اوله‌جق اولان بو ایش ایچون خواجه‌نك مطالبی اعطا ایدیلدی . خواجه‌

[١] خری را ابلهی تعلیم می‌داد | برو بربست آن کس عمر دایم
حکیمی کفتش ای احمق چه کوشی | درین سودا بترس ازلوم لایم
نیاموزد بهایم از تو کفتار | تو خاموشی بیاموز از بهایم

مرحوم تام اوچ آی بول بول ییوب ایچوب انجق مرکبه صباح آقشام لازم کلن تعلیمی اجرا ایله‌دی . مدت ختامنده مناسب بر میدانده خواجه‌نك ترتیبیله مجلس قورولوب ساعت معینه‌ده زر دوز پالان وسیم دوز غاشیه ایله سوسلنمش اولان حمار اعجوبه کردار یولاری خواجه‌نك النده اولدیغی حالده هر ایکی طرفه التفات ایدرك اورته‌یه قونولان ایسکمله‌نك اوزرینده‌کی دفتره متوجه اولور . همان عاجلاً دیلیله صحیفه‌لری چویرمکه باشلایوب برمحله کلنجه خواجه‌یه متوجهاً حزین بر چهره ایله « انکر اصوات » اولان صوتیله آکیرمغه باشلامغله حضار تحجبله قاریشق بر قهقه صالی ویردیلر . امیر تیمور پك زیاده اکلنوب خواجه‌یه خلی عطیه احسان ایله‌دیکدن صوکره اشکه بو هنری ناصل اوکرتدیکنی صورمغله خواجه بروجه آتی تشریح ایله‌دی :

اشکی بزم آخیره کوتوردیکم کون همان چارشی‌یه کیدوب یوز قدر تیرشه کاغدی آلدیم . [۱] مجلده کوتوروب قوجه‌مان بردفتر یابدیردیم . هر صحیفه‌نك آره‌سینه آرپه دوکدیم . بش اون کون کونده بر قاچ دفعه صحیفه‌لری کندیم آچه‌رق کوستردیم . او آرپه‌لری طوپلادی . اون بش کون صوکره بعض کره آجیقدیروب دفتری اوکینه قویدیم . برقاچینی ن آچدیم . حیوان عجله ایدوب کندیسی‌ده آچمغه باشلادی . فقط بعض کره اشکلکی طوتدیغی جهتله کندی کندینه آچمغی بر تورلو ادراك ایده‌مه‌یوردی . محجوبیتی بادی اولماسون دیه باقی زمانی ادمانه صرف ایله‌دیم . آجیقدیغی زمانلرده اوراقی دیلیله غایت منتظم آچار اولدی . بعض وقت ایسه آرپه قویمادیغمدن صحیفه‌لری قاریشدیروب‌ده بوشه چیقدیغی وقت آچلق زوریله ظیرلامغه باشلاردی . هنری بنده بکنه‌رك آخیرده کندی کندیمه کولردیم . بنمچون بو اعلا برا کلنجه اولدی . علی الخصوص که بو وسیله ایله برخیلی پاره اله کچوب کمال رفاهله یتیلوب ایچیلیوردی . ایشته حضوریکزده ویردیکی اك صوك امتحان ایکی کونلك آچلغك اثریدرکه بوتون اوراقی قاریشدیروب‌ده آرپه بوله‌مایجه بکا باقه‌رق جاندن ، کوکولدن ظیرلادی . میدانه چیقاریلان یازیلی

[۱] (تیرشه) دریجك دیمکدرکه کاغد احداثندن اول جیلان دریسندن دباغتله حصوله کلن غایت انفس کاغددر .

دفتر صنعتکارك تنویر صنعت ایچون یازمغه مجبور اولدیغی دفتردر . آخیرده‌کی دفتره شکلاً بکزرسه‌ده بالطبع اونده یازی یوقدی . یالکز سطره بکزر قارغه‌جق بورغه‌جقلردن عبارتدی .

[ذیل : اومجلسده « بو نه‌بیچیم اوقومه‌در . بز بوندن برشی آکلایه‌مادیق اشك دفترك صحیفه‌لرینی آچدی . برمحلینه کلنجه اوراده ظیرلادی . نه چیقدی بوندن ؟ . » دیدیکلری خواجه‌نك مسموعی اولنجه (اشكك اوقومه‌سی بو قدر اولور . بوندن زیاده آکلامق میانه‌ده نسبت جنسیه بولونمغه توقف ایدر .) جواب حکیمانه‌سینده بولونمشدر .]

﴾لطیفه﴿ تجاراندن بری دیار آخره کیدرکن یول اوغراغی اولان بر کاروانسرایه [۱] اینر . اوآقشام خانجی بوکا برطاووق ، ایکی یومورطه یاریم اکمك ویرر ، آتینه‌ده بر طوتام اوت دوکر . صباحلایین ایرکندن یوله روان اوله‌جغندن خانجی‌یه « حسابمزی عودتده کوروروز ا . » دیر ، قالقار ، کیدر . اوچ آی صوکره عودتده خانه اوغرایوب ینه‌تاجره طاووق ، یومورطه ، آتینه اوت ویردیکدن صوکره ایرته‌سی کون کیدرکن « ای کل باقه‌لیم خانجی بابا ! . بورجیمز قاچ پاره ؟ . » دینجه خانجی « والله ؛ حسابمز براز اوزونجه اوله‌جق امّا اکر سز بره بشه باقمزسه‌کز قولایجه اویوشورز . هایدی حلالندن ایکی یوز آقچه ویرده یوزیککك آقلغیله چیق کیت ! شـو شرطله‌که هرکیدش کلشده بزه اوغرامه‌لی ها !.. » دینجه پاره‌نك نه‌دیمك اولدیغینی وپاره ناصل قازانیلدیغینی پك ایی بیلن تاجر ، حیرتده قاله‌رق « آمان خانجی بابا ! عقلیکزمی بوزدیك ،

---

[۱] (کاروانسرای) = کاروان أوی دیمکدرکه غایت ایشلك جاده‌لرده اصحاب‌خیرات طرفندن دوه آیاغیله هرطوقوز ساعت مسافه‌ده اولان محله کارکیر اوله‌رق غایت محکم وبویوك بر طام یاپیلمشدر . درونی آخیر ایله مسافرلر اقامت ایده‌جك بر ایکی اوطه اولمق اوزره بولونمشدر . بونلرك اکثریسی لزوم عسکری‌یه بناءً طرف حکومتدن بنا ایداشدر . یولده تیپی‌یه ، فیرطینه‌یه دوچار اولانلر ایچون عادتا حیاتی محافظه ایدن بر ملجأ مبارك حکمنی آلیر . محرر حقیر بالنفس تجربه ایله‌مشدر . کاروان ـ ده ، قاطیر قطارلیه یوك طاشییانلره ، اشیاسی طاشینان تجار قافله‌سینه یریه کوره اطلاق اولونور . بو مقامده ناجی مرحومك (باقلم شمندوفره برده کاروانی کورك) مصراعی خاطره کلیر .

يوقسه برسوء نيتكمى وار ؟. ايكى طاووقله دورت يومورطه ا ايكى يوز آقچه . بو نه ديمك ؟. » ديمه‌سينه جواباً خانجى‌ده « حسابك براز اوزونجه اوله‌جغنى سويله‌مشديم آ . شيمدى عرض ايده‌يم . مسئله طباق كبى ميدانه چيقسين‌ده اووقت بزه تجاوزه ، سوء ظنه حقكز اولمه‌ديغنى تظاهر ايلر . سزك بوندن اوچ آى اول ييديككز طاووق هر كون بريومورطه يومورطلاسه آيده شوقدر يومورطه ايدر . اونلر قولوچقه‌يه ياتيرلمقله بوقدر پيليچ اولوركه بالطبع اونلرده طاووق [١] اوله‌رق ينه يومورطه يومورطلارلردى . عودتده بيديكلريكزده بونلره علاوه ايديلوب آرادن اوچ سنه گچمه‌سى فرض ايديلنجه عظيم برطاووق مانديره‌سى اولوركه بوندن يوزلرجه آقچه قازانيله‌جغنى سز پك اعلا حساب ايده‌بيليرسيكز . بن ايشى قيصه كسوب ايكى‌يوز آقچه‌يه راضى اولديم‌كه بوحسابجه سرمايه‌سى بيله دكلدر . سز طاووقلرى ، يومورطه‌لرى ييوب تلف ايله‌مكله بوتناسلى قطع ايله‌مش اولديكز . ايشته اونك اك آزدن اجرتى بالطبع بوقدر اولسون طوته‌جغى دركاردر ! » ديينجه بحث اوزايوب ايش محاكمه‌يه منجر اولدى

خانجى؛ شهره يابانجى، فقط غايت سميز شاشقين برقاز كلديكى جهتله مشتركاً استفاده ايله‌مه‌لرينى حاكمه لسان مناسبله آكلاتمش اولمقله اثناى مرافعه‌ده حاكم تاجره « سن ييديكك طاووقلرى ، يومورطه‌لرى خانجى ايله پازارلق ايتديكمى ؟. » ديدى. تاجر «پك دكرسز برشى اولديغندن، عودتده ينه اورايه اوغرايه‌جغمدن پازارلغه لزوم گورمه‌ديم.» ديدى. حاكم «عودتده ييديكك وقت پازارلق ايتديكمى؟.» ديمكله تاجر ينه «خير!.» ديدى. حاكم «عودت ايچون مدت تعيين ايله‌ديكمى؟.» ديوب « خير !. » جوابينى آلدى. حاكم « معين اولمايان برمدتده ايكى طاووق آلتى يومورطه‌دن بيكلرجه طاووق بيكلرجه يومورطه آلمق قابلمى، دكلمى؟.» ديدى تاجر « شبهه‌سز !. » ديدى . مع ذلك تاجر بعض اعتراضلر سرد ايله‌مشسه‌ده

---

[١] بزه‌بوحكايه‌لرى كوندرن‌ذات (طاووق) ى (طاثوق) يازمش ايسه‌ده توركجه‌مزده وسطده همزه هيچ قوللانيلمز. آخرده بر ايكى صوت طبيعى‌يه مخصوصدر . بو كلمه‌نك اصلى (طاوار ، طاوشان ، طاووس) كبى (طاولانمق ، بسله‌نمك) معناسيندن حيوانات اهليه‌يه ، ياخود (طاووشمق) يعنى آياقلرينى سوورومك صورتيله آياق سسى چيقارمق كبى بر اصلدندر .

صاغلام اولمادیغیندن جرح ایدیلدی . بیچاره ایکی یوز آقچه‌یه محکوم اولونجه اتکلری طوتوشدی . حالینه مرحمت ایدنلردن بری خواجه نصرالدین افندی‌یی صاغلق ویردی . همان قوشه‌رق خواجه افندی‌یه مسئله‌یی برتفصیل آکلاتدی. خواجه مرحوم اصولی وجهله دعوایی اعاده‌یه موفق اولوب اوچ کون صوکره‌یه تعلیق ایتدیردی . اوکون وقت معینده خواجه اثبات وجود ایله‌مه‌دی. برساعت کچدی . ینه کورونمه‌دی . نهایت محضر کیدوب خانه‌سیندن جلب ایله‌دی . خواجه‌یه بالطبع قیزمش اولان حاکم حدّت وشدّتله « نه‌ایچون وقتیله کلمه‌دیك‌ده مجلسی انتظارده بیراقدیك . بوقدر ذوات کرامی معطّل بر حالده بکله‌تدیك . دیدی . خواجه هیچ فتور ایتمه‌دن « تلاش ایتمه افندی حضرتلری ! تام کله‌جکم اثناده اورتاق کلدی . تارلایه عادی بوغدای اکه‌جکینی ایشیتدیکم جهتله چاغیرتمشدیم . قالقدیم بالذات انباردن بولغور یاپدیرمق ایچون قاینا‌تدیغم دوه دیشی کبی بوغدایدن مقدار کافی چوواللره طولدوردیم . نه یاپه‌یم ، اهمیت ویرمه‌سه‌م حریف الئعادی ، دلیجه‌لی ، اوت تحملی ، قاتقیسی بوغداینندن چوق نسنه‌یی سربی ویره‌جك . بالطبع ای محصول ویرمه‌یه‌جك . اونك‌ده‌یاریسینی اورتاقلغه‌برخایلیسینی‌ده الئاعلا توخوم اجرتینه‌مقابل آله‌جق. باقی‌قالانی‌ده عشره کیده‌جك . یکانه أمیدیمز برهوا اوله‌جق . ایشیمی ، قیشین بولغور پیلاوینی براز سیرك ییرمده کله‌جك سنه‌ده آدام عقللی محصول آلیرم . ایشته اونکیچون الجکزمله قاینا‌تدیغم هربری نوخود کبی بولغورلغمدن تخمیناً ایکی چووال قدر تخملق ویردیم . ایشته‌کچ قالدیغمه سبب بودر. » دیمکله خصمینك ضعیف‌طرفینی بولانلره مخصوص برچهره ایله‌حاکم‌مجلسه متوجه‌اولوب « افندیلر!. طویدیکز آ. بو آدم قاینامش بوغدایی تارلایه اکدیرییور . هیچ‌قاینامش بوغدای چیقارمی؟. بوعقلده آدملرك سوزی بویله بر مقامده مسموع اولورمی ؟. » دینجه خواجه دیرکه : یا قیزارتیلمش طاووقدن ، پیشمش یومورطه‌دن قوجه‌مان بر طاووق ماندیره‌سی حصوله کلیرمی که ایکی طاووق دورت یومورطه‌دن ، طولایی بو مسلمانی ایکی یوز آقچه‌یه محکوم ایتدیکز. دییه‌رك حاکمی حبط ،دعوایی ابطال»

مجلسی حذاقتینه حیران ، حضاری بو مدافعه‌سینه آفرین خوان ایله‌مشدر .
رحمة‌الله علیه

(بحریه‌لی بر قارئمز) عنوانتی (عمر) ویا (عثمانه) اوقونمه‌سی
محتمل بر امضالی حاوی کوندریلمه بر لطیفه‌در :

﴿ لطیفه ﴾ قیشین اربعینك الڭ شدید آیازینه مصادف بر گیجه‌ده قومشولر قول و قرار ایده‌رك (بر بهانه ایله خواجه‌یه بر ضیافت یاپدیره‌لیم . » دییوب اثنای صحبتده « خواجه افندی ! . قومشوجاق سنکله بر بحثه گیریشه‌جکز . اگر قازانیرسه‌ڭ بز مکمل بر ضیافت کشیده ایده‌جکز . غائب ایدرسه‌ڭ سن بزه اعلا بر صوفته پیلاوی ایله بر غازیلر حلواسی پیشیریرسین . آلت طرفی سنڭ تنسیبکه حواله ! . » دیرلر . خواجه « نه‌در او باقه‌لیم ! . بنم المدن گلیر بر شیمی ؟ . » دییوب بریسی « البته الکدن کلمز . گله‌جك اولسه بحثه نه حاجت ؟ . » دییوب صیقینتیلی خواجه « ای آجانم . سویله گوره‌لیم ، المزدن گلمه‌یه‌جك نه بیچیم معرفت ایمش . » دیمکله مخاطبی « بو گیجه تا بصباح شهر میداننده طوره‌جقسین ! . صباحلین بویوك جامعده برله‌شه‌جکز . بونی یاپه‌بیلیرسه‌ڭ ضیافتی حقلارسین ! . فقط ایی دوشونکه مرمری چاتلاتان بو آیازده آچیقلق بر محلده ، بر نقطه‌ده آتشه دلالت ایدر هیچ بر شی اولمقسزین دیم‌دیك طورمق هر ییکیتڭ کاری دکلدر ! . بر طرفه بوزولوب صوکره میدانه چیقمق امکانی‌ده یوقدر . چونکه فلان و فلان افندیلرڭ خانه‌لری میدانه ناظردر . تا بصباح عائله‌جك سنی بکله‌یه‌جکلر . » دیه اوزاتدیقجه خواجه قیزییوردی . « آجانم آکلادیق . ایسترسه بر طابور عسکر بکله‌سین . بن یاپارم دیدیکمی یاپارم ، والسلام . » دیمکله ایچلرندن بریسی بر تبسم مستهزیانه ایله « ای ناصل قهرمان ! بو ایشه گیریشه بیله‌جکمیسین . اولدیغڭ نقطه‌نڭ بر طرفی‌ده عثمان مزارلق . اونی‌ده دوشون . صوکره شویله بویله دیمه . چولوق چوجوغکله حلاللاش . بریسنده آلاجغڭ ، بر طرفه گومولمش پاره‌ڭ وارسه بکا سویله . بورجکی دردیکی‌ده شو افندی‌یه حواله‌ایت ! . اونڭ صیرتی قالیندر ، او قالدیریر . »

دیدکده خواجه « بن بویله بودالاجه ایشه گیریشمم امّا سکا عناد اوله‌رق چوقدن قبول ایتدیم گیتدی. باق سکا خواجه‌نك نه‌چلیکدن بر وجوده مالك، نه‌مرمردن یورکه صاحب آدام اولدیغنی گوستره‌یم . بن ضرورتدن یتشمش برکیمسه اولدیغمدن کرّاتله بویله چاتی آیازلرده یوللرده بلرده یاتدیغم اولدی . ممکتمزده نه‌وار چوق شکر . قورد یوق حایدود یوق .

او سویله‌مزلر محله‌سی اهالیسنه کلنجه : اونلرله هرکسدن زیاده باغداشیرم .

خواجه‌نك قازانی آغاجه آصوب قاندیلله ایصیتمه‌سیدر

بلکه بیك کره مزارلقده یاتدیم . وداع ، وصیتله‌ده آلیش ویریشم یوق . نه آرقه‌مده فراقینه قاتلانه‌مایه‌جغم کیمسه‌م وار ، نه‌ده یارینه بیراقیلمش برایشم وار هله پاره مسئله‌سنه کلنجه : هیچکز بیلیرسیکزکه بن اونك باباتنی سومم . تازه‌دن تازه . کلمه‌لی، گیتمه‌لی » دییوب خواجه‌نك او گیجه‌یی بر نقطه‌ده آیاقده گچیرمه‌سینه قرار ویردیلر . صباحلین خواجه دیپ دیری کمال نشاطله گوله‌رك بونلرك یانینه

گلدی . نه یولده وقت گچیردیکنی صوردیلر . بیانات اثناسنده « هر بر بیاض ! بورانك، فیرطینه‌نك مدهش، مهیب صداسندن باشقه سس صدا یوق. آغاجلرك قیریلیرجه‌سینه یاتوب قالقمه‌سندن ، یکدیکره چارپیشمه‌سندن ماعدا بر حرکت مشاهده ایدلمز . هله ایشیق نامنه برمبل اوزاقده هیچ تخمین ایده‌مه‌دیکم بر یرده بر قندیل ضیاسی گوروليوردی » دیینجه ایچلرندن بری « او !... اولمدی ، اولمدی . بزم مقاوله‌مز آتشه متعلق هیچ بر شی اولمایه‌جقدی . حال بوکه سن او ایشیقدن مکمل ایصینمشسین !. مقاوله بوزولدی . » دیینجه اوبرلری هپ بردن تصدیق وتأیید ایدوب مقاوله‌یه رعایت ایله‌مه‌دیکندن طولایی خواجه‌یی ضیافته محکوم ایله‌دیلر . خواجه هر نه قدر دعوای باطللرینی جرح ایله‌مك ایسته‌مشسه‌ده مغالطه‌یه بوغوب سوز سویلتمه‌دیلر. چاره‌سز « پکی!. » دیدی . میعاد گیجه‌سی دعوتلیلر هپ کلدیلر . نمازلر قیلندی ، صحبتلر ایدیلدی ، ساعت ایکی‌یی گچدی ، حالا طعامدن اثر یوق . زیاده صبر ایده‌مه‌یوب « آمان افندی حضرتلری !. بز بیشه‌جکدن وازگچدیك . بیشنی گتیر . » دیدیلرسه‌ده خواجه « جانم اولورمی اویله شی . هله براز صبر ایدك . » دییه‌رك بر ایکی دفعه‌ده بو صورتله اکله‌مشسه‌ده ساعت اوچی گچمکه باشلادیغی جهتله مسافرلر آرتیق درشت برلسان ایله شدید اصراره باشلادیقلریندن « طور اویله‌ایسه! » دییوب گویا گتیرمك اوزره خواجه گیدر . بر مقدار دها بکلرلر ، خواجه‌ده کلمه‌ینجه « بو زوزك حریف بزه بر اویون اوینادی . طور ، شونه باقه‌لم . » دییه‌رك خواجه‌یی مطبخده آرارلر . نه یمکدن ، نه خواجه‌دن نشانه بوله‌مزلر . برده حَولی‌یه چیقار باقارلرکه خواجه بر آغاجه قوجه‌مان بر قازغان آصمش . آلتینه بر کور قاندیل قویمش . کندیسی بنه او طوَر مضحکیله اویله حیران حیران باقییور. «خواجه افندی !. بو قدَر آدامی آچلقدن قیردیك گچیردیك . شاقه‌نك بونوعینه « قاقا » دیرلر . نه‌در بو حال !. نه یاپییورسك ؟. » دیمه‌لرینه جواباً « نه یاپاجغم . سزه بالذات یمك بیشیر ییورم . گیتمی یارانه‌مه‌دیق . » دیدی . « آیول ! گوك یوزینه بر قازان آصمشسین ، آلتینه برگور قاندیل باقمشسین . هیچ

بر قاندیلدن ، حتی مشعله‌دن بو مسافه‌ده‌کی قازان قاینارمی ؟. » دینجه خواجه دیمش‌که : افندیلر نه چابوق اونوتدیکز . هانی سز اوچ گون اول گیجه‌نك آیازینده بنم برفرسخ مسافه‌ده‌کی گورونن قاندیلدن ایصینددیغمه حکم ایدییوردیکز اوکا نسبتله بو؛ حمام کلخننندن دها صیجاق‌صاییله بیلیر. برفرسخ محلده‌کی قاندیلدن ایصینمق ممکن‌اولورده اوچ آرشین مسافه‌ده‌کی قازانی برقاندیل قایناته‌مزمی؟ [۱]

[بر روایته گوره : خواجه محلیلره بویله براویون اوینایوب اونلری بحق الزام ایتدیکدن صوکره مکمل بر ضیافت کشیده ایدرك غایت نشئه‌دار بر عالم کچیرمشلردر . فرحمةالله علی‌المتقدمین]

(علاءالدین) افضالی بر ذات طرفندن :

《 لطیفه 》 برگون خواجه مرحومك حرمی اوکده قوشـارق قاچمغه صاواشیر . خواجه مرحوم « یتیشیر آرتیق ایتدیکك !. سکا مکمل بر طایاق آتایم‌ده اوتوز ییللق اوفکه‌می آله‌یم . صوکره سن نه وار بکندیکك کیمسه‌یه شکایت ایت !. » کبی اوست پرده‌دن صوك درجه حدّتله الینده قوجه‌مان بر صوپا اولدیغی حالده قوغالایوردی . حرمی ایسه « آمانك امت محمد ! بوحریف گینه چیلدیردی جانمی تخلیص ایدیك . » دییه فریاد ایدردی . جوارده‌کی دوکون أویندن بو فریاد و غلغله‌یی ایشیدنلر سوقاغه فیرلایوب اوّلجه قادینی حرمه آشیردیقدن صوکره « خواجه افندی !. ایتمه گیتمه !. قادینلر ناقصةالعقل

[۱] بوحکایه (انجیلی چاووش)حقنده شایعدر. فقط اونك اولوبده بونك اولمه‌دیغینه ایزده احتجاجه صالح بر سند اولمادیغندن وارسـال ایدن ذاتك البته اسـتناد ایله‌دیکی بر جهت اولدیغی محتمل بولوندیغندن درج ایله‌دیك برده بوحکایه‌نك طرزآخری وار. برطول قادینه عارسز یوزسز برقومشوقادین مسلط اولمش. تام یمك وقتی کلیر. « نه تحف تصادف، قسمتم چکمش » دیر ، صوفره‌یه چوکرمش . بر ، بش . یمك زمانینی عجله ایتمش ایرکن کلمکه باشلامش . کچکدیرمش ، بکله‌مش . برکون بالالتزام ناوانه برایپ آصوب تجره‌یی باغلامش . آلتینه‌ده بر مانغال قویمش . قومشو ایرکندن جوکمش . قادین بکله‌مه‌نك بیهوده اولدیغینی اشراب ایچون (پیش آشم پیش ! قارلر یاغنجه .. » دیمکله عارسز قومشو دخی (بن‌ده صبر ایدرم لیلك کلنجه !.ه » جوابینی ورمشدر .

اولورلر . هپمزك باشمزده‌در . خصوصا سن اوقومش آدامسين . بو جاهلملكی
بز ياپوب‌ده سن نصيحت ويره‌جك ايكن سكا ياقيشيرمی؟ . » بولنده حدتينی تعديل
ايتمكه چاليشديلر . ديكر طرفدن ايسه خانه صاحبی اوكه كچوب « امان خواجه
افندی !. بوقهر بوزندن لطف اولدی . ذاتاً دعوتده قصور ايتمشدم . برازده
مجلسمز كنجلره مخصوص كبی اولديغندن بلكه صيقيليرسيكز ديه ملاحظه ايتمشدم.
اصابت اولدی . هله آزيجق تشريف ايدك باقه‌لم . ذات مسئله‌يی آكلايه‌ليم‌ده

خواجه‌نك قوجه صوپا ايله زوجه‌سينی قوغالايوب دوكون اوينه النجا ايله‌مه‌سيدر

ايجابينه باقمق قولای . » طرزنده خواجه‌يی براز دها يومشاتدی . خواجه
آتشلر پوسكوره‌رك باقفيره‌رق ايچری داخل اولدی . يمك زمانی اولمغله
صوفره‌يه اينديلر. خواجه عربده‌نك تصويرينی سررشته ايدرك مجلسی كولمكدن
قيردی ، كچيردی . او اثناده باقلاوه كلدی . خواجه مرحوم كمال عشق

و شـوقله كندى اوكنده اولان فصله لرى خوره كچيردكدن صـوكره بر طرفدن دوام ايله مكده اولديغى جدالك تمامنـدن اولمق اوزره « آه كلخانى قارىنك طـالعى وارمش . بورايه جان آندىده قورتولدى . اكر ياقه‌سى بر كره اليمه كچه‌يدى . شوبله قولاغندن طوتديغم كبى طوباج مثللى چويره‌جكديم. » ديه‌رك باقلاوه طاباغنك قارشى جهتينى كندى‌اوكنه چويره‌رك ينه آتيشدير مغه باشلادى. بو مناسبتله‌ده حضارى كولدوردى. « حدت زماننده بيله آلايدن واز كچمه‌يورسين !. » ديديلر . انواع نفايس اطعمه ختامه ايروب قهوه‌لرايچلدكدن‌صوكره خواجه كمال انبساط واعتدالله حضاره متوجهاً « افنديلر ! . شـو قومشو افندى دوكون يايدى . بزى دعوت ايتمه‌دى . اك نفيس يمكلر يابه‌جغنى و ازجمله معشوق روحم اولان باقلاوه دخى بيشـيرته‌جكينى خبر آلديغم جهتله قارى ايله برابر دوشونديك طانيندق ، ضيافته اشـتراك ايتمك ايچون بوغوغا اويوننى تصنيع ايتديك . يوقسه بن قاريجغزمدن خوشـنودم . الله‌ده خوشنود اولسون . هايدى حرمه خبر ويرك . بز كيده‌ليم‌ده سز آرتيق صفا كزه باقك . » ديينجه خواجه‌نك بو درجه جديت نما صنعه‌سـينه حيرتلر ايچنده قالمشلردر .

﴿ لطيفه ﴾ متغلبه‌دن برى اقشهرده‌ايكن عساكرينك مسـافر اولديغى كوبى دوره چيقمش . برهفته قدر كزمش. عودتده خواجه مرحوم (خوش آمدى) يه كيدوب « ناصل بارى اكلنه بيلديكزمى ؟ » ديديكده اوذات « پك اكلنجه‌لى وقت كچيرديم . بالتصادف پازار ايرته‌سى كونى كويده بر يانغين ظهور ايتدى . اونى سـير ايتديم . انساندنده تلفات وار . حتى بريسنك قايين والده‌سى غائب اولمش . پك تلاش اثرى كوسـتريوردى . صالى كونى برقودوز كوپك ايكى آدام ايصيردى . حريفلرى قودورماسين ديه قيزغين شيشله داغلاديلر . مانده كبى باغيريورلردى . چارشنبه كونى سيل كلدى . برخايلى أولرى ييقدى صو اوزرى اشيا وانقاض ايله طولو ايدى . حتى ايچنده چوجوق ايله برده بشيك

صو اوستنده صاندال گبی یوزیبوردی . اینك طانه ، برده دوه‌یی سیل آلدی. گوتوردی . آقشامه قدر اونكله مشغول اولدیق . پنجشنبه گونی بربوغا بوشانوب بش آلتی کیشی‌یی یاره‌لادی . بریسنك گوزی پاتلادی . برینك قارنینی دشدی حیاتی تهلکه‌ده دیبورلردی. جمعه گونی برکویلی قاره سوداکتیرمش. چولوغینی چوجوغینی قیتیر قیتیر کسمش. بن ده قیزدیم. کراته‌یی الث‌قحیع اولوملهاولدورتدیم.

متغلبه‌دن برینك سیلی تماشا ایله‌مه‌سیدر.

گیج وقته قدر ایشم او اولدی . جمعه ایرتسی گونی بر بویوك ، اسكی خانه بغتةً ییقیلوب قادین ارکك چولوق چوجوق بر قاچ کیشی انقاض آلتینده قالدی . جزع وفزعلری کوبی طولدوردی . انقاضی چار چابوق قالدیرتدیم ایسه‌ده خانه طوپراقدن وانقاضی غایت بطّال شیلر اولمغله مجروحلرك منظره‌سی حقیقةً دهشتلی ایدی. قورتارماسه‌ق دها ایی اوله‌جقمش.پارچه پارچه‌اولمشلر. اکثریسی چاغریشه

چاغریشه هلاك اولدیلر. بازارگونی برقادین کندینی اریك آغاجنه آصمش، اونك سیرینه گیندیك. بشیکده برقیزی قالمش. حاصلی بوتون هفته هرگون بر اکلنجه ایله وقت گچیردیم. » دینجه هر دفعه‌نك استماعنده سیکیرلری بوشانوب غشی اولمق درجه‌سینه گلمش اولان بیچاره خواجه خلجاندن متحصل تیتره‌ك بر سسله « لکن یاهوا برکت ویرسون که چابوجاق عودت ایتدیك. اگر برهفته دها قالسه‌یدیك قدومك برکاتیله آزدها کویده طاش طاش اوستنده قالمایه‌جقمش . » دیمش.

مشهور دلبندجی محیی الدین افندی نك مخدومی کاظم بك طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم خرمارکن حرمی دقت ایتمش که افندی چکیردکینی چیقارمایور . « آ ! ... افندی ، سن چکیردکینی چیقارمایورسین غالبا . » دینجه خواجه دیمش که : البت .. چیقارمام یا ! . بن اونی صاتین آلدیغمده ایچنجی چکیردکینی طاره‌یه چیقارمادی‌که... اگر چکیردکی آیلی ویره‌جك اولسه‌یدی پاره ایله صاتیلمزدی . بن اوکا بوز گیبی بیاض پاره‌لر صایدیقدن صوکره سوقاغه آنی ویرمی‌یم . بنی سکا (سفیهدر) دییه کیم خبر ویردی . پاره ویردیم آلدیم . عافیتله ییدیم . والسلام . [۱]

(عزیز) امضاسیله اولجه حکایه کوندرن ذات طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برگیجه تلاشله حرمینی اویاندیره‌رق « امان قاری ، چابوق اویقوم آچیله‌دن شو گوزلکمی ویر !. » دیمکله حرمی گوزلکی ویروب فقط بو درجه تلاش و اهتمامینك سببنی سؤال ایدنجه « برگوزل رؤیا گوره‌یورم . بعض یرلرینی سچه‌مه‌یورم . » دیمش

[۱] عزت پاشا حضرتلرینك اهدا ایله‌دکاری رساله‌ده بوحکایه مسطوردر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه تأهل ایتمش. حرمی اوچ آیده طوغورمق امارەلری گوستروب چابوق برأبه ایستەمش. خواجه شاشەلایوب « بزم بیلدیکمز انسانلرك دیشیسی طوقوز آیده طوغورور. بو ناصل شی ا. » دیمکله قادین حدتلەنوب « نه دیمك ؟. طوقوز آی اولمادیمی ؟ والله تحف ا. آحریف ا. بن سکاوارەلی نه قدر اولدی. اوچ آی دکلمی ؟. ای ا. سن بنی آلەلی ؟... اوده اوچ آی. ایتدیمی آلتی آی ا. اوچ آیده چوجوغی قارنمده طاشیدم. ایشته اولدی طوقوز آی. » دینجه خواجه مرحوم برجوق دوشوندیکدن صوکره « حقك وار قاری ! . بنم بو اینجه حساب عقلمه کلمەدی. عفو ایدرسیکز یاکلمشم ا. » دیمش.

بوده (قارئلریکزدن بری) امضاسیله کلمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم زوجەسینك وفاتی اوزرینه بر طول قادین آلیر. خواجه آره صاره حرمینك محسناتیندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایدرمش. بوندن مغبر اولان قاریسی‌ده اسکی قوجەسینك فضائلندن بحث ایتمکه باشلار. نهایت برکیجه خواجەنك جانی صیقیلەرق سدیر اوزرینه سریلمش اولان یاتاقده قادینه برتکمه اوروب یره دوشورور. قادینك قولی اینجینیر. فنا حالده جانی یانار. ایرتەسی گون زیارته گلن باباسینه شکایت ایلر. حریف پیشکین آدم اولمغله قیزینك صیزلانمسنه اهمیت ویرمیەرك خواجەدن مسئلەیی صورار. خواجه دیرکه : شیمدی بن عرض ایدەیم‌ده سز انصافله حکم ویریکز. بنده‌کز بر، بزم مرحومه ایکی، شیمدیکی خانم اوچ، اونك رحمتلی ایلك افندیسی ا. ایتدیمی دورت. مرحمت ایدیك ا. بنم گیبی برقلندرخواجەنك یاتاغینه دورت کیشی صیغارمی ؟. بالطبع صیغیشەمادیق. بو اوجده بولونمش. بالدیر کولدور دوشدی. بنم‌ده بونده نه قباحتم وار ا.

(هلال) مطبعه‌سی مؤسسلرندن عاصم بك افندی اهدا ایدمشدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم طلبه‌لکنده برکویه جرّه گیدوب جامع شریفده وعظ ایله‌دیکی اثناده بالمناسبه حضرت عیسی علیه‌السلامك دوردنجی قات گوکده بولوندیغینی سویله‌مش. جامعدن چیقدیغی اثناده اختیار برقادین یانینه یاقلاشوب « جانم افندی حضرتلری !. درسده برنقطه پك زیاده مراقیمی موجب اولدی. حضرت عیسی علیه‌السلامك دوردنجی قات گوکده اولدیغینی سویله‌دیك . عجبا ایکی گوزم اوراده نه‌یر ، نه‌ایچرکه ؟. » دیدیکنده خواجه‌نك تپه‌سی آتوب دیمش‌که: به حدینی وظیفه‌نی بیلمز قادین ! . بن شورایه کویکزه گله‌لی بر آی اولیور . برگون اولسون شو زواللی خواجه عجبا نه‌یر ، نه ایچر دیه صورمه‌دیکده شیمدی بندن تادوردنجی قات گوکده ضیافتگاه ابدیده انواع نعم نورانیه مستغرق اولان قوجه‌مان برذات شریفی‌می صوریه‌ورسین .

صاحب السیف والقلم اولان هنرمندان عسکریه‌مزدن و ارکان حرب میرلوالغندن متقاعد آتش زاده محمد عزت پاشا حضرتلری ـ وقتیله عربجه‌یه « جحاالرومی » دیه ترجمه ایدیلن ـ نصرالدین خواجه لطائفنی بوندن اون‌سنه مقدم تورکجه‌یه ترجمه ایله‌مش اوله‌رق‌له مملکتمزك تکمل نشریاتینه بر معاونت اولمق اوزره مذکور رساله‌لرنی ارسال بیورمق عنایت کرمکارانه‌سنده بولونمشلردر . اشبو رساله‌مزده اولمایانلر مذکور رساله‌دن اخذ اولونمش و بو وسیله ایله نام بلند استادانه‌لری بورایه ثبت ایدلمشدر :

حکایهٔ منظومه

١ خواجه نصرالدین آقار برصوده آلیرکن وُضو .
٢ آیاغندن پابوجی دوشدی، آلوب کوتوردی صو .
٣ خواجه باقدی ؛ او ، یوزن پابوشه حسرتله مدید .
٤ آرقه‌سین نهره دونوب‌ده چکدی بر ضرطه شدید .
٥ دیدی : آل آبدستکی؛ پابوشیمی ویر . چونکه: بن
٦ ایسته‌ریم آبدستسز اولمق . یالین آیاق گزمه‌دن
٧ بونی نقل ایتدی ؛ گلوب‌ده خانه‌سی سُکّاننه
٨ چونکه : بو خیلی آغیر گلمشدی ؛ آنك جاننه
٩ قیزی دیدی : ای بابا !. سنده أر یوق هوشدن
١٠ شیمدی هم آبدستدن اولدیك ؛ همده بر پابوشدن
١١ دیدی خواجه : نهر اوتاندیسه اکر او ضرطه‌دن .
١٢ تا قیامت اجتناب ایلر ؛ بوگیبی ورطه‌دن .

١ – وضو = آبدست ، ٣ – مدید = اوزون برزمان ، ٤ – شدید = خیزلی،
٧ – خانه سکانی = أو خلق ، عائله ، ٩ – هوش = عقل ، ١١ – نهر = ایرماق،
١٢ – ورطه = تهلکه‌لی محل .

دیگر حکایه

۱۳ خواجه برگون چیفت سورَزکن تارلاسنده ؛ ناگهان
۱٤ بیر قاوانوز اولدی صابان پیشگاهنده عیان .
۱٥ آغزین آجوب گوردیکه آلتون ایله ملاّٰن ایدی .
۱٦ نقلتی آنك ـ لدی‌التخمین ـ بر باطمان ایدی .
۱۷ طوردوروب اوکوزلری فکر ایله‌دی . دورو دراز
۱۸ دیدیکه : اَوْ خلقنه هیچ ایتمه‌یم افشای راز .
۱۹ حاکم وقته بونك تسلیمیدر اسلم طریق .
۲۰ وقعه‌نك عیناً اکا تفهیمیدر اسلم طریق .
۲۱ خانه‌یه بوفکر ایله ایرکنجه عودت ایله‌دی .
۲۲ ناگهان بوعودته خاتونی حیرت ایله‌دی .
۲۳ قهوه آلتی ایتمکه مشغول قیلدی خواجه‌یی .
۲٤ کندی کیتدی جست وجو قیلدی ـ هماندم ـ هکبه‌یی .
۲٥ قاوانوزی گوریجك هیچ ایتمه‌دی خاتون تلاش .
۲٦ آلدی اونی هکبه‌دن آما یرینه قویدی طاش .
۲۷ خواجه اکل ایتدی طعامن چار چابوق حاصل کلام .
۲۸ طوغروجه طوتدی حکومت یولینی بعدالطعام
۲۹ حاکمك یاننده بر خیلی مسافر وار ایدی .
۳۰ حاکمه عرض مرام ایتمك اودم دشوار ایدی .
۳۱ پرده‌دن حاکم افندی‌یه اشارت ایله‌دی .
۳۲ هکبه‌نك محصولنی گویا بشارت ایله‌دی .

---

۱۳ – ناگهان = آنسزین ، ۱٤ – عیان = بللی ، ۱٥ – ملآن = طولو ، ۱٦ – لدی التخمین = تخمین ایدیلنجه ، ۱۷ – دور و دراز = اوزون اوزادی ، ۱۸ – افشای راز = سرنی سویله‌مك – ۱۹ – اسلم طریق = اك سلامتلی یول ، ۲۰ – تفهیم = آکلاتمق ، ۲٤ جست‌وجو = آرایوب طارامق . ۳۰ – دشوار = کوج ، ۳۲ – بشارت = مژده .

۳۳ ایله‌دی حاکم ندا : گل اَیله مقصودڭ بیان !.
۳٤ هکبه‌ده نه‌ڭ وار ایسه دوك اورته‌یه اولسون عیان !.
۳٥ خواجه گیردی . شویله ـ بین‌الناس ـ طوردی اورته‌یه .
۳٦ دوشدی بیچاره او دم برحیرت افزا ورطه‌یه .
۳۷ هکبه‌یی سیلکدیجه سرعتله ؛ ایچندن دوشدی طاش .
۳۸ سرگذشتن ایتمه‌مشدی اوّلا حضّاره فاش .
۳۹ اهل مجلس خواجه‌یه هپ قیلدی حیرتله نظر .
٤۰ خواجه‌ده شاشدی . فقط گوسترمه‌دی اصلا اثر .
٤۱ خواجه قیلدی حاکمه فی‌الحال شویولده خطاب :
٤۲ ای افندی !. بز قولز . الله اعلم بالصواب .
٤۳ باطمانه طوتمشدر ؛ البته حکومت برعیار .
٤٤ شونی برمعیاره اوردورسه‌ڭ حکومتجه نه وار !.
٤٥ کویمزده ـ چوق زماندر ـ قیّه ، باطمان مختلف .
٤٦ اولماسون برقومڭ ایچنده حکم و اوزان مختلف .

﴿لطیفه﴾ خواجه جیبنه شفتالو طولدیروب راست کلدیکی آرقه‌داشلرینه جیبنی گوستره‌رك « شونڭ ایچینده‌کینی کیم بیلیرسه اڭ بویوك شفتالی یی اکا ویره‌جکم . » دیمکله « شفتالی !. » دیمشلر . خواجه کمال استغرابله « بونی سیزه هانیکی قحبه دولی خبر ویردی ؟. » دیمش .

﴿لطیفه﴾ کم آلمز بر قاطیره بینمش » باشی بك سرت اولدیغندن ممکن دکل گیده‌جکی جهته چویره‌مه‌مش . بو صیره‌ده احبابندن بری راست کلوب « خواجه !. نره‌یه گیدییورسین ؟ . » دیدیکده « قاطیرڭ ایسته‌دیکی یره !. » دیمش .

---

۳٥ – بین‌الناس = خلقك آراسنده ، ۳٦ – حیرت افزا = بك شاشیرتان برحال ، ۳۸ – حضار = مجلسده بولونانلر ، ٤٥ – مختلف = قاریشیق ، ٤٦ – حکم = برقومك اداره‌سی واکا متعلق اولان شیلر ، اوزان = طارتیلرك انواعی .

﴿ لطیفه ﴾ دکیرمنه بوغدای گوتورمش . خلقك اوراده بولونان بوغدای چووالرندن آووجینی طولدورور، طولدورور کندی چوواله قویارمش [۱] دکیرمنجی « نه یاپیبورسین ؟. » دینجه « بن بر بودالا آدامم!. عقلمه گلنی ایشلرم!. » دیمش . دکیرمنجی « بودالا ایسه ك نه یه کندی چوالکده کی بوغدایلری خلقك

خواجه نك خلقك چووالندن کندی چوواله بوغدای طولدوردیغیدر

چووالینه طولدورمایورسین ؟. » دینجه خواجه « شیمدی علی العاده بر احمق ایکن اوصورتده قاتمرلی احمق اولمقلغم لازم کلیر !. » دیمش .

[۱] دکیرمن اکثریا غلبه لق اولدیغندن هرکس دکیرمنده برقاچ کون نوبت بکله مکدن ایسه بوغدای چواللرینی اورایه بیراقیرلر . بر تخمین اوزرینه برایکی کون صوکره تکرار کلوب — او صیره ده نوبتلری کلمش بولونمقله — اونلرینی ادکونورلر ، کوتورورلر : ع — آسیاب دهره کلدیك شیمدی نوبت بکلرز .

﴿ لطیفه ﴾ والده‌سی برصباح « اوغلم ملّا نصرالدین! . بن قومشولرله کول کنارینه گزمه‌یه گیده‌جکم . گوره‌یم سنی ! . سوقاق قپوسنه صاحب اول . صاقین آیرلمه ! . » دییه شدّتله تنبیه ایله‌مش . خواجه قاپو اشیکنده اوتوره‌رق والده‌سنك ویردیکی قایصی قوروسینی ییوب طورورکن انشته‌سی کویندن گلوب والده‌سنی اوده‌در ظنیله « اوغلم ملّا ! . آقشامه تیزه‌ك ، بن سزه گله‌جکز .

خواجه‌نك سوقاق قپوسنی صاللا صیرت ایدوب سیر محلده‌كی والده‌سیله محاوره‌سیدر

گیت آننه‌که خبر ویر ! . » دیمش ، گیتمش . خواجه همان قپویی سوکوب صیرتینه آله‌رق کول کنارینه گیدر . والده‌سی گوروب « بیره اوغلان ؛ نه‌در بوحال ؟ . » دیینجه « سن بکا قاپودن آیرلمه ! . دیدیك . حال بوکه انشته‌م آقشام بیزه گله‌جکمش . گیت ؛ خبر ویر ! . دیدی بن هر ایکیکزك سوزیکزی اجرا ایتمك ایچون باشقه نه یاپه‌بیلیردیم ؟ . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ آقشهرك صو باشیسی حرمینه غایت طوتغون ایمش . قادین امور حکومتده قاریشه‌رق عزل ونصب ایشلرینه‌ده باشلامش . بعض اکابر خواجه‌یه مراجعتله « امان شوکا بر چاره بول !. » دیمه‌لریله خواجه بر قاچ صحبت اثناسنده بر طاقیم تمثیلات و دلائل ایله صو باشی‌یی قادینه اوقدر یوز ویرمکدن واز کچیرمش . شیماریق قادین قوجه‌سینه قارشی آلیشدیغی تحکمدن دور اولنجه، تحکماتی نره‌دن بیدیکینی آراشدیروب خواجه طرفندن اولدیغینی تحقیق ایله‌مکله یولنی بولوب خواجه‌نك حرمینی الده ایدر . خواجه هر یاز چیقدیغی کویدن گلوب معتادی وجهله صو باشینك خانه‌سنه مسافر اولمغله صو باشینك حرمی مناسبت حاضرلایوب خواجه‌نك حرمینی‌ده گتیرتدیریر . خواجه برگون حرمیله کندی اوطه‌سنده ملاطفه ایدرکن قادین ناز وعشوه‌یه آغاز ایدوب خواجه‌یی سرمست ایدرك « جانم افندی !. گیت طیشاریده دیوار دیبنده بر پالان گوردیم، گتیر !. بر اویون چیقاره‌جغم ! » دیر . آرتیق خواجه‌ده ممانعت کرته‌سی کچمش اولمغله همان گیدر ، گتیریر . قادینك صورت استرحامده ابرامیله پالانی صیرتینه اورور ، برده گم اویدورورلر قادین بینر . خواجه کیشنه‌یرك سوگیلی راکبینی قوشدوردیغی اثناده صو باشی‌یه حرمی بومنظره‌یی آناختار دلیکندن سیر ایتدیریر. خواجه نعره آتوب ایکی طرفه چیفته‌لر صاوروه‌رق قوشدیقجه صو باشی گولمکدن قاتیلیر . نهایت صبر ایده‌میوب قاپویی آچار . « خواجه افندی !. واه واه .. نه‌در بوحل ؟.. » دینجه خواجه هیچ بوزمایوب « هاه .. تمام ... شو بنم حالمی رأی‌العین گوردیك آ . ایشته بن سنی بودرکه‌یه دوشمکدن وقایه ایچون او نصیحتی اجرا ایله‌دیم . امّا بزه گلنجه : بز آحاددن آداملرز . نظام عالمك زمامی بزم الیمزده دگل . بزم حکممز آنجاق کندی حریممز داخلنده‌در . بز هر بوبابه بویانه‌بیلیرز . کیمسه‌یه ضرریمز اولمز . فقط سز بویله بنم گیبی یولاری قارینك الینه ویریرسه‌کز بوتون مملکت هرج ومرج اولور !. » دیمکله صو باشی بونصیحتدن برقات دها متعظ [۱] اولمش . قادین ایسه برکنارده خائب وخاسر باقه قالمش .

[۱] (متعظ) وعظ ونصیحتدن عبرت آلوب فنا حاللرندن واز کچن کیمسه .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نک اوینه بر آدم مسافر اولمش . صوفره‌یی دوشه‌یوب اکمکلری دیزوب یمك کتیرمکه کیتمش . کلمش ، باقمش که صوفره‌ده بر دانه اکمك قالمامش . هیچ سسینی چیقارمایوب اکمك آلمغه کیتمش . بوکره‌ده کورمش که یمکلر بیتمش . بوش صحنلری آلوب یمك کتیرمکه قوشمش . عودتنده ینه اکمکدن اثر قالمامش . والحاصل تجربه‌ده طعام ، جوملکده نان عزیز

خواجه‌نك اوینه مسافره یه‌جك طاشیه‌سیدر

قالمانجه‌یه قدر کیتمش ، کلمش . ایکیسنی بر آراده جمع ایتمك میسر اولمامش . مسافره نره‌یه کیدییور اولدیغنی و سبب عزیمتنی صورمش . « اشتهاسزلق مرضینه مبتلایم . بورسه‌یه کیدییورم . حکیمه باقدیروب علاج آلوب همان عودت ایده‌جکم . انشاءالله نهایت بر آی صوکره کوروشورز . سزی بك سودیم . نیتم عودتده بر آی سزده مهمان اولوب مملکتکزك آب وهواسندن استفاده ایتمك ایسترم . » دیینجه خواجه مرحوم « واه واه . تأسف ایدرم . بن یازین ،

اوبر گون کویه عزیمت ایتمك نیتنده‌یم . ظن ایدرم که عودتده ملاقات میسر اولمایه‌جق. هله‌پشین اللهکا خیرلی سلامتلر ویرسین!.» دیه‌رك حریفی آشیرمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ طاووق قیزارتمه‌سی یرکن بریسی گلوب « افندی !. ایمرندیم ، برازده بکا ویر !. » دیمکله « واللهی برادر ؛ بنم دکل ، زوجه‌مکدر !. » دیدی . حریف « ای .. ایشته سن ییورسین آ . » دییجه « نه یاپه‌یم آقارداش !. بکا (یه !.) دیه ویردی . » دیمشدر .

خواجه‌نك - ییدیکی طاووق قیزارتمه‌سندن ویرمه‌مك ایچون - قارشیسنده‌کی آدمه اعتذاریدر

﴿ لطیفه ﴾ زوجه‌سی هر کیجه خواجه‌یی خانه‌ده یالکیز براقوب قومشو ، قومشو گزرمش . بیر طاقیم مناسبتسز قادینلرله معاشرت ایتدیکنی قومشولر خواجه‌یه اخطاره باشلامشلر . ینه بر گیجه حرمی بیك تورلو بهانه ایله چیقوب

گیتدی . کچ وقت گلەرك قاپویی چالمشسەدە خواجە قیزەرق آچمامقدە اصرار ایتدی . قادین نەقدر یالواردیسە کارگر اولمەدی . قادین « اویلە ایسە بن‌دە کندیمی شو قویویە آتایم‌دە الکدن قورتولەیم !. » دییەرك قوشوب او آندە گیتدی . قویویە قوجەمان بر طاش آتدی ، کندیسی دیوار دیبینە گیزلندی . خواجە پك نادم اولوب « ای واه ... گیدەیم ، شودلی‌یی قورتارەیم . » دییە قاپویی آچوب طاشرە چیقجە قادین همان ایچری گیروب قاپویی آرقەسندن محکم قاپادی . یوقاری چقوب خواجەنك اوّلجە طوردیغی پنجرەدن باقمغە باشلادی . شیمدی‌دە خواجە قاپویی آچماسینە اصرار ایتمشسەدە فائدە ویرمەمکلە یالوارمغە مجبور اولدی . قادین ایسە آوازی چیقدیغی قدر باغیرەرق « بیقدیم آرتیق الاّالله !.. نەدر بو ایتدیکك ؟. هر گیجە قومشویە دییە گیدرسین !. کیم بیلیر ، هانگی اوروسپی ایلە صحبت ایدرسین . بیچارە حلالکە گنجلکینی حرام ایتدیك . سنی گیدی آق صقالندن اوتانمز ، رزالتدن اوصانمز حریف !. بن‌دە سنی عالمە رسوای ایدەیم‌دە گور حالکی !. بردها هر گیجە بیراقوب ، بیراقوب گیتدیکی سکا کوسترەیم !. » دیمکلە خواجە قادینك کندی خیانتی باشقەسینە یوکلتمك خصوصندەکی مهارتینە حیران قالوب واطرافینە طوپلانان قونو قومشودن صیقیلوب نطقی طوتولەرق آنجاق « بیلنلر الله ایچون سویلەسین !. » دییەبیلمشدر .

﴿لطیفه﴾ خواجە بر آرالق زیتون صاتارمش . بر قادین گلمش . زیتونی بکنوب فقط فیأتنی براز زیادەجە بولدیغندن اعتراض ایتمکلە خواجە « خانم !. بو اویلە خام ، چوروك زیتونلردن دکلدر . کمالندە طوپلانوب خصوصی اولەرق اعتنا ایلە یاپلمشدر . اینانمزسەك بر دانەسنی‌دە باق! بوندەکی حلاوتی هیچ عمرکدە باشقە زیتون دانەلرندە گوردیکمی ؟. بوندە اویلە آجیلق ، ککرەلك آرامە . یاغی‌دە الك بیرنجی یاغلردندر . انسانك آغزندە بر مدت الك نفیس بر لذت حاصل اولور . چانلیسی حلالدر ، چکینمە! پارە ویرەجکسین . » دیدیکدە قادین « سن بنی بیلیرسین !. آرقە سوقاقدە ، باغچەسی سزە بیتیشیك ، مرحوم بك تمیراوغلی حاجی صاتی‌نك حرمی‌یم . بزم افندی ایلە بك ایی گوروشوردیکز . اونکچون

اکر اعتماد ایدرسه‌ك ویره‌سی آلمق ایسترم . » دیمکله خواجه « ای آجانم . اونك چاره‌سینه باقاریز . هله سن برکره مالدن خوشنود اول !. » دیه النده‌کی زیتون دانه‌سینی قادینه اوزاتمغله قادین « عفو ایدرسیکز !. اوچ سنه اول رمضانده خسته‌لانوب یدی کون اوروجی ییدیکم جهتله شیمدی حاضر قیشك قیصه کونلرینده اونی قضا ایدییورم . » دینجه خواجه دیرکه : یاوروم !. سن ویره‌سی زیتون آلمق ایسته‌یورسین !. حال بوکه برقول بویله خالقنك فرضینی ادا ایتمه‌یوب‌ده سنه‌لرجه صالللارسه خلقه‌اولان قرضینه[۱] نه‌قدر اهمیت‌ویریر؟.

﴿ لطیفه ﴾ حاکم افندی دعوت ایدوب یاننده آشجی‌یه قایماقلی انجیرطاتلیسی امر ایتمش . یمك بیتمش ، انجیر طاتلیسی کلمه‌مش . خواجه محزون اولمش . فقط سسینی چیقارمامش. یاتسی نمازندن صوکره حاکم « افندی !. تبرکاً برحزب اوقویکزده صفای روحانی حاصل ایده‌لیم . » دیدی . خواجه بعد البسمله « ... والزیتون آلخ » دیه باشلامغله حاکم سریردن« افندی!. (والتین[۲].) ‌ی اونوتدیکمی ؟. » دینجه خواجه « ارنی بن دکل ؛ سز اونوتدیکز !. » دیمکله مجلسك انبساطینی موجب اولمش ، خواجه بردعوت دها قازانمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ « اویله برشهلا کوزلره مالك‌که انسانی جن چارپار کبی مسخر ایدییور . » دیه خواجه‌یی قولاقدن عاشق ایدوب بر شاشی قادین آلمشلر . خواجه آقشامه بر طباق قایماق آلوب کتیرمش ؛ صوفره‌یه قویمش . قادین « بزم کیمز وار ؟. برطباق قایماق آلسه‌یدیکز ال ویریردی . بوایکی طباق اسرافدر ! » دینجه خواجه « بزم اوده‌طعامك برینی‌ایکی‌کورمك فنابرشی‌دکل. بنم ایشیمه کلیر . » دیه لطیفه‌لشه‌رك طعامه باشلایه‌جقلری صیره‌ده قادین « افندیم عفو ایدرسیکز!. بنی‌سز ناموسسز ظن ایدرسه‌کزیا کیلیرسیکز!. او؛ یانکزده‌کی خواجه کیمدر ؟. » دیه خواجه‌یی‌ده ایکی کورنجه « خواجه یو .... ق !. باق قادین ! بزم أوده هر شیئی ایکی ودها زیاده کوره‌بیلیرسین . فقط قوجه‌کی بیر !... » دیمشدر.

[۱] قرض = بورج . [۲] (والتین) ده‌کی (تین) انجیر معناسینه

﴿ لطیفه ﴾ احبابندن برینك خانه‌سینه گیتدی . بال قایماق اکرام ایتدیلر . قایماغی ، اکمکی بیتیردیکدن صوکره باقی قالان بالی پارماق ییمکه باشلادی خانه صاحبی « اکمکسز بال ایچکی یاقار !. » دیینجه خواجه هم کاسه‌یی سنتله‌مه‌یه غیرت ایدوب هم‌ده « کیمك ایچی یاندیغنی الله بیلیر !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ دوکون آونده یمك ییمکده اولدیغنی تخمین ایتدیکی بر زمانده برکاغدی دوروب بوکوب برظرفه قویه‌رق قاپویی چالدی . « نه ایسترسین ؟. »

مکتوب گتیرمك بهانه‌سیله خواجه‌نك دوکون سفره‌سینه چوکدیکیدر

دیدیکلرینده « خانه صاحبینه مکتوب گتیردیم !. » دیمکله اوشاق ایچری بیراقدی . خواجه همان سلام ویروب خانه صاحبینه کاغدی طوتوشدورمقله برابر صوفره‌یه چوکدی ، یمکی آتیشدیرمغه باشلادی . خانه صاحبی (بونك اوزری یازیلی دکلدر !.) دیینجه خواجه « افندیم !. قصوره باقمایکز . عجله‌یه گلدیکندن اونك ایچی‌ده یازیلی دکلدر !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ مرکب ایله گیدرکن حیوانك اکیلوب قوقلادیغی مرکب تزکارینی یم طورباسینه طولدوروب آقشام بویننه آصدی. حیوان خویسزلق ایدوب باشینی سیلکه‌رك طوربه‌یی چیقارمغه چالیشدیغنی گورنجه « بکا قهرك نه ؟. سن بکنندیك ، بن طولدوردیم ا. » دیدی .

خواجه مرکب ایله کیدرکن مرکبك قوقلادیغی تزکاری طورباسنه طولدوردیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برآرالق طورشوجیلغه باشلادی . بر طورشوجینك بوتون ادواتینی ، حتی مرکبینی صاتین آلمشدی . حیوان – آلیشیق اولدیغی واعتیاد ایلدیکی وجهله – علی الاکثر طورشو آلان خانه‌لرك اوکنه کلدیکجه ، و غلبه‌لق سوقاق آرالرینه واصل اولدیقجه خواجه‌یه « طورشو !. » دیه هایقیرمه‌یه میدان ویرمه‌یه‌رك آکیرمغه باشلارمش . بیچاره‌نك هوسی قارنینده قالمش . ینه برکون غلبه‌لق برمحلده خواجه حاضرلانوب صوت بلند ایله « طورشو !... » دیه‌جکی آنده ینه اشك سبقت ایدوب ظیرلامغه باشلاینجه خواجه آرتیق

قیزوب « باقـه‌لك آ ، آرقه‌داش ! . طورشـوبی سنمی صاته‌جقسین ؟. یوقسـه بنمی ؟... » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ اشـکینه (که‌وه‌ن) [۱] یوکله‌توب کندی کندینه « عجبا یاش که‌وه‌ن؛ قوروسی کبی بردن بره خارلایوب یانا می‌که؟. » دیه برطرفندن آتشی کوستری ویرنجه غایت سرت اسمکده اولان روزکار اعانه‌سیله بردن بره هر طرفینی آتش صاری ویردی . دهشتلی برچاتیرتی قوپوب شعله‌ی کوك یوزینه

مرکبك اوزرنده‌کی که‌وه‌ن خارلایوب یانمغه باشلدیغیدر

دیرك کبی اوزادی . زواللی مرکب چیلدیروب هم قوشـار ، هم آکیریر ، هم‌ده متصل ضرطه چکر ، چیفته آتا دی . خواجه مرکبه ینیشه‌مه‌یه‌جکنی ، ینیشسه بیله باناشه‌مایه‌جغنی آکلاینجه آوازی چیقدیغی قدر هایقیره‌رق « عقلك وار ایسه طوغری کوله قوش !. » دیمشدر .

[۱] (که‌وه‌ن) اکثریا اکمك تاندیرنده ، فرونده ، کلخـانده طوتراق ، اودون مقامنده قوللانیلیر ، چابوق طوتوشور بردیکندر .

﴿ لطیفه ﴾ صو باشینك مركبی غائب اولمش . آدملری خواجه‌یی باغینه گیدركن كوروب « افندی !. بز هپمز بر سمته طاغیلوب آرایه‌جغز . حاضر گیدییورسین ، سنده باغلر آراسینه باقی ویر !. » دیمشلر . خواجه تورکی سویله‌یه‌رك باغلر آراسنده گزرمش . بیری راست گلوب سؤال ، جوابدن صوكره « بو نه‌بیچیم اشك آرایش ؟. » دینجه خواجه « ایل ؛ ایلك اشكینی تورکی چاغیره چاغیره آرار !. » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ والده‌سی خواجه‌یی بر قزاز یانینه چیراق ویرمشدی . ایکی سنه ـ علی‌الدوام ـ گیده‌ب گلدیكدن صوكره برگون والده‌سی « ای اوغلم !. نه‌لر اوكرندیكك باقه‌لیم !. » دیمكله جواباً « والده !. دعاكز بركاتیله صنعتك یاریسنی اوكره‌ندیم . یعنی بوكلمش شیلری چوزه‌بیلیورم . شیمدی اوبر یاریسی قالدی‌كه بوكمكدن عبارت. همتكزله برقاچ سنه‌ده چابوجاق‌اونی‌ده الده ایدرم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ كیلیمدن قوجه‌مان بر میندر یوزینی بازاره صاتمغه گوتوروب معاینه ایدن مشتریلر « بو دلیك ، دشیك بر شیدر . نافله پاره ایتمز !. » دیدیكلرینده « سبحان الله !. آلمغه مرامكز یوق . باری بر مسلمانك مالینی خلقه قارشی لكه‌له‌مه‌یكز !. بونك ایچنده‌كی یوكی والدم دها شیمدی بوشالتدی . بردانه‌سی بیله دوكولمه‌مشدی !. » دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه آقشـام اوزری خانه‌سینه عودت ایدركن محله‌سینك چوجوقلرینندن بری گلوب « خواجه افندی !. شـو چوجوق بنم قولاغیمی ایصیردی. » دیه‌شكایت ایله‌دیكی صیره‌ده اوچوجوق‌ده « خیر؛ بن‌ایصیرمه‌دیم، كندی ایصیردی !. » دینجه خواجه « صوص !. خاشاری . بوزواللی دوه‌می‌كه كندی قولاغینی ایصیره‌بیلسین . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك جانی چوربا ایسته‌دی . « شیمدی اوستی نانه‌لی تازلی بر چوربا اولسه‌ده ییسه‌م . » دییه تخیل ایدوب طورووركن قابو چالینه‌رق

قومشو چوجوغی الندە طاس ایلە ایچری کیروب « آنام خستەدر ، بر پارچە چوربا ویرەجکسیکز . » دیدیکنجە خواجە « بزم قومشولردە مالیخولیادن قوقو آلییورلر . » دیمشدر .

《 لطیفە 》 خواجە کیلاردە برشی آرارکن رافدن صوغان طولو قالبور باشینە دوشدی . بینی صارصیلوب گوزی قارارەرق همان برتکمە اورەیم دیرکن قضارا کنارینە راست گلمکلە قاصناغی دیز قاپاغینی فاحالدە آجیتدی . همان حدتلە

خواجەنك کیلاردە برشی آرارکن رافدن صوغان طولو قالبور باشنەدوشدیکیدر

قالدیروب یرە چالدی . قالبور صیچرایوب آلنینی مجروح ایتمکلە خواجە همان ایچری قوشوب قوجەمان یاتاغان بچاغینی گتیرەرك « شیمدی نە قدر قالبور وار ایسە چیقسین قارشیمە !.. » دیمشدر .

《 لطیفە 》 باباسی نەسویلرسەخواجە ـ چوجوقلغندە ـ عکسینی یاپاردی . باباسی آرتیق مقصودی نەایسە اونك عکسینی سویلەمکلەیولینی بولمشدی . برگون

دكيرمندن عودتلرنده بر چايدن گچه جك اولديلر. كوپرو وارسه ده حيوان گچه مز بر حالده ايدى . باباسى « اوغلم ؛ ملّا. بن كوپرودن طولاشه جغم. سن چايك گچيت يردن حيوانى گچيرمه . » ديدى . ملّا نصرالدين حيوانى گچيت يرينه سورمشسه ده اون چووالى بر طرفه ميل ايتديكنى باباسى گورمكله هايقيره رق «ملّا! . چووال بكّا طوغرو اكيلمه مش. چايه دوشمه يه جك. صاقين طوغرو اتمه. دها ايتيرى وير!.» ديينجه خواجه « واللهى بابا. شو ياشه كلديم. نه ديديكسه عكسينى

خواجه نك اوغلنك مركب اوزرنده كى چوواله طوقونور طوقونمز همان چايه يووارلانمسيدر

يابديم بو سفرده امريكزى عيناً اجرا ايده جكم!.» ديه باغيرمه سى عقبنده چوواله طوقونور، طوقونمز همان چايه يووارلاندى، گيتدى.

﴿ لطيفه ﴾ آقشهره ماهر بر خطاط گلدى . خواجه مهر قازديرمق ايستەديسه ده هر حرفنى اوچ آقچه يه قازديغندن خواجه دوشوندى اسمنى ،

مخلصینی حساب ایلەدی ، خایلی چوغە قاچەحق . یالگز نامنی حك ایتدیرمکه قرار ویردی . هم‌ده اوجوز قازدیرمق ایچون شویله بر طریق دوشوندی . حکاکه گیدوب (بکا بر مهر قاز !) دیدی . حکاك اسمنی سؤال ایله‌مکله خواجه « خس » دیدی حکاك « بو نه بیچیم اسم ؟ » دیمکله خواجه « نه که لازم ! ایشته اویله براسم ! سن قاز ! » دییه‌رك برده مضمون صرف ایله‌دی . حکاك « حس » حرفلرینی یازوب‌ده تام نقطه‌یی قویه‌جغی صیره‌ده خواجه « رجا ایدرم ؛ نقطه‌یی باشه قویمه‌ده سینك کاسه‌سینه قوی ! » دیمکله حکاك خواجه‌نك ظرافتینی تقدیر ایدوب مهری هدیه اوله‌رق تقدیم ایله‌مشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر آرقه‌داشیله گول کنارندن گیدرکن آرقه داشی صویك اوزرینه صیچرایان بالیقلری گوروب خواجه‌یه « باق شو بالیقلره ! » دیمکله خواجه قارشیکی سوقاغه طوغرو باقدی . آرقه‌داشی « سکا بالیقلری گوستریورم . سن قاره‌یه باقییورسین ! » دیمکله خواجه « سن بکا الکه گولی گوستردیکمی‌که بویله سرزنش ایدییورسین ! بنم کرامتمی وار ؟ » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ یاریم خانه حصه‌سینی صاتیلغه چیقاردی . دلال « شیمدی صیره‌سی دکل . نه‌یه بویله عجله صاتمق ایسته‌یورسین ؟ » دیدیکده خواجه « مشترك مالی عمرمده سومم ! اون سنه‌دن بری مشترکمك گوکلینی ناصلسه شیمدی ایده بیلدیم . حاضر راضی اولمشکن اونك حصه‌سینی‌ده صاتین آله‌جغم . آره‌دن اغیاری قالدیره‌جغم ! » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ احبابی « افندی ! سن آره صیره شعرده سویلردیك . شو گونلرده یکی محصول یوقمی ؟ » دیدیکلرینده شویله جواب ویردی : گرچك ؛ ایی که صوردیکز . سزه دومانی اوستنده بربیت اوقویه‌یم . بوصباح آنام یوغورت چالمق ایچون سوت قایناتییوردی . مکرسه بالتصادف دونکی کبی بو گونده سوت کسیلمش . بوصیره‌ده نشانلیم گلدی . آتش اوستنده‌کی تنجره‌یه باقدی . « بوسوت کسیکدر ! » دیدی . اواثناده درحال خاطریمه شوبیت طلوع ایتدی

امّا یوزینه قارشی اوقومغه صیقیلدیم . اوقوسه‌م‌ده مزایاسینه واره‌مایه‌جق، یازیق اوله‌جقدی . هله سز دقتلی دیکله‌ییکز ! :

دلبر بکا جور ایله‌مه لاتَه الم ویریر
بوغورتما هذاالذی لایکون دوندن بری

﴿ لطیفه ﴾ اثنـای صحبتده ولایتدن دم اوره‌مغه باشلادی . « سنك اولیالغکی نه‌دن بیله‌لیم ! » دیدیلر . « هانکی طاشی، هانکی آغاجی چاغیرسه‌م گلیر . » دیدی . « اویله ایسه شو قارشیکی بایدِ آغاجینی چاغیر ؛ باقه‌لیم ! . » دیدیلر . خواجه طور مخصوص ایله اوچ کره « گل ؛ یا مبارك !. » دیمشسه‌ده آغاج یاپراغینی بیله قیمیلداتمه ینجه خواجـه کوس کوس آغاجك یانینه گیتدی . « هـانی آیاغیکه گتیره‌جکدیك ؟ . » دیدیلر . « بزم طـائفه‌مزده گوکول کبر اولمز . طاغ یورومزسه آبدال یورور ! . » دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ آرقه‌داشیله قورد آوینه گیتمشدی. غایت اوزون تویلی قوجه‌مان برقورد گوروب ـ گورکینه طمعاً ـ قوغالادیلر. براینه صوقولدی . آرقه‌داشینك کوزی قاراروب اوده همان صوقولدی . خواجه برساعت طیشاریده بکله‌دیکی حالده حریفك قیمیلدامه‌دیغینی گوروبجـه چکوب چیقاردی . حال بوکه بدننده باشـینی گوره‌مه‌دی . برمدت تفکره واروب صوکره قوشارق شهره گیتدی . آرقه داشینك خانه‌سینه گیدرك حرمینه شـو یولده بر سؤالده بولوندی : سزك اغا صباحلاییین اودن چیقدیغنده بدننده باشی‌ده برابرمی ایدی ؛ دکیلیدی ؟!.

﴿ لطیفه ﴾ برقیز؛ تأهلینك اوچنجی آینده طوغوردی. قادینلر طوپلانوب « بوکا نه اسم قویالیم . » دییه مذاکره ایله دیکلری صـیراده خواجه افندیدن صورمغه قرار ویردیلر. نتیجهٔ مراجعتلرنده خواجه : « ساعی » [١] قوییکز ـ دیدی. قادینلر « هیچ‌ده بویله اسم ایشیتمه‌دیك!. » دیدیکجه خواجه « طوقوز آیلق یولی اوچ آیده قطع ایدنه [ساعی]دن باشقه نه اسم ویریلیر؟. » دیمشدر.

---

[١] ساعی = تاتار دیمکدر .

﴿ لطیفه ﴾ اوچ آرقه‌داش سوت ییبورلردی. خواجه ایله بریسی سوته کمك طوغرامقله مشغول ایکن دیکری ـ اخطارلرینه رغماً ـ متصل بونلرك طوغرادیغی اکمکی قاشق قاشق آتیشدیرییوردی. نهایت خواجه قیزوب « یاستار » دییه الندەکی سوته اکمك باصدیغی کیجه‌یی حریفك بیننه ایندیردیکی گیبی حریف درحال

سوت یمکله مشغول اوچ ارقداشدن بریسنه خواجه قیزوب یاستار دیه‌رکدن کیجه ایله حریفك بیننه ایندیردیکیدر

موص مور اولوب اورایه ییغیلی ویردی. چوقدن ضیافتگاه ابدی‌یه گیتمشدی. خواجه حریفك بویله بر چهرهٔ عبوس ایله خاموش اولدیغنی گورنجه کمال تعجبله « نه طوغرار، نه باصار، نه الینی چاناقدن کسر، بر کیجه اوروره‌سەك ایشته بویله کوسر. » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ برقاضی ایله تجاردن بر کیسه برده خواجه یولداش اولمشلر. لاقیردی اولسون دییه قاضی خواجه‌یه « چوق سویله‌ین چوق یا کیلیر ـ دیرلر،

هیچ وعظ اثناسنده یا گیلدیغك واقعمیدر؟» دییوب خواجه‌بداهةً (اوت! برکرّه «قاضیان فی النار.» دییه‌جك یرده آغزمدن «قاضی فی النار» چیقی ویردی. برکرّه‌ده دها زیاده خطا ایتدیم. «ان الفجار لفی جحیم..» دییه‌جك ایکن «ان التجار...» دیمشم.) دییه‌رك ایکیسنی‌ده خجل ایله‌دی. قاضی «سنکا لاقیردی یتشمزکه، ایسترسه‌ك اویله‌قورناز کسیلیرسین‌که الك یامان مزورلری حبط ایدرسین. دیلرسه‌ك

خواجه بر قاضی ایله تجاری خجل ایلسیدر

یابانك اوکوزندن دها شاشقین گورونورسین!» دینجه خواجه همان ایکیسنك آراسینه کچوب «یوق آجانم! مبالغه ایدییورسین.» الیله قاضی‌یه اشارت ایدوب «نه‌اوقدر مزور» تاجره اشارتله «نه‌ده بو قدر اوکوزم. ایکیسینك آراسینده صاییلیرم» دیمشدر.

﴿لطیفه﴾ تیمورلنك آقشهرده ایکن بر دهری گلوب ترجمان واسطه‌سیله «برقاچ سؤالم وار. اگر حاذق وماهر عالملریکز وارایسه امتحان اوله‌یم!.»

دیدی . تیمور اشراف بلده‌یی طوپلایوب مملکتیکزه اجنبی بر عالم کلدی . علوم طبیعیه‌دن وفنون مادیه‌دن امتحان اولمق ایسته‌یور . بونلر سیّاح آدملردر . اکر قارشیسینه فنون شتّایی احاطه ایله‌مش بر عالم چیقارمزسه‌کز دیار روم‌ده اصناف علومك انقراض واندراسه اوغرامش اولدیغنی کزدیکی یرلرده اشاعه ایدر . بوده سزك بین‌الدول والملل وقع وحیثیتکزك کسرینه بادی اولور . » دیمکله اشراف براوطه‌ده استشاره ایدوب اوّلا مملکتلرنده علمانك کرچکدن معدومیتینه برمدّت تلهف ایتدیکدن صوکره « بویله‌لکله اولمز . بر چاره دوشونه‌لیم‌ده شوداهیه‌یی باشمزدن صاوه‌لیم !. » دییوب برچوق مذاکره وقونیه‌دن، قیصریدن علما جلبی خصوصینی مشاوره ایله‌دیلر . نهایت ایچلرندن بری « خارجدن علما جلبی اوزون وقته محتاج اولمقله برابر ــ اجنبیدن صرف نظر ــ امیر تیموره قارشی حقارتیمزی مستلزم، اهالیٔ بلده یانینده‌ده کوچوك دوشمکلکمیزی داعیدر . « دلیدن اوصلو خبر » دیرلر . هله بوبابده بزم خواجهٔ دانانك رأیینی آله‌لیم . بلکه اونك برتدبیر غریبیله دیل بیلمز اجنبی‌یی آتلانیریز . » دیمکله بك مصیب بولوب خواجه‌یی جلب ایدرك مسئله‌یی آکلاتدیلر . خواجه « سز اونی بکا بیراقیکز !. اکر موافق برجوابله اسکات ایده‌بیلیرسه‌م نه‌اعلا !. اکر موفق اوله‌مزسه‌م (اودیوانه مشرب برآدمدر . کندی کندینه داخل مجلس اولدی . اوصاییلمز !.) دیرسیکز . باشقه اوقومش بر آدمی قارشیسینه چیقاریرسیکز !. اکر موفق اولورسه‌م هپکزدن آیری آیری جائزه‌می ایسترم . امیرك احسانی جابا !. » دیمکله « آمان خواجه !. سن بزم یوزیمزی اجنبی‌یه قارشی آغارتده هر نه‌دیلرسه‌ك الله کریم !. » دیدیلر . نهایت بریوم مخصوصده شهرك میدانلغنده چادیرلر قورولوب امیر تیمور واتباعی زر وزیوره مستغرق وآلات حرب واسباب جنك ایله هیبت انداز ودهشت ساز اولدی . بعده ژولیده مو ، عجیب‌الشکل اولان‌دهری دخی کاوب قرب سلطانیده بر موقعه قورولدی ، اوتوردی . مجلس تقرر ایله‌دکدن صوکره هرکس خواجه‌نك ورودینه انتظار ایله‌دیلر . النهایه خواجه‌ده باشینه قوجه‌مان بر صاریق ، صیرتینه کنیش قوللی

بربینیش کیبوب آرقەسنه شاکردی حماد ایله دیکر برایکی طلبه دها طاقوب مجلسه داخل اولدی. پادشاهك جهت یمناسنده برموقع احراز ایله‌دی . شربتلر ایچیلوب استراحت حاصل اولدیقدن صوکره دهری اورته‌یه گلوب کمال اعتنا ایله بردائره چیزدی. جوابنی طلب ایله‌مك اوزره خواجه‌نك یوزینه باقدی . همان خواجه قالقوب عصاسی ایله دائره‌نك تام اورته‌سیندن بر چیزکی چکوب ایکی‌یه تقسیم ایله‌دیکدن صوکره دهری‌نك یوزینه باقدی. بعده مقابلندن برچیزکی دخی چکوب دورده تقسیم ایتدی. والیله اشارت ایدرك اوچ بولوکنی کندینه طوغرو چکر کبی یاپوب بر بولوکنی دهری‌یه طوغرو الینك آرقه‌سیله ایتیریر کبی یاپدی . وتکرار دهری‌نك یوزینه باقدی . دهری الیله اشارت ایدوب تحسین و آفرین ایله‌دی، کأنه بیلدیکنی سویله‌دی. بعده دهری آچیلمش لاله کبی الینك اوستنی یره طوغرو ، پارماقلرینی آچیق و طوبلی اوله‌رق هوایه طوغرو بر وضعیتده طوتوب برقاچ کره یوقاری‌یه طوغرو صاللادی . خواجه‌ده اونك عکسی اوله‌رق الینك اوستی هواده پارماقلری اشاغیده اولمق اوزره براشارت یاپدی دهری بونی قبول ایتدی. بعده دهری کندیسنی الیله کوستروب وپارماقلریله یرده حیوان یورو مه‌سینی تقلید ایدوب صوکره قارنینی اشارت ایدوب برشی چیقارکبی اشارت یاپدی. خواجه‌ده جیبندن چیقاردیغی یومورطه‌یی کوستردیکدن صوکره ایکی قوللرینی صاللایه‌رق اوچار کبی یاپدی . دهری بونی‌ده تحسین ایله‌دی . قالقدی ، کمال تعظیم ایله خواجه‌نك قارشیسنده سرفرو ایدوب اللرینی اوپدی . وبویله برنادرهٔ روزکاره مالك اولدیقلریندن طولایی پادشاهی واشراف بلده‌یی تبریك ایله‌دی . حضار مجلس پك زیاده محظوظ اولوب مملکتك یوزینی آغارتدیغی ایچون خواجه‌یی آیری آیری تبریك ایله‌دیلر . وهر کس احتیاطاً حاضرلادیغی هدایایی ، نقودی خواجه‌نك باشینه نثار ایله‌دیلر . کیمیسی‌ده وعد ایله‌دی . کذلك امیر تیمور دخی هدایای گرانبها ایله خواجه‌یی ثروته مستغرق ایلدی . هر کس طاغیلدیقدن صوکره پادشـاه ومقربلری وبعض اعیان بلده دهری‌یی برطرفه چکوب ترجمان واسطه‌سیله « بز سزك اشارتلشمه‌کزدن بر شی

آکلایه‌مادیق . سز نه دیدیکز ، خواجه نه یولده جواب ویردی که طبعکزه موافق بولوب تسلیم ایله‌دیکز !. » دیدکلرینده دهری شو یولده بسط مرام ایله‌دی : خلقت عالم حقنده حکمای یونانیه ایله علمای بنی اسرائیل مختلفدر. بوبابده علمای اسلامیه‌نك رأیی بنجه معلوم اولمه‌دیغندن بونی اوکرنمکلکی بك ایستردیم. بناءً علیه ارضك کرویتی ومدوریتی اشارت ایتدیم. افندی حضرتلری بونی تسلیم ایتدیکدن باشقه چکدیکی خطوط ایله اولا خط استوایی فصل ایدوب نصف کرهٔ شمالی ونصف کرهٔ جنوبی‌یی تفریق ایله‌دی . بعده مقابلندن برخط دها چکه‌رك اوچینی کندینه وبرینی بکا طوغرو اشارت ایله‌مکله دنیانك اوچی دکیز ، بری قاره اولدیغینی واقالیم سبعهٔ دنیایی بیان بویوردی . صوکره انواع موالیدی واسرار خلقتی تحقیق ایله‌مك اوزره پارماقلریمی هوایه طوغرو صاللایه‌رق یردن نباتات ، اشجار ، منابع ، معادن حصولینی سویله‌دیم . بوکا مقابل خواجه افندی حضرتلری اللرینی یوقاریدن آشاغی‌یه طوغرو صاللایه‌رق بونلرك حصولی کوکدن یاغمورك نزولی ، انوار شمسك نفوذی وسائر آثار علویهٔ سماویه‌نك تأثیراتی یرده‌کی موالیدی ومولداتی پرورده ایله‌دیکینی حکمانك الڭ صوك تحقیقینه مطابق صورتده ایضاح ایلدی. بعده کندیمی کوستروب والله روی زمینده تکون ایدن مخلوقاتك یکدیکرندن تجزی ایله‌مکله تکثر ایله‌دیکنی اشارت ایتدیم. حال بوکه جملهٔ ذوی الارواحدن بویوك برقسمی مبهم بیراقمشم. جیبندن یومورطه چیقاروب کوستره‌رك والیله اوچار کبی اشارت ایدرك اصناف طیوری ایضاح ایله‌دی. بوصورتده خلقت عالم وتکثر اصناف امم حقنده مجمل واحاطه‌لی برجواب ویردی. بوندن آکلادیم که عالمکز حقیقةً علوم سماویه و ارضیه‌یی ـ تعبیر دیکرله بالجمله علوم محسوسه ومعقوله‌یی ـ ذاتنده جمع واحاطه ایله‌مش بر داهیٔ ذوفنوندر . بناءً علیه : خاصةً همشهریلری ، عامةً وطنداشلری بویله برعالم حکمت نهاد ایله نه‌قدر افتخار ایتسه‌لر جسباندر. دهری‌یی عزت و اکرام ایله تشییع ایتدیکدن صوکره خواجه‌نك باشینه طوپلانوب برکره‌ده اوندن مسئله‌یی استیضاح ایله‌دیلر. خواجه‌ده شویله جواب ویردی : آجانم ؛ بو آدام ها پازان ، آچ کوزلی ،

جوع الکلبه اوغرامش برخسته‌در . بکا « عالمدر . » دییه سویله‌دیکز . بیهوده تلاشه دوشوردیکز . وقتا که گلدیم . گوردیککز وجهله الیله بردائره چیزدی . « آه برتپسی بورك اولسه!.. » دیدی . اوّلا ایکی‌یه بولدیم . قارداش پایی یاپدیم . باقدیم که آلدیردیغی یوق . دورده بولدیم . اوچنی کندیمه آلدیم . برینی اوکا ویردیم ، زواللی راضی اولدی . باشینی صاللادی . کأنّه « بکا او قدری ده کافیدر . » دیدی . مکرسه دها مطلوبی وارمش . صوکره اشارتله « بر تنجره پیلاو قایناتیلسه‌ده قورتاریلسه یسه‌ك » دیدی . بن ده اشارتله اوستینه طوز ، بوبرده اکیلك ، فیصتیق ، اوزوم ده قونمق لازمدر . » دیدیم . او مسئله‌ده حل اولدی . صوکره الیله کندیسینی وقارنینی اشارت ایدوب و الیله یورومك اشارتینی یاپوب اوزاق یولدن کلدیکینی ، نیجه زماندر مکمل طعام ایتمکه حسرت اولدیغینی سویله‌دی . بن‌ده اشارتله بیلدیردیم که : بن سندن دها آچم . قارنمك بوشلغندن او قدر خفیفم که قوش گبی اوچاجق بر حالده‌یم . صباحلین قالقدیم . قادین قاتیق اولمق اوزره طوپی بر یومورطه ویردی . سز خبر کوندردیکز اونی‌ده بیمکه وقتم اولمه‌دی . احتیاطاً جیبمه قویدیم ، گلدیم . مسئله بوندن عبارتدر .

دینکله حضار « بن نه صوردم‌سن نه فهم‌ایتدیك عجیب افسانه‌در!. » منطوقجه بو تفاوت حسیّاته برابر بو سؤال و جوابك هر ایکی طرفی‌ده خوشنودایله‌مه‌سینه حیران اولمشلردر . [۱]

❊《 لطیفه 》❊ بر ییل کورد عشیرتنه رمضان امام‌لغینه گیتمشدی . بالطبع اوکه گچوب نماز قیلدیرمقده ایسه‌ده کورد بکینك اوغوللری برگون گلوب « خواجه! . واقعا آغزینك اوروجیله گوکلکی قیرمق ایسته‌مه‌یز امّا سن ده‌پك آشیردیك ، طاشیردیك . بر دکیل ، بش دکیل . هروقت سلّمه‌السلام نمازده بك‌بابامزك اوکنه

[۱] بو حکایه بکلربکندن (م ـ آ) و قیزیل طوپراندن توفیق بك زاده (غیاث‌الدین) و اسکدارده‌هدایی افندی‌زوقاغنده (محمدبسیم) و بروسه‌مکتب‌ملکیسنده (ملی‌حق) وعشاق دیون عمومیه‌مأموری‌زاده حسین‌حامد بك افندیلر طرفندن‌دخی کوندرلمکله جمله‌سنك مزج و توفیقیله حصول بولمشدر .

کچییورسین! . بزی صایمه‌یورسین دییه‌لیم. فقط بك بو کون «هایدی !..» دیدیکی کیبی امرینه حاضر ، برسلاح بش بیك آتلی یه حکم ایدییور. بویله بر قهرمانك بالدیر کولدور اوکینه کچبلیرمی؟. سن اونك اویله سسلنمه‌دیکینه باقه!. عکس زمانده غضب ایدرسه‌نی الیندن کیمسه قورتاره‌مز.» دییه مکمل باپلارلر. خواجه هر نه قدر نمارك اقتضاسی اولدیغینی آکلاتمق ایسته دیسه‌ده مرکب یالامامش یادکارلر کیتدیکجه شدتنی آرتیردیقلریندن خواجه «هله ایجابینه باقارز!.» دییه باشندن کوجله صاووب مسئله‌یی بکه آکلاتمغه، بو صورتله بکزاده‌لرك تعرضندن قورتولمغه قرار ویریر آقشام افطار ایدیلوب کفلر چاتیلدیقدن صوکره خواجه، زمین، زمان حاضر لایه‌رق «افندیم!. کنج بك زاده‌لر، محضا سزك شانکزی کوزتمك قصدیله، عیبلانمز، ایجاب شرعی‌یی دها بیله‌نیکلریندن...» دییه سوزه باشلارکن بکك قاشلری چاتیلوب «نه‌در، خواجه!. شو جماعت مسئله‌سیمی؟.» دییوب زواللی خواجه سوزی آجدیغینه بیك قات پشیمان اوله‌رق، ازیلوب بوزوله‌رك «اوت افندیم!. حاشا مقصدم شکایت دکل. صحبته وسیله...» دیمکله بك «خواجه!. اونلر خلط ایتمشلر امّا ـ سندن جانم خوشلاندیغی ایچون سویله‌یورم ـ سن‌ده بك ایلری کیدییورسین!.» دیدیکنجه ـ اولانجه قوّت قلبیله بکه کووه‌نن بیچاره خواجه بو طرزده معامله‌یه معروض اولمغله ـ هر حالده رمضانی بیتیروب عواندی آله‌رق کیتمك ایچون کچینمکه قرار ویردیکندن شویولده جواب ویردی. «افندیم! حقلیسکز!. آنجاق هر شیئك اوکیه دکیل، صوکینه باقیلیر. الك صوکنده یوزیمی سکا طوغرو چویرمه‌یورمی‌یم؟. او وقت بنم اوکمده و قارشیمده سز بولونمایورمیسکز؟. الك آرقه‌ده تك بن قالمایورمی‌یم؟.» دیدیکنجه کوردیکی بر خایلی دوشوندی. فقط قاشلری‌ده آچیلدی. کولریوزله خواجه‌یه دیدی که: آخواجه‌م!. کوریورسك که بز مملکتلردن اوزاقده یاشار آدملرز. بویله اینجه علم مسئله‌لرینه ناصل عقلمز ایرر.

﴿ لطیفه ﴾ بر چوق بیلدیرجین آولایوب تمیزله‌مش ، قیزارتمش ، تنجره‌نك آغزینی قاپامش، احبابلرینه بر ضیافت چکمك، آوجیلغینه معترض اولانلری بر طاتلی دلیل ایله اسکات ایتمك اوزره اونلری دعوته کیتمشدی. بر دیکری کلوب

قیزارمش بیلدیرجینلری آله‌رق یرینه جانلی بیلدیرجین قویمش ؛ گیتمش. احبا حاضر اولوب تجره اورته‌یه گلوب خـواجه کمال فخر ایله قاپاغی آچدیغی گبی بیلدیرجینلر چـیریبینه‌رق اوچدیلر ، گیتدیلر . خواجه کمال حـیرتله باقه قالوب نه‌دن‌صوکره آغزیندن شو سوزلر دوکولدی:

یاربی!. طوته‌لم‌که بیلدیرجینلرك یکیدن حیاتلرینی اعاده ایله‌دیك. او سویملی مخلوقلری شادمان ایتدیك!. یانیم یاغم، طوزم، بوبرم، اوتم، اوجاغم ، پاره‌لرم، بونجه امکلریم نه اوله‌جق؟ بونلری نره‌دن آرایه‌جغز؟.

﴿ لطیفه ﴾ صباحلایین اوچ اوقه ات آلوب بیراقدی، تکرار ایشینه گیتدی. قادین دوستلرینی طوپلایوب اتله مکمل ضیافت چکدی. خواجه آقشام گلیجه اوگینه ساده صویه بولغور پیلاوینی سوردی. خواجه « اندن بر یمك یایمغه وقتك اولماسـه بیله شو پیلاوه بر قاچ یاغلی پارچه‌سینی آتوب‌ده براز لذتلندیرمه‌سینی دوشونه‌مه‌دیکمی؟» دیدکده قادین « بر پارچه مانع اولدی. بن اونکله مشـغول ایکن سنك بك سودیکك تکیر کدی کاملاً یمش. گلدیم، باقدیم، یالانیپوردی!.» دیمکله حواجه همان قوشـوب قانطاری گتیردی . مانغالك آلتینـدن کدی‌یی چیقاروب طارتدی . تام اوچ اوقه گلدی . قاریسنه دیدی‌که: به ایمانی یوق!. اکر بو طـارتدیغم ات ایسه کدی نره‌یه گیتدی ؟ . اکر کدی ایسـه هانی ات ؟ !..

﴿ لطیفه ﴾ هم اذان اوقور ، هم آله بیلدیکنه قوشـاردی . سـببنی صوردیقلرینده، « باقه‌لیم سسم نره‌لره قدر ایشیدیله بیلییور؟! اکلامق ایسته‌یورم.» دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یی آلداته‌رق بر چیرکین قادین آلمشـلردی . صباحلایین خواجه گیدوب سوقاغه قیرلایه‌جغی اثناده اونازنین قیریته‌رق « افندی اقراباکزك ارککلریندن هانکیلرینه گورونوب هانکیلرینه گورونمه‌یه‌جکم !..» دینجه خواجه « بکا گورونمه‌ده هانکیسنه ایسترسه‌ك گورون !. » دیمشدر .

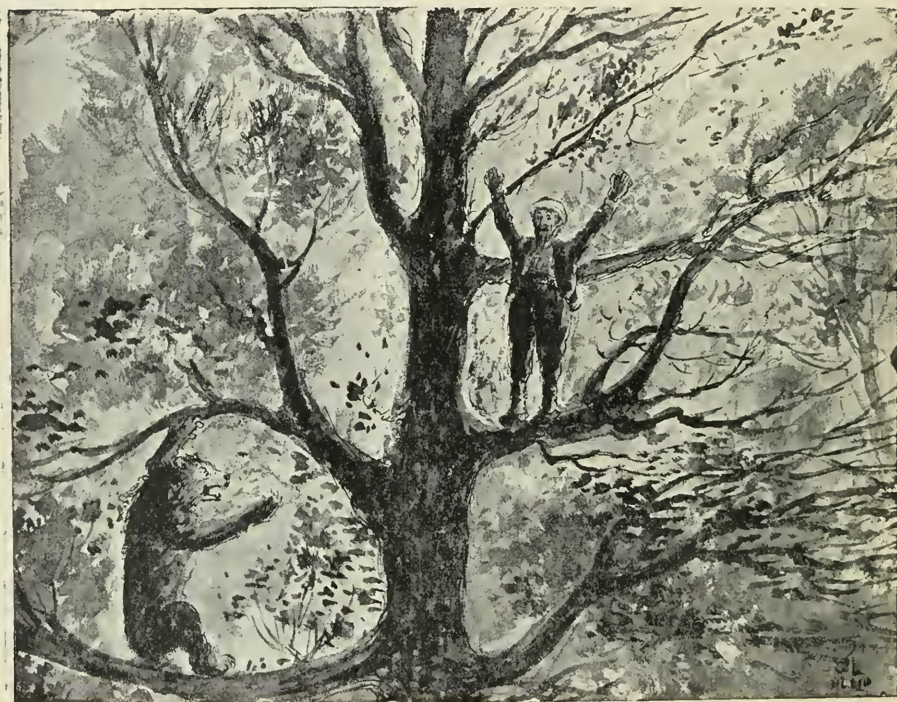
﴿ لطیفه ﴾ « حشیش سکر ویریر . » دییه ایشیدوب مراق ایدرك عطاردن بر مقدار آلدی . استعمال ایدوب عقبنده حمامه گیرمشدی . ییقانیرکن عقلنه گلدی . کندی کندینه « آدام سنده !. نه سکر ویردیکی وار . نه‌ده عقله طوقوندیغی وار . لاف!. اونی بهانه ایدرك مسخره‌لق ایدییورلر . یاخود عطار بنی آلداتدی . گیده‌یم شونی عطاردن تحقیق ایده‌یم . » دییه‌رك چیرل چیبلاق سوقاغه اوغرادی . راست گلنلر « خواجه !. نه‌در بو حال ؟. » دیدیکجه بر تفصیل آکلاتیردی. ایشیدنلر گولمکدن قاتیلیرلردی.

خواجه‌نك حمامدن چیریل چیلاق چیقوب عطار دکانه گیتمسیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه طاغده اودون کسرکن اولدیغی یره طوغرو قوجه‌مان بر آیی گلدیکنی کورنجه خوفندن همان بویوك بر آغاجه چیقمش . مکر او آغاج آخلاط ایمش . آیی‌ده گلمش ، آلتینه یاتمش . خواجه بکله‌مش ، بکله‌مش .

حيوان كيتمه‌مش . آقشام اولمش . او كيجه مهتابه مصادف اولمغله آيينك هر
وضعيني آغاجدن سير ايدرمش . نهايت آيي آغاجه چيقه‌رق آرمود ييمكه
باشلامش . اولمش آرمود آرامق ايچون حيوان تپه‌يه طوغرو چيقديقجه
خواجه‌ده يوقارى‌يه چيقارمش . نهايت الڭ تپه‌يه چيقمش . آيى‌ده آلتينده‌كى
داله چيقمش . خواجه‌نڭ بوسبوتون عقلى باشندن كيتمش . اولوم فجيعه‌سينى
دوشونه‌رك خزان ياپراغى كيبى تيترمش . آيى كندى ايشيله مشغول اوله‌رق

خواجه‌نڭ آييدن قورقوب آغاجه چيقمه‌سى، آيينڭ‌ده آرمود ييمك اوزره آغاجه چيقمه‌سيدر.

آرمودى قوپارير ، مهتابه طوغرو طوتار ، اولمش ايسه يرمش . ينه بر
دفعه‌سنده اوستنده مدهوش برحالده طالمش اولان خواجه‌نڭ تا آغزى حذاسينه
قدر قالديرنجه خواجه كنديسنه آرمود اكرام ايدييور ظن ايدرك جان هوليله
« بن يه‌مه‌م... » دييه دهشتلى بر صيحه اورنجه كندى ايشيله مشغول اولان آيى
نه‌يه اوغراديغنى بيله‌يوب اودى قوپه‌رق كنديني آغاجدن آشاغى بيراقى ويرمكله

اوقوجه کووده داللری قیره‌رق ، سیوری محللردن پارچالانه‌رق « باف .... »
دییه یره دوشـدی . بیروح اوله‌رق سریلدی . خواجه صباحلایین نه‌دن
صـوکره آیینك کبردیکنه حکم ایدوب آغاجدن دورتوشـدیره‌ك یقین حاصل
ایله‌دیکدن صوکره ایمش . کچیردیکی اك مدهش قورقولی کیجه‌نك مکافاتی اولمق
اوزره ایری وتویلی پوسـتینی یوزوب مملکتلینك اك غلبه‌لقلی محللرندن کمال
غروره کچه‌رك دوسـتلرینك بول بول آفرینی قازاندیقجه ایجندن کیس کیس
کولرمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك مونس ، شاقلابان ، کوزل برقوزوسی وار ایمش .
یك سودیکی ایچون النه کچی ییدیروب حیوان، یورویه‌میه‌جك برحالده شیشمش.
هاپازان قومشولرینك کوردیکجه آغیزلری صولانوب ایکیده برده « جانم خواجه!
شوقوزویی کسه‌ایم‌ده کوزل بر اکلنجه ترتیب ایده‌لیم . » دییه مسلط اولدیقجه
« جوجوقلر ! طوقونمایك . شـو حیوان بنم اکلنجه‌م . بکا بر حیوانی چوق
کورمه‌یك . سزك بو تسـلطکزدن جداً بیزار اولیورم . » یولنده کلاملرندن
خواجه کوکلیله بو حیوانی فدا ایتمه‌یه‌جکنی یقیناً آکلامه‌لریله برکون بیتیشـیك
قومشوسی قوزویی قورد کبی قاپار . خواجه‌یه طویورمه‌دن ییرلر . قورناز
خواجه بالواسطه کیمك چالدیغنی، ناصل ییدکارینی آکلار. فقط هیچ سزدیرمز.
ایکی سنه صوکره قوزویی چالان قومشونك برتفتیك کچیسنی برکون اله کچیریر.
خواجه‌ده اونی عافیتله جنبشـله‌نیر . فقط قومشـو غایت جیمری برحریف
اولدیغندن قیش باشه قدر همان هر مجلسده کچیسندن بحث ایدرك « شـویله سمیز
ایدی ، بویله یاغلی ایدی ، بویی شوقدر ایدی ، تویی شودرجه اوزون ایدی.»
دییه حددن آشیری وصـف ایدوب کچی‌یی بیلمه‌ینلر بونی خارق‌العاده برشی
ظن ایدرك عین حقیقت کبی دیکله‌دیکجه خواجه‌نك سینیرینه طوقونمغه باشلامش.
ینه برکیجه خواجه‌نك خانه‌سـنده اجتماع ایدیلوب حریف بر مناسبت کتیره‌رك
کچی‌یی دوه قدر بویولتدکه ، تو ییی آلتی اوقه‌یه چیقارمغه قالقیشدقله برابر سیاه
رنکده ایکن « قار کبی بیاض ایدی. اییکدن یومشاق تویی واردی . » دینجه

خواجه موازنتی غائب ایدوب اوغلینه خطاباً « دلی کوکلم دیرکه: گیده‌یم کیلاردن شو حریفك کچیسنك پوستینی کتیروب اورتایه آته‌یم‌ده . سیاهمی ، بیاضمی ؟. کدی قدرمی ، فیل قدرمی ؟. میدانه چیقسین . حجابندن یرلره کچسین . بزده کچی ماءالندن قورتوله‌لیم !. » دیی ویرمشدر .

❊ لطیفه ❊ غایت خسیس اولان صوباشی بر آرالق خواجه‌یه « افندی !.

خواجه‌نك صوباشی‌یه تازی یرینه قویون کوپکی کتیردیکیدر

سنك آوه مراقك وار، آوجیلرله کوروشورسین. بکا طاوشان قولاقلی، کییك باجاقلی، قارینجه بللی بر طازی ایصمارله . » دیمش. خواجه بر مدت صوکره مرکب کیبی بر قویون کوبکینك بوغازینه بر کندیر طاقوب کتیرمش. صوباشی «بونه‌در؟.» دیه صورنجه خواجه « آو کوبکی ایصمارلامه‌دیکمی ایدی.» دییوب صوباشی « بن سندن طاغ کچیسی کیبی اینجه، خفیف تازی ایسته‌دیمدی؟.» دیمکله

خواجه « مراق ایتمه‌یك افندیم !. سزك دائره‌گزده آززمانده بوده دیدیککز حاله کلیر!..» دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ قاضیلغی هنگامنده بریسی گلوب « افندم !. قیرده صیغیر یاییلیرکن بر آلاجه اینك ــ غالبا سزك اوملی؟ــ بزم اینکی قارنیندن قاقوب اولدورمش. بوکا نه لازم کلیر ؟. » دینجه خواجه « بونده صاحبینك نه مدخلی وار ؟. حیواندن قان دعواسی ایدلمزآ !. » دیمش . بو سفر حریف « بن یاکلش سویله‌دیم !. بزم اینك سزککینی اولدورمش !. » دینجه خواجه « ها !.. او وقت مسئله چاتاللاشدی . بکا شورافده‌کی قاره قابلی کتابی ایندیریویرك باقه‌یم !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر آقشام یورغون ، ذهنی طورغون ، بر حالده خانه‌سینه گلوب برمدار انشراح بکلرکن زوجه‌سنی برمعتاد قاشی چاتیق کورنجه « گولمز سلطان !. گینه نه وار باقه‌لیم . محضا سزك معیشتکز ایچون آقشامه قدر چالیشدیغمزك مکافاتی اولمق اوزره نه بیچیم بر وضعیتله قارشیلایه‌جقسین !. » دیدی . قادین « الله الله !. البته بر سببی وار . احبابمدن برینك تازه‌سی چوجوق اوزرینه گیدی ویرمش . اوکا (باشك صاغ اولسون) . گیتدیم . دها یکی گلدیم . آکلادیکمی شیمدی سبیبنی ؟. » دینجه خواجه « بن سنك دوکون اویندن گلدیککیده بیلیرم آ » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه احبابندن بری مسافر گلمش. یدیرمش ، ایچیرمش. ساعت دورده قدر صحبت ایتمشلر. تام یاتیله‌جغی هنگامده مسافر :

بزم ایللر ، بزم ایللر . یاتار ایکن اوزوم یرلر

دیه برده قهوه آلتی جیقاریله‌سنی اشراب ایدنجه خواجه بالبداهه :

بزده اویله عادت یوقدر . صاقلارلرده گوزون یرلر

دیه ملاطفه ایله حریفی یاتاجیغینه یاتیرمش ، « الله راحتلق ویرسون » ی چکوب صاووشمشدر .

«لطیفه» اثنای سیاحتنده بر کویك امامینه مسافر اولوب خانه صاحبی «افندی! اویقوسزمیسین، صوسزمیسین؟.» دییه یمکدن هیچ بحث ایتمه‌ینجه خواجه «بورایه کلزدن اول پیکار باشنده اویومشدیم!» دیمشدر.

«لطیفه» بریسی خواجه‌یی کمال اشتها ایله یمك یرکن کوروب «نیچون بش پارماغکله ییورسین؟» دییه صورمقله «آلتی پارماغم اولمدیغی ایچون!.» دیمش.

«لطیفه» برخانه یاپدیره‌جق اولمش. قومشولری، احبابی کلوب هربری بر شکل تعریف ایتمش. هم هپسی ده تعریفنك اجراسنده ـ برمعتاد ـ اصرار ایله‌مش. «سن یاپدیرمازسه‌ك بز ینه زورله یاپدیره‌جغز.» دییه خواجه‌یی مجبور ایله‌مشلر. آرتیق خواجه بیقوب کیم نه دیدیسه اویله یاپمش. خانه‌دن باشقه هر شیئه بکزه‌ین بر اعجوبه وجوده کلمش. انشا بیتدیکدن صوکره رسم کشاده دوستلرینی چاغیرمش. «ناصل بکندیکزمی؟.» دیمش. هیچ بکنمه‌دکلرینی سویله‌مشلر. خواجه دیمش‌که: هاه!. ایشته بو سزك تعریف ایتدیککز وجهله یاپیلدی. شیمدی بنی کندی حالمه بیراقیك ده بو سفرده کندی بیلدیکم کبی یاپدیره‌یم.

«لطیفه» بر وقت آقشهره هاپازان بر صو باشی کلمش. «هرکس بیلدیکی یمکك صورت طبخنی یازسون‌ده بر کتاب وجوده کتیره‌لیم.» دییه مملکتك وجوهینه سویله‌مکله بو سوز خواجه‌یه‌ده عکس ایتمش. خواجه ایرته‌سی کونی او ذاتی کوروب «بو کیجه تابصباح اعمال فکر ایتدیم. هیچ ایشیدلمه‌دیك نادر بر یمك کشف ایتدیم. غایت بسیط، غایت لطیف!.» دییوب «نه‌در؟.» دیدکده «باله صارمساغی باتیروب باتیروب یمك!.» دیدی. حریف خالی‌الذهن بر آدم اولمغله و درحال صو باشی‌یه تصادف ایله‌مه‌سیله «افندیم! بزم بلده‌مزك چوق کورمش، چوق بیلمش مخف مشرب بر خواجه‌سی وار. شویله غریب بر طعام تعریف ایتدی!.» دییه آکلاتیر. صوباشی ده‌راویسندن بو کسك سویه‌ده بر آدم اولمادیغندن «عجایب!.» دییوب همان خانه‌سینه کیدنجه آقشام طعامنده تجربه‌سینی یاپار. بالطبع بك مقی بر شی اولور. حریف بوکا حدته‌نوب صباحلین بو طعامی روایت ایدن معرفتیله

دیوان اوطه سینه خواجه یی جلب ایدر. «بال ایله صاریمصاغی یمه یی ایجاد ایدن سنمیسین؟.»
دیمکله خواجه محویتله « اوت افندیم! من غیر حدّ داعیکز.!» دیر. امر ایدر.
صباحلین آچ قارنه خواجه نك اوکینه قویارلر. خواجه صاریمصاغی باله باتوب ده
چیکنه ینجه بشاعت طعمندن ناشی غایت عجیب بر صورتله ایکی طرفینه باقینیر. صو
باشی «نه باقیبورسین!. اختراع ایتدیکك طعامی طویه طویه عافیتله یی. انسانك
محصول قریحه سنده باشقه ذوق اولور.» دینکله خواجه «افندیم! صادقسکز!.
آنجق داعیکزك بو ایجادم بر نظریه دن عبارت اولوب هنوز تجربه سینی یاپمامشدیم.
شیمدی یاپدیم امّا نظریسی عملیسینه اویمادی. بن ده بکنمه دیم!.» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ صو دستیسینی طولدرمق اوزره چایه طالدیروب طولدیغی اثناده
الندن قورتولنجه دیبینه ایمش . خواجه بکلرمش . بریسی آخواجه ! صویه نه
باقیبورسین؟. » دیدکده « دستی صویه گیردی. چیقنجه بوغازندن یاقه لایه جغم!.»
دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ یولده آرقه داشیله مشترك یوغورت آلمشلر. یه جکلری
اثناده آرقه داشی اورته دن چیزوب (بن حصه مه شکر توزی دوکه جکم !)
دیمکله خواجه دیرکه: جانم!. بو بر مایع بر شیدر . البته بنم طرفیمه ده طادی
برپارچه گلیر. عجیب بر شی اولور. دوکه جکسه ك باری هرطرفینه دوك ده آغیز
طادیله ییه لم. حریف «شکرم آزدر. سکا ویرمکه مجبور دکلم!» دینکله خواجه
قیزوب الینی طاغارجیغنه اوزاته رق زیتون یاغی شیشه سنی چیقاروب همان دوکمکه
شروع ایتدی. حریف «بره آمان!. هیچ یوغورته زیتون یاغی قونورمی؟» دیدیکده
خواجه «سن نه قاریشیرسین!. بن کندی حصه مه دوکه جکم. کیفمك کهیاسی
دکلسین آ . سن کندی بولوکیکه قاریش . » دیدی. حریف « آجانم!. هیچ بر
مایعك بر طرفنه بر شی دوکولورده او بر طرفینه بولاشمز اولورمی؟. » دینجه
خواجه «خلط ایتمه اویله ایسه!.دوك شکری اورته یه!» دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر مملکته کیدوب اورانك اهالیسندن بر کیمسه «افندی.

حصرتلری! سزی پك سودیم! بویورك بزده طوز اكمك ییه‌لم. هم‌ده صحبت ایده‌لیم! » دیمكله خواجه مع‌الممنونیه قبول ایله‌دی. بر زمان صوكره حقیقة اورته‌یه طوز ایله اكمك قونمغله خواجه آج اولدیغندن ناچار ییمكه باشلادی. او اثناده قاپویه بر دیلنجی گلوب بر چوق دعالرله ییه‌جك ایسته‌دی. دهشتلی خسیس اولدیغی نمایان اولان خانه صاحبی پنجره‌دن باشینی اوزاتوب « هایدی‌دفع اول اورادن! شیمدی گلیرسه‌م بلیكگی قیراریم!» دیدیكی حالده دیلنجی‌یینه تضرعاتنده دوام ایله‌دیكنی خواجه گوروبجه اوده باشینی اوزاتوب دیلنجی‌یه « باقسه‌ك آ آیول! سن افندی‌یی باشقه‌لرینه قیاس ایتمه! اویله یالانی، شاقه‌سی یوق! سوزینك اریدر. یاپارمی یاپار.» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه چوجوق ایكن « سن‌می بویوكسین. قارداشیكمی.» دیمشلر. « والده‌م كچن سنه برادرك سندن بر یاش بویوك دیمشدی. بو حسابجه بو سنه ایكیمز بر یاش اولمه‌مز لازم گلیر.» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ احبابندن بری یكی بر خانه یاپدیرمشدی. خواجه‌یی دعوت ایتدی. صباحدن آقشامه قدر اوزون اوزادی گزدیروب خانه‌یه متعلق دیدی قودیلرینی دیكلتدیكی حالده یمك خصوصینه اصلا یاناشمه‌دی. خواجه‌نك آچلقدن صفراسی قاباروب گوزلری قارارمغه باشلادی. او اثناده خانه صاحبی بتكرار سوزه آغاز ایله « یمك اوطه‌سینی ترگچدیكمز. نظارتینه، كوشه‌سینه، بوجاغینه دقت ایتمه‌دیكز. بونی پك اعتنالی یاپدیردم.» دییه بتكرار گزدیرمكه گوتوردی. خواجه هر طرفینه كمال اعتنا ایله باقدیقدن صوكره اثنی، بویینی اولچمكه، جیبنده‌كی دفتره بعض چیزگیلر چیزمكه باشلادی. خانه‌صاحبی نه یاپدیغنی صورمقله اوطه‌نك رسمینی آلدیغینی سویله‌دی. خانه صاحبی « گوردیكزمی افندیم؟ ناصل خوشكزه گیندی. اومارم‌كه كندی یمك اوطه‌كزی‌ده بو یولده تعدیل ایتدیره‌جكسیكز!.» دیمكله خواجه « نه شبهه! پك خوشیمه گیتدی. غایت ادارملی! انسانك ییقیمی بوغاز مسئله‌سیدر. حالبوكه سزك یمك اوطه‌سینك

-صورت تشكيلندن اولمه‌ليدركه يمكه متعلق هيچ برشـينك وجودى بوراده ايجاب ايتمه‌يور !. » ديمشدر .

﴿لطيفه﴾ برمسئله‌دن طولايى كويليسى خواجه‌يى قاضى‌يه شكايت ايله‌مه‌لريله قاضى خواجه‌يى جلب ايدوب « كويلى سنى ايسته‌ميور . باشكك چاره‌سنه باق!. »

كويلينك خواجه‌يى قاضى‌يه شكايتيدر

ديينجه خواجه « اصل بن كويلى‌يى ايسـته‌مم . وارسون اونلر هانكى جهنّمه ايسترلرسه گيتسونلر . او قدر خلق نره‌يه گيتسه بركوى تشكيل ايده‌بيليرلر . فقط بن بر باشيمه شو ياشمدن صوكره چفتمى چوبوغمى طاغيته‌يم‌ده كنديمه هانكى طاغ باشنده مسكن تدارك ايده‌يم ؟. » ديمش .

﴿لطيفه﴾ خواجه مرحوم اوزون بريولدن گليركن پك زياده يورولور . كندى كندينه « ياربى ! نه اولوردى ، لاغر برمركبم اوله‌يدى‌ده هيچ اولمزسه

آیاغیمی بردن قالدیره‌یدی !.. » دیرکن اوته‌دن برسپاهی آتینی قوشدوره‌رق گلوب آرقه‌سنده‌کی آلتی آیلق قولونی گوستره‌رك خواجه‌یه خطاباً « ای... دایی!. بویله تنبل تنبل آغاجك گولکه‌سینه چکلمکله اولمز . چالیشه‌لی !. هایدی باقه‌لیم شوطای یورولدی؛ براز صیرتیکه آلده شوقارشیکی کویه‌قدر گوتوری ویر!. » دییوب خواجه « آمان افندیم !. بن قیمیلدایه مادیغمدن طولایی ... » دیرکن

لطیفه‌سی ۱۷۷ نجی صحیفه‌ده گچن : خواجه‌نك طورشو صاتدیغیدر

لاقیردیسینی اکمال ایتمك میسر اولمایوب شیمشك گبی بر قامچی صیرتینه اینمکله برابر « قالق کراته !.. اویله شو چام آلتی سنك ، بو پیکار باشی بنم ؛ دیه آغیرارگی، فیستیقی مقام؛ قونه‌رق گوچه‌رك؛ سوموکلی بوجك گبی برقوناقلق مسافه‌یی برهفته‌ده قطع ایدرك طاغلرده ، قیرلرده صفا ایتمه‌یه انسانی هروقت بیراقمزلر !. » دیه باغیرنجه بیچاره چاره‌سز طایی صاللا صیرت ایدوب آغانك اوکنده قوشمغه باشلادی . آره صیره اینجکلرینی قامچی اوقشادیقجه هوپ هوپ

هوپلاردی . زواللی؛کوی قارشیدن کورونجه‌یه قدر اون دقیقه‌لق مسافه‌نی قطع ایدوب نهایت طایله برابر یوزون قویو قاباندی . مرمر یورکلی حریف آرتیق زیاده اصرار ایتمه‌یوب « آرانجی تورك سنده !.. » دیه‌یوب کچدی ، گیندی . زواللی خواجه قان‌تر ایچنده یاریم ساعت قدر قیپردانه‌مایه‌جق برحالده بیهوش یاتدیقدن صوکره عقلی باشینه کلوب سوروننه‌رك بر آغاج دیبنه کلدی . باشینی آسمانه قالدیره‌رق دیدی که : یاربی ! بسبللی دیشلریم دوکولدیکی جهتله بن لاقیردی آکلاته‌مز اولدیم !. بن ایسته‌دیم بر أشك . سن کوندردیك بینه‌جك !.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه قیزینی بر کویه کلین ایتمش . کویلیلر خایلی اوزادیقدن صوکره خواجه قوشه‌رق بر بوجوق ساعتلك یولده ، قان تر ایچنده بونلره یتشدی . همان قادینلری برطرف ایدرك قیزینك یانینه صوقولدی . هرکس کمال حیرتله باقیبوردی . خواجه قیزینه دیدی که : قیزیم !. دیکیش دیکرکن ایکنه‌یه صاپلادیغك ایپلیکك اوجینی دوکومله‌مه‌سینی اونوتمه !. چونکه اکر دوکومی اولمزسه عجله ایله ایپلیك چیقی ویریر . ایکنه الکده دیکیله قالیر !.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك جملهٔ کراماتندن بریده کویلولره بویراز صاتمه‌سیدر . شویله‌که : بر سنه بر کویه امام اولور . رمضان آیی ختام بولنجه کویلولر محصولك قیتلغینی‌بهانه ایدرك خواجه ایچون هرسنه مقنن‌اولان بوغدایی ویرمه‌مکه قالقیشیرلر . خواجه‌ده بونلره قیزوب تام خرمن زمانی اولمغله « اویله ایسه بن‌ده سزه‌روزکارویرمم . بولك‌روزکاریکزی ، صاووریك‌خارمانکزی !. » دیه‌رك خارمان یرینه ناظر برتپه‌یه قوجه‌مان بر حصیر کرر . حقیقةً کونلرجه بویراز خرمن یرینه اوغرامز . برطرفدن‌ده قالین قالین بولوتلر هواده جولان ایتمکه باشلامغله کویلولری تلاش آلیر . بر معتقد کویلی « افندی !. ن کچن سنه‌کی خواجه حقینك ایکی‌مثلینی ویره‌جکم!. » دیمکله خواجه کوزینك اوکنده اونك خارمانینه طوغرو حصیره پارماغینی صوقوب بردلیك آچار . برده‌حریف خارمان یرینه کیدنجه مکمل روزکار بولور . باشلار صاوورمغه. آز زمانده منتظم

روزگارله هپ چچلرینی، یغینلرینی اکمال ایدر . سوینه سوینه بوغدایی صامانی
چوواللره طولدورور، قاکی یه یوکله‌تیر، خانه‌سینه در انبار ایدر . بونی گورن
قومشولری ده عجله خارمان یرینه گلیرلر . یای باشینده اولدیقلری حالده روزگاردن
اثر بوله‌مزلر . دیکر خارمانجی دیرکه : نافله یورولمه . گیت خواجه‌یه حقبنی
وعد ایت . روزگار صاتین آل . اوده بالمجبوریه گیدر . خواجه اونك خارمانی
طرفینه‌ده حصیره بردانه آچار . او کویلی ده درحال ایشینی گورور . بونی

خواجه‌نك خارمانجیلره روزکار صاتمه‌سیدر

گورن کویلولر تپه‌یه هجوم ایدوب هپسی خواجه‌دن روزگار صاتین آله‌رق حقینی
بول بول ویره‌جکلرینی وعد ایدرلر . خواجه « کویلیلر !. صاقین خواجه‌یی
قاندیرزده ایشمز بیتدیکی وقت سوزیمزدن دونرز گیبی خاطریکزه برسوء اعتقاد
کلمه‌سین. صوکره جناب حق خارمانکزی صاوورور. آووجیکزده بر هواقالیر . »
دیمکله کویلی قورقوب خلوص و جدانله عهدلرینده طورورلر. گوزل گوزل خواجه‌نك

حقنی وعد ایلرلر. خواجه‌ده هرکسك خارماننه برر دایك آچار. هپ صاوورورلر. برکتلی محصول آلیرلر. خواجه‌نك حقینی ایکی مثلی اوله‌رق تأدیه ایدرلر. کوییی دخی مالك برکتینی بولور. خواجه‌ده برسنه فریح فخور کچینه‌جك ذخیره‌سنی در انبار ایدر. خواجه ذخیره‌سنی قاکلیره یوکله‌توب کوی خارجنده آیریلق چشمه‌سنده وداع طعامنی ایده‌رك دعا ایله‌دکدن صوکره آیریله‌جغی صیرده کوییلی‌یه متوجهاً « تاکری تعالی حق صاحبینك حقینی ال ایله آله‌مزسه ایشته بویله یل ایله آلیر !. » دیمشدر. فرحمة الله علیهم اجمعین.

مرویدرکه اوکویده حالا روزکار مقاطعه‌سی جاری ایمش.

رحمت ایتسون روح نصرالدینه حق
اولدی بیزدن بو دعایه مستحق
هر سوزی شایستهٔ تقدیردر
هر رموزی قابل تفسیردر
صانمه کیم اَبلَهْ ایدی اول خرده دان
هر سوزی بیر نکته ایلردی بیان
هم گولوب هم یازمه دوشدی عزّته
ایردی (٣١٨) ده غایته

بروسه مکتب ملکیه‌سنده حافظ علی خلقی افندی طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ بر گون آقشهره بحّاث جدلجی بر سوخته گلوب « شهریگزك عالمی کیمدر؟ » دیه صورمقله خواجه مرحومی تعریف ایدرلر. آرار، بولور. « خواجه افندی! سکا قرق سؤالم وار. فقط جمله‌سینه بر جواب ویروب مشکلمی حل ایده‌جکسین! » دیر. خواجه قیدسزجه « سویله باقه‌لیم سؤاللریکی! » دییوب قیرقینی‌ده جان قولاغیله دیکله‌دیکدن صوکره «لاادری کلّها» یعنی هپسینه بردن «بیلمم!» کلمه‌سیله بر جواب ویروب معارضینی اسکات ایله‌مشدر.

﴿ لطیفه ﴾ بر گون خواجه‌مرحومه « بورنك هانکی طرفده؟ » دیمشلر. اکسه‌سنده‌کی « عقدهٔ حیاتیه » موضعینی گوسترمش. «خواجه افندی! تماملیه ضدّینی و مقابلنی تعریف ایتدیگز!» دینجه خواجه «هاه!.. گوردیگمی؟ عکسی تعیین ایتمه‌دیکجه اصلی تقرّر ایتمز!» دیمش.

قیزیل طوپراقده (نوفوبه بك‌زاده غیاث‌الدین بك) طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم قیزینك النه دستی‌یی ویروب صوراتینه ایکی‌ده توقات عشق ایدرك « صاقین دستی‌یی قیرمه‌ها! » دیر. یاوروجغزك رخسار معصومانه‌سندن دردانه‌لرك دوگولدیکینی گورنلر « افندی! بو بیگناه معصومه بغیر حق اشکنجه روامیدر؟ » دیدیکلرینده « اصل دستی‌یی قیرمه‌دن عاقبتك وخامتینی گوسترمه‌لیدرکه دقت ایتسون. یوقسه دستی قیرلدیقدن صوکره فاعلنه جزا ویرمکله یرینه گلمز! » دیر.

بر کوچوك قارئه طرفندن ورود ایتمشدر : [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم زوجه‌سنك اکیردیکی ایپلکی پازاره گوتوروب

[۱] (حکمت) امضاسیله‌ده ینه بو حکایه گوندرلمشدر.

غدّار اصنافلر بر چوق حیله و بهانه ایله خواجه‌نك الندن یوق بهاسینه آلمق ایسترلر . خواجه کندی کندینه « سزه مرتکب اولدیغکز مسلك وادیسنده مقابله ایتمك یارار. » دییه‌رك کوللکده بولدیغی قوجه‌مان بر دوه باشینی خانه‌سینه کتیروب ایپلکی اوزرینه صارار. غایت ایری بر یوماق حصوله کلیر. ینه چارشی‌یه کیدوب دیکر تجارانه کوستریر. بریسی یوماغه نسبتله آشاغی برفیئات ویرسه‌نه خواجه دوشونور؛ داره‌سی چیقنجه تام ایپلیکك بهاسیدر. همان «صای پاره‌یی!.» دیر. حریف بو قدر ایری یوماغك بو فیئاته ویریلمه‌سینه شبهه‌له‌نوب « افندی!. بو یوماق سزك خانه محصولیمیدر ؟ یوقسه باشقه‌سینکمی؟. صاقین ایچنده بر شی اولماسون؟ » دینجه خواجه کمال جدیتله «دوه‌نك باشی!.» دیر. مشتری مطمئن اولوب پاره‌یی صایار ، خواجه‌ده پاره ایله صیقیشدیغنی دفع ایدر . مشتری دکاننده یوماغی چوزوب‌ده ایچنده عظیم بر قفا کورونجه همان خواجه‌یی بولوب افندی !. بو سزه یاقیشیرمی ؟ بکا یوماغك ایچنده بر شی یوق دیدیك. بنی آلداتدیك!. » دینجه خواجه کوله‌رك دیرکه : اکر سن قیمتنی بیلسه‌ك بنم سکا ویردیکم درس؛ سنك حیله ایله قازانه‌جغك بر قاچ پاره‌دن پك قات نافعدر. بر کره شو بیچاره زوجه‌مك کوز نوری دوکه‌رك وجوده کتیردیکی و بنم‌ده سوق ضرورتله صاتدیغم ایپلك سکا حلالندن مقدار کافی کار کتیریر. پیاسه‌یی بیلییورم. ایکنجیسی بن سکا یالان سویله‌مه‌دیم. « یوق؛ دوه‌نك باشی!. » دییه حیله‌یی عیناً اعتراف ایله‌دیم . سن‌ده او حالیله صاتین آلدیك . اکر بویله یاپماسه‌یدیم‌ده ذکر فیئاتنی بولمغه عناد ایده‌یدیم. یاالمده مالم اولدیغی حالده ناچار قالدیغم بر ضرورت مندفع اولمایه‌جقدی. یاخود اولو بهاسینه مالیمی سیزك قوجاغیکزه آتوب مغبون ملعون اولدیغم حالده خائب وخاسر چکیلوب کیده‌جکدیم. اصحاب علم وتقوا حیله‌یه صاپمز. ناچار قالمادقجه بو درجه‌سینه بیله سلوك ایله‌مز . بنم مالیم ویردیکك پاره‌یی چیقاروب حتی سکاده برقاچ پاره قازاندیرمزسه دنیا غائب اولور. خواجه نصرالدین غائب اولمز. بن هر وقت بورجمی تأدیه‌یه ؛ حیله‌می تصفیه‌یه حاضرم!..

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحوم بر قاچ کیشی ایله بر محلده اوتوروب صحبت

ایدرکن خواجه ایله شویله بر معارفه‌سی اولان برکیمسه گلوب « قوزوم افندم ! شو آلتونی بوزی ویر ! . » دیدی . خواجه رسمی کوروشدیکی آدملر ایچنده ناصلسه « پاره‌م یوق ! . » دیمکله صیقیلوب « شیمدی صیره‌سی می یا ! . » دیه باشدن صاومق ایسته‌دیسه‌ده حریف شدت لزومندن ناشی ابرام ایله‌دی . ناچار خواجه بر بهانه اعمالینه مجبور اولوب « ویر باقه‌یم آلتونی ! . » دیدی . الینه آلوب اوردی ، چویردی . آووجنده وزنینی تخمین ایله‌دی . نهایت « اوغلم ! بن بو آلتونی بوزه‌مم . اکسیکدر . » دیدی . « جانم خواجه افندی ! . سن بوز قاچ پاره اکسیک آلیرسه‌ك بن راضی‌یم . دیدی . خواجه کندی کندینه میریلداوب بعده « آیول ! چوق اکسیك چوق . نافله بن بوزه‌مم . » دیمشسه‌ده حریف اللرینه صاریلوب « قاچ آقچه ویریرسه‌ك ویر . صوکره آلتونی آلدیغم یره اعاده ایدرم ، سنك پاره‌کی‌ده کری ویریرم . بکا بویوك بر دوستلق ایتمش اوله‌جقسین . » دیه یالوارمغله خواجه برطرفدن ترله‌مکه ، دیکر طرفدن‌ده فنا حالده قیزمغه باشلایوب نهایت یاقه‌یی قورتارمق ایچون الینده براز دها دوندروب آقتاردیقدن و آووجنده برمدت صیچراتوب هوپلاتدیقدن صوکره « حساب ایتدیم . بو آلتونی ویردیکدن باشقه سزك دها اوسته التی بوچوق آقچه ویرمه‌کز لازم کلیور . » دیمشدر .

قونیه‌ده آقشهرلی مارالفرز احمد امضاسیله ارسال اولونمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ رؤیاسنده قومشو قادینلر خواجه‌نك اطرافینی آلوب « افندی ! سکا بك مناسبدر ! . » دیه بر قادینله ازدواج ایتدیرمکه اوغراشیورلرمش . خواجه خلجانله اویانوب همان حرمینی دورتوب اویاندیره‌رق « قالق ! بی‌غیرتسز قادین . امّا فتورسزسین ها ! یانی باشیمده اولدیغك حالده هیچ آلدیرمه‌یورسین . قومشو قادینلر بنی زور ایله اولندیریورلر . اوستیکه اورتاق کلیور . هایدی شو قادینلری دفع ایت ؛ یوقسه سن بیلیرسین . بنی سویله‌مه‌دی دیمه . اسکی‌یه اعتبار یوق ها ! . . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ قومشولرندن حیاسزلقده مشهور برقادین برکون خواجه‌نك یانینه کلوب « جانم افندی ! شـو بنم دلی قیزه [١] برنقسمی ایده‌جکسـین ؛ موصقه [٢] می ویره‌جکسین ؟ بر شی یاپده بر از عقللانسـین . هرکون بمله بنجه بنجه‌یه ! یاپدیغنی دلیلك یوق . هانده ایسه بکا داباقده آته‌جق . » دینجه خواجه « خانم ! اوکا بنم کبی اختیارك نفسی تأثیر ایتمز . بنم نصیحتیمی دیکلرسه‌ك سن اوکا بیکیرمی بش ، اوتوز یاشینده کنججه بر آدام بولده او اوکا هم خواجه‌لق ایدر ، هم قوجه‌لق ایدر . و عائله غائله‌سی ، چولوق چوجوق تلاشه‌سی اونی مومه دوندورور . ملك کبی اولور . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ زواللی خواجه‌نك بر یورغانی اولوب قیش کونی بینیشینی ، فلانی ، حاصلی اللرینه نه کچرسه اورتونور یاتارلرمش . ینه زیاده‌جه قار یاغدیغی بر زمانده کیجه قاریسی « آ افنـدی ! هیچ پاره قازانمزسین !. اولور ایله قناعت ایده‌جکز دیه فصـله بر یورغانه بیـله مالك اوله‌مادیق . شیمدی ایکی یورغانمز اولسه‌یدی‌ده راحت راحت اورتونسه‌یدیك . بنمده اوستمه شـونی بونی اورتمك ضدم . بری اوزینـه کلیر ، او بری قیصـه کلیر . دیرکن بری بر طرفه قایار ، او بری باشقه برجهته طویلانیر . آه یوقسوللغك کوزی کور اولسـون . ای نه یاپه‌لیم . بروقت بنم بابام .... » دیه خواجه‌نك سنه‌لردن بری دیکه‌دیکی و قاریدن دها ای ازبرله‌دیکی ماصاللره باشلاینجه خواجه « یو.... ق . باق !. بن هم یورغونم هم اویقوسزم . دیردیر ایسته‌مم . کوزل کوزل اویقوکی اویو باقه‌یم . » دیدیسه‌ده قادینـك برکره ماقاره‌لری آچیلمش اولمغله صوصمه‌سی قابل اوله‌مانجه خواجه « طور قاریجغم . سکا قیامت قدر باموق کتیره‌یم . ایسته‌دیکك قدر یاتاق یاپ ، یورغان یاپ دیه قالقوب خاراری اوموزله‌دیغی کبی طوغری حاولی‌یه اینـه‌رك قارلری طولدورمغه باشلادی . قادین پنجره‌دن سیر ایدرك « به آدم ! بو آیازده قار ایله اوینایه‌رق کندیکی خسته ایدوب‌ده باشیمه بر درد دها می چیقاره‌جقسین .

---

[١] کویا عارسز ، تربیه‌سز ، شیارلقندن کنایه اوله‌جق . [٢] نسخه‌نك تورکجه‌لششی .

نه یاپه‌جقسین اونلری؟.» دیمکله خواجه «ایشته سکا خدایی ثابت برچوق یاموق!.» دیمش. قادین «آیول!. هیچ قار آدامی ایصیتیرمی؟.» دینجه خواجه «ایصیتمایه‌جق اولسه هیچ بابالریمز، دده‌لریمز آلتنده یوموشاجق صیجاجق یاتیر، میشیل میشیل اویورلرمی؟.» دیمش.

﴿لطیفه﴾ خواجه بر کویك (آره اوطه‌سینه) [١] مسافر اولمش. کاهیا هر اوّدن متّصل قاباق خاشلامه‌سی طاشیرمش. قاباق یمکدن خواجه‌نك جانی چیقمش بر گون کویك جامعنده کرسی‌یه چقوب «ای جماعت!. ابجدك معناسینی بیلیرمیسکز. بانك سزه سویله‌یم. (ابجد) غافل کویلونك قولاغینی یك چك (هوّز) اونلر مسافر آغیرلامه‌سینی بیلمز (حطّی) بیچاره خواجه هر گون قاباق یوطدی (کلمن) بن بو ایشه گلمه‌م (سعفص) بو معامله کتابك بر یرینه صیغمز. (قرشت) خواجه‌کزه یوقمی لنگریده بر قاریش أت (ضظغلاً) بونده بیدیر؛ آخرته گیت آزیغیلَن! [٢]» دینجه کویلی متأثر اولوب «عفو ایدرسین خواجه افندی!. بز بیدیروب ایچیرمه‌نك بو درجه فضیلتینی بیلمه‌یوردیق!..» دییه اعتذار ایدوب گیدینجه‌یه‌قدر خواجه‌یی قویون أتیله، طاووق قیزارتمه‌سیله بسله‌مشلر دییه منقولدر.

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحومك حرمی خسته‌لانیر. هر گون ایشندن عودتنده باش اوجینه گچر، آغلارمش. خاطرصورمغه گلن قومشولردن برقادین «افندی

---

[١] کویلرك بر و یا دها زیاده آره اوطه‌سی نامیله بر مسافر خانه‌سی اولور. هر هانکی ملتدن اولورسه اولسون بر مسافر کلنجه – امام و مختارلرك هر نورلو ایشنده بولونان وکویلی طرفندن اعاشه ایدیلن. – کاهیا هر اودن نوبتله مسافره صباح، آقشام طعامی طاشیر. زنکین اولانلر باشلی باشینه کندی سلاملغینی مسافره کشاده ایدوب کلن کچی آیلرجه مهمان ایدر. مسافره قطعاً استثقال ایدلمز. بعض حاجی آغالر فقیر دوشدیکلری حالده ینه سلاملقلرینی قاپامزلر. کندیلری یمه‌یوب، جوجوقلرینه یدیرمه‌یوب «بن بابامدن بویله کوردم» دییه مسافرلرینی آغیرلارلر. هم اکثریسی بالنفس آیاقده طوروب کندی مسافرینه خدمت ایدر. فقیر طوقسانلق پیر فانیلری، ٥ یاشندن کیمسه‌لری بویله خدمت ایدر کوردیم.

[٢] (آزیق) یولجینك یول ایچون یانینه آلدیغی طعامدره (آزیغیلن) یول طعامی ایله – دیمکدر.

او قدر اوزولمه ! . قورقوله‌جق بر شی یوق . انشـاءالله بر مدت صوکره صاوو شدیرر » دیدیکنده خواجه « خانم ! . بن مشغول بر آدامم. یارین قالقار، کویلره کیدرم؛ یاخود باشقه بر ایشم اولور. شیمدیلك الم بوش ایکن آغلایه‌یم. نه یاپه‌یم ، بلکه صوکره الیم دکمز. زواللینك بندن باشـقه‌ده آغلایه‌جق کیمسه‌سی یوقدر. » دیمش .

مذکور مرانفوزك قایین برادری تیپوغراف ماکنه‌جیسی حسن محمود افندی طرفندن :

﴿لطیفه﴾ خواجه‌نك بر اوغلی اولمش . قادینلر « افندی ؛ کل آدینی قوی ! . » دیمشلر. قولاغینه اذان اوقودیقدن صوکره «یا عاتکه بنت نصرالدین! . » دییه چاغیرمش. بر قوجه قاری ایلریدن آتیلوب «امان افندی؛ هیچ تخفانی بیراقمزسین. طوغرو طوغرو شو چوجوغك آدینی قوی ! .. » دیر. خواجه « قویدیم ایشته یا! . » دییوب قادین « آیول ! . چوجوق ارکك ، ارکك ! سکا سـویله‌ین اولمادیمی؟. » دیمکله خواجه « بیلـیرم . ارککه قادین اسمی قوماقله ارککلکی زائل اولمز آ طوغروسی قاریمی سـورم . شاید اوله‌جك اولورسه یادکار قالسـین . اوغلمی چاغیردیقجه قاریمی خاطرلایه‌یم دییه اهلیمك آدینی قویدیم! . » دیمشدر.

« شهزاده باشنده بر قارئمز » عنوانیله اوّلجه بر لطیف نامه ایله برابر حکایه‌لر ارسال بویورانه ذات عالی قدر طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ آذربایجان عواممندن بر ایرانلی‌یه فارسی اوله‌رق بر مکتوب گلمش. خواجه‌یه تصادف ایدوب « شو مکتوبی بکا هم اوقو، هم آکلات! » دیمش. خواجه الینه آلوب‌ده شکست تعلیق ایله فارسی‌العباره اولدیغنی گورنجه « سن بونی باشقه‌سینه اوقوت! » دییوب اعاده ایتمك ایسته‌مش. فقط ایرانلی اصرار ایدنجه خواجه بالمجبوریه « بنم فارسی ایله او قدر باشم خوش دکیل. خصوصا اونلرك بو یازیلریله تورکجه بیله یازیلسه بن چیقاره‌مم. » دینجه ایرانی حدت ایدوب « به آدام! فارسی بیلمزسین، اوقومه بیلمزسین. او صورتده خواجه‌یم دییه بو اولغور دیبکی قدر قاووغکله، دکیرمن طاشی گبی صاریغکله کندیکی‌نه‌یه میدانه آتیورسین! » دیمکله خواجه‌ده قیزوب همان قاووغی باشندن، بنیشی صیرتندن چیقاره‌رق اوکینه قویوب « اگر قاووقله، بنیشله اوقونورسه‌ها ایدی‌سن گی‌ده مکتوبك ایکی سطرینی اوقو باقه‌لیم! » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه آفیون قاره حصارینده ایکن اورایه بر ایرانی گلمش. صحبت اثناسنده ایرانی شهرك اوزرنده‌کی سیاه قایا بیغینینی گوستره‌رك نه اولدیغینی صورمغله خواجه درحال « بوستان قویوسیدر! » دیمش. ایرانی « بسکه بو بوبله سیپ سیوری نیجه قویو اولوبدر؟ » دینجه خواجه جواباً « ایچینی تمیزله‌یوب قوروسین دییه بویله ایچینی طیشینه چویرمشلر! » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك آقشهره گلنجه رجال بلده و علمای مجلسینه دعوت ایله‌مش. هرکس فرط ظلمندن تیتره‌یه‌رك بوت گبی مبهوت طورویورلرمش. ایچلرینده بالطبع خواجه‌ده بولونیورمش. تیمورلنك دفع وحشت ایچون اشرافله مکالمه‌یه باشلار. بونلره اکراماً شربت ایصمارلر. اوّلا تیموره گتیریرلر؛ ایچر.

مملكتنك صوباشيسى اولان جاهل بر حريف تيموره « عافيت اولسون! » ديمكلكى
قورار. خوف و تلاشله آغزيندن بر «مرحبا!..» فيرلار . تيمور؛ مجلسه ايلك
دخولنده سويلنمه‌سى لازم كلن بر سوزك بويله بى‌وقت ايرادينه متحير اوله‌رق
نظر استفهامله حريفك يوزينه باقنجه حريفك عجز و جهلنه مرحمت ايدرك ـ
و بلكه تعمير ايده‌جكم ديه داها بويوك بر مناسبتسزلك ايدر خوفيله ـ خواجه
امداده يتيشوب « افنديم!. بزم شهرك مرحباسى آغيزطاديله‌در! » ديمشدر.[١]

﴿ لطيفه ﴾ آقشهرده بر طاقيم احبا تفرجه كيتمشلردى . طعام ايديلوب
اوراده بولونان حوض كبيردن هركس اللرينى ييقايورلردى. محله امامى دخى اللرينى
ييقاركن قضارا آياغى قايديغى كبى حوضه باش آشاغى يووارلانمش. اطرافدن
يتيشه‌رك هركس كنارده يارى بلنه قدر صارقوب او قدر « ويرأليكى!.. » ديه
هايقيرمشلرسه‌ده كندى كنديسنه چيقمغه چاليشوب بر تورلو امدادجيلره النى
ويرمزمش؛ خواجه بو حالى كورمكله « چكيلك اورادن!. سز اونك يولينى
بيلمزسيكز. حريف بوغولور؛ بينه سزك امريكزه اتباع ايتمز. چونكه اونلر اصلا
ويرمكه آليشمامشلردر. باقيكز؛ بن ناصل قورتاريرم! » ديوب جان هوليله كنديني
كناره آتمغه چاليشان امامك اولديغى حذادن صارقه‌رق «بكرافندى!. آل اليمى!»
ديينجه امام همان «آمان برادر. هاى الله راضى اولسون. » ديوب شاربه‌دق
خواجه‌نك بيلكندن ياقه‌لامش؛ خواجه‌ده ساحل سلامته چكمش، چيقارمشدر.

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بر كيجه، ملاّسى عماد ايله خانه‌سينه عودت ايدركن بر قاچ
خيرسيزك بر خانه كليدينى تورپوله‌ديكلرينى كوريورلر. خواجه منع ايده‌مه‌يه‌جكينى،
بلكه كنديسى‌ده بر مهلكه‌يه دوچار اوله‌جغينى تيقن ايدرك سسينى چيقارمز ،

---

[١] ككه‌مه‌لرك هر برى بعض حرفك تكلمنده اينجه كوچلك چكرلر. شاعر مشهور بكيشه‌رلى
عونى بك مرحوم ككه‌مه اولوب (سين) حرفينى سويله‌يه‌مزمش. ذاتاً همان هپسى ذكى اولان
ككه‌مه‌لرك ياپديغى كبى عونى بك‌ده الدن كلديكى قدر (سين) ايله باشلايان كلمه‌لرى قوللانمايوب
مرادفنى استعمال ايدرمش. بر كون بر مجلسه داخل اولوب ناصلسه (سلام عليكم) ديه‌جك
اولمش. فقط البنى كوكسينه قويوب (س س س.........سلام) ديه‌دن تا صدر مجلسه كلمش.
باقمش كه اوله‌جق شى دكل. (مرحبا) ديمش، چكمش اوتورمشدر .

محلّنه بیلدیرمك اوزره چكیلیر، گیدر. عماد؛ قارانلقده حریفلرك قپو اوكنده طوپلانه‌لرندن، ایچلرندن برینك الی واروب گله‌رك «خیش خیش خیش» یاپمه‌سندن بر شی آكلایه‌مایوب « افندی !. بونلر نه یاپییورلر! . » دیدی . خواجه ایقلیق چالییورلر!» [۱] دیدی. عماد « سسی چیقمایوردی یا؟. » دینجه خواجه «اونك سسی یارین چیقار!.» دیمشدر. [۲]

《لطیفه》 خواجه مرحوم زرزواتجی دكانینك یانندن گچركن حریف خواجه‌یه بورجنی تسویه ایله‌مه‌سینی اخطار ایلر. خواجه « باق باقه‌لیم دفتره!. نه قدر بورجم‌ز اولمش؟.» دییوب حریفه امیدویره‌رك بر تقریبله یاقه‌یی قورتارمه‌سینی دوشونور . زرزواتجی دفتری قاریشدیریركن خواجه‌ده نظر ایدر . باقارلركه بری بش یازه‌رق سنه‌لردن بری یوزلرجه آقچه‌لق آلیش ویرش ایدیلمش ومحسوباتك صوكنده خواجه‌نك اوتوز بر آقچه بورجی بیریكمش . قارشیكی صحیفه‌ده امام افندینك‌ده یكرمی آلتی آقچه بورجی اولدیغنی گورمش. زرزواتجی‌یه دیمش‌كه «باق اوغلم!. بنم بوراده اوتوز بر آقچه‌بورجم اولدیغی گورولیور. امام‌افندینك‌ده یكرمی آلتی آقچه بورجی وارمش. بزم اونكله آره‌مزده تكلیفمزیوق. بز اونكله امیش قامیش اولور یكرمی آلتی‌یی صاییشیرز. قالدیمی بش آقچه؛ اوبش آقچه‌یی‌ده بكا ویریرسین شو ایكی خواجه‌نك حسابی‌ده بو صورتله تمیزله‌مش اولورسین . » دینجه ایكی حسابك بردن شو صورتله تمیزلندیكنه حریف سوینوب ایش بیتمش اولمق ایچون كمال ممنونیتله اوسته بش آقچه دخی ویروب خواجه‌یی خندان‌خندان اوغورلامشسه‌ده كندی كندینه قالیجه درین بر دوشونجه‌یه طالوب بر تورلو بو طولاماج حسابك ایچندن چیقه‌مامشدر .

《لطیفه》 خواجه‌نصرالدین افندی « رحمة‌الله‌علیه » برگون تیمورلنگك حضورینه داخل اولوب كمال جسارتله آقشهر بلده‌سی نامینه بعض مطالباتده

---

[۱] (ایقلیق) رباب دینیلان اوچ تللی چالغیدركه یای ایله چالینیر . قابانغی علی الاكثر هندستان جوزی اولوب اوستینه دری كریلمشدر. بعضاً بر نوع قاباق اولور. تلی كیریشدر .
[۲] بو حكایه‌نك مثنوی شریفده موجود اولمه‌سینه نظراً خواجه‌یه اسنادینه امكان قالمز.

بولونور . خایلی آغیر آغیر مطالبات وتكلیفاتدن چكینمز . تیمور یكپاره آتش كسیلەرك « سن بنم گبی بویوك، معظم، صاحبقران برسلطان جهان مطاعه قارشی نه جسارتله بویله عظیم مطالباتده بولونه بیلیورسین ؟. » دیمكله خواجه « سن بویوكسەڭ بزده كوچكمز !... » دیمشدر !.

《 لطیفه 》 تیمورلنك آقشهر صو باشیسنڭ ثروتینی تحقیق ایدوب ویركودن بر خایلی پاره اختلاس ایلەدیكینی بهانه ایدرك اموالینی مصادره ایچون حضورینه جلب ایدر . حریفڭ ابراز ایلەدیكی (علی قورنا) [۱] كاغدی اوزرینه یازیلمش اولان حسابات دفترینی ییرتوب ییرتوب زور ایله حریفه یوتدیریر . ونهایت تصمیم ایلەدیكی مصادرەیی اجرا ایدرك حریفی جاص جاولاق صویار . فلس احمره محتاج بر حاله قویار. خواجه مرحومی چاغیروب استقامتندن ناشی ویركو تحصیلنه نظارتینی امر ایلر . خواجەنڭ تعلل واعتذارینی دیڭلەمز . آی باشنده خلاصه دفترینی ایستەیوب حواجەنڭ كول پیدەسینه یازدیغینی گورنجه تیمور زهرخند بر چهره ‌ایله « خواجه!. بونه ؟. » دیمكله خواجه « افندیم. نهایة الامر بن یوتەجق دگلی یم . بنده گز سلفم گبی دیو اشتهالی آدام دگیلم . اختیارم. بونی آنجاق هضم ایدەبیلیرم ! » دیمشدر . [۲]

---

[۱] طوغریسی (لیقورینا) ایمش اوائلده فرنكستاندن كان صاغلام ، قالین بر نوع كتان كاغددر .

[۲] بو حكایه اولجه شو یولده مسموعم اولمشدی : یكی چری آغاسی صرافی اولان یهودی یی چاغیرتیر . « دفترلرنی آلسین ، كلسین . حساب كورەلیم . » دیر . بیچاره صراف « بلكه آغانڭ كوكلی اولمشدر . براز پاره ویرەجكدر . » دییه سوینه سوینه دفترلرینی اوموزلار ، كلیر . آغا دفترلردن شونم حسابلریمی بول ، باقەلیم !. » دیدی. صراف حاضرلادی . یكونی آ كلادی . غایت ناقص و سریع بر صورت تسویه بولدیغنی سویلەدی . صراف بولدغا ایدیبوردی . آنجاق شیمدی بك مستعجل وبك مهم برایشدن طولایی یكرمی بدی بیك غروشه احتیاج اولدیغنی و بونی همان كتیرمەسینی سویلەیوب عظیم تأمیناتلر ویردی. صراف ناچار كیدوب مبلغ مطلوبی كتیردی، ویردی . یكون یوز بیكی بولدی . بونڭ اوزرینه آغا امر ایتدی . كندینه عائد حساب كاغدلرینی دفترلردن ییرتوب چیقاردیلر . « آرتیق بورج یووارلاق اولدی . مفرداته حاجت یوق . شیمدی سن شو كاغدلری برر برر یوت باقەلیم . » دیدی. یهودی « آمان آغا !.. » دییەجك اولدیسەده

«لطیفه» تیمورلنك آقشهرده ایکن بعض امرای عسکریه‌سی ایله اشراف بلده برمجلسده اوتوروب قونوشورلرمش . مجاهدین عثمانیه‌دن بری «قوصاوه محاربه‌سنده شویله طوبلر آتیلدی ، بویله محاربه ایدیلدی ، دشمن شو یولده تعقیب اولوندی ، بولغارستان بویله فتح ایدیلدی ، نیکبولیده اهل صلیب شویله تپه‌لندی .» دیه مآثر و مفاخر عثمانیه‌یی حکایه ایلرلرمش . تیمور امراسندن بری شو جلادتلره ایره‌نوب «بزمده انقره محاربه‌سنده شو قدر فیللریمز واردی .» تیموراوردوسنده طوپ یوقکن «شویله جسیم طوپلریمزده واردی . غومبور غومبور اورته‌لغی ولوله‌یه ویردی . عثمانلیلری تیر تیر تیرتدی .» دیرکن حاضر بالمجلس اولان برچوجوق قضارا سسلیجه برضرطه صالیویریر . حکایه‌یه دوام ایدن ذات بردن بره شاشالایه‌رق «اونه ؟..» دینجه یالان دیکله‌مکدن بوغولمه درجه‌سینه گلن خواجه بوندن بالاستفاده «قصوره باقمه‌یك افندیم !. طوپلرك غومبورتیسندن زواللی معصوم قورقدی‌ده اونکچون ...» دیدی .

«لطیفه» ایلك بهارده عسکر اوق تعلیمنه چیقه‌جقلری جهتله تیمور خواجه‌یی‌ده معیتینه آلوب گوتورور . صحبت اثناسنده خواجه مرحوم بر آره‌لق کندیسنك اوق مشق ایتدیکینی سویلر . تیمور اویله ایسه کندیسی‌ده بر اوق

آغا بلیندن صورانیسنی چیقاروب «شیمدی سنی آصلیکه قاوورشدیریرم !.» دیه تهدید ایدنجه ناچار بیك کره اویروب چویرمکله سیم سیاه کیر بیدا ایتمش اولان اوراقی بیلك حقه‌بارلقله ، زووله بوغازینی صیغایه صیغایه یوتدی . آغا «هپسی بیتدیمی ؟» دییوب «بیتدی !» جوابنی آلنجه «اوخ !.. هاه ، ایشته . نه آله‌جق ، نه ویره‌جك . عافیت اولسون !» دیمشدر . یهودی «نه یاپه‌یم آغا ! الله سکا عمر ویرسون» دییوب ایچندن نه دیمشسه دییه‌رك چکیلوب گیتمشدر . آنجاق آغا ینه آره صره صرافه خبر گوندره‌رك پاره کتیرتمکده یهودی ایسه ـ هیچ بر اصناف آلدانمز . قاعده‌سنجه ـ آغانك نفوذندن بالاستفاده خواجکان صنفندن کوچوك مأمورلری قاصوب قاووره‌رق آز زمانده اونك مثلینی قازانمقده اولمغله بوینه آغانك مطلوباتنی تسویه ایدرمش . ینه برکون کلی پاره ایسته‌مك اوزره صرافی جلب ایدرك حساب ایسته‌مکله یهودی کاغد حلواسینه یازلمش برچوق حسابات کوسترمش . یکیچری آغاسی کوله‌رك «اولان یهودی ! بو ناصیل حساب کاغدی؟ !.» دینجه «آغا نهایت بن یوته‌جق دکلی‌یم ؟!...» دیمشدر .

آتمه‌سینی اراده ایدر . خواجه اعتذار ایلرسه‌ده جبر ایله‌نکله ناچار یایه براوق کرله‌یوب هدفه آتار . اوق اصابت ایتمه‌ینجه خواجه همان « ایشته سکبان باشی بویله آتار !. » دیر . بر اوق دها ویریرلر . اوده باشقه برطرفه گیدر . « بزم صو باشی‌ده بویله آتار !. » دیر . بالتصادف اوچنجی تام هدفه اصابت ایدنجه خواجه کمال غرورله « ایشته خواجه حسن نصرالدین‌ده بونی بویله آتار !.. » دییوب مظهر آفرین اولمشدر .

خواجه‌نك اوق آتدیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك یوکسك بر مأموریتله معیتنده استخدام ایله‌مك اوزره عثمانلی تورکلرندن جسور بر آدم ایستر . جسور آدم بولونسه بیله تیمور معیتنده بولونمق دخی آیریجه برجسارت ، تعبیر آخرله « گورونور قضا » اولمغله کیمسه جسارت ایده‌مز . مع‌مافیه « کیمسه‌یوقدر !. » دیمك‌ده هیچ بروجهله قابل اوله‌مز .

هر وقت (جان قورتاران) وظیفه‌سینی گورن زواللی خواجه‌یه مراجعت ایدرلر.
« آمان افندی !. تیمور شو مملکتده حقیقی اوله‌رق یالکز سنی سور . سن ده اونك پوندینی اوکره‌نمشسین . هر وجهله اداره ایده‌بیلیرسین . رجا ایدرز ؛ ذاتاً موقت بر مدت ایچون شو وظیفه‌یی سن درعهده ایت !. باقه‌لیم ؛ ایلریده چاره‌سینی دوشونورز !. » گبی بیك دره‌دن صو گتیره‌رك صاف ورقیق القلب ،

خواجه‌یه نشانجیلردن برینك اوق آتدیغیدر

عین زمانده غایت حمیت وطنیه‌یی حائز اولان افندی مرحومی قاندیریرلر . سوز ویریر . تیموره عرض ایدرلر . تیمور خواجه‌نك قوت قلبیی ذاتاً بیلوب اونك لوازمندن اولان قوت جسمانی‌یی ده مأمول ایله‌دیکی جهتله پك مناسب گورور . آنجاق صورتا بر تجربه یاپیلمه‌سینی ده امر ایلرشو صورتله بر تجربه یاپارلر . خواجه‌یی بر میدانلقده حضور تیمورده دیمدیك طوردورورلر . امر

ایدر؛ نشانجیلردن بری باجاقلری آره‌سندن کچمك اوزره براوق آتار. خواجه قورقارسه‌ده بالضروره سه‌سینی چیقارمز. زواللی بیلدیکی اعتصام دعالرینی اوقومغه باشلار. بوصیره‌ده بر باشقه‌سینه‌ده امرایدوب خواجه کنیش قوللی بینیشی اولدیغی حالده قوللرینی دوم دوز کرر. صول قولینك آلتندن بینیشینی دلمك صورتیله بر اوق دها آتارلر. زواللی خواجه عجیب حاللر کچیریر. صوکره برده قاووغینك دوکمه‌سینی دلوب کچمك اوزره بر اوق دها آتیلمه‌سینی امر ایدنجه خواجه‌یه آرتیق برفنالق کلوب کندینی بیله‌دن قازیق کبی قاتیلیر قالیر. حله نشانجینك فرط مهارتیله بوعملیه‌ده قضاسز کچر. ختام تجربه تبشیر ایدیلنجه خواجه‌ده کندینه کلیر. یورغونلغنی بیلدیرمه‌یرك کولومسه‌مه‌یه باشلار. پادشاه خواجه‌نك بوثبات وجسارتینه هزاران تحسین وآفرین اوقویوب مناسب عطیه ایله تلطیف ایله‌دیکدن باشقه بینیشینك، قاووغینك دلیندیکی عرض اولونمقله یکیسی ویریلمه‌سینی امر ایدر. خواجه بوعنایته‌ده آریجه تشکردن صوکره « آمان افندیم !. فرمان بویوریکزده برده چاقشیر ویرلسون. طاقیم تکمیل اولسون!. » دیر. تیمور « خواجه افندی !. چاقشیریکزه بزم طرفمزدن بر زیان ایراث ایدیلدیکنی سویله‌دیلر. معاینه ایتمشلر؛ برشی کوره‌مه‌مشلر. » دیمکله خواجه دیمشکه: افندیم حقلیسکز. سزك طرفکزدن برزیان اولمه‌دی. فقط بنم طرفمدن خیلی زیان و ضیاعه اوغرادی. اله آله‌جق یری قالمادی. اونلر ظاهرینه باقوب برشی کوره‌مه‌مشلرسه‌ده بنده کز درونینه باقه‌دن بیلوب طوریورمکه هرحالده برباد وملوث بر حاله کلدی.

﴿ لطیفه ﴾ اقشهرده خواجه‌نك سپاهیلردن مسلکنه عاشق بیکیت برقومشوسی وار ایمش. آقشاملری خانه‌یه کلنجه علی الاکثر آلت قاتده بر نعره آتار، اورته قاتده بر نعره آتار، اوست قاتده ــ دائما اوتوردیغی اوطه‌ده اوچنجی نعره‌یی آتارمش. بوحالك مطرداً تکرری خواجه‌نك نظر دقتینی جلب ایدوب سپاهی آغاسندن استیضاح کیفیت ایله‌مش « اوقدرمراق ایتدیکسه دوش آرقه‌مه !» دیوب اوّل خواجه‌یی طوغرو آخیره کوتورور. اوراده کونش یوزلی توانا

برکیلان کوستریر . اوقدر کوزل ، اوقدر لطیف که تعریف اولونه‌مز. « ایشته نیکبولی ملحمهٔ کبراسنده بن بو آتله آقشهر سپاهیلرینك اوکینه دوشوب چویرمه حرکتی یاپه‌رق اهل صلیبك انهزامینه سبب اولدیم . » دیر . نعره‌یی قیرلاتیر . خواجه حق ویریر . صوکره برنجی قاته چیقارلر . صوفه‌ده براسلحه آرمه‌سی کوستریر . خارق‌العاده قیمتدار اسلحه‌دن متشکل. « ایشته بوسلاحلردن بر طاقیمی اجدادیمك تورکستاندن کتیره‌رك روم ایلی فتوحاتنده ، ادرنه جوارنده صیرب صیندیغنده ، باغارستان فتحنده ، قوصاوه ملحمهٔ کبراسنده قوللاندیغی سلاحلر اولدیغی کبی بر طاقیملری‌ده قوصاواده صیربایلرك تعقیبنده نیکبولیده بالذات قوللاندیغم سلاحلر ایله اهل صلیب جنکاورلرندن اغتنام ایله‌دیکم سلاحلردن متشکلدر . الی الابد احفادیمه یادکاردر . بنم ایچون دنیانك اڭ قیمتدار اموالدن دها دکرلیدر . » دیر ، سرورندن برنعره‌ده اوراده آتار . خواجه کمال تقدیر ایله دیکلر . صوکره اوست قاته چیقارلر . قامپایاسینه سله‌نوب باشینی اورته‌رك کلیر. خواجه‌نك الینی اوپمه‌سینی امر ایدر. خواجه باقارکه آی چهره‌لی ، نور پارچه‌سی کبی بر آفت دوران . « بو قادین ییلدیریم بایزیدك خاتونلرندن ماریجه نامنده‌کی صیرب پیرنسسینك اقرباسندندر . بن عسکرمله ماریجه خاتونی پادشاهمز ییلدیریمه کتیریرکن اونك رفاقتنده ایدی . بنی کورمش ، بکنمش . میدان جلادتده‌کی قهرمانلغمی ایشیتمش . بکا شدتله میل ایتمش . آیلرجه آغلایوب کیمسه‌یه دردینی آچه‌مامش . نهایت ماریجه خاتون طویمش . اراده اولدی . نکاح ایتدیم . علمی ، فضیلتی ، درایتی ، تربیه‌سی حسنندن قات قات افزوندر . » دییوب اوراده‌ده عشقله درون دلدن بر نعره آتنجه خواجه مرحوم کندینی طوته‌مایوب « هر اوجنده‌ده بردن کوکه قدر حقك وار ایمش اولاد ا. رجا ایدرم بعدزین بر نعره‌ده بنم ایچون آت !!.. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنکك دیار رومی استیلاسی صیره‌سنده آقشهرده موغوللر مستولی اولمش و بونلرك مظالم بهایمانه‌سندن شهرلر بوشالوب کویلر ، صحرالر

خائف و متردد بر چوق عائله‌لرله طولمش ایدی . خـواجه‌ده مرکبه قاریسنی بیندیروب اوغلینی یانینه آلوب هجری و صـارپ بر کوبه کیتمش ایدی. بر کون شهردن طاغیلان اهالی ایله او کویك یرلیلرندن بش اون کشی بر چشمه باشینه طوپلانوب موغوللرك مظالم وحشیانه و طبایع سباعانه‌سینه متعلق شـدتلی بحثلر اولونورکن خواجه‌ده بحثه قاریشوب ظالملر حقنده‌کی غضب اللهك قورقو نجلغندن

امیر تیمورك درویش قیافتنده خواجه‌نك طعننه اعتراضیدر

آخرتده کوره‌جکلری اك مدهش عذاب و عقوباتدن صایوب دوکمکه باشلادی. اوراده قیدسزجه دیکله‌مکده اولان اوزون بویلی ، اسمر چهره‌لی ، کوپرولی بورونلی، اوزون یوزلی، خفیف صاقاللی ، قاره کوزلی، کسکین باقشلی، باشینه زلفه‌لی سیاه بر تاج کیمش، زلفه‌لر قاشلرینی ستر ایله‌مش، آرقه‌سنده برعبا النده بر کشکول بولونان مهیب الشکل بر درویش یردن بره اولدیغی یردن طوپ کیبی

باطلایوب «خیرخواجه!. اوقودیغڭ آیت و حدیث طوغرو. فقط سیف انتقام الهی و تمثال عدالت ربانی اولان اصحاب خروج حقنده دکل؛ سزڭ کبی خون حمیت و نجابتی بوزولمش، عرقینه عادی طامارلر قاریشمش، همتسز، غیرتسز، اتفاق و اتحادسز، زن مشرب مسکنلر علیهندهدر !.» دییه اڭ اوست پردهدن قورقونج بر سسله شمشیر تعریضی حواله ایلهینجه هر کس فناحالدهشاشهلایوب برچوقلری اولدیقلری یره ییغیلی ویرمشلر، بعضلری دهشاشقین شاشقین ـ هیکل کبی دیمدیك طوران ـ درویشڭ یوزینه باقه قالمشلردی. خواجه مرحوم درویشی باشدن آیاغه دقتلی بر نظرله سوزنجه عقلی باشندن گیدوب ـ کندی کندینه ـ «عجبا؟!..» دیدیکدنصوڭره شاشقینلغڭ کندیسنه ویردیکی آنی بر جرأتله «بابا ارنلر!. سز هانکی دیارڭ گلیسکز؟. مبارك اسمکزی باغیشلارمیسکز؟.» دیمکله درویش اوّلکی مهیب سسیله «ماوراءالنهرداهیهسی یم!. اسمم تیموردر!.» دینیجه خواجه آرتیق بوسبوتون موازنهسی شاشیرهرق «آمان اولادا. خانلغی، مانلغیده وارمی؟!.» دیمهسینه او هیکل غضوب «بلی!....» دییه کوموردهنجه خواجه حضّاره باشینی چویروب «امّت محمّد!. أر کیشی نیّتینه؛ بویورڭ جنازه نمازینه!...» دیمشدر.

《لطیفه》 آقشهره بر ایرانی کلمش. اصفهانده شاهڭ یوز، یوز اللی اوطهلی شوقدر بیك آرشون مربعنده متعدّد سرایلری اولدیغنی کمال مبالغه ایله توصیف ایلرمش. خواجهده بوڭا قارشی «بزم پایتختمز اولان بورسهده بویله نیجه سرایلر وار. حتی یکی یاپیلان قابلیجهنڭ بویی بش بیك آرشین ....» دیرکن باشقه بر ایرانلی مجلسه داخل اولوب هنوز بورسهدن کلمکده اولدیغنی سویلهمهسیله خواجه اسکی حیزنده دوام ایدهمیوب «.... اینیده اللی آرشیندر !...» دیر ایرانی «پس که بونیجه اولوبدرکه اینی هرگز بوینه اویغون دوشمهدی !.» خواجه «بن اونڭ اینلی بوینه اویدیره جقدیم امّا بڭ عکسی بر زمانده شو عجم بابا مجلسمزه قدم باصدی !.» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ نصرالدین خواجه لمصلحة بورسه‌یه گلیر. چارشیده برجوخه شالواری اون بش آقچه‌یه بازارلق ایدر . صاردیرر . پاره‌سنی ویروب آلوب گیده‌جکی صره‌ده کندی شالوارینك پك اسکی اوله‌دیغنی اونك یرینه خفیف برجوبه آلمه‌سی دها مناسب اوله‌جغنی دوشونور . دکانجی‌یه « شالوار آله‌جق ایدیم اما وازگچدم . اونك یرینه بکا اون بش آقچه‌لق برجوبه ویر !. » دیر. دکانجی « پك اعلا !. » دییوب خواجه‌یه گوره برجوبه چیقارر ، ویرر . خواجه آلوب گیدرکن دکانجی « خواجه افندی !. پاره ویرمه‌دیك !. » دیر. خواجه « عجبایب !. اونك یرینه شالواری بیراقدیم آ ؟. » دییوب دکانجی « جانم افندیم !. شالواره پاره ویرمه‌دیك ایدی‌که !... » دینجه خواجه عظیم بر اثر حیرت گوستروب « فسبحان الله !.. بو بورسه‌لیلر نه تحف آدملردر . شالواری آلمه‌دیم‌که پاره ویره‌یم !. » دیمشدر .

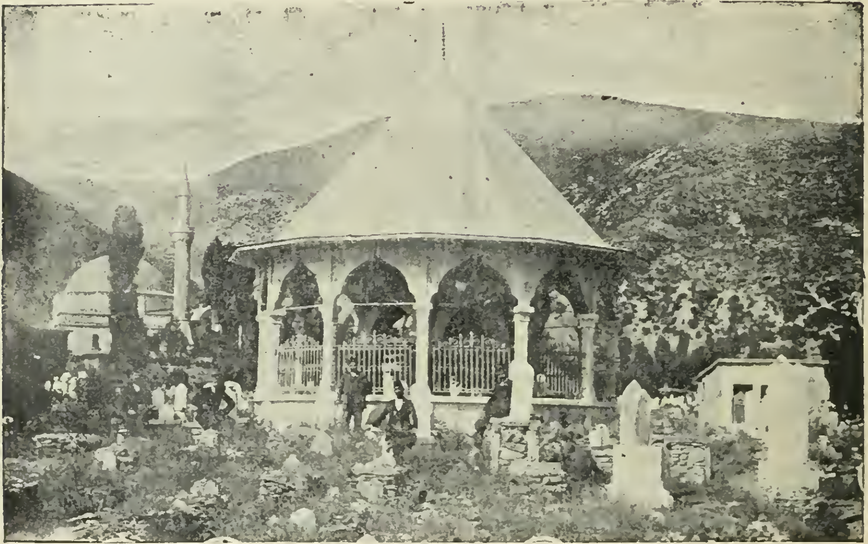
﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین افندی آقشهر گولده ییقانمق ایچون صویوندیغی صیره‌ده جیبندن کوچوك بر (دیل مجموعه = جونك) دوشمش . یانندہ‌کیلر مراق ایدوب ایچنی قاریشدیرمشلر . غسل اموات ، تلقین، اسقاط گبی بعض معامله‌لرك صورت اجراسی مسطورایمش . خواجه گیندکدن صوکره بو مجموعه‌یی نه یاپدیغنی صورمه‌لریله « ها شونی بیلمه‌مه‌یه ایدیکز . بالطبع بونلر گوگلی اکلندیرمك ایچون اوقونمز آ !... » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ نصرالدین خواجه‌نك مسافر اولدیغی کویك آغاسی « خواجه ! پادشاهمی بویوك یوقسه چفتجیمی ؟. » دیمکله خواجه دیمش‌که : البته چفتجی بویوك !. چفتجی بوغدای ویرمه‌سه پادشاه آجیندن اولور !...

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه « آدام اوله‌نك یولی نه‌در ؟. » دیمشلر . « بیلنلر سویلرکن جان قولاغیله دیکله‌مه‌لی. دیکله‌ین اولورسه سویله‌دیکی سوزی ینه انسانك کندی قولاغی ایشیته‌مه‌لی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه «حق نره‌ده‌در؟ » دیمشلر. حقك موجود اولمدیغی بر یرمی وارکه مکان تعیيننه لزوم گوره‌لیم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر گون دیمشکه علم طبك خلاصة الخلاصه‌سی شودر : آیاغیکی صیجاق طوت ؛ باشیکی سرین . یه‌جککه دقت ایت ؛ دوشونمه درین .

مشروطیت مشروعه‌مزك مقابر اکابره نشانهٔ تعظیمی اولمق اوزره

اخیراً اجرا ایدیلان تعمیر مناسبتیله آلینان رسمدر

﴿ لطیفه ﴾ کوچلی قوتلی عارسز بر حریف وار ایدی که حجاب ناموس و حیانی چاك و سینه‌سینی هر نوع فضائل اخلاق نقوشندن پاك ایدوب قطعیاً کسب وکار جهتینه التفات ایتمز و کیردیکی خانه‌دن بر شی آلمقسزین کیتمزدی. خلقك کیمیسندن البسه، کیمیسندن اطعمه ایستر، شاید قوغار، دوکرلرسه قطعیاً متأثر اولمایوب حتی بر آز مدّت صوکره ینه عین کیمسه‌لره مراجعت ایلردی.

خواجه‌نك مُعَجِّز بر دیلنجی یه تاکرینك خانه‌سینی کوسترمه‌سیدر

کرّات و مرّاتله زواللی خواجه‌یی‌ده تعجیز ایله‌مشدی. ینه برکون خواجه خانه‌سنده اوتورورکن بی‌وقت کلوب قاپویی چالدی. حرمی اینوب «سن کیمسین؟» دیه سؤال ایله‌مکله «افندی‌یی کوره‌جکم.» دیه جواب ویردی. خواجه دخی اینوب سسندن بو حریف اولدیغنی آکلامقله قاپو آرقه‌سنده یاواشجه زوجه‌سندن طعام صوروب عنفله جواب رد آلمغله عارسز حریفه خطابله «نه ایسته‌یورسین!.» دیدی. «تاکری مسافری‌یم.» دیینجه خواجه همان «کل آرقمه صیره!.» دییوب

طوغری جامع شریف قاپوسـینه گوتوردی. و دیدی‌که: آیول ! . سن یا گلش گلمشسین! ایشته تاگرینك أوی بوراسیدر . [*]

«لطیفه» خواجه مرحوم طلبه ایکن شهور ثلثه مناسبتیله جوار کویلره جره‌چیقار. هرهانکی کویه‌واردیسه اعتذارایدوب «صفا گلدیك خواجه‌افندی! امّا بزم‌رمضان امامیزوار .» دییوب قبول ایتمزلر. بویله‌بش آلتی‌کوی‌طولاشیر. نهایت کویك برینه گلیر . مکر اوکویه برتیلکی عارض اولمش . کویده طاووق هندی بیراقمامش . حریفلرك چاریقلرینی ، پابوجلرینی آشیریرمش . حاصلی عقله گلمز خسارات یاپمش . النهایه طوزاق قوروب هزاران مشکلاتله یاقه‌لامشلر . اوگون کویلی طوپلانوب نه‌بیچیم برعذابله تلف‌ایله‌مك ایچون مشاوره ایدرلرمش خواجه یانلرینه گلوب مسئله‌یی سؤال ایدرك کویلیلر « آمان خواجه افندی !. بوملعون برکوی خلقینه یاپمه‌دیق زیان بیراقمه‌دی . چوق شـکر الله کچیردیك . شیمدی ناصل بردهشتلی عذاب ایدرك انتقام آله‌لیم دییه مشاوره ایدییورز . » دیمه‌لریله خواجه همان « سز چکیلك هله باقه‌یم . اونی بکا بیراقیکز . » دیمکله کویلی « بو آدم گورگولی برکیمسه‌در. البته بزدن چوق زیاده معلوماتی واردر . دیه‌رك قارشیدن تماشـایه باشلارلر . خواجه همان صیرتیندن جبه‌یی ، بلندن قوشـاغی چیقاروب تیلکی‌یه کیدیریر . بلندن صیم صیقی باغلار . قاووغینی‌ده باشـینه کیدیروب اوزرینه محکمجه صاریغی صارار . قاپار قویی‌ویریر . کویلیلر « بره آمان خواجه نه یاپدیك ؟!.. » دییـه حدّتله خواجه‌یه‌هایقیروب‌تیلکی‌یی تکرار اله کچیرمکه قوشمق ایسته‌ینجه خواجه اوگرینه گچوب‌منع‌ایدرك دیمش‌که : بنی‌دیگمه‌یك کویلی‌داییلر !. بن اوکا شیمدی اویله برایش یاپدیم‌که قرق کوسه بر

[*] بروقت برعارسز حریف‌ده بر بکتاشی تکیه‌سینه طادانمش. ایکیده برده‌طعام‌زمانی کیدر. «صوفره علینك؛ ایمانم‌هوا .» دیر، سماطه چوکرمش. بو حالندن بیزار اولان فقیر بابا؛ برکون ینه‌حریفك بوکلامینه جواباً «صوفره‌علینك ارنلر. اما لقمه بزمدر. ایسترسه‌ك بوش صوفره‌یی یاله؛ عزیزم!.» دیمشدر .

آرایه کلسه بوقدر قورقونج بر اشکنجه‌یی خیاللرینه بیله گتیره‌مزلردی . شیمدی او ؛ بوکسوه ایله هانکی کویه گیتسه عنف ایله دفع ایدیلیر ، هیچ برطرفدن نعمت قبوله مظهر اوله‌مز .

(م — نهاد) بك ایکنجی دفعه کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم چوجوقلغنده مملکتی اولان سیوری حصاردن آقشهره کلدیکنده مناره‌ده مؤذنك اذان اوقودیغنی گورمکله آشاغیدن باغیره‌رق دیمش‌که : نه یاپایم آبابام !. بك دالسز بوداقسز بر آغاجه چیقمشسین . بن سکا ناصل امداد ایده‌بیلیرم .

﴿ لطیفه ﴾ ینه خواجه‌نك کنجلکنده ادعاجی بر جوجوق « کیسه‌ نی ایناندیره‌مز !. » دییه ادعا ایدر ، طورورمش . برقاچ کره بودعواسنی ایشیدن ملا نصرالدین برگون قیزوب « سن شوراده طور . بن شیمدی گلیرم . سنی ایناندیرمه‌نك باق ناصل یولینی بولورم . » دیمش ، بیراقش ، گیتمش . چوجوق ساعتلرجه بکله‌دیکی حالده ملا نصرالدیندن اثر گورونمه‌مش . جانی صیقلمش . کندی کندینه متصل سویله‌نیرمش . او اثناده اقراننددن بری گلوب « بوراده نه طوریورسین . کندی‌کندیکه نه سویلنیورسین ؟ . » دیمکله مسئله‌یی آکلاتمش . اوافندی برخندهٔ تحمیق قوبی ویروب دیمش‌که : آبودالا !. ایشته سنی الداتمش آ . دها نه‌بیچیم آلداتمق ایسترسین ؟ . [١]

---

[١] بونك برده باشقه تورلوسی مطالعه کندارم اولدی : اکابردن بر ذات خانه‌سندن طاشره کیدرکن پابوجلقده بر مقدار توقف اثناسنده « دها شیمدی‌یه قدر بندن نسیان صادر اولمامشدر . » دییوب بعده کوله‌سینی چاغیره‌رق « کل !... پابوجیمی ویر !. »

﴿ لطیفه ﴾ ینه زمان طفولیتده مملکتك خرابه بر محلنده چوجوقلرله اوینارکن آرقەداشلری بر تك چیزمه بولمشلر. آوپوب چوپرمشلر، بر شیئه بکنزەتەمەمشلر. کتیروب ملا نصرالدینه کوسترمشلر. درحال «آیول!. نه وار بونی بیلەمەیەجك؟. قازمه قیلیفی!.» دیمش.

(کمال الدین) امضاسیله وارد اولمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ بریسی خانەسی هیچ کونش کورمەدیکینی خواجه‌یه شکایت ایتمش. خواجه «تارلاڭ کونش کوریورمی؟» دییه صوروب «اوت!.» دینجه خواجه «او صورتده خانه‌کی تارلایه نقل ایت!» دیمشدر.

خواجەنڭ شو جواب صافیانەسی صحی بر توصیه‌یی شاملدرکه صیق وکون کورمز محللرڭ صحته مضرتینی بیاندر.

﴿ لطیفه ﴾ برقاچ چوجوق بر ایرماق کنارنده باجاقلرینی صویه صوقوب «بنم آیاغم نره‌ده؟ - خیر!. او حسینڭ آیاغیدر!. - ایشته آیاقلریمز قارمه قاریشیق اولدی. - بن سزه بر یره طوپلانوبده صویه آیاغیزی صوقمایه‌لیم دیمشدم - شیمدی. هر کس کندی آیاغینی ناصل بوله‌جق.» دییه غوغا ایدرلرمش. خواجه‌ده اورادن کچییورمش. بونلرڭ غوغالرینی ایشیدنجه «طورڭ چوجوقلر بن شیمدی هر کسك آغینی صاحبینه اعاده ایدرم. قاریشقلغه میدان ویرنڭ جزاسنی ویریرم.» دییه النده‌کی عصانی صو ایچنه صوقوب بونلرڭ آیاقلرینه

دیمکله کوله «افندیم. شیمدی بابوجکزی آیاغیکزه کیمشسکز!.» دینجه او ذات تائب اولوب «ایشته دعوامزڭ درحال جزاسینی چکدیك» دیمشدر.

خیزلیجه یاپیشدیرنجه هپسی بردن جان آجیسیله « آمان !. » دیه‌رك صودن سرعتله آیاقلرینی چیقاروب درحال هرکس کندی آیاغینه صاحب اولمش .

چوجوقلرك صو ایچنده‌کی چیپلاق آیاقلرینه خواجه‌نك عصایی اورمه‌سیدر

《 لطیفه 》 خواجه‌یی بر دوکونه دعوت ایدرلر . خانه‌یه دخولنده باقارکه مسافرلری قارشیلایه‌جق، پابوجلری محافظه ایده‌جك کیمسه یوق . کیمسه کیمسه‌یی طانیمایور . بو قارغاشه‌لقده پابوجلری برخساره اوغراتمامق ایچون همان قوینندن مندیلنی چیقاروب پابوجلری صارار، صارمالار، قوینینه قویار . اوطه‌یه داخل اولوب کوستریلن محلده اوتورور . یانینده‌کی ذات قوینینك قاباریقلغنی ومندیلك اوجینی کورمکله « افندیم ! غالبا قوینکزده نوادردن برکتاب وار !. » دیمش . خواجه « اوت افندیم !. » دیه مقابله ایله‌مش . ینه او ذات « افندیم ! نه‌یه

متعلق ؟. » دیمکله « علم اقتصاده متعلق !. » دیر . او آدم مکالمه‌یه مدار اولمق اوزره تکرار « صحافلردنمی آلدیکز ؟. » دیمکله خواجه دخی « خیر افندیم !. قاوافلردن آلدیم !. » جوابنی ویرمشدر .

(اسعد ناجی) امضاسیله کلمشدر .

❊ لطیفه ❊ آقشهرده بر باغ غایت اوجوز فیأتله صاتیلغه چیقاریلوب درحال دورت بش ذات طالب اولور . بونلردن بری خواجه مرحومه گلوب باغی کندیسنه آلمقلغه وفیأتنده براز دها اکرام ایدلمه‌سنه دلالتنی رجا ایدر . خواجه بوخبری آلنجه درحال باغ صاحبنه قوشوب نه‌یاپارسه یاپار . ایجابنه باقار . مشتری خبر آلمغه گلنجه خواجه « ایشی بجردیم . لکن صوك درجه زحمت چکدیم . حریفك صاقالینه گولدم . بیك دره‌دن صو گتیردیم . الحاصل مأمولکك فوقنده اوجوز اولمه‌سی خصوصنده امرك وجهله سنکچون چالشدیم . تنزیلاته عائد صرف ایله‌دیکم مساعیمی صرف سنك محترم خاطرك ایچون یاپدیم . ناصل ممنون اولدیکمی ؟ » دیمکله حریف بویوك بویوك تشکرلر ایله‌دی . سوینجندن هوپ هوپ هوپلایوردی . بو اثناده خواجه « ای شیمدی بو آراده کندیم ایچونده مختصر بر تشبثده بولونمقلغمه بر شی دیمزسین آ ؟. » دینجه حریف « نه دیمك افندیم؟. البته سن‌ده اوندن آیریجه بر تمنیده بولونه بیلیرسین ! بوکا کیم نه دیر !. » دیمکله خواجه « ایشته بن‌ده بوتون طلاقتمی آرزوکز وجهله فیأتك اهونیتی خصوصنه صرف ایله‌دیکدن صوکره بو حقمدن استفاده ایدرك

خاتمهٔ کلامده کندیم ایچونده ایکی جیفت سوز صرف ایدرك باغی کندیم آلدیم اه دیمشدر .

حریفده‌کی مبهوتیت!.

استادی (سیاهی حاجی حافظ شکری) افندیدن منقول اولمق اوزره (ایوبی اسماعیل حقی) بك افندی طرفندن اهدا بویورولان حکایه‌لردر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برکون تیمورلنكك معیتلرندن برینه « اعتقادده مذهبك کیمدر؟.» دیمش. حریف جواباً الینی گوکسی اوزرینه قویه‌رق متواضعانه « امیر تیمور گورکان!. » دیمش . حضاردن بری « قوزوم خواجه افندی!. پیغمبری کیمدر ؛ صور باقه‌لیم؟.» دیمشلر. خواجه «نه صوره‌یم؟. اعتقادده امامی طوپال تیمور اولورسه پیغمبری مطلقا جنکیز خونریز اوله‌جقدر!.» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ آق شهرك اعیان و اشرافی خواجه مرحومك فضل وکمالنی بیلدیکلریندن چوجوقلرینك بو ذات عالی قدردن استفاضه ایله‌مه‌سنی آرزو ایله‌یوب خواجه‌یی مکتب معلمی یاپارلر. مملکتك اعیان و اشرافی بوتون چوجوقلرینی اورایه گوندریرلر. بر آقشام اشرافدن بری مکتبه دوام ایتمکده اولان چوجوغینی اوقودیغی درسلردن امتحان ایدوب موافق جوابلر ویرمه‌سندن فوق العاده محظوظ اوله‌رق خواجه‌یه اوشاقله بر تپسی باقلاوه گوندرمش. تام تدریس اثناسنده باقلاوه مکتبه کلیر. خواجه باقلاوه‌یی چوجوقلرك الندن قورتارمه‌نك چاره‌سینی دوشونور . کندیسی عاجلاً بر جنازه‌یه کیتمك مجبوریتنده اولدیغندن عودتده ایجابنه باقمق اوزره مکتبده ایلری گلن چوجوقلره خطاباً « بن بو تپسی‌یی رافه قویيورم!. صاقین اولمایه‌که ایچنده‌کینی ییمك طمعینه دوشه‌یه‌سیکز. چونکه: بونك

کوندریلشـندن، گوندرن آدمك بڭا اولان عداوت سـابقه‌سندن امین دکیلم .
اغلب احتماله گوره ایچینه مهلك برشی قاتیلمشدر. بوصورتله بڭا بر اویون ایدوب
بویوك بر جنایت تاصارلانمشدر. قاریشمام؛ صوڭره هپڭز زهرله‌نوب اولورسیڭز.
بن‌ده آغیر بر مسئولیته گرفتار ایدوب زندانلرده چوروتورسیڭز! » دیر؛ کیدر.
خواجه‌نڭ برادر زاده‌سی اولوب مکتبده باش‌قالفه بولونان چوجوق بونڭ دسیسه
اولدیغینی آڭلایه‌رق خواجه‌نڭ غیبوبتندن بالاستفاده همان تپسی‌یی رافدن ایندیریر
کندی یارداغی اولان چوجوقلری باشینه طوپلار. و یمك ایچون تشویق ایدرسه‌ده
چوجوقلر « زهرلیدر. خواجه بویله سویله‌دی. بز یمه‌یز. اولمکه وقتمز یوق!.
دیرلر. چوجوق «جانم؛ او صنیعه‌در . ایشته بن بیلیورم . آرتق بر دیه‌جکڭز
قالمزا. » دیر. چوجوقلر « پکی ؛ امّا خواجه‌یه نه جواب ویریرز!.» دیه‌لریله
« سز بنی بیلیرسیڭز آ . بن اونی الزام ایده‌جك قطعی جوابی حاضرلادیم!. هله
بز شونی کمال عافیتله خوره گچیره‌لم. » دیمکله آرقه‌داشلری امنیت کسب ایدوب
متفقاً باقلاوه‌یی درحال سیلر سوپورورلر. گوله، اوینایه جنبشـله‌نیرلر؛ مُعذِّب
چوجوق قورنازلغی تاباقلاوه‌نڭ گلدیکی زمانده قورمش اولملی‌که ختامنده همان
قوشوب معلّم مقامنده‌کی درس کرسیسی اوزرنده طوران خواجه‌نڭ دیویتینڭ
ایچندن قلمتراشی آلوب قیرار. خواجه‌ده قاپودن ایچری گیرر. اوکنده قلمتراشی
قیریلمش گورنجه برطور غضوبانه ایله « بونی کیم قیردی؟.» دییه‌هایقیریر. چوجوقلر
هپسی برادرزاده‌سی اولان چوجوغی گوستریرلر. خواجه چوجوغه « قلمتراشی
نیچون قیردیك. بن‌ده سنڭ کمیکلریڭی قیره‌یمی؟.» دییه باغیرنجه قورناز چوجوق
یالاندن آغلایه‌رق «خواجه افندی!. قلم قیریلدی. قلمتراشـله یونتمق ایسته‌دم،
یونتارکن قلمتراشی قیردیم. بن‌ده شیمدی عموجه‌مك یوزینـه ناصل باقه‌یم ؛ اوکا
ناصل جواب ویره‌یم. شیمدی گلیرسـه بنم کمیکلریمی قیرنجه‌یه‌قدر انواع اشکنجه‌یه
گرفتار ایدر. بو عذابلری چکمکدن ایسه اولمك دها اهوندر . دیدیم . کندیمی
اولدورمك ایچون چاره دوشـوندیم. مکتبڭ قویوسـینی تلویث ایتمه‌سینی روا
گورمه‌دیم. دوشوندیم، طاشیندیم. رافده‌کی سزڭ سـویله‌دیکڭز زهرلی باقلاوه‌

عقلیمه گلدی. همان تپسی‌یی ایندیروب اوّلا کلمهٔ شهادت چکدیم. آرقه‌داشلریمله حلاللاشدیم. بابامه، همشیره‌مه، آه.... الّا او بیچاره بکا دوشکون اولان زواللی آنامه خبر گوندروب حلاللق دیله‌دیم. بسم‌الله دییوب گوزیمی یومدیم باقلاوه‌یی بیرباك گوچه‌ردیم. حتی تپسی‌یی سییرمه‌یی ده اونوتمه‌دیم. آه..... فقط... فقط... مع‌التأسف؛ سوء طالعمدن أولمه‌دیم؛ اوله‌مه‌دیم.» دیمش. بر طرفدن جانندن طاتلی بیلدیکی باقلاوه‌نك الدن گیتمه‌سی، دیکر طرفدن بابا یادگاری

بر قورناز چوجوق یارداقلرینی ده آزدیروب خواجه‌نك باقلاوه‌سنی ییدیکاریدر

قلمتراشك قیریلمه‌سی حسبیله یورکی یانان زواللی خواجه «اولان! بو یاشنده بو قدر استادانه بر تدبیر دوشونوشك بنی حیرتده بیراقدی. بن ده هر سؤالك جوابنی، هر لافك قارشیلغینی بولورم اما سن بندن ماهر چیقه‌جقسین!» ظاهر، بزم سلاله‌یه بو قورنازلق دادحقدر!..» دیمکدن باشقه بر شی یاپه‌مامشدر.   رحمة‌الله علیه.

﴿ لطیفه ﴾ دکیز پاناوانسز تعبیر ایله دیکمز عوام گروهندن بری خواجه مرحومه مسلط اولوب کوناگون ضرره صوقار، یاپمه دیگنی اذا واذیت قالمز. ینه برگون گویا خواجه یی قیزدیروب اکلنمك بودالاغیله خواجه نك ییکیرمی یدی سنه در طاشیدیغی آجی بادامدن معمول برعصاسینی قیرار. خواجه بو نامحل بارد معامله دن منکسر اولوب « اوزون مدت استیناس ایله دیکمدن طولایی اوعصا بنم الیم منزله سنده اولمشدی. سن بنم الیمی قیردیك؛ الهی سنكده آیاغك قیریلسین؟. بنم بو انکسارم البته برگون اولور؛ اثرینی گوستریر. اما قرق گون قیرق هفته، قیرق ییل. اوراسیی جناب منتقم ذوالجلال بیلیر!. » دیر. حریف نه سویله یه جکینی بیله مز. قابا، صابا براز هومورداندیقدن صوکره دفع اولوب کیدرکن دها اوراجقده آیاغی سنده له یوب یوزی قویون قاپانیر. صول باجاغی قیریلیر. فوق العاده قورقوب پشیمان اولوب جانی یاندیغندن ناشی باران گبی گوز یاشی دوکه رك سورونه سورونه خواجه نك حضورینه گلیر. قصورینك عفوینی استرحام ایله دیکدن صوکره « افندی!. هانی سن انکسارك تأثیری؛ غایه سی قیرق ییل اقلی قیرق گون اوله جغینی سویله مشدیك!. » دیینجه خواجه « ینه اویله در. سنك گوردیکك بو جزا بوندن قیرق گون اول باشقه بر بیچاره نك دها جانینی یاقدیغکدن طولاییدر. بزمکی دها قیرق گون صوکره چیقه جق. صاغ باجاغكده بزه ایتدیککدن طولانی خورد اولوب سورونه جکسین!. » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نك اشکی چالینمش. ایرته سی گون مجمع احبابده یانه یاقیله آکلاتوب اونلردن بر چاره و تدبیر طلب ایلك ایسته مش. حضار مسئله یی برتفصیل دیکله دیکدن صوکره هر بریسی « ایی اما آخواجه افندی! آخیرك قاپوسینه بر کلید آصمه لی دکلیدی؟ — چینگانه تاخته سیندن یاپیلان قاپی به کلید اورمق نه یاره ایدر؟. ال ایله طوقونسه ك پارچه پارچه اولور. — یا دیوارلره نه دیرسین؟. انسان خانه سینك دیوارینی براز یوکسجه یاپمزمی. — آخواجه م!. أولومی ایدیك؟. حریف بالطبع بوقوجه مان حیوانی قوینونه قویوب چیقوب گیتمه مشدر؛ آ. اشك آخیردن چیقاریلوبده سوقاق قاپوسندن چیقاریلنجه یه

قدر سز نره‌ده ایدیکز . — باق طوغروسی بن سوقاق قاپوسی کیجه آرقه‌سندن کلیدلر ، آناختاری باش یاصدیغمك آلتینه قویارم . او وقت بالطبع خیرسز کلیدی قیروب‌ده صیغیرمی ، صپاپی سلمه‌السلام آلوب کوتورمکه جسارت ایده‌مز . » کبی او آنده هیچ ایشه یارامایه‌جق دیدی قودیلرله بو ینه خواجه‌یی شماتت و مؤاخذه‌یه بوغمشلر . آرتیق خواجه‌نك صبری توکه‌نوب دیمشرکه : افندیلر !. آغالر !. پك طوغرو سویله‌یورسیکز . صرف ماضی‌یه عائد اولوب بوکونه ر بارەلق فائده‌سی اولمامق شرطیله سوزلریکزك هپسی طوغرودر !. آنجاق ... سزده انصاف ایدیکز . هپ قباحت بنده‌می ؟. خیرسزك هیچ صوچی ، کناهی یوقمی ؟...

مرویدرکه : بروقت ینه اجزای وطنمزدن رقسمی کسب استقلال ایله‌یوب‌ده اونك ایچون آوروپا ملده‌لرینك برنده معاهده یاپیلدیغی اثناده آوروپا دولتلری مرخصلری کندی حرکتلرنی حقلی کوسترمك اوزره دولت علیه‌نك کونا کون قصور ومسامحه‌سینی صاوروب دوکمکه باشلامه‌لریله بزم مرخصمزده جمله‌سینه مقابله و مدافعه اولمق اوزره غایت طلاقت و عذوبتله بوفقره‌یی نقل ایله‌مه‌سیله منفعتمز خلافینه حرکت ایله‌مکه عزم ایتمش اولان مرخصلره فوق‌العاده حسن تأثیر ایدوب منبسط اولمشلر ، عبرت آلمشلر . بزم حقمزی مأمولك قات‌قات فوقنده محافظه ایله‌مشلر ؛ بوکا سبب اعلام رجالمزدن محترم‌خواجه‌مزك سحر بیان کرامت نشانی اولدیغینی سویله‌مشلر :

نیکوان رفتند وسنتها بماند وزلئیمان کفروبدعتها بماند

کزیده‌کانه ارباب قلمه‌ده « عباس خاوری بك افندی » اسکی برلطائف مجموعه‌سنك ظهرینه مرقوم یازلمش اولدیغی حالده کوروب بالاستنساخ هدایه‌یورمشلردر: [۱]

﴿ لطیفه ﴾ کونلرده برکون برقاچ اعما برقهوه‌نك پیکه‌سنده اوتورورلرمش

[۱] بوحکایه‌یی ادرنه‌دن حسن خیرالدین بك افندی‌ده کوندرمش . حتی رسمنی‌ده کندیلری نقش ایدوب برابر اهدا ایله‌مشلردر .

خواجه یانلرندن کچرکن پاره کیسه‌سینی شانغیر شوانغیر شاقیرداتەرق « الیك شو پاره‌لری‌ده بول بول پایلاشین !. » دیر. وفقط هیچ بر شی ویرمه‌یوب اوزاقدن سیرجی اولور. اعمالر ایسه درحال «کاوردی! — یوق کا ویرمه‌دی — حقیمی ایسترم. — حصه‌می ویرك » دەرك آلت آلته، اوست اوسته یکدیگردن آشاغی دوشرلر. و صوپا صوپایه کلوب مجادله ایدرلرکن خواجه‌ده کولمکدن بایلیرمش.

خواجه: اعمالره پاره غوغاسی یاپدیروب قارشیدن کولدیکیدر

عشاقه دیونه عمومیه مأموری زاده حسین حامد بك طرفندن:

﴿لطیفه﴾ هرزه وکیللردن بری گویا خواجه مرحومله اکلنمك قصدیله بریاز رمضاننك ساعت اون برنده ساعته باقمه‌سینی تکلیف ایله‌مش. خواجه‌نك او آنده بیك تورلو اندیشه‌سی اولمغله قیزوب حریفك سؤاللرینه آیقیری جوابلر

ویره‌رك هر مخف مشربلی یارادیلان آدملر هر وقتده هرکسك طالقاووغی اوله‌مایه‌جغینی تفهیم ایله‌مش . محاوره‌لری بروجه آتیدر :

— خواجه افندی ا. ساعت قاچ ؟

— طوپی بر دانه ساعتم وار !

— خیر افندیم . اونی دیمك ایسته‌مم . قاچه گلدی ؟

— و لله ؛ کوستکیله ، دلالیه‌سیله بوز سکسان ایکی آقچه و ایکی پاره‌یه طوغرو گلدی ایدی . الله اعلم .

— سبحان‌الله ... افندیم ؛ بن آکلاته‌مادیم غالبا . آقشامه نه وار ؛ آقشامه !..

— بزه افطاره‌می کله‌جکسین ؟. تام صیره‌سی . ایشته بنم ذهنمده اوکا متعلق شیلرله مشغول . سکا صایه‌یم . اعلا آربه اکمکی ، تازه صوغان ، قاوون ، خیار . بلکه برده بولغور پیلاوی اوله‌بیلیر .

— دکل آ خواجه‌م ؛ غالبا بنمله آلای ایدیورسین ا. شیمدی نه‌رمانده‌یز ؟.

— تام اورتایاز !. صبح قلرك پیکیلك .و.ی .

— الله‌الله . نصرالدین خواجه‌یه اکلنجه اوله‌جغنی هیچده تخمین ایتمه‌یوردیم . شیمدی چیلدیره‌جغم . به آدام ؛ زمان نه زمان دیورم .

— آ اولاد ! بونی بیله‌مه‌یه‌جك نه وار ؟. آخر زمان !!!. .

— .....!!!..

(علی رضا) امضاسیله ورود ایلمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم گنجلکنده ، عذبلك ایتمکسزین بر آن طوره‌مازمش . برگون یولده گیدرکن محله‌ده اك خسیس ، اك بداخلاق ، تیتیز اولان قومشوسنك قازلری دیوار گولگه‌سینه چکیلوب اویومقده اولدیقلرینی گورونجه حریفك براز قودوروب تپینمه‌سیئی ، محله‌یی باشینه گیمه‌سینی سیر ایتمك اوزره اك ایری ارکك

قازی اوصولجه یاقه‌لایوب جبه‌سی آلتینه آله‌رق یورومکه باشلامش اینجه گیتدیکی حالده قاز هیچ سس چیقارمه‌دیغینه، باغیروب چیرپینمه‌دیغینه مراق ایدرك تنها سوقاغه گلدیکی صیره‌ده یاواشجه جبه‌سینی اچوب قازك یوزینه باقنجه قاز باشینی قالدیروب ــ معتادی وجهله ــ «صوص ص ص ص ...» دینجه خواجه «آفرین قاز !. خلط ایتمش سکا قاز دیین . سن افندیکدن چوق عارف ایمشسین . بن‌ده سکا بونی تنبیه ایده‌جکدیم .» دیمش .

ادرنه‌ده حسن خیرالدین بك افندی طرفندن رسمی دخی یاپیلرق
برابر اهدا ایدلمشدر : [١]

﴿لطیفه﴾ آناطولیده علی‌الاکثر ایشلرینی ایمه‌جه ایله گوررلر . مثلا دکیرمنده اون اوکوتمك ایچون هرکس حیوانینه بوغداینی یوکله‌ته‌رك بش اون گیشی گونلرجه دکیرمنده نوبت بکله‌مکه بدل بر سفرده ایچلرندن بری گیدر دوستلری ، قومشولری بوغدای یوکلی حیوانلرینی اوکا تودیع ایدرلر . بر قاچ گونده او آدم اوکوتور ، گلیر ایرته‌سی سفر باشقه بریسی گیدر . بوسایه‌ده‌ده بر قاچ آدم ــ علی‌الاکثر ــ شهره بر قاچ ساعت اوزاقده اولان دکیرمنده آچیقده سفیل و سرگردان قالمامش اولور . بو قبیلدن اولمق اوزره خواجه اوکینه سکز دانه بوغدای یوکلی اشکی قاتوب ، بر دانه‌سینه‌ده بینوب یولده گیدرکن ــ حاصل اولنان شبهه اوزرینه ــ اشکلری صایق ایستر . صایار ، سکز گلیر . غایت تلاش ایدر . چونکه سکز دانه آدم کندیسنه حیوانلرینی تودیع ایله‌مشدی . حالوکه برده کندینك اوله‌جقدی ، اشکلرك طوقوز اولمه‌سی لازم گلیردی . همان حیوانلری طوردوروب کندی یوکلی حیواندنده اینوب

[١] آقسرایلی امام زاده حافظ فخرالدین افندی‌ده بوحکایه‌یی ارسال ایله‌مش ایدی . دها بعض برقاچ ذواتده کوندرمشلردی . بوقدر تواترله برابر بوحکایه‌خواجه‌نك اولمقدن بعید ، بلك اسکی بر حکایه‌در . بر چوق اسکی کتابلرده ، از جمله مثنوی شریفده غایت دلنشین برطرزده مسطوردر

یولك اعوجاجلی یرینی کچەرك ایلری‌یە باقمق ، یاخود مثلا اوراده بولنان آغاجلرك آرقەسندن آرامق اوزره بر مدت گری‌یە دونوب بولەمایەرق کمال یأسلە عودت ایلەدیکی صیرەدە حیوانلری بتکرار صایار ، طوقوز: « فسبحان الله. » دیوب یینە مرکبك برینە بینەرك گیدرکن ـ آرتیق شبهە عارض اولەجغی درکار اولمغلە ـ یینە بر دها صایمغە باشلار ؛ یینە مرکبلر سکز گلمزمی ؟ . خواجە حیرتلرە دوچار اولوب ـ کندیجە برشیلر خاطرلار گبی اولەرق ـ یینە مرکبدن اینر . گیریدن گیری بر خیلی گیدوب کمال یأسلە عودت ایدرك مرکبلری امیدسز بر صورتدە صایار ؛ طوقوز ! .. زواللی خواجە چیلدیرەجق گبی اولور . ـ دمیر گبی راسخ بر اعتقادلە معتقد اولدیغی ـ بر طاقم جنلر پریلر حکایەلرینی دوشونمکە باشلار . ایصسز چولدە پریلرك آدم اوغلانلرینە نە گبی اویونلر اوینادیغنە دائر بر چوق ثقاتدن بالذات ایشتدیکی منقبەلر هپ دماغندە قایناشیرلر . خواجەنك ذهنی پریشان ، عقلی تارمار اولور . بر چوق دعوات اوقویەرق یینە مرکبك برینە بینر ؛ بولەناچار دوام ایدر. فقط شیطان طوررمی؟. مرکبلری بر دها صایمق اوزره خواجەیی دورتوشدورور. خواجە عادتا ایستەمەیە ایستەمەیە ؛ معنوی بر آمر مجبرك ناقابل عصیان بر امر مهیبی اوزرینە کرهاً مرکبلری بر دها صایار ؛ سکز . آرتیق اولانجە چیلغینلقلری وار قوتیلە تپرەشەرك مرکبدن آتلایوب برمدت کندی کندینە باغیریر ، تپینیر . باغیرە باغیرە اجنیلرە ، غول یابانیلرە قارشی اوقونان تعویذلری ، عزیمتلری بلند آوازلە اوقور. واهمەسی‌دە صوك درجە فعالیتە باشلایوب عجیب عجیب سسلر طویمغلە قورقودن تیر تیر تیترر . صوکرە باقارکە حیوانلر چمنزاردە یایلمغە طالمشلر . یوکلری ایندیرمکە بیلە کندندە طاقت بولەمایوب کندیسنی‌دە بر آغاجك سایەسینە آتی ویریر . او اثنادە ایلریدن بر یولجی بلیرمکلە ارواح خبیثەنك او تضییقندن چیلدیرمغە رمق قالمش اولان خواجە حضرە قاووشمجەسینە آدمە سسلەنوب یانینە جلب ایدر. حریفلە آشنا چیقارلر . ذاتاً خواجەیی کیم بیلمز ؟. خواجەیی بیتاب وخراب بر حالدە کورونجە مسئلەیی سؤال ایدر .

زواللی یانه‌یاقیله ماجرایی آکلاتیر . شهرده ابنای زمانك تعجیزاتی یتشمه‌یورمش گیبی ایصسز چولده غول یابانیلرك کندیسیله بالاتفاق ایتدیکاری آلایی اکلاتیر. حریف « جانم خواجه !. مراق ایتمه . اوسنك کندی قورونتوکدر !. » دییه تأمینات ویردیکجه خواجه ـ واقعا کندیلرینی بالطبع کوره‌مه‌مشسه‌ده ـ سسلرینی ایشیتدیکینی یمینلرله تأمینه قالقیشیر . حریفه بیله تردد کلیرسه‌ده ینه خواجه‌یی بوینه تسلیمده ثبات ایدر . النهایه خواجه « آیاغکی اوپه‌یم . برمقدار مکث ایت . بنی حیوانیمه بیندیروب یولیمه دوزلت . صوکره سلامتله ایشیکه کیت !. » دیمکله حریف آجیبوب اوراده براز قهوه آلتی ایدرلر. بوزگیبی قایناق‌صوینی ایچرلر . خواجه‌یه‌ده مکمل بر اعتدال کلوب نشئه‌لنیر . شاقلاباتلغینه باشلار . حیوانلری طوپلارلر . برینه بینر . « هله شواجنی دوشتی اولان اشکلری برده‌ها صایه‌لیم !. » دیر . ینه صایار . ینه براکسیك ؛ یعنی سکز کلنجه آغلامسیق برسسله یولجی‌یه متوجه اولوب « گوردیکمی برادر . ایشته ینه سکز اولدی . نه‌در بونم چکدیکم شواشکلرك الندن ؟!. » دییه گرجك گرجك تظلمه باشلاینجه حریف گوله‌رك « آ خواجه‌م !. شو کندی بیندیکك ، اوز نفسکك راکب اولدیغی مرکبی‌ده صایسه‌ك آ !. ذاتاً بوتون یاکلیشلر کندی اشکینی اوز قارداشلرینکیلرله برلکده صایمامقدن چیقار . » دیینجه خواجه بر مدت دوشونوب الینی آلنی اوزرینه « شاپ ... » دییه ایندیره‌رك شاقاقلرینی اوووشدوردیقدن صوکره همان مرکبدن اینمش ، حریفك اللرینه صاریلمش . حریف — بوبدیهی مسئله‌نه بر مهمیت ، برگوجلك گورمه‌دیکی جهتله — حیران حیران « آمان افندی !. ایتمه. استغفرالله » دیدیکجه خواجه یمینلرله یالوارمقلرله ایکی اللرینی اوپوب « های الله راضی اولسون . بنی ارشاد ایتدیك ! عقلیمی حیاتیمی بکا اعاده ایتدیك . زیرا زمق قالدی‌که سنجه بك واضح ومعین اولان معمانك حلی اوغرنده یا آز داها چیلدیره‌جق ، یاخود یورکیم اینوب هلاك اوله‌جقدیم . دوشونولورسه الك طولامباجلی ، الك حلی مشکل ایشلر ؛ بك بدیهی بك روشن اولان مسئله‌لرك بردن بره گوزلری نوربداهتیله قاماشدیروب انسانی

صانفی ایله‌مه‌سندن نشأت ایدر . بوقسه حقّك بو رتبه بداهتینه قارشی دنیاده انسانلری بربرینه قیردیروب گچیرن شی نه‌در؟. فلاکت بشریه هپ بو نقطه‌ده برله‌شیر . بو آناختاری ابدیاً غائب اولان کلید بر کره آچیلسه سلطان حقیقت هرکسه تجلّی‌ساز اوله‌ق بوتون قانلی بیچاقلی دشمنلر یکدیگریله معانقه ایدرك دنیاده نعیم خلده ایره‌جکلری درکاردر . » دیمشدر .

خواجه اشکلره بینر صایار سکز ، اینر صایار طوقوز !...

مالیه‌ده (ابراهیم خلیل) افندی کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ صوفته‌لق هنکامنده استادی خواجه‌یه (نَصَرَ) نه کلمه ؟. دیمش. خواجه درحال « مصدر !. » دیمش خواجه‌سی « نه ایچون طوغروجواب ویرمه‌یورسك ؟. » دیمکله خواجه « فعل ماضی ــ دیسه‌م ایش اوزایه‌جق. چونکه معلومی وار ، مجهولی وار . مثبتی وار ، منفیسی وار ، مذکری وار ، مؤنثی

وار ، مفردی وار ، جمعی وار . وار ، وار ، وار . مصدر ایسه بویله شیلردن آزاده‌در . اویله دالی بوداغی یوق . (مصدر) دیرسین . بر سوزله قورتولورسین !. » دیمشدر .

صنایع نفیسه طلبه‌سندن (رؤف) بك طرفندن :

« لطیفه » بر بهار زمانی اقرانیله برابر خواجه مرحوم جوار کویلرندن صویی صولاغی چوق ، بوتون باغچه‌لرله ، انواع اشجار وسبزه‌زار ایله مالی ، جنت مثالی بر کویه کیدرلر . چمنزارده انواع نباتاتك چیچکلری آچیلمش ، آغاجلر رنكارنك ازهارایله طونانمش اولمغله پك زیاده محظوظ اولمشلر . کوکوللری کشایش بولمش . فوق‌العاده نشئه و شطارتله وقت کچیروب کتیردکلری صحرا طعاملرینی طیقه باصه کمال اشتها ایله یمشلر . عزیمت زمانی کلمش . فقط بر تورلو بو کوزل کلزاردن آیریلق ایسته‌مه‌دیکلرندن بر قاچ کون اوراده قالمه قرار ویریرلر . ایچلرندن هر بری آزقانه [۱] ایله اسباب صفادن برینی درعهده ایدر . کیمی باقلاوه‌سی بورکی بنم اوزریمه ، کیمی قوزو طولمه‌سی بنم اوزریمه کیمی زیتون یاغلی یاپراق طولمه‌سی بنم اوزریمه ، کیمی صالاته‌سی پینیری ، پورتقال المه ارمود کبی انواع یمشلر بنم اوزریمه دیدکلری صیره‌ده خواجه‌نك‌ده یوزینه باقمشلر . خواجه‌ده بلا تعلل « بو ضیافت بویله اوچ آی دوام ایله‌سه بیله اکر بن‌ده بورادن آیریلیرسه‌م اللهك ، پیغمبرلرك ، بوتون ملكلرك لعنتی بنم اوزریمه !. » دیمشدر .

(بروسه‌ده بر قارئمز) امضاسیله کلمشدر .

« لطیفه » خواجه مرحوم بر مملکته کیدوب بر خانده مهمان اولمش . بر کون اوطه باشی‌یی چاغیره‌رق « همشهری !. بن بو اوطه‌نك طاواننده ،

[۱] بو کلمه‌نك اصلی (عارفانه) یاخود (حریفانه) اولمق اوزره مختلف فیهدر .

کیریشلرینده آره صره قورقونج قورقونج چاتیر چوتور بر شیلر ایشیدییورم . بر اوسته کتیرده شونی بر اییجه معاینه ایتدیر !.» دیرسه‌ده اوطه باشی کوله‌رك « تلاش ایتمیککز افندم . بو بنا ییقلامامق اوزره یاپیلمشدر . اویله چاتیرتیلردن هایلامز . او چاتیرتی یاتیرتی عصرلردن قالمه کهنه بر بنا اولدیغندن طولایی دکل . سز خواجه‌سکز . البته بیلیرسکزکه دنیاده بوتون اشیا جناب رب العالمینی تسبیح ایدرلر . » دییه مغالطه ایله کلام حقی نابمحل استشهاده قالقنجه خواجه قارشیسنده مسئله‌نك حقیقتنی ایضاح ایده‌جك قابلیتده بر آدم کوره‌مدیکندن اونك فهمینه تنزل ایدوب دیمشدرکه: ایشته بن ده اوندن قورقیورم یا . بویله تسبیحی تهلیلی آرتیره آرتیره نانهایت وجده کاوب بر کیجه آنسزین سجدهٔ استغراقه قاپانیرسه ؟!....

بشیکطاش ابتدائی مکتبی معلملرندن م. نورالدین افندی کوندرمشدر:

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم طلبه‌لك هنگامنده بر مملکته جرّه کیتمش. واقعا هر بلده‌ده « خوش کلدیك ، بش کیتدك » کبی حال خاطر صورمق مثللی شیلر اکسیك دکلسه‌ده بورا خلقی براز دها ایلری کیدرك صوبینی صوبینی، اقرباسینی، اشینی دوستنی ، ایشینی ، کوجنی‌ده اوزون اوزادی صورار طورورلرمش . بر، بش. خواجه بیقمش ، عاجز قالمش. بویله بر سؤاله معروض قاله‌جغینی بالطبع اصلا خاطرلامایان خواجه افندی کندی آدینی بیله یکدن سویله‌یه‌مه‌یه‌جك بر طالغینلقده ایکن بویله اطرافیله استنطاقه چکیلنجه درست جواب ویرمکده کرچکدن مشکلات چکمش . جدّی صورتده صیقیلمش . حالبوکه سائقهٔ معیشتله اونلره حسن معامله ایتمك دخی کندیسی ایچون ضروری اولمغله بر کون اوطه‌سینه چکیلوب او آنه قدر کندیسینه سؤال ایدیله کلکده اولان و سؤال ایدیلمه‌سی محتمل بولونان مسائلی احاطه‌لی بر صورتده بر کاغده ثلث قلمله یازوب آقشام کویلی طوپلانوب‌ده هنوز خواجه‌یی یکی کورنلر حال خاطره

باشلادیقلرنده و یاخود خواجه باشقه بر سمته گیدوب اورا خلقی سؤاللری ایراد ایدنجه خواجه مذکور صحیفه‌لری اویدوردیغی غایت مضحك بر مقام ایله مناسب موضعلرده انواع تحفلقلر ایجاد ایده‌رك بوتون کویلی‌یه قارشی اوقویوب هم حضاری متبسط ایلر ، هم‌ده بو سؤاللرك تکررندن یاقه‌یی قورتاریرمش .

(هلال) مطبعه‌سی مرتبلرندن رانلی ادهم مظلوم افندی کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم صباحلایین خانه‌سندن چیقارکن حرمینه «باجی سلطان ! آقشامه اعلا بر بولغور پیلاوی پیشیرده سکله قارشی قارشی‌یه گوله‌شه اویناشه ییه‌لم .» دیر، گیدر. خواجه آقشام اوستی یورغون آرغین گلیر. صویونور، دوکونور. قارنی زیل گبی آچ اولمغله همان صوفره‌یه قوشار. باقارکه قادین صوفره‌یی حاضرلامش پیلاوك یانینه طاس یوغورتی ایله یشیل صوغانی‌ده علاوه ایله‌مش اولمغله خواجه «آفرین سکا ! . بنم سوگلی قاریجغم ! .» دییه کمال شوق و شطارتله و بر او قدرده اشتها ایله اوتورور . قاشیغی طولدوروب طولدوروب کمال اشتها ایله معده‌یه ایندیرمکه باشلار . حرمینه قارشی بیك شاقلابانلقلر یاپه‌رق قهقهه‌لر عیوقه چیقار . تام بوگرمی اشتها و حرارت نشئه و صفا اثناسنده قومشو یتیم چوجوق بوینی بوکوك ، طوری حزین بر حالده گله‌رك «آمان افندی عموجه ! . یتیش ! . آنه‌م سنی چاغیریور . سندن باشقه کیمسه‌مز یوق .» دیمکله مجسم رحم و شفقت اولان خواجه همان فیرلایوب قوشار، گیدر . یاریم ساعت صوکره خواجه قاشلری چاتیق، نشئه‌سز بر حالده گلیر. حرمی صوفره‌یه دعوت ایدرسه‌ده رغبت ایتمز . حرمی مسئله‌نك صورنجه «نه اوله‌جق ! . قرق ییلده گوله اویناشه قاری قوجه بر بولغور پیلاوی ییه‌جکدك.قومشونك اشکی قویروقسز صیپا طوغورمش.» دیمش.

مکرسه زواللی قومشو قادین ؛ مرکبی قویروقسز بر اعجوبه طوغورنجه ،

هنوز صبیا تمیزلنمه‌دیکندن و اوتجه حیوان صوغورمه‌سنده بولونمه‌دیغندن بام‌باشقه بر شی صانمش. خواجه‌یی چاغیرتمغه مجبور اولمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برگون یالین آیاق جیفت سوررکن آیاغینه قوجه‌مان بر دیکن باتمش . آیاغینی پارچه پارچه ، ایتمش . بیچاره خواجه آیاغینی صوغوق صویله ییقایوب تمیزله‌دیکدن و صاروب صارمه‌لادیقدن صوکره « برکت ویرسون که کچن کونکی آلدیغم یکی پابوجلری کییمه‌مشدم . » دیمشدر .

[طاشره‌ده‌کی فقرانڭ حال حزیننه بوکوچوك برمثالدر .]

(متین) مطبعه‌سنده ماکنه‌جی محمود افندی کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم مرکب سوار اولدیغی حالده باغچه‌سندن خانه‌سینه عزیمت ایله‌دیکی صیره‌ده شدتلی بر حرکت ارض اولمش. همان دابه‌دن اینوب سجده‌یه قاپانمش. آرقه‌داشلری حکمتینی سؤال ایله‌دیکلرینده بویورمش‌که: بزم کلبهٔ فقیرانه بو شدید حرکتدن شبهه‌سز ییقیلمش و یا اوتوروله‌مز بر حاله کلمشدر. یا معاذالله بو اثناده بن اوده بولونسه‌یدیم ؟. خانه ییقیلوب بنی پستیل ایتمه‌سه بیله بنم‌چوقدا...ن بورکیمه اینر. اوته دنیایه کیدردیم. و یاخود بوسبوتون چیلدیریردیم !.

(علی رضا) امضاسیله کوندریلن حکایه‌لردندر :

﴿ لطیفه ﴾ زنکینلردن بری خواجه مرحومه طلبه‌لکنده بش یوز غروش ویروب « خواجه افندی!. بش‌وقت نماز عقبنده بزه دعا ایت!. » دیمکله خواجه مرحوم ایچندن اللی غروش آییروب اعاده ایدرك « افندیم !. کیجه‌لر قیصه، بوش بوغازلقلرك آرقه‌سی اونسبتده اوزون اولمغله ـ الله عفو ایتسون ـ

داعیکز اکثریا صباح نمازینه قالقه‌مایورم قوشلق زمانی قضاایدییورم. بناءً علیه صباح وقتینك اجرتینی تام آلمغه جناب حقدن حیا ایدرم.» دیمشدر.

عشاق دیونده عموميه مأموری زاده (حسین حامد) بك کوندرمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم طاغ کویلرینك برنده برفقیرك کلبه‌سینه مسافر اولور. حمداً لله اسلامیتك فضائل بیشمارندن بریده مهماننوازلق اولدیغندن افقرفقرادن اولدیغنه بوتون موجودیتی شهادت ایدن فقیرجکز خواجه‌یی کمال ممنونیتله مسافر ایدر. بك حزین بر صورتده ماحضَریله خواجه‌یی آغیرلامغه صوك درجه غیرت ایدر. خواجه‌یه بك سودیکی قایماقله، بالله ضیافت چکر. طیقه‌باصه یمکلکی ایچون اثنای طعامده زواللی عادتا ابرام ایدوب خواجه بالی، قایماغی، سوتی چوقجه قاچیریر. طعامك بخاریله، یول یورغونلغیله خواجه‌نك ایرکندن کوزلری قاپانمغه باشلایوب یاتسو نمازینی اویوقلایه‌رق ادا ایدر ایتمز همان خوابگاهه دوشر. ذاتاً طوپی براوطه‌دن عبارت اولان کلبهٔ فقیرانه‌نك بر اوجینه خواجه‌نك یاتاغینی حاضرلامشلر . یانینه‌ده بش آلتی یاشنده چوجوقلرینك یاتاغینی یاپمشلر ایمش . خواجه هضم مدتینی بکله‌یوب وقتیله دفع حاجت ایله‌مه‌دیکی جهتله اومُلَیِّنْ مُدِرِّ طعامدن بویوك کوچوك آبدستی فنا حالده صیقشدیرمش . یاواشجه قاپویی آچوب طاشره چیقمق ایسته‌مشسه‌ده قاپو اوکنده یاتان مرکب جُثّه‌سنده ایری، سیاه مدهش کوپك زیفیری قاراکلقده کوزلرینی پارلاته‌رق ، قار کبی دیشلرینی کوستره‌رك خواجه‌نك اوزرینه (خیررررر ...) دیه هجوم کوسترنجه خواجه همان قاپویی طار قاپامش . برمدت قیورانوب چالقاندیقدن صوکره آرتیق طاقتی قالمایه‌رق هزاران احترازله بر پارچه قاپویی آرالق ایدر ایتمز (خیررررر....) دیه ینه کوپك صالدیرنجه همان قاپویی سد ایدر . دوشونور ، طاشینیر ، اوکسورور ، سس یاپار . بیچاره کویلی یورغونلقدن اولو کبی صیزمش قالمش

اولمغله هیچ بر حرکت گورەمز . سسلنمکه اوتانیر . دها کیم بیلیر ، نه گبی صایغیلر صایار . النهایه چوجوغك یاتاغنه کوچوکنی بویوکینی هپسینی بردن قویی ویریر . چکیلیر یاتاغینه یاتار . صباح اولوب یاتاقلر طوپلاندیغی صیرەده چوجوغك یاتاغینی دوشیریرکن بردە باقارلرکه چوجوق خلاف مأمول یاتاغی باشدن باشه ایصلاتمش . غایت مدهش بر صورتده برباد و ملوّث ایلەمش . شیمدی مسئلەنك غایت ایکرنج و جان صیقیجی اولمەسندن زیادە قاری قوجه کویلی بیسلکك مقداری خصوصنده حیرت ایدرلر . چوجوغك بو قدر چوق قضای حاجت ایلەمەسینه شاشار ، عجیب وضعیتلر گوستریرلر . « چوجوق هیچ بویله بر شی یاپدیغی یوقدی ! » صوکرەده بو غایت چوق و عجایب بر بیسلك . عجبا چوجوغه بو حال نەدن گلدی . یاورومزی ناصل قورتارەجق ؟ . » گبی مشاورە ، تظلم ایدرلر . بر دانه چوجوقلرینه بر آفت ایریشمش ظن ایدرك پك زیادە تلاش ایتمەلریله خواجه طایانەمایوب دیرکه : او صاحبلری ! . بن سزه مسئلەنك حقیقتینی سویلەیەیم . سزده بو مسافر پرورلك مراقی دوام ایدوب خانه‌کزدن مهمان اکسیك اولمزکن ، طعامکز الك نفیس ، نفاستیله برابر ملین اولان بال ، قایماق ، سوت گبی شهریلرك پك سَودیکلری اطعمەدن عبارت بولونورکن ، بونك اوزرینه‌ده قاپوکزك او کنده او دیو گبی قارە کوپك الك دهشتلی و هیبتلی یاصاقجیلق وظیفەسینی حقیله ایفا ایدرکن سزك چوجوغکز بو خستەلقدن قورتولەمز .

مەلانیك دارالمعلمینی معلملرندن (محمد شوکت بك) افندی اهدا ایدلمشدر

﴿ لطیفه ﴾ صورت ظاهرەده خواجه مرحومه فوق العاده طرز تعظیمات کوسترمکده اولان اشرافدن بر کیمسەنك مکرراً واقع اولان ابراملرینه قارشی مجبور قالوب بر کون خواجه افندی زیارتینه گیدر . خانه صاحبینك پنجرەدن باشقه بر جهته باقوب گری چکیلدیکینی‌ده گورور . قاپویی چالوب‌ده « راحتسز

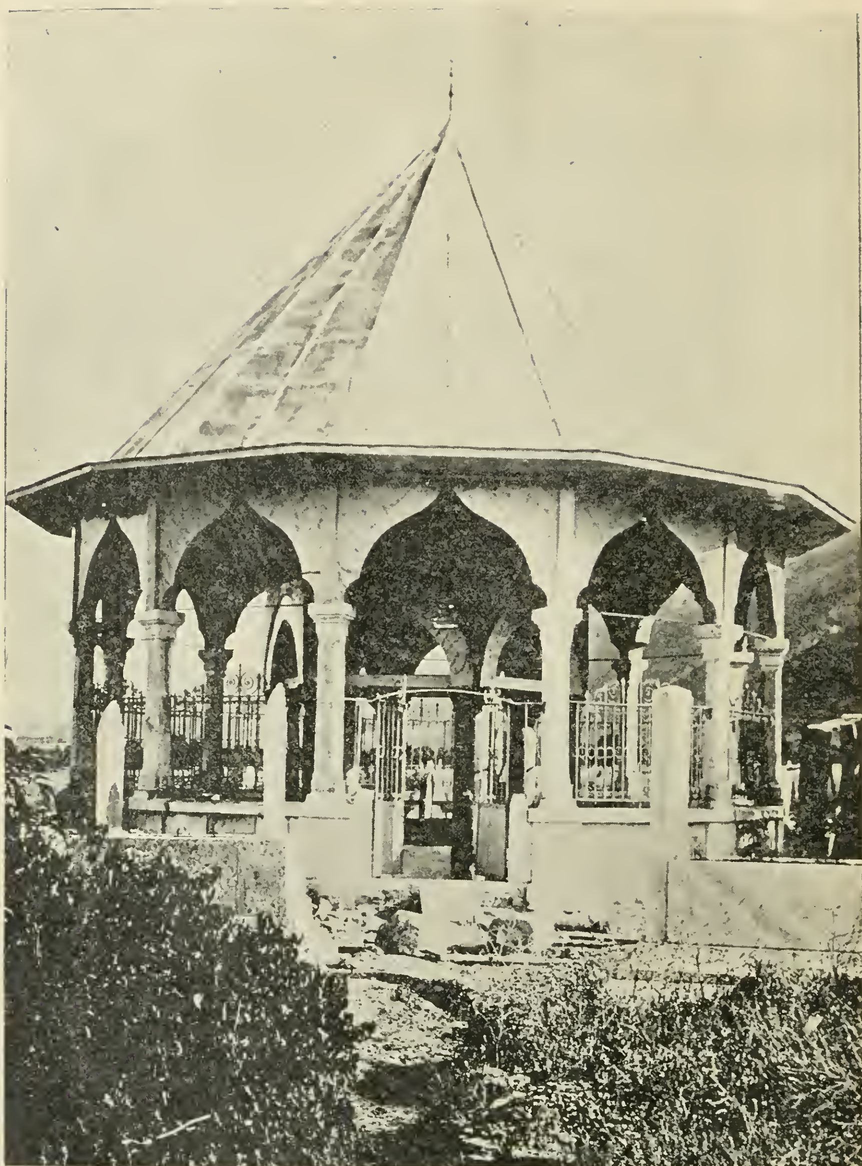
ایتمزسه‌م افندی حضرتلرینك زیارتینه گلدیم !. » دیه کمال امید وجسارتله سویله‌مه‌سنه مقابل ایچریدن « واه واه !. افندی شیمدی چیقدی گیتدی . طویارسه پك متأسف اوله‌جقدر . » بولنده‌بر جوابه معروض اولنجه خواجه‌نك جانی صیقیلوب یوکسك سسله « پك گوزل !. آنجاق افندیکزه سویله‌یكده بر دها خانه‌دن چیقوب گیتدیکی وقت اونوتوب‌ده باشینی پنجره‌ده بیراقمسون . برشی دکیل ، خلق بیلمز . کندیسی‌ده ایچریده ظن ایدر . کندیسندن گوردیکی جعلی التفاتلره ، ابراملره آلدانه‌رق ایشینی بیراقوب‌ده زیارته گلنلر بویله خلاف مأمول معامله‌ٔ نامردانه‌یه معروض اولنجه هم سوکر ، صایارلر ؛ هم‌ده ابدیاً مرحبانی کسرلر !.. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برمجلس صحبتده احوال آخرت واهوال قیامتدن بحث اولونوب اهل مجلس حدّاً حزن وانتباهه مستغرق اولدیغی بر زمانده خواجه‌یی تا یانینه اوتورتمش اولان تیمورلنك درونی برآه چکوب « خواجه افندی !. روز جزاده بزم حالمز نه اوله‌جق . عجبا بزم مقاممز صدر جنتمی اوله‌جق ، یوقسه قعر نیرانمی ؟ » دیه سؤال ایدنجه خواجه دیمشکه : امان پادشاهم !. گرچك سزده بورالرینی دوشونیورمیسکز . قلب همایونکزی بوگبی شیلرله متأذی ایله‌دیککزه گرچکدن متأسف اولدیم . بکا قالیرسه سز هیچ تلاش بویورمامه‌لیسکز . امر عقباده تردد ایله اتعمه‌ملیسکز !. چونکه گونش گبی عیان وبیاندرکه ذات جنکیز نژاد وهلاکو اعتیاد جهانگیرانه‌لری ختم انفاس ایدر ایتمز ، همان طوغرو جهنمده صولوغی آله‌جقلری درکاردر . نمرود وفرعون واسکندر وجنکیزکبی امثال شهنشاهیلری ایله برابر صدر معلای نیرانده مربع نشین احتشام اوله‌جقلری محققدر .

خواجه مرحومك صندوقه‌سینك تعمیردن اولکی حالیدر

تعمیردن صوڭره تربه‌نك خارجدن آلینان رسمیدر

شمس مطبعه سی مرتبلرندن (عبدالمطلب) افندی کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم مرض موتنده حرمینه « هایدی قاریجغم !. اڭ فاخر ، اڭ مزین البسه‌ڭی گیین . صاچڭی باشڭی دوزلت . چهره‌ڭی صوڭ درجه نورلاندیر . نه‌قدر سوسلنمك لازمسه غیرت ایت . اویله‌جه قارشیمه گل !.» دیر . قادین « آه افندیجکم !. سزڭ بویله اضطرابلی بر زمانڭزده خدمتڭزی بیراقه‌یم‌ده الم سوسلنمکه ناصل وارسه‌ین ؟!. بن اوی دنیاده یاپه‌مم . هم شیمدی بو نه‌دن اقتضا ایتدی ؟. بنی اوقدر وجدانسز، نعمت قدری بیلمزمی صاندیڭ ؟» دیمکله خواجه « خیر ؛ آ قاریجغم ! . سنڭ عقلڭه گلن شیلر دکل ! . مقصدم باشقه‌در . گوریورم‌که اجلم یاقلاشدی . عزرائیل دائما اطرافمده قیورانوب طوریور. سنی اویله البسهٔ فاخره ایله ملك سیما ، طاووس خرام برحالده گوررسه بلکه سنی آلیرده بنی بیراقیر دییه آرزو ایدیورم . آڭلادیڭمی شیمدی سر وحکمتینی !. » دیینجه قادین نه دییه‌جکنی ، نه وضعیتده بولونه‌جغنی بیله‌میوب شاشقین شاشقین باقه‌قالمش، اوراده بولونان یاشلی قادینلردن بری‌ده « الهی افندی!. اوستڭدن ایراق ، اما صوڭ نفسه‌ده گلسه‌ڭ یینه خویڭدن واز گچمزسه‌ین !. » دیمکه مجبور اولمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . مرحومڭ اڭ زیاده قورقدیغی اولوم ایمش. حتی تصوریله بیله سیڭیرلری گوششر ، کندندن گچرمش . بو سببدن طولابی اکثریا اخوان ویارانی اولومله صاراقه‌یه آلیرلرمش . نیته کیم بو کتابده‌کی بعض فقرات‌ده بوڭا دلالت ایدر . حال بویله ایکن مرض موتنده قطعیاً تلاش ایتمه‌مش . لازم کلن وصایاسنی ، ومواجب دینیه‌سنی ایفا ایتدیکدن صوڭره باقی حیاتی صوڭ نفسنه قدر اهل بیتیله، همسایه ویارانیله گولوشوب لطیفه‌لشه‌رك گچیرمش .

بعضیلری بوکا متعجب اولەرق «خواجه افندی . سن اسکیدن اولوم قورقوسندن ـ لاقیردیسیله بیله ـ اولوم حالنه گلیردیك . شیمدی گوروبورز هیچ فتور گتیرمەیورسین . بونك سبب و حکمتی نەدر .» دیمشلر . خواجه بویورمش که : اولادلرم . اوزمانلر بزم بونجه تلاشیمز بوکرتەیه گلمکدن ، بو یاتاغه سریلمکدن قاچینمق ایدی . شیمدی اولان اولدی ، عزرائیل قاپویه دیکیلدی . بوندن بویله آخرت حاضرلغنی کوردم . صوك نفسمزده ایمانمزك سلامتی چارەسنه باقەلم .

قارئلریمزدن (ا . سمری) امضاسیله کلمشدر : [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین « رحمة الله علیه » ك وفاتندن برایکی عصر صوکره برجمعه کونی بیکلرجه اهالی ؛ مملکتك قدیم اولو جامعنده نماز قیلمق اوزره طوپلاندیغی بر صیرەده ناکهان خواجه نصرالدین مرحومك طبق حلیەسینه مطابق وصافلغینه ، شاقلابانلغینه تمامیله وارث اولان تربەداری کسوهٔ عجیبی وسیمای مضحکی ایله جامعك اورته ، بویوك قاپوسنده نمایان اولوب بلند آوازله « ای اهالی ! سزه غایت عجیب برشی سویلەیەجکم . ابدست آلدیم . جامعه کلمك اوزره تربه قاپوسینی کلیدلەیەجکم اثناده خواجه نصرالدین مرحومی عین سیماسی ، عین چهرهٔ خندانی ، عین طور عجیبی ، عین کسوهٔ مخصوصەسی ایله گوردیم . صندوقەسینه آت گبی بینمش ؛ اطرافی سیر ایدییور . بکا « شیمدی اولو جامع جماعتینی چاغیر . کلمەین اولورسه کندی جانینه قییمش اولور ! . دیدی .» دینجه خواجه مرحومه اعتقاد تامی اولان و ـ زهد وصلاحندن ناشی ـ تربه دارەده آریجه حسن ظنی بولونان بوتون اهالی تربەیه قوشار . بالطبع خواجەیی گورەمزلر . ذاتاً بویله کراماتینی گوروب آبا و اجدادلریندن

[۱] بوحکایه آناطولیده محرر فقیرکده برچوق کیمسەلردن مسموع اولمشدر . اوراده پك متواتردر . فقط باشقەلرینەده اسناد ایدرلر .

عنعنه ایله ایشیده ایشیده بر اعتقاد راسخ حاصل ایله‌ین اهالی هپ گولوشه‌رك «هـای قوجه مُغذب! آره صیره بزمله آلای ایتمکدنده واز کچمزسین. بو وسیله‌ایله دائما همرك بزمله حاضر اولدیغینی آکلاتیورسین!» دییه بعض کلمات معتقدانه صرف ایدرلر. هپ بردن فاتحه اوقورلر. گولوشه‌رك جامعه عودت ایدرلر. برده باقارلرکه جامعك قبه‌سی طاقیله گوچمش.

مرحومك اشبو کرامت جلیله‌سینه وبو امداد قدسیسنه حیران قالیرلر. اعتقادلری؛ حقنده دوبالا اولور.

رحمه‌الله تعالی رحمةً واسعة ورفع‌الله درجاته واکرمنا بشفاعته آمین.

مفتی‌الثقلین کمال پاشا زاده (قدس سره) بیورورلر:

ایکی عالمده تصرف اهلیدر روح ولی
دیمه کیم بو مرده‌در بوندن نیجه درمان اوله

روح شمشیر خدادر تن غلاف اولمش اکا
داخی اعلا کارایدر برتیغ کیم عریان اوله

خاتمه

خواجه نصرالدين افنـدى (رحمةالله عليه) لك اوته نبرى اللرده متداول اولان لطائف كتابى ايله اخوندبرى واسطه‌سيله الده ايلديكم يازمه برمجموعه‌ده مسطور اولان واصلك نصفى درجه‌سنده بولونان لطائف نصرالدينى وسائر مجامع لطائف وسفاين ادبيه‌دن التقاط ايله‌ديكم فقراتى دورسابقده يازمش، بويله برزمان حريت نشانه انتظاراً برطرفه صاقلامش ايديم. جناب حقه هزاران حمدوشكراولسون، سبب اولانلر مكافات صوريه ومعنويه‌سينى بولسونكه عون حقله وهمت مردان ايله گونمز طوغدى. ايسته‌ديكمز اولدى. ايلك فرصتده نشره موفق اولديق. نان ونعمتيله پرورده اولديقلرى خاك پاك عثمانى‌يه ايفاى شكران ايله‌مش اولمق ايچون دور سـابقده حكومتك انواع مظالمنه قارشى عثمـانلى اعاظم مجددينك آثارينى نشره صوك درجه بذل غيرت بويوران ايرانلى كتابجى قارداشلريمزك الآن بوارض مقدسده تتالى ايله‌مكده اولان نشريات معارفپرورانه‌لرندن ـ موجوديت ادبيه‌مزه تأثير بليغ گوسـترمش بولونان ـ « كليات لطائف خواجه نصرالدين » ايلك خطوهٔ مشروطيتده حصه‌ياب انتشار اولدى. ايرانلى طابعلرك محاسن شيم ومكارم وهممده الك ممتازلرندن اولان وعالم تجارتده معاملات ناموسكارانه وفعاليت مشكل براندازانه‌سيله جمله‌يه كنديني سوديرن « اقبال كتبخانه‌سى » مديرى حسين افندى برادريمز اشبو كتابك نشرى خصوصنده لازم كلن هرنوع فداكارانى كمال شوق ونشاطله ابذال ايتمش و نفاست ومكمليتى هرنه‌يه متوقف ايسه جمله‌سينى درعهده ايله‌مش اولمغله عون جليل رب العـالمين وامداد معنوىٔ خواجه نصرالدين ايله اشبو عروس دلفريب ادب صوك درجه مكمليت ونفاسـتى حائز اولديغى حالده حله‌پوش زيور طبع اوله‌رق بزم انسانس اصحاب عرفان وايقانده عرض ديدار و نشر انوار ايله‌دى . علوم ادبيه‌ده احاطهٔ تامه‌سى اولان و بو بابده بالاصـاله

ذی‌الید بولونان اساتذهٔ عظمایه هویدادرکه اصطلاحات، تعبیرات، امثال، فقرات دعایم ادبیه‌نك اك مهملرندندر. بونلره کسب وقوف ایتمه‌ین حقیله ادیب اوله‌من. کیمسه‌آنك کلامنده آثار اساتذه‌یه مخصوص حلاوت وطلاوتی بوله‌من. خواجه‌مزك فقرات اعجازکارانه‌سی، اجوبهٔ سحارانه‌سی ایسه دعایم مذکوره‌نك قلوب عثمانیه‌یه تأثیر بلیغ گوسترنلرندندر. مقدمه‌ده عرض ایلدیکمز وجهله خواجه مرحومك بوقوم ایچنده‌کی موقعینه مشاهیر عثمانیه میاننده کندیسنه راجح اولان بر چوق اعاظم موفق اوله‌مامشدر. خواجهٔ حکمت‌گزین سیاست ادبیه‌نك مفتاحینی بولمش و قلوب عامه‌یی تسخیر ایتمه‌نك یولینی پك رعنا بیلمشدر. هوسکاران ادب ایچون بو کتابك لزومی عامه‌یه روشندر. هله حیاتده علی الاکثر محتاج اولدیغمز دفع اکدار و کشایش افکار ایچون طبیب الفؤاد اولان خواجهٔ معالی نژادیمزك تسلیت مشفقانه و ارشادات عارفانه‌سی باینده تطویل مقالی زائد گورورم.

بو اثرك بوقوم ایچنده حاصل ایله‌دیکی تأثیری بینه افکار عامه و رغبت عمومیه تعیین ایلر. بز بوکتابی طبعه باشلادیغمزده اصل کتاب ایله ملحقاتنی بش آلتی فورمه قدر تخمین ایله‌مشدیك. آنجاق عرفای ملیه‌مزك شیخ وشابی؛ مبالغه‌سز یدی یاشندن تمش یاشینه قدری وزمرهٔ گزیدهٔ نسوانی بوبابده بزه اوقدر امداد ایله‌دیلر، اودرجه چوق لطائف ارسال ایتدیلرکه اگر بز تنقیح ایتمه‌یوب‌ده هپسینی یازمقلغیمز لازم گلسه‌یدی، جلد عظیملر وجود بوله‌جقدی. امر تنقیحده صوك درجه التزام بصیرت ایله مکه چالیشدیق. فقط نوع انسان آلودهٔ نقصان ونسیان اوله‌گلدیکندن احتمال‌که خاطیلیده قصوریمز اولمشدر.

بو اثر ایلك ظهورنده قصوای کماله ایره‌من. انشاءالله آتیده، بعدازین ممالك وسیعهٔ اسلامیه‌دن جلب و جمع ایدرك حاصل اوله‌جق علاوه ولاحقه‌لر وبر چوق رسملرله نشر ایده‌جکمز طبع ثانیسنده دها زیاده تنقیحات وتهذیبات اجرا ایلریز.

بو کتابده خواجه مرحومه اسناد ایدلمش بر چوق فقره واردر. بز اکثریسینی محللرنده اثبات و اعتراف ایله‌دیك. فقط چه چاره‌که جمله‌سی

« خواجه مرحومکدر. ثقاتدن مسموعم اولدی. » دیه‌بزه تأميناتله كوندريلدی . مکتوبلر محفوظمزدر . هله بر چوقلرینی بش اون دانه ذات بالاتفاق یازوب گوندردیلر. بوگیبی لطائف عثمانلیلق عالمینده سرسریانه طولاشمقده وبرر واسطه ایله عرفای عثمانیه‌دن برینه یاناشمقده اولمغله خواجه‌یه اسنادی ؛ عدم اسنادی درجه‌سنده موازی بولونمغله وخواجه‌دن سلب ایله‌مك ایچون الیمزده بر دلیل موجود اولمامغله ناچار تحریراتلریله خواجه‌یه اسناد ایله‌ین ذواتك شهادتلرینی ترجیح ایله‌دیك. بوبابده نفی واثبات معارض اولمغله اثباتی ترجیحده فائدهٔ زائده گوردیك . والله یهدی الی سواء السبیل .

۱۲ صفرالخیر سنه ۱۳۲۸ وفی ۱۰ شباط سنه ۱۳۲۵

بهائی

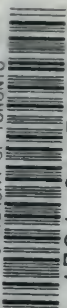

دور مشروطيتى متعاقب خواجه مرحومك تعمير ايديلن صندوقه‌سيدر

UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01152209 1